

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

YLEISET HUOMIOT

Lausuntomme liittyen Energiaviraston lausuntopyyntöön diaarinumerolla 3878/040300/2023.

Valvontamenetelmissä todetaan lainsäädännön esitöihin viitaten, että lopputuloksen kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon, onko verkonhaltijan ollut mahdollista:

- investoida riittävästi verkkoon
- selvittää kustannuksistaan
- maksaa omistajilleen tuottoa

Katsomme, että Energiaviraston 1.12.2023 päivätty muutosehdotus vaarantaa verkkoyhtiön näkökulmasta kohtuullisen lopputuloksen ja tämän myötä menetelmien vaikuttavuutta tulisi uudelleen arvioida. Esitetyn muutoksen vaikutuksen arviointia ei ole tehty Energiaviraston toimesta, eikä yhtiömme pysty mitenkään sitä tekemään omatoimisesti annetussa lausuntoajassa. Etenkin tulevaisuudessa vuosittain jäädytettävän verkkorakenteen arvon muutosta on hankalaa arvioida.

Yhtiömme näkemys edelleen on, että lausuttavana olevat muutokset eivät tule mahdollistamaan tarpeellisten investointien tekemistä ympäristössä, jossa sähköverkkoon kohdistuu poikkeavalla

tavalla vaatimuksia muun muassa energiamurroksen myötä. Lisäksi lausuttavana olevista muutoksista ei ole julkaistu laisinkaan vaikuttavuusarviointia.

Toimitusvarmuus ja sitä kautta huoltovarmuus korostuvat epävarmassa maailmantilanteessa. Lausuttavana olevien muutosten voidaan katsoa oleellisella tavalla heikentävän Suomen vahvana pidetyn sähköverkon tilaa ja mahdollisesti johtavan pidemmällä aikavälillä ongelmiin, jotka esimerkiksi rajoittavat sähköverkkoon liittymistä ja ovat esteenä Suomeen kohdistuville investoinneille.

Lausunnon antamista vaikeuttaa lisäksi se, ettei menetelmäkokonaisuus muutoksineen ole luettavissa yhtenä kokonaisuutena. Tämä aiheuttaa tulkinnanvaraisuutta sekä kokonaistulkintaan liittyvää epävarmuutta. Lisäksi pidämme kohtuuttoman lyhyenä kahden viikon lausuntoaika näin merkittävässä muutoksessa, jonka kokonaisuutta on hankala mallintaa. Hyvän hallintotavan mukainen lausuntoaika on laajoissa asioissa yleensä kuudesta kahdeksaan viikkoa.

Yksikköhinnoissa tulee ottaa huomioon aiempaa paremmin olosuhde ja vuodesta 2024 eteenpäin esitettyihin yksiköihin näin on jo osin tehtykin, mutta jäädytettävässä verkko-omaisuudessa olosuhteita ei juurikaan huomioida, koska niissä käytetään vanhoja yksikköhintoja.

Olemme edelleen sitä mieltä, että aiemmin perustelumuiustiossa kirjattu teoria yksikköhintojen simuloinnista on ristiriitainen. Energiavirasto on myöntänyt olosuhteiden vaikutuksen puutteellisuuden nykyisissä ja vanhoissa yksikköhinnoissa, joten yksikköhintakyselyssä kysytyt komponentit olivat huomattavasti tarkempia ja sitä kautta muodostui 6. ja 7. jakson tarkempi yksikköhintaluettelo. Tarkemmat komponentit on mahdollista simuloida aiempien vuosien komponenttihintoihin esimerkiksi 2023 tehdyn yksikköhintakyselyn hintojen suhteella, esimerkiksi 20 kV kaapeli keskusköydellä tai ilman. Mikäli olosuhteita ei huomioida jäädytetyssä verkko-omaisuudessa, niin kaupunkiympäristössä toimivat yhtiöt edelleen kärsivät raskaammalla rakenteella tehtyjen verkkojen aliarvostuksesta. Kaupunkiympäristössä toimiminen vaatii, että verkkoa rakennetaan tulevaisuudessa tapahtuva siirtomäärän kasvu huomioiden, koska toistuva keskusta-alueella rakentaminen ei ole mahdollista. Energiaviraston näkemystä uudempien vuoden 2024 yksikköhintojen korjauksen epätarkkuudesta ja huonosta kustannusvastaavuudesta ei ole perustelumuiustiossa perusteltu. Tarkempi komponenttijako huomioi olosuhteen, joten kustannusvastaavuus tarkentuu. Lausuttavana olevissa muutoksissa ei olosuhteen huomiointiin esitetä mitään oikaisua. Pidämme edelleen vanhoja yksikköhintoja puutteellisina olosuhteiden arvottamiseen ja epäoikeudenmukaisena erityisesti kaupunkimaisessa verkossa toimiville yhtiöille.

KOHTUULLINEN TUOTTOASTE

Mikäli malNäemme vieläkin ongelmallisena, että markkinariskipreemio lukitaan kerrallaan vakioksi koko valvontajaksolle. Markkinariskipreemio (engl. equity premium) on muuttuva ajassa ja siksi

premio tulisi päivittää vuotuisesti, aivan kuten obligaatiokorko päivitetään. Markkinariskipreemion päivittäminen ei ole hallinnollisesti rasittavaa tai vaikeaa, joten päivittämättä jättämistä ei voi perustella ainakaan hallinnollisen taakan lisääntymisellä. Positiivista on, että markkinariskipreemion laskenta-ajankohta on päivitetty koskemaan huhti-syyskuun keskiarvoa.

INVESTOINTIKANNUSTIN

Investointikannustimen hyötyleikkurin tulisi olla symmetrinen. Saatu hyöty jaetaan asiakkaalle, mutta myös mahdollinen haitta jaetaan asiakkaan kanssa. Tämä mahdollistaisi paremmin investointien tekemisen myös tilanteessa, jossa yhtiöllä ei ole toimintaympäristösyistä johtuen mahdollista saavuttaa täyttä investointitehokkuutta.

Kaikissa viraston aiemmissa perusteluissa tasapoiston tarkoituksena on ollut mahdollistaa korvausinvestoinnit ja kattaa niiden kustannukset. Esitetyillä menetelmillä laskettu tasapoisto ei enää mahdollista korvausinvestointia, vaan sillä voidaan katetaan komponenttien alkuperäisen hankintahetken investointikustannus. Esitetty malli ei jatkossa mahdollista korvausinvestointeja. Korvausinvestoinnin rahoittaminen lainarahallakaan ei ole mahdollista, kun esitetty malli aiheuttaa jatkuvan rahoitusvajeen.

MUUTA

Olemme tietoisia Energiateollisuus ry:n, Energiakaupungit ry:n sekä Kaupunkiverkot KV11-ryhmän lausuntojen sisällöstä ja tuemme niitä.

Rautiainen Antti
Lahti Energia Sähköverkko Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vatajankoski Sähköverkko Oy kiittää mahdollisuudesta lausua sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmien muutoksista. Esitetyt muutokset Energiaviraston aiemmin esittämään valvontamallikokonaisuuteen ovat merkitykseltään yhtiöllemme vähäisiä ja näin ollen aikaisemman lausuntomme keskeinen sisältö ei muutu.

Komponenttihintojen jäädyttäminen ei mahdollista korvausinvestointien rahoittamista. Verkkomme laajuus huomioiden toimitusvarmuusvaatimusten täyttäminen edellyttää merkittäviä investointeja. Esitetty uusi valvontamalli johtaa tilanteeseen, jossa yhtiön täytyy rahoittaa investointeja velkaantumalla, samaan aikaan kun rahoittajien näkökulmasta verkkoliiketoiminnan riskitaso kasvaa tempoilevan regulaation vuoksi, sähköverkon vakuusarvo ja käypä arvo laskevat ja näin ollen rahoituskustannukset tulevat kasvamaan. Valvontamallin tulee mahdollistaa omistajille kohtuullinen tuotto sijoituksilleen. Velkaantumisen vähentämiseksi kohtuullisen tuoton maksaminen omistajille kyseenalaistuu ja lisäksi regulaation muutoksista johtuvien riskien vähentämiseksi yhtiöllä on entistä suurempi tarve kerätä varoja asiakkailta pikaisesti merkittävillä siirtohinnan korotuksilla. Olemme pyrkineet vakaalla pitkäjänteisellä hinnoittelulla varmistamaan alueen elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksia.

Ehdotettu valvontamalli johtaa tilanteeseen, jossa toimitusvarmuuskriteerit täyttävän verkon rakentaminen kyseenalaistuu, koska tarvittavien investointien kannattavuus ja rahoitettavuus on heikko.

Poussa Jussi
Vatajankoski Sähköverkko Oy - Toimitusjohtaja

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Herrfors Nät-Verkko Oy Ab tackar för möjligheten att ge utlåtande i ärendet 3878/040300/2023.

Herrfors Nät-Verkko stöder fullt Lokakraft rf:s och Finsk Energiindusti rf:s utlåtanden i ärendet.

Jakobstad 15.12.2023

Kristian Finell

verkställande direktör

Herrfors Nät-Verkko Oy Ab

Finell Kristian
Herrfors Nät-Verkko Oy Ab

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Lähienenergialiitto kiittää Energiavirastoa mahdollisuudesta antaa lausunto.

Suomen Lähienenergialiiton tavoite on tehdä hajautetun uusiutuvan energian tuottamisesta ja hyödyntämisestä mahdollisimman vaivatonta, sekä helpottaa uusien palveluiden syntymistä ja uusien toimijoiden tuloa energiamarkkinoille. Tämän edellytys on jatkuvat investoinnit Suomen energiainfrastruktuuriin, jotta puhtaan energian kasvava käyttö toteutuu kokonaisuuden kannalta mahdollisimman kustannustehokkaasti. Investointien toteutumisen edellytys on, että sääntely ne mahdollistaa ja että sekä sääntely että investointiympäristö ovat vakaita ja ennustettavia.

Yhteenvedona Lähienenergialiitto toteaa, että luonnokseen tehdyt muutokset edellisen lausuntokierroksen lausuntojen perusteella eivät ole riittäviä tavoitteidemme saavuttamisessa. Suomeen suunnitellut suuret investoinnit uusiutuvan energian tuotantoon ja puhtaan energian hyödyntämiseen voivat jäädä pelkiksi suunnitelmiksi.

Tällä hetkellä Suomen sähköverkot ovat moneen Euroopan maahan nähden valmiimmat vastaamaan energiamurrokseen. Tämä kilpailuetu on säilytettävä, jotta Suomi menestyy kilpailussa muiden maiden kanssa. Hajautetun uusiutuvan energian tuotantokapasiteetin kasvu ja energiamurroksen edellyttämät teolliset investoinnit vaativat jatkuvia uusia investointeja sähköverkkoon. Luonnoksessa ehdotettu valvontamalli - tässä lausunnossa kiinnitämme huomion erityisesti verkko-omaisuuden arvon määrittämiseen - toteutuessaan aiheuttaa erittäin negatiivisen vaikutuksen Suomen kilpailukyvyllä ja suunniteltujen puhtaan energian investointien toteutumiselle. Vaikutusarvioiden perusteella verkkoyhtiöiden tulot eivät riitä vaadittavien investointien rahoittamiseen.

Lähienergialiitto toivoo, että kaikki energiajärjestelmän rakentamiseen, kehittämiseen ja valvontaan osallistuvat osapuolet - joillakin jopa lakisääteinen tehtävä - tekevät kaikkensa uusiutuvan energian kasvun mahdollistavien investointien edistämiseksi. Nyt lausunnon kohteena oleva luonnos ei toteuta tätä, vaan voimaan tullessaan heikentää Suomen mahdollisuuksia hyötyä energiamurroksesta ja tekee hallitusohjelmassa määriteltyjen tavoitteiden täyttämisen hyvin vaikeaksi. Suomeen suunnitellut suuret investoinnit uusiutuvan energian tuotantoon ja puhtaan energian hyödyntämiseen uhkaavat jäädä pelkiksi suunnitelmiksi.

Lisätietoja

Toiminnanjohtaja Tapio Tuomi, puh. 040 568 7351, [tapio\(at\)lahienergia.org](mailto:tapio(at)lahienergia.org)

Tuomi Tapio
Suomen Lähienergialiitto ry

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Voimatel Oy kiittää mahdollisuudesta lausua Valvontamallin negatiivinen kehityssuunta uhkaa vakavasti verkkoyhtiöiden investointikyvykkyyttä. Investointitasojen aleneminen vaikuttaa suoraan urakointiyhtiöiden työllistämismahdollisuuksiin ja johtaa väistämättä sopeutustoimiin henkilöstömääriä alentavasti. Nopeasti tulevat ennakoimattomat muutokset vaarantavat yritystoiminnan kannattavuuden. Heikentämällä valmiuttamme ja mahdollisuuksiamme ylläpitää luotettavaa ja tehokasta sähkönjakelun infrastruktuuria palvelutuotantoa vaarannamme yhteiskunnan huoltovarmuuden tasoa jo ennestään haastavassa liiketoimintaympäristössä.

Heinonen Mikko
Voimatel Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vantaan Energia Sähköverkot Oy kiittää mahdollisuudesta lausua sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmien muutoksista. Muutokset koskevat lokakuussa esitettyjä vahvistuspäätösluonnoksen yhteydessä julkaistuja menetelmiä. Aikaisempi lausuntomme koskien menetelmiä on edelleen voimassa siltä osin, kun esittämiämme näkemyksiä ei ole otettu huomioon.

Lokakuussa esitetyt valvontamenetelmät, joihin ei siis nyt esitetä merkittäviä muutoksia, sisälsivät erittäin suuria muutoksia aikaisempiin valvontamenetelmiin nähden. Merkittäviä muutoksia esitettiin käsittämättömän myöhäisessä vaiheessa menetelmämuutosprosessia ja ilman kunnollista vaikutustenarviointia. Näistä muutoksista esitettiin runsaasti lausuntoja. Virasto ei esittänyt lausuntoyhteenvetoa, jossa olisi perustellusti ottanut kantaa siihen, mitkä ehdotukset aiheuttavat muutoksia menetelmiin, mitkä eivät ja millä perusteella.

Nyt esitetyt muutokset ovat kosmeettisia, eikä muutoksilla ole merkittävää vaikutusta yhtiömme tuottotasoon aikaisemmin esitettyyn verrattuna. Oleellisin vaikutus menetelmäkokonaisuudessa on uusien investointien tuleminen kannattamattomiksi ja että vanhan verkon osalta jäädytettyyn hankintahintaan perustuvat poistot eivät riitä kattamaan korvausinvestointien rahoittamista. Tämä vaarantaa vakavasti tulevat verkkoinvestoinnit ja sitä kautta asiakkaidemme mahdollisuuden saada laadukasta verkkopalvelua. Esitämme, että valvontamenetelmissä on edelleen seuraavilla valvontajaksoilla käytössä malli, jossa verkko-omaisuus arvostetaan valvontajakson alussa jälleenhankinta-arvoon päivitettyillä yksikköhinnoilla. Yksityiskohtaisemmin menetelmien muutostarpeita on esitetty Energiateollisuus ry:n, Kaupunkiverkot KV11-ryhmän ja Energiakaupungit ry:n lausunnoissa, joita tuemme.

Yksittäisenä yksityiskohtana haluamme lisäksi tuoda esille, että verkko-omaisuuden määrittämisessä tulee kaivuutyö ottaa huomioon todellisten kaivuumäärien perusteella, koska kaivuutyöt ovat osa maakaapelin rakentamiskustannusta.

VANTAAN ENERGIA SÄHKÖVERKOT OY

Risto Lappi

toimitusjohtaja

Lappi Risto
Vantaan Energia Sähköverkot Oy

Paloposki Juho
Vantaan Energia Sähköverkot Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausuntopyynnön diaarinumero: 3878/040300/2023

Yleistä

Kajave Oy kiittää mahdollisuudesta lausua Energiaviraston 1.12.2023 julkaisemista muutoksista sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin. Haluamme viitata myös Energiateollisuuden lausuntoon sekä nostaa seuraavat asiat erityisesti esille.

Sähköverkot muodostavat modernin yhteiskunnan toiminnan kannalta yhden keskeisimmistä perusinfrastruktuureista. Jakeluverkkoyhtiöt ovat erityisen merkittävässä roolissa mahdollistamassa vihreän siirtymän ja tulevaisuuden yhteiskunnan muutosten toteutumisen paikallisissa olosuhteissa. Verkon kehittäminen ja ylläpito tulee mahdollistaa kokonaisvaltaisesti ja kansantaloudellisesti järkevästi sekä alueelliset erityisolosuhteet riittävästi huomioiden. Valvontamenetelmien ei tule rajoittaa yhtiöiden mahdollisuutta sähköverkkojen kehittämisen suhteen eikä toisaalta liikaa ohjata tiettyihin menetelmiin.

Infraverkkojen hallintaa ei voida perustaa lyhytjänteisille linjauksille. Lainsäädännön tulee olla vakaata ja ennustettavaa, jotta sähköverkon kehittämisen ja ylläpidon vaatimia pitkävaikutteisia investointeja voidaan toteuttaa ja rahoittaa myös tulevaisuudessa.

Vuonna 2013 alkoi toimitusvarmuuslainsäädännön siirtymäkausi, johon Kajave haki ja sai pidennyksen vuoteen 2036 asti. Energiavirasto otti tuolloin valvontamalliin mukaan kannustimia vaadittujen investointien toteuttamiseksi. Tähän aikatauluun ja toimintaympäristöön myös Kajave sitoutui. Nyt kesken siirtymäkauden investointiympäristöön tehdyt muutokset rikkovat vakavasti

luottamuksensuojaperiaatetta ja vetävät pohjan tulevilta investoinneilta. Nyt esitetyillä menetelmillä emme voi enää sitoutua 2036 toimitusvarmuuslainsäädännön vaatimuksiin.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

Energiavirasto esittää nyt muutoksia omaisuuden käsittelyyn ja esittää sen jäädyttämistä. Tämä on erittäin iso periaatteellinen muutos esitettynä vain alle kolme kuukautta ennen menetelmien voimaantulua. Täten verkko-omaisuuden arvostamisperiaatteen tulisi vastata keväällä esitetyn ensimmäisen lausuntokierroksen mukaista menetelmää.

Ohjaavan regulaation tulee perustua voimassa olevaan lainsäädäntöön ja sen perusteisiin. HE 20/2013: "Hinnittelun kohtuullisuuden valvonta perustuisi yritysten sähköverkko-omaisuuden todelliseen käyttöarvoon, joka kuvaa yrityskohtaista markkina-arvoa, eikä esimerkiksi yritysjärjestelyiden perusteella määritettyihin kaupallisiin markkina-arvoihin, jotka voivat sisältää sähköverkkotoimintaan kuulumattomia arvostus- tai järjestelyeriä." Tämä voimassa olevan lainsäädännön yksi keskeinen periaate ei täyty esitetyssä valvontamenetelmissä.

Kesällä 2022 Energiavirasto esitti Sidosryhmäneuvottelukunnassa jäädytetystä omaisuudesta seuraavaa:

"Erityisesti verkonarvon määrittely lausunnossa esitetyn jäädytetyn regulaatiotaseen osalta herätti keskustelua. Energiavirasto esitti näkemyksen siitä, että sähkömarkkinalain mukaisesti verkonarvon tulisi kuvata sen markkina- tai käyttöarvoa ja lausunnon mukaisesti ehdotettu verkonarvon määrittäminen ei enää kuvaisi verkon markkina- tai käyttöarvoa." (Lähde: Muistio, Sidosryhmäneuvottelukunta, hinnoittelun valvontamenetelmien kehittäminen, 20.06.2022)

On hyvin yllättävää tässä vaiheessa todeta toisin ilman, että tästä on alan kanssa yhteisesti käyty minkäänlaista keskustelua kesän 2022 jälkeen. Muutos on periaatteellisesti erittäin suuri ja ei mitenkään ollut ennakoitavissa.

Verkon arvon jäädyttämisen seurauksena verkosto-omaisuus jää jatkuvasti enemmän ja enemmän jälkeen sen käyvästä markkina-arvosta. Täten ehdotus on vastoin sähkömarkkinalain tavoitteita.

HE 20/2013: "Verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saisivat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton."

Kajaven jakeluverkon kehittäminen perustuu kehittämissuunnitelman mukaiseen pitkän tähtäimen suunnitelmaan, jossa yhtenä kiinnekohtana on vuoden 2036 toimitusvarmuuskriteerien täyttäminen. Suunnitelman pohjana on käytetty oletusta, että alalle ominaisen pitkäaikaisuuden takia regulaation perusperiaatteet pysyisivät samankaltaisina myös tulevaisuudessa. Lainsäädännön toimitusvarmuusvaatimukset täyttävän verkon rakentaminen vaatii pitkäjänteistä työskentelyä, jonka takia investointeja tehdään myös sellaisina vuosina, kun rakentamishinnat ja regulaatiohinnat eivät vastaa toisiaan. Nyt ehdotetulla ja täysin odottamattomalla verkko-omaisuuden jäädyttämisellä nämä investoinnit jäävät pysyvästi aliarvostetuiksi. Muutaman kuukauden varoitusajalla tehtävät odottamattomat ja merkittävät muutokset regulaatioon ovat kohtuuttomia ja asettavat pitkiä sekä sitovia kumppanisopimuksia tehneet verkkoyhtiöt hankalaan asemaan investointikyvykkyyden heikentyessä merkittävästi.

Purkukustannukset ovat luonnollinen osa korvausinvestoinnin yhteydessä verkkoon sitoutunutta pääomaa. Näin ollen emme näe perusteita purkukustannusten poistamiselle verkkotoimintaan sitoutuneesta pääomasta. Vaadimme, että purkukustannukset huomioidaan verkon sitoutuneessa pääomassa voimassa olevien valvontamenetelmien mukaisesti.

Poistoero

Kajavella poistoero muodostaa merkittävän osan taseen loppusummasta, jolloin poistoeron verovelan poistamisella omasta pääomasta on suuri vaikutus kohtuulliseen tuottoon. Kajave on luottanut siihen, että poistoeron käsittely jatkuu samanlaisena kuin ennenkin ja myös hallitus on tukenut poistoeron käyttämistä mahdollistamalla korotetut poistot vuodesta 2020 alkaen, minkä yhtenä tarkoituksena oli tukea yritysten investointimahdollisuuksia tiukassa koronatilanteessa. Myös valvontamenetelmät ovat mahdollistaneet poistoeron hyödyntämisen viimeisen kahden valvontajakson ajan. Lyhyellä tai edes keskipitkällä aikavälillä Kajavella ei ole mahdollisuutta pienentää kestävästi poistoeron määrää, jolloin yhtäkkinen poistoeron käsittelyn muuttaminen on Kajavelle kohtuuton. Mikäli poistoeron käsittelyn kaavailtu menetelmämuutos olisi ollut aikaisemmin tiedossamme, poistoeron käyttämisen tilalla olisi voinut hyödyntää esimerkiksi konserniavustusta, jonka käsittely ei jatkossakaan muutu. Tällä tavoin poistoeron kasvattaminen sekä tämän aiheuttamat regulaatiovaikutukset olisi voitu minimoida. Voimassa olevat valvontamenetelmät sekä hallituksen viimeaikaiset toimet investointimahdollisuuksien tukemiseen kannustivat hyödyntämään poistoeroa, mistä syystä poistoeroa on päädytty käyttämään.

Vaadimme, että poistoerojen käsittelyyn kaavailusta menetelmämuutoksesta luovutaan kokonaan. Mikäli tästä ei luovuta, vaadimme että poistoeron käsittelyn muutoksessa otetaan jakeluverkon toimintavarmuuden saavuttamisajan pituinen siirtymäaika eli tämä astuisi voimaan vuoden 2036 jälkeen. Tällä tavoin tähän muutokseen pystytään reagoimaan asian mukaisesti.

Kannustimista yleisesti:

Investointi-, laatu- ja tehostamiskannustimiin kolmannella lausuntokierroksella tehdyt muutokset parantavat kannustimien ohjausvaikutuksia sekä lisäävät regulaation ennustettavuutta, joten pidämme tehtyjä muutoksia perusteltuina.

Lopuksi

Kuten totesimme, ohjaavan regulaation tulee perustua voimassa olevaan lainsäädäntöön. Yksityisenä toimijana meidän on voitava luottaa viranomaisen asianmukaiseen toimintaan ja sääntelyyn, jolla lainsäädännön mukaiset tavoitteet saavutetaan. Esitetyt muutokset tekevät lainsäädännössä asetettujen tavoitteiden saavuttamisen käytännössä mahdottomaksi. Kokonaisuudessa katsomme esitettyjen valvontamenetelmien muutosten ja tavan, jolla muutokset tuodaan esille loukkaavaan meillä oikeutena olevaa luottamuksensuojaa ja sen vuoksi vaadimme, että

1. Omaisuuden arvon jäädyttämisestä luovutaan ja verkko-omaisuuden arvo määritellään samoin periaattein, miten se on aikaisemminkin tehty
2. Poistoeron verovelan käsittelemistä jatketaan edelleen oman pääoman osana.

3. Verkon purkukustannukset tulee ottaa huomioon korvausinvestointien kohdalla samalla tavalla kuin sääntelykaudella 2020 – 2023

Kunnioittavasti

Timo Jutila

Toimitusjohtaja

Kajave Oy

Kangas Annastiina
Kajave

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Kiinteistöliitto ry kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi.

Kiinteistöliitto pitää erittäin tärkeänä, että valvontamalli on kustannusvastaava. Sen kehitystyössä tulisi hyödyntää akateemisen työryhmän raporttia (VN/2314/2021-TEM-3) ja ottaa huomioon pääministeri Orpon hallitusohjelman kirjaus sähkön siirtomaksuista. Olennaista on, että valvontamalli suojelee aidosti asiakkaita monopoliyhtiöiden ylisuurilta tuotoilta. Akateeminen työryhmä on nostanut esille juuri monopoliasemassa toimivien jakeluverkkoyhtiöiden hyvin korkeat tuottotasot suhteessa liiketoimintariskiin.

Ehdotukseen olisi tullut sisällyttää myös vaikutustenarvioinnit erityisesti pienasiakkaiden näkökulmasta. Vaikuttaa siltä, että lausuntoluonnos vie valvontamallia askeleen kustannusvastaavammaksi, mutta esitetyt muutokset kuitenkin heikentävät kustannusvastaavuutta verrattuna edelliseen ehdotukseen (3171/040300/2023).

Pyly Petri
Suomen Kiinteistöliitto ry

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pohjois-Suomen verkkoyhtiöt

Kuuleminen vahvistuspäätösluonnoksesta sähkö- ja maakaasuverkkotoimintojen valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024-2027 ja 2028-2031.

Kiitämme mahdollisuudesta lausua vahvistuspäätösluonnoksesta sähkön jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024 - 2027 ja 2028 – 2031.

Energiavirasto esitti lokakuussa lausunnolle antamissaan valvontamenetelmäluonnoksissa erittäin merkittäviä muutoksia valvontamenetelmiin suhteessa nykyisiin valvontamenetelmiin sekä maaliskuussa lausunnolla olleisiin luonnoksiin (ensimmäisiin suuntaviivoihin). Lokakuussa esitellyt menetelmät vaarantavat toimitusvarmuusinvestoinnit sekä puhtaan siirtymän edellyttämän verkkojen kehittämisen ja niillä on merkittävä negatiivinen vaikutus verkkoyhtiöiden talouteen.

Energiaviraston nyt esittämät muutokset eivät korjaa lokakuun luonnoksen ongelmia eivätkä esitetyn mukaiset valvontamenetelmät mahdollista riittäviä investointeja verkkojen kehittämiseen. Energiavirasto esittää lokakuun esityksen kaltaisesti verkon arvon jäädyttämistä. Ainoa muutos olisi, minkä vuoden yksikköhintoihin jäädyttäminen perustettaisiin. Verkon arvon jäädyttämisellä on merkittävä negatiivinen vaikutus yhtiöiden investointikykyyn pitkällä aikavälillä ja ainoa tapa korjata tämä ongelma on palata maaliskuun suuntaviivoissa esitettyyn verkon arvon määrittystapaan.

Pohjois-Suomen verkkoyhtiöille tyypillisiä piirteitä ovat laaja harvaan asuttu jakelualue ja verkkopituus asiakasta kohti on suuri. Tämä tarkoittaa, että toimitusvarmuusinvestointeja tehdään

vielä pitkään ensi vuosikymmenelle saakka. Nyt esitetyt muutokset valvontamenetelmiksi vaarantavat kehittämissuunnitelmien mukaiset investoinnit toimitusvarman sähköverkon rakentamiseksi sekä vihreän siirtymän edistämiseksi. Näin suurien periaatteellisten muutosten esittäminen valvontamalliin vain kaksi ja puoli kuukautta ennen menetelmien vahvistamista kahdeksalle seuraavalle vuodelle tekee todellisen vaikutustenarvioinnin lähes mahdottomaksi.

Mikäli vuosittaiset investointitasot tippuvat merkittävästi, heijastuvat muutokset väistämättä myös sähköverkkojen rakentamis- ja kunnossapitopalveluita tarjoaviin yrityksiin. Samalla, kun jakeluverkkoyhtiöiltä viedään taloudelliset mahdollisuudet investoida, joutuvat niiden palveluntarjoajat sopeuttamaan toimintaansa mm. henkilöstöresursseja leikkaamalla. Ainoa positiivinen asia esitetyssä mallissa lienee, että sähköverkon rakentamisen ja kunnossapidon työvoiman saatavuushaasteet helpottavat hetkellisesti lähivuosina ennen kuin osaavaa työvoimaa siirtyy työskentelemään muille toimialoille. Pitkällä tähtäimellä tämä kuitenkin johtaa tilanteeseen, että vian korjaus- ja kunnossapitoresurssien määrä tippuu, joka näkyy viime kädessä asiakkaiden sähkön laadun heikentymisenä.

Energiaviraston tänä vuonna esittämistä kolmesta vaihtoehdosta tulevaksi valvontamalliksi pidämme maaliskuun esitystä ainoana, joka ei romahduta verkkoyhtiöiden toimintaympäristöä. Lausunnossamme toivomme, että näistä kolmesta esityksestä maaliskuussa esitetyt ensimmäiset suuntaviivat vahvistettaisiin tulevaksi valvontamenetelmiksi vuosille 2024-2027 ja 2028-2031.

Pohjois-Suomen verkkoyhtiöiden puolesta,

lin Energia Oy

Kemin Energia ja Vesi Oy

Koillis-Lapin Sähkö Oy

Muonion Sähköosuuskunta

Rantakairan Sähkö Oy

Rovakaira Oy

Tervolan Energia ja Vesi Oy

TLS Verkko Oy

Tornion Energia Oy

Tunturiverkko Oy

Marko Haaranen

kehitysjohtaja

Rovakaira Oy

Haaranen Marko
Rovakaira Oy - Pohjois-Suomen verkkoyhtiöt

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oulun Energia Sähköverkko Oy kiittää mahdollisuudesta lausua viraston 1.12.2023 julkaisemista muutoksista sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin.

YLEISET HUOMIOT

Energiavirasto on esittänyt merkittäviä muutoksia uusiin vuosia 2024–2031 koskeviin valvontamenetelmiin ja kertonut muutosten perustuvan vahvistuspäätösluonnoksista saatuihin lausuntoihin tehtyyn sisäiseen analyysiin sekä valvontamenetelmien vaikutustenarviointiin. Energiavirasto ei ole kuitenkaan esittänyt kunnollista yhteenvetoa lausunnoista eikä kertonut, miten lausuntoja on käsitelty ja millä perusteella muutokset on tehty tai jätetty tekemättä. Samoin Energiavirasto ei ole esittänyt minkäänlaista vaikutusten arviointia, mihin nyt ehdotetut muutokset johtaisivat tulevaisuudessa niin yhtiöiden, asiakkaiden kuin yhteiskunnan kannalta. Tämän epävarmuuden vallitessa muutokset nykyiseen valvontamalliin, joka on osoittanut toimivuutensa, on pidettävä minimaalisina, jotta ei vaaranneta nykyistä hyvää kehitystä. Tästä hyvästä kehityksestä on osoituksena toimialan tuottavuuden kehitys, toimitusvarmuuden parantuminen ja kyky vastata yhteiskunnan sähköistymiseen. Täten kahden seuraavan valvontajakson osalta on syytä edetä Energiaviraston julkaisemien ensimmäisten suuntaviivaluonnosten mukaisesti toteuttaen ainoastaan ne muutokset, jotka selkeästi parantavat ennakoitavan ja pitkäjänteisen valvonnan laatua sekä tarkentavat nykyisiä menetelmiä oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti.

Seuraavassa esitämme olennaisimmat kommenttimme perusteluineen valvontamallin viimeisimpiin muutosehdotuksiin. Muutoin viittaamme aiempiin lausuntoihimme, joita tämä lausunto täydentää.

VERKON ARVO

Energiavirasto esittää edelleen lokakuun esityksen kaltaisesti verkon arvon jäädyttämistä. Verkon arvon jäädyttämisellä on merkittävä negatiivinen vaikutus yhtiömme investointikykyyn pitkällä

aikavälillä ja ainoa tapa korjata tämä ongelma on palata ensimmäisissä suuntaviivoissa esitettyyn verkon arvon määrittystapaan. Tätä perustelemme seuraavasti:

- Koko sähköverkko on arvostettava uusimman yksikköhintaluettelon ja sen yksikköhintojen mukaan, koska uusin yksikköhintaluettelo kuvaa tarkimmin verkon tosiasiallista rakennetta ja sen rakentamiskustannuksia. Mikäli verkon arvo jäädytettäisiin, tehtäisiin seuraavat perustavaa laatua olevat virheet:

- o Käyttämällä vanhan yksikköhintaluettelon mukaista rakennetta, yhtiöiden verkon arvot eivät huomioisi oikealla tavalla käytettyjä teknisiä toteutustapoja, komponenttivalintoja ja investointien toimintaympäristöä, jossa verkon rakentaminen on tehty. Riskinä olisi mahdollisuus merkittävään verkon ali/yliarvostamiseen (riippuen yhtiöstä) sekä yhtiöiden eriarvoiseen kohteluun. Näkemyksemme mukaan uusi yksikköhintaluettelo on selkeä parannus aiempaan verrattuna, mutta yksikköhintaluettelon tarkentamista pitää jatkaa myös tulevaisuudessa ja käyttää verkon arvon määrittämisessä aina viimeisintä tietoa.

- o Käyttämällä vuoden 2023 yksikköhintoja, jotka on selvitetty vuonna 2021 ja jotka vastaavat tyypillisesti vuoden 2019 ja 2020 investointikustannuksia, päädytään verkon arvon aliarvostamiseen, sillä juuri näinä vuosina investointikustannukset ovat olleet minimissään johtuen sekä (1) suurista muutaman yhtiön toteuttamista investointiprojekteista, joissa on saavutettu merkittäviä, kertaluontoisia skaalaetuja että (2) urakointimarkkinan epäterveestä kilpailutilanteesta, joka johti kestävämmän alhaisiin hintoihin ja joidenkin urakointiyhtiöiden konkurssiin. Mittaluokka aliarvostukselle saadaan, kun verrataan vuosien 2016 ja 2022 yksikköhintoja. Karkeasti aliarvostuksen suuruus on noin 15 %.

- Ensimmäisten suuntaviivojen mukainen verkon arvostaminen tosiasialliseen senhetkiseen jälleenhankintahintaan mahdollistaisi täysimääräisesti korvausinvestointien rahoittamisen jälleenhankinta-arvosta lasketun tasapoiston kautta. Tässä tilanteessa, jossa yhtiöiden on investoitava voimakkaasti vihreän siirtymän toteuttamiseen sekä yhteiskunnan sähköistymiseen, on erittäin tärkeää, että yhtiöt voivat rahoittaa edes korvausinvestointinsa täysimääräisesti tasapoistojen avulla. Yhtiöt joutuvat joka tapauksessa rahoittamaan itse esimerkiksi toimitusvarmuuden parantamiseksi ja siirtokapasiteetin lisäämiseksi tehtävät verkon kehittämisinvestoinnit. Mikäli verkon arvo jäädytettäisiin, seuraisi siitä seuraavat ongelmat:

- o Lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä yhtiöt velkaantuisivat, koska yhtiöillä ei olisi riittävää tulorahoitusta korvausinvestointien tekemiseen. Tämän hillitsemiseksi yhtiöiden olisi leikattava investointejaan, mikä vaarantaisi yhteiskunnan sähköistymiskehityksen ja siirtäisi toimitusvarmuustavoitteiden saavuttamisen 2030-luvulle.

- o Pitkällä aikavälillä yhtiöiden toimintaedellytykset vaarantuisivat velkaantumisen seurauksena ja alhainen tuotto investoinneille vähentäisi yhtiöiden omistajien kiinnostusta kehittää yhtiöitä yhteiskunnan vaatimusten mukaiseksi ja johtaisi mittavan korjausvelan syntymiseen.

Sähkömarkkinalain esitöiden (HE 20/2013) mukaan hinnoittelun valvonnan tulee perustua verkko-omaisuuden todelliseen käyttöarvoon, joka kuvastaa yrityskohtaista markkina-arvoa: "Hinnoittelun kohtuullisuuden valvonta perustuisi yritysten sähköverkko-omaisuuden todelliseen käyttöarvoon, joka kuvaa yrityskohtaista markkina-arvoa, eikä esimerkiksi yritysjärjestelyiden perusteella määritettyihin kaupallisiin markkina-arvoihin, jotka voivat sisältää sähköverkkotoimintaan kuulumattomia arvostus- tai järjestelyeriä." Verkon arvon jäädyttäminen on selkeästi vastoin tätä sähkömarkkinalain tavoitetta.

Sähkömarkkinalain esitöissä (HE 20/2013) todetaan myös, että "Hinnoittelun kohtuullisuuden arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös verkon kehittämisvelvollisuudesta aiheutuvat investoinnit ja niiden rahoittaminen." Energiavirasto ei ole arvioinut esittämänsä muutoksen vaikutuksia verkkoyhtiöiden investointikykyyn ja investointien rahoittamiseen pitkällä aikavälillä. Myös tältä osin Energiaviraston esitys on vastoin sähkömarkkinalain tavoitteita.

Lisäksi sähkömarkkinalain esitöihin (HE 20/2013) on kirjattuja tavoitteeksi: "verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saisivat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton." Verkon arvon jäädyttäminen johtaa pitkällä aikavälillä tilanteeseen, jossa verkkoyhtiöt eivät voi tulorahoituksella kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kustannuksia. Verkon arvon jäädyttämistä koskeva esitys on myös tältä osin sähkömarkkinalain tavoitteiden vastainen.

KOHTUULLINEN TUOTTOASTE

Kohtuullisen tuottoasteen määrittämisen osalta markkinariskipreemio on määritettävä vuosittain kunkin vuoden huhti-syyskuun keskiarvojen perusteella. Tämän lisäksi velattoman beetan ja vieraanpääoman riskipreemion määrittelyssä on käytettävä vertailuaineiston mediaania, kuten ensimmäisissä suuntaviivoissa oli esitetty. Perusteluina edellä mainitulle ovat:

- Markkinariskipreemion kehitys on kiinteästi riippuvainen rahamarkkinoiden yleisestä kehityksestä kuten riskitön korkokin. Täten on loogista, että markkinariskipreemio määritetään samoin periaattein vuosittain kuin riskitön korko ja maariskipreemio. Mikäli markkinariskipreemio kiinnitettäisiin kerralla neljäksi vuodeksi, olisi tässä merkittävä riski siitä, että valvontajakson lopussa sen arvo ei vastaisi todellista markkinatilannetta.
- WACC-parametrien määrittämisessä käytetty vertailujoukko on erittäin suppea ja siten niistä johdetut ylä/alakvartiilit kuvaavat käytännössä vain kahden yhtiön tietoja. Täten kvartaalien käyttämisessä on merkittävä riski yli/aliarvostamiselle ja virheelliselle lopputulokselle.
- WACC-parametrit ovat toisiinsa kytkeytyneitä. Esimerkiksi yhtiön velkaantuminen vaikuttaa sen luottoriskipreemioon (=vieraanpääoman riskipreemio), joten on täysin epäloogista, että osa parametreista määritetään mediaaneista ja osa yläkvartaaleista ja osa alakvartaaleista.
- Vieraanpääoman riskipreemion osalta on vielä todettava, että se on erittäin riippuvainen yhtiön luottoluokituksesta ja mikäli regulaatioriskit toteutuvat, johtaa se tosiasiallisesti vieraan pääoman riskipreemion kasvuun.

INVESTOINTIKANNUSTIN

Investointikannustimen vuosittainen hyödynjakomalli on poistettava ja säilytettävä nykyisen valvontamenetelmien periaate. Mikäli hyödynjakomalli sisällytetään investointikannustimeen, on sen oltava symmetrinen sekä hyödyn- että haitanjaon osalta (kuten tehostamis- ja laatukannustin) ja kannustimen tarkastelu on tehtävä koko valvontajakson ajalta (kuten jousto- ja innovaatiokannustin). Investointikannustimen hyödynjakomallin tarpeettomuutta voidaan perustella seuraavasti:

- Hyöty asiakkaille syntyy joka tapauksessa aina kun yksikköhintaluettelo päivitetään eli toimialan tuottavuuden kehitys siirretään valvontajakson pituisen viiveen jälkeen täysimääräisesti asiakkaalle.
- Ilman hyödynjakomallia yhtiöillä on suurempi kannuste parantaa toimintaa, jolloin asiakkaat hyötyvät enemmän aina kun yksikköhintaluettelo päivitetään.
- Käsittääksemme tarve hyödynjaolle on syntynyt todennäköisesti sen takia, että aiemmin jotkut yhtiöt ovat pystyneet rakentamaan verkkoaan selvästi alle yksikköhintojen. Merkittävänä syynä tähän on ollut se, että yksikköhintaluettelo ei ole ollut aiemmin riittävän tarkka. Nyt asia korjautuu sillä, että uusi yksikköhintaluettelo aiempaa tarkempi.
- Vuosittainen hyödynjakomalli luo keinotekoisen kannusteen yhtiöille yrittää tasata investointitehokkuutta. Tämä osaoptimointi on lopulta asiakkaiden edun vastainen, sillä se ei kokonaisuudessaan johda parhaaseen tuottavuuteen.

TEHOSTAMISKANNUSTIN

Tehostamiskannustimen osalta on todettava, että se ei vastaa etukäteisvalvonnan hyviä periaatteita, koska tehokkuusrintama tullaan estimoimaan vasta puoli vuotta valvontajakson alkamisen jälkeen. Täten yhtiöillä ei ole tosiasiallista tietoa, millaisin kontrolloitavin operatiivisin kustannuksin heidän pitäisi pystyä toimimaan vuonna 2024 eikä heillä ole edellytyksiä tehdä edes karkeaa arvioita tulevien vuosien sallituista kontrolloitavista operatiivisista kustannuksista.

PURKUKUSTANNUKSET

Purkukustannusten osalta on meneteltävä nykyisten valvontamenetelmien mukaisesti. Tätä perustelemme seuraavasti:

- Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen (KHO: 2018:67) mukaisesti korvausinvestointien purku-kustannukset on tiliöitävä taseeseen: "Vanhan rakennuksen purkukustannuksilla [...] on katsotta-va olevan yhteys suoraan ja välittömästi nyt kysymyksessä olevaan toimintaan, jossa yhtiöllä on tarkoitus rakentaa purettavan rakennuksen tilalle uudisrakennus. Purkukustannusten on katsot-tava olevan osa arvonlisäverolain 31 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettua kiinteistöön kohdis-tuvaa rakennustyötä."
- Energiaviraston omassa ohjeessa Sähkö- ja Maakaasuliiketoimintojen laskennallinen ja oikeudel-linen eriyttäminen (8.12.2023) sivulla 36 mainitaan seuraavaa: "Verkkokomponenttien purkukus-tannukset voidaan katsoa investoinneiksi, jos purettu komponentti korvataan uudella. Jos puret-tua komponenttia ei korvata uudella, purkukustannukset katsotaan kuluksi."

- Kuudennelle valvontajaksolle estimoitava tehokkuusrintama, joka perustuu vuosien 2016–2022 dataan, ei sisällä korvausinvestointien purkukustannuksia kontrolloitavina operatiivisina kustannuksina, joten vastaavasti kuudennella valvontajakson tehostamiskannustimessa ei voida edellyttää, että kontrolloitavat operatiiviset kustannukset sisältäisivät sellaisia kustannuksia, joita ei ole sisällytetty vertailutason määrittävään rintamaan.

Pasma Anna
Oulun Energia Sähköverkko Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Imatran Seudun Sähkönsiirto Oy kiittää mahdollisuudesta lausua vahvistuspäätöksenluonnoksesta sähkön jakeluverkkojen valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024-2027 ja 2028-2031.

Muutokset, joita nyt kolmansissa suuntaviivoissa on esitetty, eivät merkittävästi paranna yhtiöiden investointikykyä verrattuna toisiin suuntaviivoihin. Haluammekin toistaa edellisen lausuntomme sisällön kokonaisuudessaan, koska siinä esitettyjä asioita ei ole mielestämme huomioitu nyt lausunnolla olevassa esityksessä. Tuemme lausunnollamme yleisellä tasolla myös Energiateollisuus ry:n lausunnon sisältöä.

Karjola Tero
Imatran Seudun Sähkönsiirto Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Forssan Verkkopalvelut Oy kiittää Energiavirastoa lausuntopyynnöstä koskien jakeluverkkoyhtiöiden uusia valvontamenetelmiä 6. ja 7. valvontajaksoille. Olemme tietoisia Energiateollisuus ry:n sekä Paikallisvoima ry:n lausunnoista ja tuemme niitä.

Nyt esiteltyjen muutosten tarkoituksena on ollut turvata jakeluverkkoyhtiöiden kyky toteuttaa tarvittavat investoinnit valvontajaksoilla 2024–2027 ja 2028–2031, mutta todellisuudessa ne eivät valitettavasti tule sitä juurikaan edesauttamaan ja puhtaan energian vaatimat verkostoinvestoinnit eivät ole mahdollisia toteuttaa valvontamallin tiukentuneen taloudellisen ohjauksen takia.

Verkon tuottopohjan jäädyttäminen investointivuoden rahan arvoon johtaa siihen, että inflaatio syö vuosittain tulevia investoinnin kassavirtoja. Tämä johtaa siihen, että investoinnille määritelty kohtuullinen tuotto ja siitä seuraava sallittu liikevaihto eivät riitä kattamaan kaikkia investoinnin aiheuttamia kustannuksia. Verkon arvon jäädyttäminen nykyisiin yksikköhintoihin johtaa siihen, että jo tehdyistäkin investoinneista tulee kannattamattomia, kun investoinneilla ei ole suojaa inflaatiota vastaan. Samalla verkon arvo tulee aikaa myöden jäämään koko ajan enemmän jälkeen verkon käyvästä arvosta. Esitetyt muutokset eivät siis poista sitä ongelmaa, että verkon arvo tulee laskemaan merkittävästi ja heikentymään huomattavasti pidemmällä aikavälillä, jolloin yhtiöiden kyky selviytyä lakisääteisistä velvoitteistaan sekä investoida ja kehittää verkostoa heikkenevät.

Investointikannustimen hyötyleikkurin pienentäminen 50 prosentista 15 prosenttiin on oikean suuntainen. Näin investointitehokkaalle yhtiölle jää investointitehokkuudesta suurempi osuus

käytettäväksi valvontamenetelmissä alimitoitettun tasapoiston paikkaamiseen. Mielestämme pienikin leikkuri on ongelmallinen ja pitäisi jatkaa edellisten valvontamallien mukaista investointikannustinta.

Toimintaedellyksiä heikentää myös se, että poistoeron verovelkaosuutta ei sisällytettäisi kohtuullisen tuoton laskelmaan. Kaltaisellemme kaupunkiyhtiölle vaihto-omaisuus on välttämätöntä kaupungin määräämien putkitusten takia ja siksi emme pidä oikeudenmukaisena vaihto-omaisuuden eliminointia sallitun tuoton laskennasta. Esitetyt muutokset eivät siis poista sitä ongelmaa, että verkon arvo tulee laskemaan merkittävästi ja heikentymään huomattavasti pidemmällä aikavälillä, jolloin yhtiöiden kyky selviytyä lakisääteisistä velvoitteistaan sekä investoida ja kehittää verkostoa heikkenevät.

Lopuksi haluamme vielä korostaa, että verkkokomponenttien yksikköhinnat ovat keskeisessä roolissa verkkoyhtiön kohtuullista hinnoittelua valvottaessa. Siten on tärkeää varmistua, että Energiaviraston vahvistamat yksikköhinnat kuvaavat verkonrakentamisen todellisia kustannuksia.

Lehtonen Risto
Forssan Verkkopalvelut Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Huoltovarmuuskeskus kiittää Energiavirastoa kolmannesta lausuntokierroksesta ja järjestetyistä kuulemisista valvontamenetelmien muutoksiin liittyen.

Huoltovarmuuskeskus korosti aiemmassa lausunnossaan Energiavirastolle (10.11.2023) huoltovarmuusnäkökulman merkitystä verkkojen kehittämisessä. Sähköverkot ovat kriittisiä rakenteita ja niiden häiriötön toiminta korostuu energiamurroksen edetessä. Sähköverkon haltijoiden on kyettävä varautumaan myös erittäin epätodennäköisiin uhkiin muuttuneessa turvallisuusympäristössä.

Energiaviraston valvontamenetelmissä hyödynnetään erilaisia kannustimia. Kannustimien tarkoituksena on Energiaviraston mukaan esimerkiksi kannustaa verkonhaltijoita tekemään kustannustehokkaita investointeja, toimimaan kustannustehokkaasti, kehittämään siirron ja jakelun laatua sekä muun muassa vähentämään keskeytysten määrää.

Huoltovarmuuskeskus toi aiemmassa lausunnossaan esille huoltovarmuuden turvaamisen. Huoltovarmuuden edistäminen edellyttää sekä materiaalisia resursseja että riittävää ja osaavaa henkilöstöä esimerkiksi suurhäiriötilanteissa. Huoltovarmuuskeskus haluaa nostaa esille huolta siitä, onko nykyisten kannustimien huoltovarmuusvaikutuksia arvioitu kattavasti, ja kannustavatko ne yhtiöitä riittäviin huoltovarmuustoimenpiteisiin, kuten vakaviin häiriötilanteisiin varattuihin materiaaliin resursseihin, osaavaan sekä riittävään henkilöstöön ja varautumisyhteistyöhön.

Huoltovarmuuskeskus näkee, että nykyisessä maailmantilanteessa huoltovarmuuskriittisiä yhtiöitä tulisi kannustaa varautumisen vahvistamiseen. Uusien valvontamenetelmien käyttöönotto on luonteva hetki harkita tätä näkökulmaa.

Janne Känkänen

Toimitusjohtaja, Huoltovarmuuskeskus

Kallioinen Päivi
Huoltovarmuuskeskus

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme mahdollisuudesta lausua Energiaviraston valvontamenetelmistä 6. ja 7. valvontajaksolle (Dnro 3878/040300/2023). Olemme olleet mukana valmistelemassa Energiateollisuuden, Energiakaupunkien sekä KV-11 ryhmän lausuntoa ja tuemme näiden lausuntojen sisältöä.

Haluamme omassa lausunnossamme nostaa esille muutamia Alva Sähköverkon kannalta erityisen tärkeitä kohtia sekä kommentoida esitettyjä muutoksia.

Meillä on suuri huoli miten sähkönjakelun toimintaedellytysten käy. Investointikykyämme ollaan heikentämässä merkittävästi, jonka seurauksena investoinnit ovat kannattamattomia.

Toinen asia jonka haluamme nostaa on menettelytapa jolla uutta valvontamenetelmää on valmisteltu. Syksyn 2023 lausuntoajat ovat olleet todella lyhyitä, eikä meillä ole ollut realistisia mahdollisuuksia tehdä huolellista vaikutustenarviointia. Esimerkiksi vahvistuspäätösluonnoksessa esitetyt muutokset muuttivat valvontamenetelmien hyvin perusteellisella tavalla, joka vaatisi huolellista vaikutustenarviointia sekä täysin uutta laskentaa tulevaisuuden osalta, jota tällä aikataululla ei ole mahdollista tehdä.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

Olemme huolissamme miten Jyväskylän sähköjakelun käy, kun investointiedellytyksiä heikennetään jäädyttämällä verkon arvo vuoden 2023 tasoon. Jyväskylä on yksi Suomen kasvukaupungeista ja kaupunki myös sähköistyy nopeutuvalla vauhdilla. Sähköistymisen seurauksena asiakkaiden vaatimukset katkottomaan sähköön kasvavat. Tämä näkyy jo nyt niin, että suunniteltujen sähkökatkojen sopiminen on erittäin vaikeaa.

Jäädytetyllä verkon arvostuksella emme kykene tulevaisuudessa vastaamaan kaupungin ja siellä asuvien asukkaiden, palveluiden ja teollisuuden sähköistymisen tarpeisiin, ilman merkittävää yhtiön velkaantumista ja kannattavuuden heikkenemistä. Samoin investointiedellytysten heiketessä asiakkaiden sähkönlaatu ja toimitusvarmuus tulevat heikentymään, sekä liittymisajat tulevat kasvamaan.

Nyt ehdotettu verkko-omaisuuden laskentatapa tulee ohjaamaan meidän velkaantumiseen ja merkittävään toimintaedellytysten heikkenemiseen, joka heijastuu asiakkaisiimme aiemmin kuvatulla tavalla.

Oikea tapa määrittää verkon arvoa on ensimmäisellä lausuntokierroksella ollut tapa, jossa verkko arvotettaisiin uudelleen todellisilla uusituilla ja tarkennetuilla yksikköhinnoilla. Mielestämme yksikköhintaluettelon kehittämistä ja tarkentamista tulee jatkaa. Aiemmin käytössä ollut verkko-omaisuuden laskentatapa mahdollistaisi korvausinvestointien tekemisen myös tulevaisuudessa.

Sähköasemien omakäyttö ja varavoima sekä talotekniset järjestelmät

Vuokraverkossa toimiessamme emme voi lisätä taseeseemme sähköasemien yksittäisiä osia kuten taloteknisiä järjestelmiä. Viraston ehdottama muutos on perusteltu, mutta valmistelussa ei ole huomioitu vuokraverkonhaltijoita. Tässä tulisi sallia myös kyseisten muutosten kirjaaminen läpilaskutettavaksi kuluksi, vaikkakin se on silti investointia heikompi vaihtoehto. Valvontamenetelmien mukaan verkkoyhtiöitä tulee kohdella tasapuolisesti riippumatta siitä omistaako operoimansa verkon vai toimiiko siinä vuokralla.

Yksikköhintaluettelo

Energiaviraston ehdottama uusi yksikköhintaluettelo on merkittävästi aiempaa tarkempi, joka varmasti kohtelee eri verkonhaltijoita tasapuolisemmin. Toivomme että luettelon tarkentamista jatketaan ja virasto julkistaisi hyvissä ajoin kyselypohjat seuraavaa yksikköhintakyselyä varten. Tällöin ehtisimme jo kilpailutusvaiheessa varautua yksikköhintakyselyyn ja itse kyselyn täyttäminen vaatisi vähemmän käsityötä ja saisimme luotettavampia tuloksia.

Investointikannustin

Nyt ehdotetulla jäädyttämisellä investointien kannattavuus romahtaa. Tilanne on erityisen huolestuttava silloin, jos investoinnit joudutaan tekemään yksikköhintoja kalliimmalla. Jo tällä hetkellä kaikki investointeihin liittyvät kustannukset ovat kilpailutettuja. Lisäksi kohoavat kustannukset heikentävät investointien kannattavuutta.

Mielestämme investointikannustimen tulisi mahdollistaa korvausinvestoinnit sekä olla symmetrinen hyödyn ja haitan suhteen.

Laatukannustin

Tehostamiskannustin

Ehdotetut muutokset kannustimeen helpottavat kannustimen ennakoitavuutta. Kuitenkin vuoden 2024 osalta pidämme ehdotettua aikataulua todella ongelmallisena.

Ehdotetussa kannustimessa KOPEX-rintama lasketaan vanhoilla luvuilla vaikka kannustimeen otetaan huomioon verkon hyödykkeiden korvausinvestointien purkukustannuksia. Koemme korvausinvestointien purkukustannusten huomioinnin kopex-rintamassa haastavaksi ennakoitavuuden suhteen. Eri tyyppiset verkkoinvestoinnit aiheuttavat eri suuruisia purkukustannuksia jolloin joinain vuosina tehokkuuskannustimesta voi tämän johdosta tulla aiheeton sanktio.

Alva Sähköverkko Oy

Janne Pirttimäki

Toimitusjohtaja

Pirttimäki Janne

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuja

POK Group konserni

POK Group Oy / E Avenue Oy

0306687-3 / 1897576-2

Lukkosalmentie 3

70420 Kuopio

Yleiset huomiot

POK Group konserni kiittää mahdollisuudesta antaa lausunnon, vaikka valvontamalli koskettaa toimintaamme epäsuorasti. Epäsuorat vaikutukset yhteiskunnallisten vaikutusten lisäksi ovat myös meille merkittävät ja kerromme niistä lausunnossamme lyhyesti.

Päätösluonnoksen vaikutukset

Energiavirasto on esittänyt erittäin merkittäviä muutoksia nykyiseen valvontamalliin sekä keväällä lausuttavina olleisiin suuntaviivoihin. Useat verkonhaltijat ovat ottaneet vahvasti kantaa muutoksiin ja tuoneet esille selkeästi millaisia vaikutuksia muutoksella olisi verkkoyhtiöiden investointimahdollisuuksiin. Käsityksemme mukaan valvontamalli romuttaa verkkoyhtiöiden investointi- ja rahoituskyvyn. Täytyy muistaa vaikutukset koko yhteiskunnalle kriittisimmän infran toimitusvarmuuden heikkenemiseen ja sen kunnon huonontumiseen. Lisäksi vihreä siirtymää vaatii mittavia investointeja sähkönjakeluun normaalien investointien lisäksi. Onko vaarana, että uusi

valvontamalli hidastaa tai jopa pysäyttää Suomalaisen vihreän siirtymän, kun sähköjakeluverkon kapasiteetti muodostuu pullonkaulaksi. Halutaanko tällainen riski oikeasti ottaa?

POK Group on Suomen suurimpia sähkölaitevalmistaja. Meidän tärkein tehtävämme on valmistaa Sähköistämiseen tarvittavia sähkölaitteita. Olemme Suomalainen perheyritys ja tärkeä arvomme on työllistää ihmisiä Suomessa. Tällä hetkellä työllistämme yli 300 henkilöä. Noin neljäsosa toiminnastamme liittyy Sähköjakeluverkkoihin suoraan. Epäsuorasti siihen liittyy lähes kaikki toimintamme. Toimitamme useille verkkoyhtiöille esimerkiksi puistomuuntamoita, jako- ja haaroituskaappeja, Pienjännitekeskuksia ja keskijännitekojeistoja.

Tällä hetkellä Suomessa rakentaminen on hiipunut ja työpaikkoja menetetty jo sen vuoksi. Markkinatilanteen muutokset johtuvat useita syistä ja ne ovat jossain määrin normaalejakin.

Sähköjakelu on POK:n toimialoista ainut, jota valvoo Virasto. Olemme hämmentyneitä, miksi Energiavirasto haluaa tehdä uudella valvontamallillaan niin paljon haittaa kaikille verkonhaltijoille sekä koko ketjulle keitä jakeluverkkojen investoinnit työllistävät. Meidän pitää kuitenkin muistaa, että Suomessa sähkön siirron hinta on todella kilpailukykyinen ja verkkoyhtiöt ovat tehneet sen eteen jo tähän saakka merkityksellisesti ja laadukasta työtä.

Meille POK konsernissa kuten monille muillekin alan yrityksille valvontamallin muutos aiheuttaisi lukuisien työpaikkojen vähenemistä. Meidän tapauksessamme suorat vaikutukset huomioiden kymmeniä ja pelkäämme että epäsuorat vaikutukset huomioiden luku voi olla jopa suurempi. Meillä on onneksi kohtuulliset mahdollisuudet löytää korvaava työtä verkkoyhtiöille valmistettavien tuotteiden tilalle. Näin ei ole läheskään kaikilla alan toimijoilla ja tässä markkinatilanteessa se on myös meille erityisen vaikeaa. Mitä työpaikkojen väheneminen vaikuttaa yhteiskunnalle on seikka, johon varmasti kaikki tietävät vastauksen. Tästä syystä toistamme, miksi Energiavirasto haluaa tehdä uudella valvontamallillaan niin paljon haittaa kaikille verkonhaltijoille sekä koko ketjulle keitä jakeluverkkojen investoinnit työllistävät. Lisäksi vaarantaa yhteiskunnalle kriittisen infran kuntoa ja kehitystä.

Esitys valvontamallin muutoksiin

POK Group ei suoraan esitä muutostoiveita valvontamalliin vaan pyytää Energiavirastoa ottamaan vakavasti verkkoyhtiöiden ja muiden alan toimijoiden lausunnot ja muutostoiveet. He ovat perehtyneet ja laskeneet tarkoin mitä vaikutuksia muutoksilla olisi ja kuinka ne voitaisiin estää. Tämä on erittäin tärkeää, jotta voimme jatkossakin yhdessä heidän kanssaan varmistaa jakeluverkkomme kunnon sekä riittävyyden yhteiskunnan ja vihreän siirtymään tarpeisiin

Kunnioittaen ja toimenpiteitä odottaen

POK Group Oy

Anttila Keijo
POK Group Oy

Räbinä Mikko
POK Group Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Energiaviraston 1.12.2023 julkaisemat muutokset (Dnro 3878/040300/2023) 13.10.2023 lausuttavaksi julkistettuihin valvontamenetelmäluonnoksiin eivät korjaa sen ydinongelmaa eli investointien kannattamattomuutta ja siitä seuraavaa ongelmaa niiden rahoittamiseksi. Esitetyt menetelmät siis vaarantavat edelleen merkittävällä tavalla verkkoyhtiöiden mahdollisuudet vastata puhtaan siirtymän ja energiamurroksen tarpeisiin. Toimintaedellytykset ovat ylipäättään vaarassa.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

Verkon jälleenhankinta-arvon, nykykäyttöarvon ja tasapoiston perustaminen vuosikohtaisiksi jäädytettyihin yksikköhintoihin on keskeisin syy tuohon ydinongelmaan. Se poistaa investoinneilta inflaatio suojan. Jos inflaatio jatkaa kehittymistä esimerkiksi edellisen neljän vuosikymmenen keskiarvon mukaisella tasolla (n. 2,4 %), vuonna 2024 tehtävän 40 vuoden pitoajan omaavan investoinnin keskimääräinen tasapoisto on vain n. 70 % suhteessa yleisen inflaatiokehityksen mukaisesta keskimääräisestä arvosta. Verkon arvon jäädyttäminen siis tekee investoinneista välittömästi kannattamattomia. Lisäksi verkon arvo jää ajan saatossa yhä enemmän jälkeen käyvästä markkina-arvosta.

Näin ollen verkon arvostustavan osalta on pysyttävä nykyisessä eli ensimmäisissä suuntaviivoissa esitetystä mallissa. Verkko on siis arvostettava kunkin valvontajakson alussa sen hetkiseen arvoon ja samalla on päivitettävä yksikköhintaluettelo vastaamaan sen hetkistä parasta tietämystä. Vuoden 2024 yksikköhintaluettelo onkin jo selkeä parannus nykyiseen verrattuna. Yksikköhintaluettelon

tarkentamiseen ja kehittämiseen on jatkossakin panostettava, jotta se kuvaa tosiasiallisia investointikustannuksia todellisissa ympäristöissä.

Energiavirasto on perustellut näitä suuria muutostarpeita mm. joillekin aiemmille vuosille tulleilla teoreettisesti liian suurilla kassavirroilla (webinaari 7.11.2023). On aivan varmaa, että yksikköhintojen jäädyttäminen on täysin väärä ja suorastaan tuhoisa lääke siihen. Yleisesti ottaen mallin erilaisia muutostarpeita määriteltäessä tuntuu jääneen huomioitta energiamurroksen vaikutuksen lisäksi useita merkittäviä tekijöitä, joita ovat mm:

- Noilla aiemmillä vuosilla vaikuttajana oli poliittinen tahto saada parannettua nopeasti toimitusvarmuutta, jonka Energiavirasto oli huomionnut myös silloisissa valvontamenetelmissä.
- Yksi merkittävä joidenkin yhtiöiden kassavirtaa nostanut tekijä oli toimitusvarmuuskannustin, joka mahdollisti tietyin ehdoin purettavalle verkolle kohtuullisen tuoton koko lopulle pitoajalle. Kyseinen kannustin on poistettu kesken valvontajakson vuonna 2021 tehdyssä muutoksessa.
- Yksikköhintaluettelon samoja yksikköjä on sovellettu laajasti niin haja-asustusalueilla kuin kaupunkialueilla.
- Vuonna 2021 tehdyn valvontamallin muutoksessa 2021 laskettiin myös yksikköhintoja keskimäärin n. 17 %. Se johti siihen, että yksikköhinnat eivät enää edustaneet kaupunkialueiden verkkojen todellisia korkeampia rakentamiskustannuksia.
- Nyt määritellyt uudet rakenneyksiköt mahdollistavat huomattavasti aiempaa paremmin verkon laskennallisen arvon vastaavuuden erilaisten olosuhteiden todellisen kustannustason kanssa. Niitä olisi siis jo senkin vuoksi järkevää käyttää koko verkolle.

Nyt lausuttavissa olevissa muutoksissa on mainittuna myös yksikköhintaluettelo, joten niihin liittyvät asiat ovat vielä yleisesti käsittelyssä. Vahvistuspäätösluonnoksiin antamamme kommentit sitä koskien ovat yhä valideja (mm. ojien määräytyminen ja niiden iät sekä purettujen komponenttien tarkkojen keski-ikä tietojen raportointivelvoite).

Kohtuullinen tuottoaste

Kohtuullista tuottoastetta määritettäessä markkinariskipreemio on tarpeen määrittää vuosittain kunkin vuoden huhti-syyskuun keskiarvojen perusteella. Lisäksi velattoman beetan ja vieraan pääoman riskipreemion määrittelyssä on tarpeen käyttää vertailuaineiston mediaania, kuten ensimmäisessä suuntaviivaluonnoksessa oli esitetty. Perusteluina näille toimivat seuraavat seikat:

- Markkinariskipreemion kehitys on kiinteästi riippuvainen rahamarkkinoiden yleisestä kehityksestä, kuten riskitön korkokin. Näin ollen on loogista, että markkinariskipreemio määritetään samoin

periaattein vuosittain, kuten riskitön korko ja maariskipreemio. Mikäli markkinariskipreemio kiinnitetään kerralla neljäksi vuodeksi, siitä muodostuu merkittävä riski sille, että valvontajakson lopussa sen arvo ei vastaisi todellista markkinatilannetta.

- WACC-parametrien määrittämisessä käytetty vertailujoukko on erittäin suppea ja siten niistä johdetut ylä-/alakvartiilit kuvaavat käytännössä vain kahden yhtiön tietoja. Näin ollen kvartaalien käyttämisessä on merkittävä riski yli-/aliarvostamiselle ja virheelliselle lopputulokselle.
- WACC-parametrit ovat toisiinsa kytkeytyneitä. Esimerkiksi yhtiön velkaantuminen vaikuttaa sen luottoriskipreemioon (=vieraanpääoman riskipreemio), joten on täysin epäloogista, että osa parametreista määritetään mediaaneista ja osa yläkvartaaleista ja osa alakvartaaleista.
- Lisäksi vieraan pääoman riskipreemio on erittäin riippuvainen yhtiön luottoluokituksesta ja mikäli regulaatoriskit toteutuvat, johtaa se tosiasiallisesti vieraan pääoman riskipreemion kasvuun.

Investointikannustin

Investointikannustimen hyötyleikkuriin on esitetty lievennystä, joka on sinänsä askel oikeaan suuntaan. Se ei kuitenkaan poista sitä seikkaa, että epäsymmetrisenä se aiheuttaa kannusteen investointien täysin turhiin ajoitusjärjestelyihin, koska investointitehokkuus vaihtelee luonnollisesti projekteilta toisille ja vuosilta toisille. Kannustimen leikkurin siis tulee olla vähintään symmetrinen tai vaihtoehtoisesti siitä on luovuttava kokonaan.

Tehostamiskannustin

Tehostamiskannustimeen on tehty nyt yksi hyvä korjaus eli kustannusrintaman estimointisykli pidetään nykymallin sekä ensimmäisten suuntaviivojen mukaisessa neljässä vuodessa. Useita muita lausunnossamme vahvistuspäätösluonnoksiin esittämiämme korjaustarpeita ei ole kuitenkaan huomioitu.

Vaasan Sähköverkko Oy:n puolesta

Ari Salo

Erityisasiantuntija

Salo Ari
Vaasan Sähköverkko Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto muutoksista sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin

Kiitämme mahdollisuudesta lausuntoon.

Energiateollisuus ry ja Energiakaupungit ry ovat myös jättäneet asiasta lausunnot. Yhdymme näihin lausuntoihin.

Yrityskohtainen tehostamistavoite

Olemme laatineet lausunnon yhteistyössä Kymenlaakson Sähköverkko Oy:n, Lappeenrannan Energiaverkot Oy:n, Kajave Oy:n ja Vaasan Sähköverkko Oy:n kanssa asiasta lausunnon, jonka olemme toimittaneet Energiavirastolle keväällä 2023. Viittaamme tässä kyseiseen lausuntoon.

Verkon arvo

Energiavirasto on muuttanut tässä muutoksessa verkon arvon laskentatapaa. Käytettävä kahden viikon aika on aivan liian lyhyt vaikutusten perusteelliseen arviointiin.

Muutoksessa esitetty tapa laskea verkon arvo vaikuttaisi luovan selvästi paremmat mahdollisuudet rahoittaa investointeja verrattuna lokakuussa lausunnonle annettuun valvontamallin luonnokseen.

Esitämme, että ennen vuotta 2024 rakennetun verkon arvo lasketaan käyttämällä yksikköhintoina vuoden 2024 yksikköhintoja, koska nämä vastaavat tällä hetkellä parhaiten verkkokomponenttien todellista hintatasoa.

Energiavirasto on keväällä 2023 laatimansa 1. valvontamalliluonnoksen perustelumuietiossa todennut seuraavaa:

”Tasapoiston tarkoituksena on mahdollistaa verkonhaltijan kattaa komponentin keskimääräiset investointikustannukset yksikkö hinnalla laskien sen pitoajan aikana.”

Jos verkon arvo on jäädytetty määrättyyn hetkeen, tasapoisto ei inflaation vuoksi riitä rahoittamaan verkon korvausinvestointeja tulevaisuudessa.

Sähkömarkkinalain esitöissä (HE 20/2013) on todettu seuraavaa:

”verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saisivat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton.”

Olemme edelleen huolissamme siitä, kuinka esitetty malli mahdollistaa jakeluverkon ylläpidon ja yhtiön laatiman kehittämissuunnitelman toteuttamisen.

Pyydämme Energiavirastoa selvittämään, kuinka esitettyssä valvontamallissa toteutuu sanottu lain tahtotila kohtuullisesta tulorahoituksesta ja vakavaraisuudesta. Lisäksi pyydämme Energiavirastoa erityisesti selvittämään verkonhaltijoiden mahdollisuudet selviytyä toimitusvarmuussäädösten edellyttämien investointien toteuttamisesta kohtuullinen tulorahoitus, vakavaraisuus ja velanmaksukyky huomioiden.

Esitetyn valvontamallin termit jälleenhankinta-arvo ja nykykäyttöarvo ovat harhaanjohtavia. Esitetyn mallin mukainen jälleenhankinta-arvo ei siis kuvaa arvoa, jolla jakeluverkko voitaisiin uusia.

Tuomainen Petri
KSS Verkko Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsingin, Tampereen, Vantaan, Oulun ja Turun kaupunkien yhteinen lausunto muutoksista

sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin

Helsinki, Tampere, Vantaa, Oulu ja Turku kiittävät mahdollisuudesta lausua ja ilmaisevat yhdessä huolensa

esitettyyn sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin ja sen

vaikutuksiin kaupunkien sähköverkkoyhtiöille. Esitetyllä mallilla on taloudellisia vaikutuksia energiayhtiöiden

investointi- ja osingonmaksukykyyn, jotka heikentävät kaupunkien ja niiden energiayhtiöiden mahdollisuuksia

päästä ilmasto- ja energiamurrostavoitteisiin sekä vastata yhteiskunnan huoltovarmuuden kasvaviin vaateisiin.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

Ennen vuotta 2024 investoidun verkon osalta käytetään vuonna 2023 voimassa ollutta yksikköhintaa riippumatta investointivuodesta. Vuonna 2024 ja sen jälkeen tehdyille investoinneille lasketaan aiemman

luonnoksen mukaisesti uudella komponenttijaottelulla sekä vuosikohtaisilla jäädytetyillä yksikköhinnoilla

jälleenhankinta-arvo sekä nykykäyttöarvo. Täten verkko-omaisuuden arvostus jakautuu kahteen osaan eli (1)

ennen vuotta 2024 rakennettuun verkkoon ja (2) vuoden 2024 jälkeen rakennettuun verkkoon. Ehdotamme,

että Energiavirasto palaa Energiaviraston keväällä 2023 esitettyyn 1. suuntaviivojen mukaiseen valvontamenetelmään, koska kaupunkien kriittisen infrastruktuurin muutosvaade energiamurroksen edetessä

vaatii merkittäviä isäinvestointeja sähköverkkoon. Tästä edellytetään tehtäväksi ainakin kattava ja laaja

vaikutusten arviointi.

Vanhat yksikköhinnat ovat selvästi alemmat kuin tulevan valvontajakson investointikustannukset (v. 2023

voimassa olleet yksikköhinnat ovat keskimäärin 15 % alemmat kuin ne olivat vuosina 2016-2021). Lisäksi

kaupunkimaisessa ympäristössä toimiviin yhtiöihin liittyvä olosuhteiden huomiointiongelmia sivuutetaan

ennen vuotta 2024 rakennetussa verkossa. Tämän seurauksena mitä pidemmälle tulevaisuudessa mennään,

sitä vähemmän korvausinvestointien rahoituksesta voidaan kattaa hankinta-arvosta lasketulla tasapoistolla.

Lopputuloksena verkkoyhtiöiden kohtuullisen tuoton taso ja investointikannustimet tulevat olemaan merkittävästi nykyistä pienempiä.

Vaikutukset kaupunkien huoltovarmuuteen, talouteen ja ilmastotoimiin

Kaupunkien omistamat energiayhtiöt ovat merkittäviä osingonmaksajia, jopa siinä määrin että osingolla on

huomattava vaikutus kaupunkien tulokseen. Osinkoa maksetaan pääasiassa muusta kuin verkkoliiketoiminnan

tuloksesta, mutta sillakin on merkittävä osuutensa. Keskeinen huoli kaupungeilla on siitä, kykenevätkö

verkkoyhtiöt tulevaisuudessa ylläpitämään ja investoiminaan toimintavarmaan ja ympäristövastuut huomioivaan siirtoverkkoon, jos taloudelliset kannustimet vähenevät radikaalisti. Tulevaisuudessa

energiantarve tulee todennäköisesti kasvamaan jatkuvasti, jolloin sähkön siirtoverkon tehokkuus, kapasiteetti

ja kattavuus ovat avainasemassa. Harkinnanarvoista valvontamallien kehittämisessä voisi olla se, että sallitun

tuoton laskennassa huomioitaisiin nykyistä paremmin se mihin tuotto käytetään ja esimerkiksi merkittävien

investointitarpeiden yhteydessä sallittaisiin korkeampi tuotto. Omistuksesta saatava kohtuullinen tuotto

osaltaan kannustaa pitämään verkko-omaisuuden kotimaisessa omistuksessa.

Energiamurroksen mahdollistaminen on vaakalaudalla, jos sähkönjakeluverkkoyhtiöiden

investointiedellytyksiä rajoitetaan tulevassa valvontamallissa. Suurissa kaupungeissa on ryhdytty jo nyt

sellaisiin energiatoimiin, jotka vaativat suurjännitteisen jakeluverkon vahvistamista.

Huolto- ja toimintavarmuus kriittisessä infrassa (ml. energiaverkko) on viime vuosien aikana noussut entistä

suuremmaksi huolenaiheeksi. Huoltovarmuuden ja varautumisen ylläpito vaatii taloudellisia panostuksia

laajasti eri toiminnoissa, erityisesti kaupungeissa joihin väestö ja palvelut sekä infra ovat hyvin keskittyneitä.

Kaupungit näkevät, että esitetty malli heikentää kaupunkikonsernien taloudellisia edellytyksiä vastata

huoltovarmuuden kasvaviin tarpeisiin.

Juhana Vartiainen

Pormestari

Helsingin kaupunki

Kalervo Kummola

Pormestari

Tampereen kaupunki

Pekka Timonen

Kaupunginjohtaja

Vantaan kaupunki

Ari Ala-Tossava

Konsernijohtaja

Oulun kaupunki

Minna Arve

Pormestari

Turun kaupunk

Nyman Kirsi

Tampereen kaupunki - Pormestari Kalervo Kummola

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Uusiutuvan energian investorina olemme huolissamme suunnitelluista muutoksista. Vihreän siirtymän investoinnit vaativat mittavia investointeja jakeluverkkoihin. Valvontamalliin esitetyt muutokset tekisivät nämä investoinnit monella verkkoalueella mahdottomiksi. Muutoksilla on merkittävä negatiivinen vaikutus uusiutuvan energian liitettävyyteen, minkä takia me Puhurissa uusiutuvan energian tuottajana, hankekehittäjänä ja alan toimijana olemme hyvin huolissamme.

Ylimaula Tuomas
Puhuri Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Enontekiön Sähkö Oy (ES) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiasta. Energiavirasto on valmistellut sähkön jakeluverkkotoimialalle uusia valvontamenetelmiä valvontajaksoille 2024 - 2027 ja 2028 -2031 ja julkaissut 1.12.2023 lausuttavaksi muutoksia 13.10.2023 esiteltyyn vahvistuspäätösluonnokseen.

ES ottaa lausunnossaan kantaa 1.12.2023 julkaistuihin muutoksiin ja muilta osin viittaa edelliseen lausun-toonsa. ES toteaa saman kuin edellisessäkin lausunnossa, että tutustumis- ja lausumisaika valvontamenetel-mien riittävän laajaan vaikutusarvioon on varsin lyhyt.

1.12.2023 luonnoksessa esitetyt muutokset tuottopohjan määrittelyyn eivät ole riittäviä verkkoyhtiön inves-tointien turvaamiseksi. Jäädetytty verkon arvo aiheuttaa sen, että investoinnille saatava kohtuullinen tuotto ja tasapoisto eivät riitä kattamaan investoinnille tulevia kustannuksia eivätkä ne riitä rahoittamaan inves-toinnin korvaamista pitkällä aikavälillä.

Suurena ongelmana ES näkee edelleen myös tuella tehtyjen investointien käsittelyn verkko-omaisuuden jälleenhankinta-arvoa määritettäessä. On oikein, että tuella tehdyille investoinnille ei voi kerätä tuottoa, mutta esitetty muutos, jossa ko. omaisuuserälle ei saisi jälleenhankinta-arvoa eikä tasapoistoa on vaikea ymmärtää. Tasapoiston puuttuminen johtaa siihen, että tuella hankitun omaisuuserän korvaamista pitoajan päätyttyä ei pysty tekemään, koska sille ei ole rahoitusta. Tuella hankitulle omaisuuserälle kohdistuvia operatiivisia kustannuksiakaan ei voida kattaa, kun tasapoisto puuttuu. Tarkoittaako esitetty muutos sitä, että tuella rahoitettu verkko-omaisuuserä on tilapäinen ratkaisu, joka poistetaan verkosta pitoajan päätyttyä, vai onko tarkoitus se, että tuella rahoitettu omaisuuserä korvataan pitoajan päätyttyä uudestaan tuella rahoitetulla omaisuuserällä? Tasapoiston puuttuminen johtaa siihen, että verkonhaltijalle jo myönnetyllä valtiontuella ei kannata

toteuttaa merkittäviin verkon komponentteihin kohdistuvia korvausinvestointeja, koska niitä ei pysty aikanaan korvaamaan. Tämä taas vaarantaa verkon toimitusvarmuuden, jota varten valtiontuki on alun perin myönnetty.

Ennen vuotta 2023 rakennetun verkon tuottopohjan jäädyttäminen on merkittävä muutos suhteessa nyt voimassa oleviin valvontamenetelmiin. Vaikka vanhan verkon tuottopohjan määrittely on 1.12. julkaistussa luonnoksessa erilainen kuin 13.10. julkaistussa luonnoksessa, mutta tälläkään kertaa tuottopohjan määrittely ei verkonhaltijan näkemyksen mukaan vastaa edelleenkään verkko-omaisuuden todellista käypää arvoa. Vuoden 2023 lopussa voimassa olevat yksikköhinnat ovat selkeästi heikommat, kuin mitä todelliset rakenta-miskustannukset ko. hetkellä. Huomionarvoista on, että Energiavirasto päivitti ennakoimattomasti ko. yksik-kö hinnat kesken valvontajakson. ES näkee perusteettomana, että jäädytetyn verkko-omaisuuden arvon mää-ritykseen käytetään vuoden 2023 lopussa voimassa olevia yksikköhintoja, koska ne eivät vastaa todellisia rakentamiskustannuksia millään tavalla. ES:n näkemyksen mukaan, jos vanha verkko-omaisuus jäädytetään, tulisi yksikköhintoina käyttää esimerkiksi vuoden 2016 yksikköhintoja.

Verkonhaltijan näkemyksen mukaan valvontamenetelmien muutoksista ei viranomaisen toimesta ole edelleenkään tehty kunnollista ja riittävän kattavaa vaikutusarviointia, tai ainakaan sellaista ei ole toimialalle esitetty tai vuoropuhelua siihen liittyen käyty. Keväällä esitetty suuntaviivadokumentti poikkeaa huomatta-vasti myös 1.12. julkaistusta luonnoksesta. ES esittää näkemyksensä, että Energiaviraston tulee luopua lausuttavana olleen vahvistuspäätösluonnoksen mukaisesta tavasta määrittää verkko-omaisuus ja palata tällä hetkellä voimassa olevaan tapaan verkko-omaisuuden määrittämiseksi. ES esittää näkemyksensä, että Energiavirasto luopuu lausuttavana olevan luonnoksen mukaisesta tavasta määrittää tuella rahoitetun ver-kon jälleenhankinta-arvo ja palaa nyt voimassa olevaan tapaan määrittää tuella rahoitettavien investointien jälleenhankinta-arvo.

Rauhala Johannes
Enontekiön Sähkö Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Loka-marraskuussa järjestetyn lausuntokierroksen aikana Helen ilmaisi huolensa Energiaviraston ehdottaman valvontamenetelmän vaikutuksesta vihreän siirtymän toteutumiseen.

Lausuntokierroksen jälkeen tehdyt muutokset valvontamenetelmäehdotukseen tasapäistävät erilaisten verkonhaltijoiden asemaa, mutta eivät pitkällä aikavälillä mahdollista riittäviä investointeja verkon kehittämiseen. Etenkin uusien investointien näkökulmasta valvontamenetelmäehdotus on selkeä heikennys nykyiseen malliin verrattuna.

Kun suuria yhteistuotantolaitoksia suljetaan ja lämmitys sähköistyy, Helsingistä tulee merkittävä sähkön tuoja. Valvontamenetelmän käyttöönotto hidastaisi huomattavasti lämmityksen sähköistymistä. Esitys edelleen vaarantaa kriittisen infrastruktuurin jatkuvan kehittämisen, mikä heikentää myös kansallista huoltovarmuutta.

Helen huomauttaa, että Kansainvälisen energiajärjestön IEA:n mukaan siirtoyhteydet ovat muodostumassa vihreän siirtymän pullonkaulaksi ja että vuosittaisten verkkoinvestointien on kaksinkertaistuttava vuoteen 2030 mennessä, jotta ilmastotavoitteet voidaan saavuttaa. Euroopassa ja muissa kehittyneissä talouksissa verkkoinvestoinnit ovat olleet kasvussa, ja esimerkiksi Saksassa Energiavirastoa vastaava viranomainen on toteuttanut toimenpiteitä, jotka kannustavat verkkoyhtiöitä investoimaan. Tätä kehitystä vasten suomalaisten kanta- ja jakeluverkkoyhtiöiden investointikyvyn heikentäminen näyttäytyy erityisen ristiriitaisena ratkaisuna.

Helen kannattaa edelleen painokkaasti viime keväänä julkistettujen ensimmäisten suuntaviivojen vahvistamista tulevaisuuden valvontamenetelmäksi.

Kunnioittaen,

Olli Sirkka

toimitusjohtaja

Helen oy

Jokila Sanna
Helen Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Yrittäjät tunnistaa verkonhaltioiden ja sijoittajien näkemykset aiemmin ehdotettuihin muutoksiin. Huomautamme kuitenkin, että kun ky-seessä on alueelliseen tai paikalliseen monopoliin perustuva toiminta, jossa normaalit yritystoiminnan periaatteet eivät päde, tarvitaan tasapainottavaa sääntelyä.

Suomen Yrittäjien näkemyksen mukaan nyt ehdotettavat muutokset voivat lisätä riskiä siitä, että ongelmat, joita nykyisillä valvontajaksoilla on havaittu, jatkuvat myös tulevilla valvontajaksoilla.

Näkemyksemme mukaan monopoliin perustuvan sähköverkkotoiminnan valvontajärjestelmän tulisi olla läpinäkyvä, tarvittavat investoinnit turvaava ja samaan aikaan kohtuullisen tuoton verkonhaltijoille tuova sekä kohtuulliset kustannukset sähköä käyttäville pk-yrityksille takaava.

Malinen Petri
Suomen Yrittäjät ry

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Rovaniemen Verkko Oy (RV) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiasta. Energiavirasto on valmistellut sähkön jakeluverkkotoimialalle uusia valvontamenetelmiä valvontajaksoille 2024 - 2027 ja 2028 -2031 ja julkaissut 1.12.2023 lausuttavaksi muutoksia 13.10.2023 esiteltyyn vahvistuspäätösluonnokseen.

RV ottaa lausunnossaan kantaa 1.12.2023 julkaistuihin muutoksiin ja muilta osin viittaa edelliseen lausuntoonsa. RV toteaa saman kuin edellisessäkin lausunnossa, että tutustumis- ja lausumisaika valvontamenetelmien riittävän laajaan vaikutusarvioon on varsin lyhyt.

1.12.2023 luonnoksessa esitetyt muutokset tuottopohjan määrittelyyn eivät ole riittäviä verkkoyhtiön investointien turvaamiseksi. Jäädyltety verkon arvo aiheuttaa sen, että investoinnille saatava kohtuullinen tuotto ja tasapoisto eivät riitä kattamaan investoinnille tulevia kustannuksia eivätkä ne riitä rahoittamaan investoinnin korvaamista pitkällä aikavälillä.

Ennen vuotta 2023 rakennetun verkon tuottopohjan jäädyltämisen on merkittävä muutos suhteessa nyt voimassa oleviin valvontamenetelmiin. Vaikka vanhan verkon tuottopohjan määrittely on 1.12. julkaistussa luonnoksessa erilainen kuin 13.10. julkaistussa luonnoksessa, mutta tälläkään kertaa tuottopohjan määrittely ei verkonhaltijan näkemyksen mukaan vastaa edelleenkään verkko-omaisuuden todellista käypää arvoa. Vuoden 2023 lopussa voimassa olevat yksikköhinnat ovat selkeästi heikommat, kuin mitä todelliset rakentamiskustannukset ko. hetkellä. Huomionarvoista on, että Energiavirasto päivitti ennakoimattomasti ko. yksikköhinnat kesken valvontajakson. RV näkee perusteettomana, että jäädyltety verkon-omaisuuden arvon määrittelyyn käytetään vuoden 2023 lopussa voimassa olevia yksikköhintoja, koska ne eivät vastaa todellisia rakentamiskustannuksia millään tavalla. RV:n näkemyksen mukaan, jos vanha verkko-omaisuus jäädyltetään, tulisi yksikköhintoja käyttää esimerkiksi vuoden 2016 yksikköhintoja.

Verkonhaltijan näkemyksen mukaan valvontamenetelmien muutoksista ei viranomaisen toimesta ole edelleenkään tehty kunnollista ja riittävän kattavaa vaikutusarviointia, tai ainakaan sellaista ei ole toimialalle esitetty tai vuoropuhelua siihen liittyen käyty. Keväällä esitetty suuntaviivadokumentti poikkeaa huomattavasti myös 1.12. julkaistusta luonnoksesta. RV esittää näkemyksensä, että Energiaviraston tulee luopua lausuttavana olleen vahvistuspäätösluonnoksen mukaisesta tavasta määrittää verkko-omaisuus ja palata tällä hetkellä voimassa olevaan tapaan verkko-omaisuuden määrittämiseksi.

Hemmilä Joni
Rovaniemen Verko Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry (jälj. Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta lausua

näkemyksensä Energiaviraston 1.12.2023 lausuntopyynnössä (diaarinumero 3878/040300/2023) esittämistä muutoksista koskien kuudennen (2024 – 2027) ja seitsemännen (2028 – 2031) valvontajakson valvontamenetelmiä.

Kuluttajaliitto korosti edellisellä lausuntokierroksella, että kuluttajien luottamus sähkömarkkinoilla toimivien yritysten kohtuullisuuteen on merkittävästi heikentynyt viimeisten vuosien aikana. Siirtohinnot eivät ole kuluttajan kilpailuttavissa vaan kodin sijainti määrittää sen, minkä siirtoyhtiön verkosta sähkö tulee kohteeseen. Valvontamallia näin ollen tarvitaan, mutta Energiaviraston valvontamallia on aiemmin kritisoitu erityisesti siitä, ettei mallia täyty kustannusvastaavuuden vaatimusta eikä mallin yleinen kustannusvastaavuus toteudu riittävän hyvin. Lisäksi sallittua tuottorajaa pystytään valvottavien toimesta tehokkaasti kiertämään.

Kuluttajaliitto on korostanut, että on erityisen tärkeää, että Energiavirasto kehittää valvontamenetelmiään entistä kustannusvastaavimmiksi ja kohtuullisemmiksi. Oltiin erittäin tyytyväisiä, kun edellisellä lausuntokierroksella ehdotettiin kustannusvastaavuuteen liittyen sellainen malli, joka oli kehittynyt merkittävästi kustannusvastaavaampaan suuntaan, mitä voitiin pitää selvänä parannuksena aikaisempaan tilanteeseen verrattuna.

Näin ollen lausumme näkemyksenä esitettyihin muutoksiin, että olemme pettynyt siitä, että 1.12.2023 lausuttavaksi tulleet 6. ja 7. valvontajakson valvontamenetelmien viimeisimmät muutokset muuttavat kohtuullisen tuoton laskennan ja tasapoistojen pohjana olevan verkon arvon laskentamallia vähemmän kustannusvastaavaksi verrattuna edellisessä vahvistuspäätösluonnoksessa

(3171/040300/2023) esitettyyn laskentatapaan. Mutta olemme kuitenkin tyytyväisiä siihen, että muutokset ajan myötä muuttaa kohtuullisen tuoton laskennan ja tasapoistojen pohjana olevan verkon arvon laskentamallia paremmin kustannusvastaavaksi kuin nykyisen valvontamallin verkon arvon laskentatapa. Haluamme korostaa, että mikäli kuluttajien luottamusta halutaan palauttaa edes osittain, on erittäin tärkeä, että valvontamalli kehittyy kustannusvastaavaampaan suuntaan pitäen erityisesti mielessä, että Energiaviraston nykyinen valvontamalli on kritisoitu siitä, ettei mallia täytä kustannusvastaavuuden vaatimusta eikä mallin yleinen kustannusvastaavuus toteudu riittävän hyvin sekä siitä, että sallittua tuottorajaa pystytään valvottavien toimesta tehokkaasti kiertämään.

Pynnönen Kristel
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Climate Leadership Coalitionin lausunto –
vahvistuspäätösluonnoksesta
sähkö- ja maakaasuverkkotoimintojen valvontamenetelmiksi
valvontajaksoilla 2024-2027 ja 2028-2031

Climate Leadership Coalition (CLC) kiittää mahdollisuudesta lausua viraston 1.12.2023 julkaisemista muutoksista luonnokseen valvontamenetelmistä valvontajaksoille 2024–2027 ja 2028–2031.

CLC on Euroopan suurin voittoa tavoittelematon ilmasto-businessverkosto, jolla on 96 organisaatiojäsentä: 66 yritystä, 9 yliopistoa, 5 etujärjestöä, 7 kaupunkia, 6 tutkimuslaitosta, 2 säätiötä ja 1 työmark-kinakeskusjärjestö. CLC kannustaa päätöksentekijöitä nopeuttamaan yhteiskunnan vihreää transitiota ja elpymistä ennustettavien ja kunnianhimoisten politiikkojen sekä systeemisten markkinalähtöisten ratkaisujen avulla. Ennustettavuus ja systeemiset ratkaisut ovat merkittävien investointien edellytys.

Fossiilisesta energiasta irtautumisessa on kyse energiamurroksesta, jossa sähköistyminen on kaiken keskiössä. Suomalaisen yhteiskunnan sähköistyessä myös sähköverkkojen investointitarve sekä rooli puhtaan siirtymän onnistumisessa vain kasvaa entisestään. Investoinnit verkkoon mahdollistavat osaltaan myös sähköjärjestelmän vakauden sekä huoltovarmuuden, joka on yhteiskunnan eri toimijoille ja jäsenillemme elintärkeää.

CLC:n näkemyksen mukaan menetelmäluonnos esittää merkittäviä muutoksia, jotka perustavalla tavalla muokkaavat puhtaan sähkön tuotannon, siirron ja hyödyntämisen olosuhteita. Energiaviraston esittämät muutokset ensimmäiseen luonnokseen nähden eivät ole riittäviä turvaamaan tulevien investointitarpeiden toteuttamista.

Tällä hetkellä Suomen sähköverkko on erittäin vahva kilpailutekijä, jolla voimme erottua myönteisesti verrattuna kilpailijamaihimme. Esitetyt muutokset heikentäisivät investointiympäristöämme ja siten Suomen kiinnostavuutta investointikohteena, jossa puhtaan sähkön saatavuus on tällä hetkellä ratkaisevassa roolissa muun muassa suunnitteilla olevissa vetyhankkeissa. Nämä hankkeet alkavat näillä näkymin rakentua valtaosin kyseessä olevien valvontajaksojen aikana. Puhtaan siirtymän investoinnit onnistuvat kuitenkin vain, jos niiden toteuttamisen tukena on ennakoitava ja mahdollistava regulaatio ja infrastruktuuri.

Valitettavasti esitettyjen valvontamenetelmien muutosten vaikutuksia verkkoyhtiöiden investointikykyyn sekä puhtaan energian hankkeiden investointeihin ei nähdäksemme ole valmistelussa arvioitu riittävästi. Arviointi tulee toteuttaa huolellisesti, myös pitkän aikavälin näkökulmasta.

CLC pitää kriittisen tärkeänä, että valvontamenetelmät ovat sellaiset, jotka mahdollistavat nykyisen laadukkaan sähkönsiirron ja -jakelun ja tarvittavat verkkoinvestoinnit. Nyt esitetty malli heikentää nähdäksemme verkkoyhtiöiden investointikyvykkyyttä, mikä tuo huomattavaa epävarmuutta puhtaan siirtymän investoinneille ja verkkoliittynöille. Suomi tarvitsee sähköintensiivistä, vähähiilisiä ja päästöttömiä ratkaisuja tarjoavaa teollisuutta. Jos riittävää sähkön siirtokapasiteettia ja puhtaan energian saatavuutta ei pystytä takaamaan, tämä kehityksensä alkuvaiheessa oleva teollisuudenhaara ja sen myönteiset työllisyys- ja hyvinvointivaikutukset vaikutukset ohjautuvat pois Suomesta. Samalla heikentäisimme myös omia edellytyksiämme saavuttaa ilmastotavoitteitamme.

Suomessa verkkoihin on tähän asti ollut mahdollista investoida yhteiskunnan ja asiakkaiden tarpeisiin vastaamiseksi. Samalla sähköverkkopalvelun hinta suhteutettuna asiakaskohtaiseen verkon määrään on Suomessa Euroopan alimpia. Kohtuullisen hinnan ja laadukkaan verkkopalvelun tulee olla tavoitteena myös tulevaisuudessa. Esitetyt menetelmämuutokset, erityisesti valvontamenetelmien mukaisen verkon arvon jäädyttäminen, ohjaavat päinvastaiseen suuntaan.

Esitetyillä, investointikyvykkyyttä merkittävästi heikentävillä menetelmillä verkoista uhkaa muodostua yhteiskunnan puhtaan siirtymän ja sähköistymiskehityksen este.

Turkki Juha
Climate Leadership Coalition

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Energiavirasto

Lintulahdenkuja 2 A

00530 Helsinki

Lausuntopyynnön diaarinumero: 3878/040300/2023

Vaasan Sähkön lausunto kuulemiseen muutoksista sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto kolmannella kuulemiskierroksella esitettyihin muutoksiin sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan valvontamenetelmiin, missä esitettiin muutoksia lokakuussa esiteltyihin vahvistuspäätösluonnoksiin koskien sähkön jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiä valvontajaksoilla 2024–2027 ja 2028–2031.

Lausuntomme ei sisällä salassa pidettäviä tietoja.

Muutokset eivät poista valvontamenetelmäluonnosten perusongelmia

Energiavirasto julkaisi 1.12.2023 lausuttavaksi muutoksia lokakuussa esittämäänsä sähköjakeluverkkoyhtiöitä koskeviin vahvistuspäätösluonnoksiin.

Nyt esiteltyjen muutosten tarkoituksena on ollut turvata jakeluverkkoyhtiöiden kyky toteuttaa tarvittavat investoinnit valvontajaksoilla 2024–2027 ja 2028–2031, mutta todellisuudessa ne eivät valitettavasti tule sitä juurikaan edesauttamaan ja siksi muutosten perustelut ovat täysin virheelliset!

Vaikuttaa siltä, että Energiavirasto on kuullut mutta ei ole ymmärtänyt tai halunnut ymmärtää valvontamallin muutokseen liittyviä perusongelmia ja siksi nyt lausuttavana olevat muutokset ovat vähäpätöisiä eivätkä poista valvontamenetelmäluonnosten fundamentaalisia ongelmia.

Mikäli Energiaviraston kuultavana olevat valvontamenetelmät tulevat tässä muodossa käyttöön, tarkoittaa se merkittävää muutosta sähkön jakeluverkkoyhtiöiden näkökulmasta ja ehdotettu valvontamenetelmä tulee heikentämään dramaattisesti verkkoyhtiöiden toimintaedellytyksiä.

Verkkoyhtiöiden lakisääteisten velvoitteiden hoitaminen vaarantuu

Dubain ilmastokokous hyväksyi siirtymisen pois fossiilisista polttoaineista. Kokouksen päätöslauselma osoittaa selkeästi, että ilmastomuutosta ehkäiseviä toimia pitää entisestään nopeuttaa ja fossiilisesta energiasta irtautumista tullaan vauhdittamaan ja siten edistetään vihreää siirtymää.

Vihreä siirtymä edellyttää vahvoja toimintavarmoja sähköverkkoja ja myös kykyä kehittää sähkönjakeluverkkoa sekä tehdä tarvittavia uudisrakennus- ja korvausinvestointeja. Hyvin toimivat sähköverkot ovat myös kansallisen huoltovarmuuden perusta.

Nyt esitetty muutettukin malli vaarantaa sääntelyssä verkkoyhtiöille asetettujen velvoitteiden ja tavoitteiden toteuttamisen, koska tarvittavan rahoituksen ja uuden pääoman saatavuus tulevat heikkenemään.

Esitettyjä valvontamenetelmiä tulee muuttaa niin, että verkkopalveluiden hinnoittelu turvaa verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämän kohtuullisen tulorahoituksen ja yhtiön vakavaraisuuden säilymisen.

Verkon arvostustavan perustuttava nykyiseen eli ensimmäisissä suuntaviivoissa esitettyyn malliin

Verkon tuottopohjan jäädyttäminen investointivuoden rahan arvoon johtaa siihen, että inflaatio syö vuosittain tulevia investoinnin kassavirtoja. Tämä johtaa siihen, että investoinnille määritelty kohtuullinen tuotto ja siitä seuraava sallittu liikevaihto eivät riitä kattamaan kaikkia investoinnin aiheuttamia kustannuksia. Verkon arvon jäädyttäminen nykyisiin yksikköhintoihin johtaa siihen, että jo tehdyistäkin investoinneista tulee kannattamattomia, kun investoinneilla ei ole suojaa inflaatiota vastaan. Samalla verkon arvo tulee aikaa myöden jäämään koko ajan enemmän jälkeen verkon käyvästä arvosta.

Esitetyt muutokset eivät siis poista sitä ongelmaa, että verkon arvo tulee laskemaan merkittävästi ja heikentymään huomattavasti pidemmällä aikavälillä, jolloin yhtiöiden kyky selviytyä lakisääteisistä velvoitteistaan sekä investoida ja kehittää verkostoa heikkenevät.

Energiaviraston valvontamenetelmä muutettunakin horjuttaa sähkön jakeluyhtiöiden näkökulmasta tarkasteltuna Suomen perustuslain mukaista omaisuuden suojaa.

Nämä merkittävät puutteet valvontametodologiassa voidaan korjata vain palaamalla verkon arvostustavassa nykyiseen malliin eli ensimmäisissä suuntaviivoissa esitettyyn malliin. Tässä mallissa koko olemassa oleva verkko-omaisuus arvostetaan markkina-arvoonsa aina valvontajakson alussa viimeisimpien yksikköhintojen perusteella, mitkä on päivitetty vastaamaan tarkasteluhetken parasta tietämystä.

Sähköverkkoinvestoinnit ovat pitkävaikutteisia ja verkkoyhtiöillä on velvoite pitää yllä toimivia verkkoja niin pitkään kuin asiakkaat haluavat pitää voimassa liittymissopimuksensa, vaikka verkon ylläpito ei tietyiltä osiltaan olisi edes taloudellisesti järkevää.

Valvontamallin muutosprosessi ei noudata viranomaisen hyvää hallintotapaa

Energiaviraston esittämät valvontamenetelmät on tarkoitus ottaa käyttöön 1.1.2024 alkaen ja Energiavirasto kuuleminen näihin viimeisiin muutoksiin päättyy 15.12.2023. Tilanne on eriskummallinen ja ei edusta viranomaisen hyvää hallintotapaa, kun muutoksia esitetään ilman huolellisia ja perusteellisia vaikutusten arviointeja näin myöhäisessä vaiheessa.

Muilta osin viittaamme jo aikaisemmin 10.11.2023 jättämässämme lausunnossa esille nostettuihin asioihin.

Nyt esitettyihin muutoksiin ja koko nykyisen esitykseen mukaiseen valvontamalliin sisältyy myös useita muita ongelmallisia kohtia, joita on kuvattu tarkemmin Vaasan Sähköverkko Oy:n, Energiakaupungit ry:n, Energiateollisuus ry:n lausunnoissa. Olemme olleet mukana valmistelemassa näitä lausuntoja ja kannatamme niissä esitettyjä muutosehdotuksia.

Lopuksi haluamme korostaa, että Energiaviraston muutosehdotukset valvontamenetelmiin nykymuodossaan vaarantavat sähkön jakeluverkkoyhtiöiden mahdollisuudet hoitaa sähkömarkkinalain mukaisia velvoitteitaan. Energiaviraston tulee palata lopullisessa vahvistuspäätöksessä nykyisen valvontamallin menettelyihin sen joistakin heikkouksista huolimatta ja soveltaa tulevassa vahvistuspäätöksessään ensimmäisen suuntaviivaesityksen mukaisia periaatteita verkon arvostustavan osalta.

Ystävällisin terveisin

VAASAN SÄHKÖ OY

Olli Arola

strategia- ja yhteiskuntavastuujohtaja

Damlin Jan
Vaasan Sähkö Oy

Arola Olli
Vaasan Sähkö Oy - Strategia- ja yhteiskuntavastuu

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

OX2 kiittää mahdollisuudesta lausua esitetyistä muutoksista sähköverkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin. OX2:lla on kehityksessä 5,8 GW:n edestä maatuulivoimaa, 16,1 GW merituulivoimaa ja 1 GW aurinkovoimaa. OX2:n uusiutuvan energian hankkeet vaativat toteutuakseen panostuksia kanta- ja jakeluverkkojen kehittämiseen.

Olemme huolissamme siitä, että viimeisin esitys ei riittävässä määrin huomioi aiemmalla lausuntokierroksella esitettyjä huolia mallin vaikutuksesta verkkojen kehittämiseen.

Vihreä siirtymä lisää merkittävästi sähkönkulutusta, kun teollisuus ja liikenne sähköistyvät ja vedyntuotanto elektrolyysin avulla yleistyy. Hallitus tavoittelee sähköntuotannon tuplaamista, mikä asettaa vaatimuksia verkon ennakkoivalle ja systemaattiselle kehittämiselle. Yksi Suomen vahvuuksista uusiutuvan energian ja muiden vihreän siirtymän investointien houkuttelemisessa on ollut toimiva ja kehittyvä sähköverkkomme.

Verkkoinvestoinnit katetaan asiakkailta perittäviltä liittymismaksuilla ja siirtomaksuilla, jolloin verkkoyhtiöiden toiminta on kannattavaa ja investoinnit sujuvia. On tärkeää, että verkkoyhtiöillä on jatkossakin kannustimet investoida verkon kehittämiseen. Suunnitellut uudistukset voivat vaarantaa suomalaisten uusiutuvan energian ja vihreän teollisuuden hankkeiden rahoituksen, koska kanta- ja jakeluverkkojen kehityksen hidastuminen tai epäily kehityksen hidastumisesta voi heikentää kansainvälisten rahoittajien kiinnostusta tehdä sijoituksia suomalaisiin hankkeisiin.

On ensiarvoisen tärkeää varmistaa, etteivät sähköverkon valvontamenetelmät vaaranna Fingridin ja alueverkkoyhtiöiden edellytyksiä toteuttaa verkkojen kehittämiseen tarvittavia investointeja.

Kilpi Lyydia
OX2

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

YLEISET HUOMIOT

Lausuntomme liittyy Energiaviraston lausuntopyyntöön diaarinumerolla 3878/040300/2023.

Valvontamenetelmissä todetaan lainsäädännön esitöihin viitaten, että lopputuloksen kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon, onko verkonhaltijan ollut mahdollista:

- investoida riittävästi verkkoon
- selvittää kustannuksistaan
- maksaa omistajilleen tuottoa

Katsomme, että Energiaviraston 1.12.2023 päivätty muutosehdotus vaarantaa verkkoyhtiön näkökulmasta kohtuullisen lopputuloksen ja tämän myötä menetelmien vaikuttavuutta tulisi uudelleen arvioida. Esitetyn muutoksen vaikutuksen arviointia ei ole tehty Energiaviraston toimesta, eikä yhtiömme pysty mitenkään sitä tekemään omatoimisesti annetussa lausuntoajassa. Etenkin tulevaisuudessa vuosittain jäädytettävän verkkorakenteen arvon muutosta on hankalaa arvioida.

Yhtiömme näkemys edelleen on, että lausuttavana olevat muutokset eivät tule mahdollistamaan tarpeellisten investointien tekemistä ympäristössä, jossa sähköverkkoon kohdistuu poikkeavalla

tavalla vaatimuksia muun muassa energiamurroksen myötä. Lisäksi lausuttavana olevista muutoksista ei ole julkaistu laisinkaan vaikuttavuusarviointia.

Toimitusvarmuus ja sitä kautta huoltovarmuus korostuvat epävarmassa maailmantilanteessa. Lausuttavana olevien muutosten voidaan katsoa oleellisella tavalla heikentävän Suomen vahvana pidetyn sähköverkon tilaa ja mahdollisesti johtavan pidemmällä aikavälillä ongelmiin, jotka esimerkiksi rajoittavat sähköverkkoon liittymistä ja ovat esteenä Suomeen kohdistuville investoinneille.

Lausunnon antamista vaikeuttaa lisäksi se, ettei menetelmäkokonaisuus muutoksineen ole luettavissa yhtenä kokonaisuutena. Tämä aiheuttaa tulkinnanvaraisuutta sekä kokonaistulkintaan liittyvää epävarmuutta. Lisäksi pidämme kohtuuttoman lyhyenä kahden viikon lausuntoaika näin merkittävässä muutoksessa, jonka kokonaisuutta on hankala mallintaa. Hyvän hallintotavan mukainen lausuntoaika on laajoissa asioissa yleensä kuudesta kahdeksaan viikkoa.

Yksikköhinnoissa tulee ottaa huomioon aiempaa paremmin olosuhde ja vuodesta 2024 eteenpäin esitettyihin yksiköihin näin on jo osin tehtykin, mutta jäädytettävässä verkko-omaisuudessa olosuhteita ei juurikaan huomioida, koska niissä käytetään vanhoja yksikköhintoja.

Olemme edelleen sitä mieltä, että aiemmin perustelumuiustiossa kirjattu teoria yksikköhintojen simuloinnista on ristiriitainen. Energiavirasto on myöntänyt olosuhteiden vaikutuksen puutteellisuuden nykyisissä ja vanhoissa yksikköhinnoissa, joten yksikköhintakyselyssä kysytyt komponentit olivat huomattavasti tarkempia ja sitä kautta muodostui 6. ja 7. jakson tarkempi yksikköhintaluettelo. Tarkemmat komponentit on mahdollista simuloida aiempien vuosien komponenttihintoihin esimerkiksi 2023 tehdyn yksikköhintakyselyn hintojen suhteella, esimerkiksi 20 kV kaapeli keskusköydellä tai ilman. Mikäli olosuhteita ei huomioida jäädytetyssä verkko-omaisuudessa, niin kaupunkiympäristössä toimivat yhtiöt edelleen kärsivät raskaammalla rakenteella tehtyjen verkkojen aliarvostuksesta. Kaupunkiympäristössä toimiminen vaatii, että verkkoa rakennetaan tulevaisuudessa tapahtuva siirtomäärän kasvu huomioiden, koska toistuva keskusta-alueella rakentaminen ei ole mahdollista. Energiaviraston näkemystä uudempien vuoden 2024 yksikköhintojen korjauksen epätarkkuudesta ja huonosta kustannusvastaavuudesta ei ole perustelumuiustiossa perusteltu. Tarkempi komponenttijako huomioi olosuhteen, joten kustannusvastaavuus tarkentuu. Lausuttavana olevissa muutoksissa ei olosuhteen huomiointiin esitetä mitään oikaisua. Pidämme edelleen vanhoja yksikköhintoja puutteellisina olosuhteiden arvottamiseen ja epäoikeudenmukaisena erityisesti kaupunkimaisessa verkossa toimiville yhtiöille.

KOHTUULLINEN TUOTTO

Näemme vieläkin ongelmallisena, että markkinariskipreemio lukitaan kerrallaan vakioksi koko valvontajaksolle. Markkinariskipreemio (engl. equity premium) on muuttuva ajassa ja siksi preemio

tulisi päivittää vuotuisesti, aivan kuten obligaatiokorko päivitetään. Markkinariskipreemion päivittäminen ei ole hallinnollisesti rasittavaa tai vaikeaa, joten päivittämättä jättämistä ei voi perustella ainakaan hallinnollisen taakan lisääntymisellä. Positiivista on, että markkinariskipreemion laskenta-ajankohta on päivitetty koskemaan huhti-syyskuun keskiarvoa.

INVESTOINTIKANNUSTIN

Toistamme lausumamme tarpeesta kannustinleikkurin symmetrisyydelle. Kannustinleikkurin tulisi olla symmetrinen, kuten muissakin menetelmissä käytetyissä leikkureissa. Lisäksi edelleen on syytä harkita uudelleen rajattua aluetta (omavastuuta), jonka sisällä hyötyä tai haittaa ei jaettaisi. Omavastuuosuuden kautta on mahdollista tarttua selkeisiin virheisiin/puutteisiin yksikköhinnoissa, leikkaamalla symmetrisesti hyötyä ja haittaa omavastuun ylittäviltä osuuksilta.

Pidämme vieläkin outona menetelmissä olevaa viittausta kirjanpidon puutteisiin. Verkkoyhtiöiden eriytetyt tilinpäätökset tilintarkistetaan. Jos tilinpäätöksissä on puutteita tai virheitä, tulee ne korjata tilintarkastusvaiheessa, ei menetelmissä. Kun yhtiö toimii sääntöjen mukaan, niin leikkuri osuu perusteettomasti myös näihin yhtiöihin.

Kannustinleikkurin ongelmana ovat myös olosuhteiden huomioon otettujen puutteet, jolloin kohtelu eri verkon haltioiden välillä ei ole tasa-arvoista. Kuitenkin suurin osuus yhtiöiden investoinneista kilpailutetaan erityisalojen hankintalain mukaan, jolla varmistetaan urakoiden riittävä kilpailutus sekä kustannustehokkaat ratkaisut yhtiöiden olosuhteissa. Myös toimitusvarmuustavoiteaikataulujen erilaisuus tulee huomioida mahdollisessa leikkurissa. Osalla yhtiöistä on toimitusvarmuuden toteutusajankalenteri 2028 ja osalla 2036.

Kiinnitämme huomiota viraston muuttuneeseen näkemykseen tasapoistojen tarkoituksesta: aiemmin menetelmissä on kuvattu, kuinka tasapoistot mahdollistavat ja kattavat keskimäärin kaikki tarvittavat korvausinvestoinnit. Lausuttavana olleissa menetelmissä tasapoistojen on sen sijaan tarkoitus kattaa komponenttien hankintahetken investointikustannukset. Avoimeksi jää, kuinka korvausinvestoinnit tulee kokonaisuutena rahoittaa ja minkä osan uusissa menetelmissä katsotaan korvaavan tasapoistojen perusteiden muuttamisen aiheuttaman rahoitusvajeen, joka vie tulevaisuudessa pohjan korvausinvestointien tekemiseltä.

MUUTA

Huomautamme edelleen, että muuttuneiden menetelmien myötä on harhaanjohtavaa käyttää verkon arvoa tarkastellessa termejä ”jälleenhankinta-arvo” ja ”nykykäyttöarvo”. Ehdotettujen

menetelmien mukainen jälleenhankinta-arvo ei vastaa markkinoilta hankittavan vastaavan komponentin arvoa ja toisaalta nykykäyttöarvo ei vastaa todellista käyttöarvoa. Menetelmät kuvaavat pikemminkin hankinta-arvoa ja (jäädytettyä) jäännösarvoa.

Muilta osin viittaamme aiempaan lausuntoomme liittyen Energiaviraston lausuntopyynnön diaarinumeroon 3171/040300/2023. Olemme lisäksi tietoisia Energiateollisuus ry:n, Energiakaupungit ry:n sekä Kaupunkiverkot KV11-ryhmän lausuntojen sisällöstä ja tuemme niitä.

Lopuksi kiitämme Energiavirastoa mahdollisuudesta lausua 2024-2031 valvontamenetelmien 2. suuntaviivojen muutoksista.

Kunnioittaen

Petri Sihvo

toimitusjohtaja

Tampereen Energia Sähköverkko Oy

Sihvo Petri
Tampereen Energia Sähköverkko Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Nyt esitetyt muutokset edellisiin menetelmiin ovat parempaan suuntaan, joskin edelleen hyvin ongelmallisia. Eikä näin merkittävän muutoksen todellisia vaikutuksia ole edelleenkaan mahdollista arvioida kattavasti käytettävissä olevan lausuntoajan puitteissa.

Kaikkien ennen vuotta 2024 tehtyjen investointien jäädyttäminen vuoden 2023 hintatasoon, on haitallisilta vaikutuksiltaan merkittävä. Tuo jäädytystaso on historiallisesti poikkeuksellisen alhainen, ei huomioi millään tavalla vuoden 2020 jälkeen tapahtuneita muutoksia, eikä siten ole lähelläkään investointien todellisia kustannuksia. Tämä takautuvasti vaikuttava menetelmä vaikuttaisi negatiivisesti myös jo tehtyjen investointien kannattavuuteen ja siten rankaisi toimitusvarmuuden parantamiseen jo tehdyistä investoinneista.

Esitettyjen muutosten jälkeenkin valvontamenetelmät olisivat haitallisilta vaikutuksiltaan niin merkittävät, että Keuruun Sähkö Oy ei kykenisi tekemään suunniteltuja toimitusvarmuusinvestointejaan, eikä siten toteuttamaan Energiavirastolle toimittamansa kehittämissuunnitelman mukaisia investointeja. Investointikyvyn merkittävä heikkeneminen merkitsee myös jo aloitettujen pitkäkestoisten jakeluverkon investointihankkeiden kokonaishyödyn menettämisen tai merkittävän heikkenemisen. Usealle vuodelle jaettujen laajojen investointikokonaisuuksien loppuunsaattaminen vaarantuu tai jää kokonaan toteuttamatta. Tällöin verkko-omaisuuteen on investoitu merkittävästi, mutta tavoitteet käyttövarmuuteen jäävät saavuttamatta.

Tämä merkitsee myös ammattitaitoisen resurssin vähenemistä, joka vääjäämättä vaikuttaa myös operatiiviseen toimintaan, vian kestoaikojen pitenemiseen, palvelun heikkenemiseen, toimitusvarmuuden ja huoltovarmuuden vaarantumiseen. Lopputulema olisi myös muiden, operatiivisten velvoitteiden ja kaiken kehittämisen vaarantuminen rahoituksen kokonaisuuden

muuttuessa kestävämmäksi. Tämä puolestaan pakottaisi jatkossa huomattaviin siirtohintojen korotuksiin välttämättömien toimintojen turvaamiseksi.

Koivula Esa
Keuruun Sähkö Oy

Pekonen Mikko
Keuruun Sähkö Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme Energiavirastoa mahdollisuudesta antaa lausunto valmisteilla oleviin verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin. Lausunnonantajina tässä ovat Keravan Energia Oy sekä tytäryhtiömme Sipoon Energia Oy.

Energiavirasto on päivittänyt osaa valvontamenetelmien periaatteista aiemman lausuntokierroksen (13.10.–10.11.2023) lausuntojen perusteella. Näkemyksemme mukaan tehdyt muutokset eivät poista ehdotetun valvontamallin perusongelmia.

VERKON ARVON MÄÄRITTÄMINEN

Aiemmassa versiossa valvontamenetelmistä verkon jälleenhankinta-arvo olisi jäädytetty investointihetken laskennalliseen arvoon. Uudessa mallissa käytetään historiallisten verkonarvojen sijasta viidennen valvontajakson lopun verkko-omaisuuden määrää ja viimeisimpiä yksikköhintoja, joiden avulla laskettu verkko-omaisuus jäädytetään. Vuosien 2022 ja 2023 aikana on tapahtunut historiallisen suuri kustannusten kasvu (mm. yleisen inflaation seurauksena), joka ei näy lainkaan näissä yksikköhinnoissa, jotka perustuvat käytännössä vuosien 2019 ja 2020 kustannustasoihin.

Vaikka käytettäisiin todelliseen kustannustasoon perustuvia vuoden 2023 tilanteen mukaisia yksikköhintoja, on koko jäädytetyn verkko-omaisuuden arvo kuitenkin lähes oikea vain ensimmäisenä vuonna ja tämän jälkeen vanhan verkon jälleenhankinta-arvo jää yhä enemmän ja enemmän jälkeen todellisesta käyvästä arvosta.

Näkemyksemme mukaan tällainen keskeinen verkonarvon deflatoituminen aiheuttaa keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä mahdottoman tilanteen verkonhaltijalle rahoittaa toimintaansa ja investointejaan. Tällöin on tingittävä joko investoinneista tai operatiivisesta verkon ylläpidosta, mukaanlukien kunnossapitotarpeista huolehtiminen riittävällä tasolla.

Esitämmekin lausuntonamme, että verkon arvo olisi syytä määritellä ensimmäisissä suuntaviivoissa mainitulla tavalla, joka turvaa verkonhaltijoiden investointikyvyn tältä osaltaan.

INVESTOINTIKANNUSTIN

Energiavirasto on muuttanut investointikannustimen hyötyleikkurin arvoja edellisestä lausuntokierroksesta: uudessa esityksessä leikkurin arvo on 15 % aiemman 50 %:n sijaan. Vaikka tämä tehty muutos on verkonhaltijoille positiivinen verrattuna aiempaan esitykseen, pidämme tätä koko leikkurin käyttöä ongelmallisena ja esitämme sen poistoa valvontamenetelmistä esitetystä muodosta.

Suurimpana ongelmana näemme virheellisen hyötyleikkurin aktivoinnin useammalle vuodelle jakaantuvissa investointihankkeissa, mikäli verkonarvoon ilmoitettavien komponenttien periaatteisiin ei samalla tehdä muutoksia. Nykyisin verkko-omaisuuteen voi ilmoittaa ainoastaan tosiasiallisessa käytössä olevia komponentteja eikä esimerkiksi sähköasemille investoituja ja myöhemmin käyttöönotettavia komponentteja, jotka vaikuttavat keskeisesti vuositasen investointitehokkuuteen. Näkemyksemme mukaan vuosittaiseen verkonarvon laskentaan pitäisi ottaa mukaan kaikki tarkasteluvuonna tehdyt investoinnit riippumatta niiden senhetkisestä todellisesta käytöstä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi sähköasemille asennetut 20 kV kojeistojen katkaisijat ja 110 kV lähtökentät.

Esitämme, että kaikki investoidut komponentit voidaan ilmoittaa kyseisen vuoden verkonrakennetietoihin ja hyötyleikkuria tarkastellaan valvontajaksotasolla, mikäli Energiavirasto pitää voimassa hyötyleikkurin menetelmän.

Muilta osin viittaamme edelleen aiempaan, 10.11.2023 jättämäämme lausuntoon verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmistä. Olemme myös tietoisia Energiateollisuuden ja Paikallisvoiman lausunnoista ja tuemme näitä.

Keravalla 15.12.2023

Osmo Auvinen, liiketoimintajohtaja

Keravan Energia & Sipoon Energia

Auvinen Osmo
Keravan Energia Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

KUULEMINEN MUUTOKSET SÄHKÖN JAKELU- JA SUURJÄNNITTEISEN VERKKOTOIMINNAN
HINNOITTELUN VALVONTAMENETELMÄT

HELEN SÄHKÖVERKKO OY:N LAUSUNTO

Yleistä

Helen Sähköverkko Oy (Helen Sähköverkko) kiittää Energiavirastoa mahdollisuudesta lausua muutoksista sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin. Lausunnossa viitattu liite sisältää graafisen kaavion, jonka takia se toimitetaan Energiavirastolle erikseen. Helen Sähköverkko tukee yleisellä tasolla Energiateollisuus ry:n ja KV11 Verkkoyhtiöiden yhteistä lausuntoa ja esittää lisäksi näkemyksensä seuraavaa.

Helen Sähköverkko toi edellisessä lausunnossaan esille puhtaan siirtymän edellyttämien investointien suuruuden. Seuraavan 10 vuoden investointiohjelmamme vastaa noin 40 % nykyisestä verkon jälleenhankinta-arvosta. Tällöin on olennaista tunnistaa valvontamallin dynamiikka ja pitkän aikavälin vaikutukset.

Viime hetkessä esitetyt mittavat muutokset suuntaviivoihin ovat Helen Sähköverkon kannalta kohtuuttomia. Puutteellinen vaikutustenarviointi ja ennakoimaton viranomaistoiminta ovat heikentäneet verkkoyhtiöiden oikeusturvaa ja omaisuudensuojaa. Viime hetkessä tehdyt muutokset ja niiden puutteellinen vaikutustenarviointi ovat johtaneet siihen, ettei esitetyissä menetelmissä ole

tunnistettu niiden vaikutuksia ja sähkömarkkinalain perusteluiden vastaisuutta (HE 20/2013 24§ perustelut).

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

Helen Sähköverkko esittää kevään 1. suuntaviivojen mukaista verkon arvon oikaisutapaa.

Merkittävin muutos kevään 1. suuntaviivoihin nähden on verkon arvon jäädyttäminen. Nyt joulukuussa esitetyt pienet muutokset, kuten elinkustannusindeksin poisto, hieman korjaavat muutoksia tasapuolisempaan suuntaan suhteessa vanhaa ja uutta verkkoa omistaviin verkonhaltijoihin. Esitetyt menetelmät kokonaisuudessaan eivät kuitenkaan mahdollista riittäviä investointeja verkon kehittämiseen. Esitetyn verkon arvon oikaisutavan sijaan tulee käyttää kevään 1. suuntaviivojen ja nykyisten valvontamenetelmien mukaista määritystapaa.

Verkon arvon jäädytys sisältää ongelmia valvontamenetelmien muodostaman kokonaisuuden toimivuuden kannalta, sillä esitettyjen menetelmien jälleenhankinta-arvo ei enää vastaa sähköverkon markkina-arvoista jälleenhankinta-arvoa sähkömarkkinalain perusteluiden vastaisesti (HE 20/2013 24§): ”Hinnoittelun kohtuullisuuden valvonta perustuisi yritysten sähköverkko-omaisuuden todelliseen käyttöarvoon, joka kuvaa yrityskohtaista markkina-arvoa.” Kun nk. jäädytettyä regulaatiotasetta käsiteltiin Energiaviraston sidosryhmäneuvottelukunnassa syyskuussa 2022, myös Energiavirasto itse totesi tämän¹): ”Energiavirasto toi esiin verkko-omaisuuden määrittelyn kriteerit ja regulaatiotaseen ongelmallisuuden heijastaa verkon todellista käyttö- ja markkina-arvoa sähkömarkkinalain vaatimalla tavalla.”

Esitetty verkon arvon oikaisumenetelmä johtaa siihen että, tasapoisto kattaa yhä pienenevän osan korvausinvestoinneista. Liitteenä olevan laskelmamme mukaisesti esitetty menetelmä johtaa siihen, että tulorahoitus kattaa yhä pienenevän osan korvausinvestoinneista (liite 1). Tällöin korvausinvestointeja tulee leikata, joka johtaa verkon kunnon rapautumiseen vaarantaen toimitusvarmuuden. Korvausinvestointien jatkuva rahoittaminen velkarahalla johtaa velkakierteeseen. Yhdessä mittavan investointiohjelman toteuttamisen kanssa tämä heikentävää investointien rahoittamista ja niiden kannattavuutta. Esitetyt muutokset verkon arvon oikaisutapaan ovat vastoin sähkömarkkinalain perusteluita (HE 20/2013 24§ perustelut):

”Hinnoittelun kohtuullisuuden valvonta perustuisi yritysten sähköverkko-omaisuuden todelliseen käyttöarvoon, joka kuvaa yrityskohtaista markkina-arvoa”

”Verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus.”

”Hinnoittelun kohtuullisuuden arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös verkon kehittämisvelvollisuudesta aiheutuvat investoinnit ja niiden rahoittaminen. Verkonhaltija saattaa tehtäviensä täyttämiseksi joutua investoimaan niin suuriin hankkeisiin, että sen tavanomaisen

toiminnan rahoittamiseen riittävä tulorahoitus ei välttämättä riitä rahoittamaan kysymyksessä olevia hankkeita.”

Menetelmissä on palattava kevään suuntaviivojen mukaiseen verkon arvon oikaisuun.

Liite 1. verkkokomponentit, yksikköhinnat ja pitoaikavälit

Helen Sähköverkko esittää, että

- Sähköasemien ja 110 kV verkon komponenttiluettelo laajennettava jakeluverkon tarkkuustasolle. Vaativimpien suurkaupunkiolosuhteiden sähköasemarakennuksissa on käytettävä nykyisten menetelmien neliöpohjaista yksikköhinnoittelua
- verkon arvon oikaisussa maakaapeleiden ympäristöolosuhteiden pituus tulee vastata todellista kaivuupituutta

Sähköasemien ja 110 kV verkon osalta yksikköhintaluettelo on kustannusvastaavuuden kannalta supistettu liian karkealle tasolle, mistä kärsivät eniten ne yhtiöt, joilla näiden komponenttien osuus verkon arvosta on suuri. Sähköasemien ja 110 kV verkon osalta komponenttiluettelo tulisi laajentaa jakeluverkon tarkkuustasolle ja vaativimpien sähköasemien neliöpohjainen hinnoittelumalli on kustannusvastaavana säilytettävä. Suurkaupungissa maarakennuskustannuksen osuus verkonrakentamisessa on merkittävä, joten maakaapeleiden ympäristöolosuhteiden verkon arvon oikaisu tulisi olla selkeää. Nyt esitetyissä menetelmissä on epäselvyyttä niiden arvon laskennassa. Näkemyksemme mukaan verkon arvon oikaisussa kaapeleiden ympäristöolosuhteiden tulee vastata todellista kaivuupituutta.

Näemme myönteisenä sen, että sähköasemarakennuksen saneerauksissa, joissa uusitaan taloteknisiä järjestelmiä tai aseman omakäyttö ja varavoima, voidaan korvausinvestoinnit ottaa huomioon kohtuullisten toteutuneiden kustannuksien perusteella erikseen ja lisätä tuottopohjaan kirjanpidon mukaisella poistoajalla.

Helen Sähköverkko esittää, että sähköasemien ja 110 kV verkon osalta komponenttiluettelo laajennetaan jakeluverkon tarkkuustasolle. Esitettyjen menetelmien sähköasemarakennusten kappalekohtainen hinnoittelu ei ole kustannusvastaava, neliöpohjainen hinnoittelu vaativimmissa suurkaupunkiolosuhteissa toisi tähän kustannusvastaavuutta. Verkon arvon oikaisussa maakaapeleiden ympäristöolosuhteiden pituus tulee vastata todellista kaivuupituutta.

Vaihto-omaisuus ja varastosta käyttöön otetun komponentin ikätiedot

Esitämme että laskettaessa verkkotoimintaan sitoutunutta oikaistua omaisuutta, käytetään

vaihto-omaisuuden arvona eriytetyn taseen mukaista kirjanpitoarvoa. Esitämme myös, että varastosta otettujen komponenttien osalta käyttöikä lasketaan normaaliin tapaan ensimmäisestä käyttöönottohetkestä.

Suuntaviivoissa mainitaan, että ”Laskettaessa verkkotoimintaan sitoutunutta oikaistua omaisuutta, eliminoidaan eriytetyn taseen vaihto-omaisuus.” ja ”Vastaavasti sellaisten komponenttien osalta, jotka on hankittu varastoon ja otettu sieltä käyttöön, komponentin ikä tulee ilmoittaa hankintavuoden eikä käyttöönottovuoden perusteella.”

Verkkotoiminnan oikaistun omaisuuden laskentaan esitetty vaihto-omaisuuden eliminointi, johtaa tehottomiin hankintoihin sekä huoltovarmuuden heikkenemiseen. Saman aikaisesti verkkokomponenttien iän määrittämisperusteen muutos käyttöönottopäivämäärästä hankintahetkeen rankaisee verkkoyhtiöitä tehokkaista hankinnoista ja varautumisesta.

Vahvistuspäätösluonnoksen malli ei kannusta tehokkaaseen hankintaan tai varautumiseen ja heikentää huoltovarmuutta. Käyttöomaisuuteen liittyvä vaihto-omaisuus, jossa käyttöönottoajankohta on eri kuin hankinta-ajankohta tulee jatkossakin sisällyttää verkkotoimintaan sitoutuneeseen oikaistuun omaisuuteen. Näissä tapauksissa hankinta on kustannustehokkaampi toteuttaa suuremmissa erissä suhteessa käyttöönottohetkeen. Tämä tarve on erityisesti esim. mittarivaihdoissa.

Helen Sähköverkko esittää, että laskettaessa verkkotoimintaan sitoutunutta oikaistua omaisuutta, käytetään vaihto-omaisuuden arvona eriytetyn taseen mukaista kirjanpitoarvoa. Esitämme myös, että varastosta otettujen komponenttien osalta käyttöikä lasketaan normaaliin tapaan ensimmäisestä käyttöönottohetkestä. Esitys mahdollistaa kohtuullisen tuoton vaihto-omaisuuteen sitoutuneelle pääomalle. Esitys huomioi näihin hankintaeriin liittyvän liiketoiminnallisen riskin sekä kannustaa tehokkaaseen hankintaan ja huoltovarmuutta edistävään varautumiseen.

Kohtuullinen tuottoaste

Helen Sähköverkko viittaa kohtuullisen tuottoasteen osalta esityksessään Energiateollisuus ry:n ja KV11 yhtiöiden lausuntoihin.

Investointikannustin

Helen Sähköverkko esittää, että kevään suuntaviivojen ja nykyisten menetelmien mukainen verkon arvon oikaisun ja tasapoiston määrittystapa säilytetään. Investointikannustimen leikkuri tulee poistaa tai sen minimissään tulee olla symmetrinen ja valvontajaksokohtainen.

Esitettyjen menetelmien mukainen verkon arvon määrittystavan muutos vaikuttaisi merkittävästi tasapoistoa pienentävästi. Voimassa olevien valvontamenetelmien mukaan tasapoiston tarkoitus on mahdollistaa riittävien korvausinvestointien tekeminen. Liitteen 1 olevan laskelmamme mukaisesti esitetty menetelmä johtaa siihen, että tulorahoitus kattaa yhä pienenevän osan korvausinvestoinneista, vastoin sähkömarkkinalain perusteluja (HE 20/2013 24§):

”Verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saisivat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton.”

Helen Sähköverkko esittää, että nykyisten menetelmien ja kevään suuntaviivojen mukainen verkon arvon määrittystapa ja sen jälleenhankinta-arvosta johdettu tasapoisto säilytetään. Vain tämä mahdollistaa sen, että ylläpitoinvestointeihin käytettävä sallitun liikevaihdon osuus kuvaaisi investointihetken markkina-arvoa ja tasapoisto mahdollistaisi korvausinvestointien ja peruskorjausten toteutuksen.

Investointikannustimen leikkuri tulee poistaa tai minimissään sen tulee olla symmetrinen ja valvontajaksokohtainen.

Tehostamiskannustin

Tehostamiskannustin ei vastaa etukäteisvalvonnan hyviä periaatteita, sillä tehokkuusrintama tullaan estimoimaan vasta puoli vuotta valvontajakson alkamisen jälkeen. Helen Sähköverkolla ei täten ole tosiasiallista tietoa, millaisin kontrolloitavin operatiivisin kustannuksin yhtiön pitäisi pystyä toimimaan vuonna 2024 eikä yhtiöllä ole edellytyksiä tehdä edes karkeaa arvioita tulevien vuosien sallituista kontrolloitavista operatiivisista kustannuksista.

Lakisääteiset tehtävät lisäävät verkkoyhtiöiden kustannuksia 6. ja 7. valvontajaksolla, joten yleiselle tehostamistavoitteelle ei ole perusteita kummallekaan valvontajaksolle. Helen Sähköverkko esittää, että yleinen tehostamistavoite on nolla molemmilla valvontajaksolla.

Verkon korvausinvestointien purkukustannukset

Helen Sähköverkko esittää nykyisten valvontamenetelmien mukaista tapaa käsitellä purkukustannukset.

Nyt esitetyissä muutoksissa tehty muutos purkukustannusten käsittelyyn on hieman positiivinen sillä siinä ennen vuotta 2024 aktivoidut purkukustannukset huomioidaan ei-kontrolloitavissa olevina operatiivisina kustannuksina, jotka eivät ole tehostamiskannustimen piirissä. Esitetyissä menetelmissä ei kuitenkaan lainkaan huomioida korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä (KHO: 2018:67) tiliöidä korvausinvestointien purkukustannukset taseeseen

”Vanhan rakennuksen purkukustannuksilla [...] on katsottava olevan yhteys suoraan ja välittömästi nyt kysymyksessä olevaan toimintaan, jossa yhtiöllä on tarkoitus rakentaa purettavan rakennuksen tilalle uudisrakennus. Purkukustannusten on katsottava olevan osa arvonlisäverolain 31 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettua kiinteistöön kohdistuvaa rakennustyötä.”

Energiavirasto itse omassa tuoreessa 8.12.2023 ohjeessaan liiketoimintojen eriyttämisestä käsittelee asiaa samoin kuin korkein hallinto-oikeus 2): ”Verkkokomponenttien purkukustannukset voidaan katsoa investoinneiksi, jos purettu komponentti korvataan uudella. Jos purettua komponenttia ei korvata uudella, purkukustannukset katsotaan kuluksi.”

Esitämme nykyisten valvontamenetelmien mukaista tapaa käsitellä purkukustannukset.

Joustokannustin

Helen Sähköverkko esittää joustokannustimeen joustoon kannustavaa lisäkannustuserää ja sitä, että 7. jakson markkinaehtoisesti hankitut joustoratkaisut mahdollistettaisiin jo 6. jaksolla.

YHTEENVETO MUUTOSesityksistä

- Menetelmissä on palattava kevään suuntaviivojen mukaiseen verkon arvon oikaisuun.
- Sähköasemien ja 110 kV:n verkon osalta komponenttiluettelo on laajennettava jakeluverkon tarkkuustasolle ja vaativimpien sähköasemaluokkien neliöpohjainen yksikköhinnoittelu on säilytettävä.
- Verkon arvon oikaisussa kaivuupituuksien tulee vastata todellista kaivuupituutta
- Investointikannustimen leikkuri tulee poistaa tai minimissään sen pitää olla symmetrinen ja valvontajaksokohtainen

- Korvausinvestointien purkukustannusten käsittely tulee säilyttää nykyisellään.
- Vaihto-omaisuuteen varastoidun komponentin käsittely tulee vastata nykyisiä menetelmiä.
- Joustokannustimeen joustoon kannustava erä ja 7. jakson markkinaehtoisesti hankitut joustoratkaisut mahdollistettava jo 6. jaksolla.

Lopuksi kiitämme mahdollisuudesta lausua muutoksiin sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin.

Kunnioittavasti

Markus Lehtonen

Toimitusjohtaja

Helen Sähköverkko Oy

LIITTEET 1) Laskelma oikaistun verkon arvon ja markkinahinnan kehittymisestä

VIITTEET 1) Sidosryhmäneuvottelukunta, kokousmuistio 6.9.2022,
<https://energiavirasto.fi/documents/11120570/119391242/Sidosryhm%C3%A4nneuvottelutoimikunnan+4.+kokouksen+muistio.pdf/24a94d4c-c38b-e889-1242-f47ca7364d73/Sidosryhm%C3%A4nneuvottelutoimikunnan+4.+kokouksen+muistio.pdf?t=1668086613914>

2) Energiaviraston ohje SÄHKÖ- JA MAAKAASULIIKETOIMINTOJEN LASKENNALLINEN JA OIKEUDELLINEN ERIYTTÄMINEN, 8.12.2023

<https://energiavirasto.fi/documents/11120570/12766832/Energiaviraston+ohje+s%C3%A4hk%C3%B6-+ja+maakaasuliiketoimintojen+laskennallisesta+ja+oikeudellisesta+eriytt%C3%A4misest%C3%A4.pdf/424927ca-ab03-e87a-3d7b-6a1082afd500/Energiaviraston+ohje+s%C3%A4hk%C3%B6-+ja+maakaasuliiketoimintojen+laskennallisesta+ja+oikeudellisesta+eriytt%C3%A4misest%C3%A4.pdf?t=1702278615956>

Siirto Osmo
Helen Sähköverkko Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Haminan Sähköverkko Oy:n lausunto koskien Energiaviraston (jäljempänä Virasto) kolmatta lausuntokierrosta koskien hinnoittelun valvontamenetelmien muutosehdotuksia Dnro 3878/040300/2023.

Pitäydymme 10.11.2023 lausuntopalveluun toimitetussa lausunnossamme, jota täydennämme tässä lausunnossa tietyiltä osin. Yleinen näkemyksemme on yhä, että Virasto esittää liian suuria muutoksia valvontamenetelmiin ottaen huomioon puutteellisen vaikutusarvioinnin, riittämättömän sidosryhmäyhteistyön sekä liian nopean aikataulun suhteessa muutosten suuruuteen.

Virasto on 1.12.2023 julkaissut kolmannen lausuntokierroksen koskien hinnoittelun valvontamenetelmien muutosehdotuksista koskien vuosien 2024–2031 valvontamenetelmiä. Nyt julkaistu materiaali esittää vain muutosehdotukset verrattuna aiempaan 13.10.2023 julkaistuun toisen lausuntokierroksen valvontamenetelmäluonnoksiin.

Toisen lausuntokierroksen valvontamenetelmäluonnoksissa virasto esitti laajoja muutoksia aiempiin valvontamenetelmiin ja pelkästään sähkön jakeluverkkotoimintaa ja sähkön suurjännitteistä jakeluverkkotoimintaa kuvaava valvontamenetelmäluonnos oli 126 sivua pitkä. Nyt kolmannella lausuntokierroksella on esitetty vain muutoksia toisen lausuntokierroksen materiaaliin ja vastaava materiaali kattaa viisi sivua. Virasto ei myöskään ole toimittanut viimeisintä yksikköhintaluetteloa lausuttavaksi, vaan ilmoittaa, että siihen saattaa tulla vielä myöhemmin muutoksia verrattuna aiempaan. Verkon arvon määrittämisen osalta yksikköhinnat ovat kuitenkin erittäin oleellinen osa kokonaisuutta.

Viraston tekemät vaikutusarvioit ovat mielestämme riittämättömiä ja oletettavasti vaikutusarvioinneissa on käytetty VATI:n sekä VERTI:n tietoja, jotka kaikilta osilta eivät vastaa toisen lausuntokierroksen mukaisia laskentaperusteita. Näkemys perustuu eroavuuteen Viraston ilmoittamien ja yhtiöiden ilmoittamien muutosvaikutusten taustalla. Virasto on toisen lausuntokierroksen vaikutusarvioinneissaan todennut seuraavaa: Menetelmämuutos vaikuttaa enemmän hinnoitteluvaraa alentavasti niihin yhtiöihin, joilla on keskimäärin vanhempaa verkkoa. 95 %:lla yhtiöistä verkon arvon aleneminen verrattuna vuoden 2021 nykykäyttöarvoon on välillä -37 % ja - 3 %. Kun tarkastellaan verkkoyhtiöiden toisen lausuntokierroksen lausuntoja, voidaan todeta, että verkkoyhtiöiden tekemät vaikutusarviointit antavat huomattavasti huonomman kuvan siitä, mikä menetelmämuutosten todellinen vaikutus yhtiölle olisi.

Kokonaisuudessaan näemme, että Virasto on esittänyt huomattavan laajoja muutoksia valvontamenetelmiin sekä toteuttanut vaikutusarviointit jopa osin virheellisiin tietoihin perustuen. On erittäin kyseenalaista, ettei Virasto julkaissut valvontamenetelmiä kokonaisuudessaan lausuttavaksi, vaan ainoastaan lyhyen koosteen esitetyistä muutoksista. Määrittäessään vain sanallisesti muutoksia ehdotettuihin valvontamenetelmiin, mutta esittämättä kokonaisia uusia valvontamenetelmiä, luo virasto epäselvän kokonaisuuden, eikä verkkoyhtiö pysty täysimääräisesti arvioimaan tai lausumaan lopullisista valvontamenetelmistä. Aikataulullisesti virasto on tuonut valvontamenetelmät niin myöhään lausuttavaksi ja niin laajoilla muutoksilla, ettei virasto ole antanut verkkoyhtiöille riittävästi aikaa menetelmäluonnoksiin perehtymiselle, saati todellisten vaikutusarviointien laatimiselle.

Virasto julkaisi kolmannen lausuntokierroksen 1.12.2023 ja lausuntojen takaraja on 15.12.2023. On kyseenalaista, voiko virasto todellisesti käsitellä mahdollisia kolmannen lausuntokierroksen lausuntoja lainkaan, mikäli Virasto julkaisee lopulliset valvontamenetelmät 1.1.2024 mennessä.

Virasto esittää verkko-omaisuuden laskentaa muutettavaksi 13.10.2023 esittämästään mallista. Myös se, että uusille vuonna 2024 ja sen jälkeen asennettaville komponenteille tultaisiin laskemaan jäädytetty regulaatioarvo on erittäin kyseenalainen muutos. Mikäli verkon arvonmääritys näin ”lukitaan”, ei määritetystä arvosta enää voida käyttää termiä jälleenhankinta-arvo. Tämä tapa luo keinotekoisesti jälleenhankinta-arvoa kuvastavan tunnusluvun, jonka määrittäminen tulee olemaan lisäksi työlästä ja vaatii verkonhaltijalta merkittävän paljon laajempia dokumentointeja purettavasta verkosta.

Lainsäädännön mukaan verkonhaltijan on kyettävä investoimaan verkkoon, selvittävä kustannuksistaan ja maksaa omistajilleen tuottoa. Esitetyt uudistukset vaarantavat edellä mainitut tavoitteet pitkällä aikavälillä. Vanhan verkon JHA-laskennassa tuleeikin käyttää uusia yksikköhintoja. Tällöin tilastointi, raportointi sekä verkkotoiminnan ennustettavuus helpottuu. Mikäli uusia yksiköitä

ei oteta käyttöön jo asennetuille komponenteille, ei kustannusvastaavuus toteudu tavoitteiden mukaisesti, ja herääkin kysymys, miksei näin toimita, mikäli nykyiset yksiköt ovat puutteelliset.

Vanhojen yksiköiden käyttö onkin ongelmallista asettaen yhtiöt eriarvoiseen asemaan. Vanhoissa yksiköissä ja niiden arvon määrittämisessä ovat olleet mukana esimerkiksi keskusköydettömät keskijännitekaapelit, joiden investointikustannus on huomattavasti pienempi kuin keskusköydellisten. Nämä ovat laskeneet yksikköhintaa ja tästä kärsivät kaikki verkkoyhtiöt, joilla on käytössä pääasiassa keskusköydellisiä kaapeleita. Taajama ja kaupunkialueilla ei ole useasti muuta mahdollisuutta, kuin käyttää keskusköydellistä kaapelia, jotta saavutetaan riittävät maadoitukset.

Yksikköhintaluettelon tulisi muutenkin kuvata mahdollisimman tarkasti kustannuksia. Nyt esitetyssä, ja myös vanhassa yksikköhintaluettelossa, on osalle komponentteja hinnat esitetty liian laveasti, jolloin kustannusvastaavuutta ei synny. Tästä aiheutuu se, että osa yhtiöistä saa kohtuutonta hyötyä ja osa taas ei saa investoinnista syntynyttä kustannusta verkonarvoonsa. Esimerkkinä tästä on sähköasemarakennusten ja -tonttien yksikköhinnat, joiden tulisi perustua neliöhintaan könttäsunnan sijaan. Yhtiöiden lisäksi tästä kärsivät myös asiakkaat.

Virasto esittää myös verkosta purettavien komponenttien osalta seuraavaa käytäntöä: Tilanteessa, jossa vanhasta komponenttijaottelusta ei ole löydettävissä vanhojen määrittelyjen kautta riittävällä tarkkuudella sopivaa komponenttia, käytetään purun arvottamiseen uudempaa jaottelua ja sen mukaisia yksikköhintoja, jotka korjataan kuluttajahintaindeksin vuotuisen muutoksen perusteella vuoden 2023 lopun arvoon. Virasto on esittänyt, että verkolle, joka on asennettu ennen vuotta 2024, lasketaan kiinteä arvo ns. vanhan yksikköhintaluettelon mukaisilla komponenteilla. Samaan aikaan virasto on tuomassa yksikköhintaluetteloon uusia yksiköitä, joka itsessään on täysin perusteltua. Viraston esittämä verkonarvon määrittäminen aiheuttaisi tilanteen, että vanhan massan osalta verkon arvoon ei huomioitaisi uusia yksiköitä, mutta näiden komponenttien purku tulevaisuudessa aiheuttaisi verkon arvon alentumista uusilla yksikköhinnoilla. Tämä on täysin kestävätilanne verkkoyhtiöiden verkonarvon määrittäksen kannalta.

Virasto esittää muutosta verkonarvonlaskentaan ja siten verkonhaltijoiden tuottopohjaan. Tuottopohjan heikentyessä kyky investoida sähköverkkoon heikentyy. Nyt esitetyt muutokset ovat monelta osin epärelevantteja kuvaamaan verkonhaltijoiden todellisia kustannuksia ja turvaamaan toiminnan pitkäjänteisyyttä. Ehdotettu verkon arvostustavan muutos laskee verkon arvoa, vaikka rakentamisen kustannukset nousevat. Mikäli verkon arvo haluttaisiin jättää, tulisi käyttää lähimpänä nykyhetkeä olevia yksikköhintoja, ja niitä tulisi korjata rakennuskustannusindeksillä. Kustannusvastaavuuden periaate ei toteudu, mikäli verkon tuottopohja laskee samalla kuin kustannukset nousevat, eikä tällaista menetelmää ole perusteltua ottaa käyttöön. Viraston tulisiikin valvontamenetelmissä huomioida myös se mahdollisuus, että rakennuskustannukset nousevat nopeammin kuin inflaatio.

Esimerkiksi 20kV Kaapelien hinnat ovat 2011 yksikköhintaluettelossa korkeammat kuin 2023. Vaikka inflaatio on aiheuttanut hintojen nousua, on toimialan tehokkuuden paraneminen saanut aikaan sen, ettei inflaatio ole nostanut yksikköhintoja samassa suhteessa. Tämä on yhtiöiden tehokkaan toiminnan ja kilpailutuksen aikaansaama etu. Hintojen nousua ei kuitenkaan voi loputtomasti välttää, sillä kohonneet raaka-aineiden ja palveluiden hinnat tulevat väistämättä näkymään myös verkkokomponenttien hinnoissa ennen pitkää. Investointien rahoittaminen tulevaisuudessa vaarantuu, sillä jäädytetyt yksikköhinnat alkavat deflatoitua inflaation vaikutuksesta vuosien mittaan. Tällöin myös termin jälleenhankinta-arvo merkitys muuttuu, sillä perinteisesti jälleenhankinta-arvolla on viitattu verkkomassan markkina-arvoon, eli siihen kuinka paljon maksaisi rakentaa vastaava verkko kyseisellä ajanhetkellä.

Virasto on esittänyt sähköverkon purkukustannusten käsittelytavan muutosta sellaiseksi, että niihin kohdistettaisiin jatkossa tehostamistavoite. Purkukustannuksia ei voida realistisesti erotella investointien kuluista, sillä purkukustannus on oleellinen osa kokonaisinvestointia. Niitä ei pidä lukea kontrolloitaviin operatiivisiin kustannuksiin, eikä niihin tule kohdistaa tehostamistavoitetta, sillä investointien tehokkuus huomioidaan jo kertaalleen yksikköhinnoissa.

Kuten aikaisemmin totesimme 10.11.2023 lausunnossa, kaivuolosuhdeluokkien muutoksissa tulisi huomioida satama-alue vaikeana kaivuolosuhdeluokkana.

Viraston edellytykset arvioida valvontamenetelmien muutosten vaikutusta yhtiöiden talouteen herättävät kysymyksiä verkonhaltijoiden keskuudessa. Jo aikaisemmat huolenaiheet menetelmämuutosten taloudellisista vaikutuksista korostuvat, sillä 1. 12.2023 esitetyt muutokset kolmannelle lausuntokierrokselle heikentävät edelleen taloudellisia edellytyksiä toimittaa jakeluverkonhaltijan lakisääteisiä tehtäviä, ja turvata yhteiskunnan sähköistymisen edellytykset kehittämällä ja uudistamalla verkkoa. Koemme, että Virasto perustelee varsin lyhyesti esittämiään muutoksia, vaikka muutokset tulevat suuruuteensa nähden todella viime hetkellä ennen valvontajakson päättymistä.

Virasto toteaa 21.12.2021 julkaisemissaan valvontamenetelmissä seuraavaa:

”Kohtuullinen tuottoaste (WACC-%) määritetään nimellisenä eli siitä ei poisteta inflaation vaikutusta. Jotta inflaatiota ei oteta kohtuullisen tuoton laskennassa huomioon

kahteen kertaan, ei sähköverkko-omaisuuden oikaisussa käytettävien yksikköhintojen arvoa korjata valvontajakson aikana.”

Nyt virasto esittää menetelmiin keskeistä muutosta vedoten inflaation käsittelyyn. Näin keskeisen tuottopohjan muutoksen tulisi perustua useampiin selvityksiin, riittävään sidosryhmätyöskentelyyn sekä luotettavaan vaikutusten arviointiin.

Mikäli vanhaa massaa, ja siten tasapoistoa ei inflaatiokorjata syntyy vuosittain laskettavan tasapoiston ja uusien investointien edellyttämän rahoituksen välille eroa, joka vaikuttaa yhtiön investointikykyyn pitkällä tähtäimellä. Esitämme huolestamme siitä, onko Virasto arvioinut riittävällä tasolla kyseisen muutoksen vaikutukset verkon kehittämiseen ja yhtiöiden lakisääteisiin tehtäviin.

Mm. Tier 2-muuntajien hintojen nousua ei voida kuvastaa yleisellä inflaatiolla WACC-mallin mukaisesti, sillä hintojen nousu voi olla jopa 50%, inflaation vaikutusten jäädessä 6-7%:iin. Tällöin herää kysymys onko toimialakohtaisen inflaation vaikutusten poistaminen yksikköhinnoista oikea tapa käsitellä asiaa.

Yksikköhintaluettelon sähköasematonteista on käytännössä poistettu kokonaan taajamasähköaseman tontti. Se on samassa kategoriassa 'Kaupunki'-tontin kanssa. Tämä tarkoittaisi, että taajama-alueen sähköasematontin pitäisi sijaita kaivuuluokkansa perusteella sisemmällä kaupunkialueella. Käytännössä tämä ehto ei kuitenkaan toteudu, sillä taajama-alueet voivat sijaita kauempana sisemmästä kaupunkialueesta, etenkin pienemmissä kaupungeissa. Haja-asutusalueen ja taajaman välillä on suuri ero maanhinnassa, eikä niille voi siksi käyttää samaa yksikköhintaa. Lisäksi tonttien hinnoittelu yksikköhintaluettelossa tulisi muuttaa euroa per neliömetri hinnoitteluun.

Kuoppamäki Mika
Haminan Sähköverkko Oy - Haminan Sähköverkko Oy Toimitusjohtajan
Kalevi Mattilan puolesta lausunnon toimittanut Mika Kuoppamäki

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Tuulivoimayhdistys (STY) kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa valvontamenetelmiin lausuntopalautteen perusteella tehdyistä muutoksista.

Energiavirasto esitti lokakuussa lausunnolle antamissaan valvontamenetelmäluonnoksissa erittäin merkittäviä muutoksia valvontamenetelmiin suhteessa nykyisiin valvontamenetelmiin sekä maaliskuussa lausunnolla olleisiin luonnoksiin (nk. ensimmäisiin suuntaviivoihin).

STY on jo aiemmassa lausunnossaan ilmaissut huolensa uusien valvontamenetelmien lokakuun luonnoksen vaikutuksista puhtaan siirtymän investointeihin ja Suomen investointiympäristöön. STY näkee, että Energiaviraston valmistelemat esitetyt muutokset eivät riittävästi korjaa lokakuun luonnoksen haasteita. Nyt esitetyt valvontamenetelmät hidastaisivat Suomen puhdasta siirtymää ja vaarantaisivat Suomen investointiympäristöä, jossa puhdas sähkö on avainasemassa teollisuuden investointien houkuttelemisessa Suomeen.

STY:n näkemyksen mukaan Energiaviraston lokakuun luonnokseen valmistelemista muutoksista huolimatta vaikuttaa siltä, että valvontamenetelmien muutosten vaikutuksia verkkoyhtiöiden investointikykyyn ei ole arvioitu riittävästi. Myöskään valvontamenetelmien vaikutuksia puhtaan energian hankkeiden investointeihin ei ole valmistelussa arvioitu riittävästi. Riittävä ja tarpeeksi pitkälle katsova vaikutusten arviointi on kriittisen tärkeää ja tulee toteuttaa huolellisesti.

STY pitää tärkeänä, ettei verkkoyhtiöiden investointikyky heikkene ja luo epävarmuutta puhtaan energian verkkoliittynöille. On ensisijaisen tärkeää, että Suomen kantaverkon ja jakeluverkon asema vahvana kilpailutekijänä säilyy, jotta erotumme myönteisesti verrattuna kilpailijamaihimme.

STY esittää, että valvontamenetelmissä palattaisiin maaliskuussa lausunnoilla olleeseen versioon valvontamenetelmistä. Nähdäksemme sen luonnoksen vaikutukset verkkoyhtiöiden investointikykyyn ovat maltillisemmat kuin nyt lausunnoilla olevan version vaikutukset.

STY:n tavoitteena on edistää tuulivoimaa Suomessa, vaalia tuulivoiman yleistä hyväksyttävyyttä, ja välillisesti tukea Suomen kilpailukykyä sekä uuden puhtaan teollisuuden tulemistä Suomeen puhtaan sähkön myötä. Tuulivoima-ala on omaksunut toimintatavakseen vastuulliset käytännöt, joilla huomioimme tuulivoiman vaikutukset ympäristöön, laajasti yhteiskuntaan sekä myös sähköverkkoon.

Villikari Veera
Suomen Tuulivoimayhdistys ry

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Energiavirasto on varannut asianosaisille mahdollisuuden lausua esittämistään muutoksista vahvistuspäätösluonnokseen sähkön suurjännitteisen jakeluverkkotoiminnan hinnoittelun kohtuullisuuden valvontamenetelmäksi. EPV Alueverkko Oy esittää lausuntonaan seuraavaa.

Energiaviraston nyt lausunnolla olevat muutokset esittävät edelleen verkon arvon jäädyttämistä. Ainoastaan jäädyttämisen perusteena oleva yksikköhintojen referenssivuosi on muutettu lähemmäs nykyhetkeä. Verkon arvon jäädyttämisellä on merkittävä negatiivinen vaikutus yhtiömme investointikykyyn jo alkavilla valvontajaksoilla. Puhtaan energian siirtymä ja sähkön toimitus- ja huoltovarmuus luovat valtavat investointitarpeet, joiden toteuttamiselle esitetty uusi tuottopohjan arvostusmenetelmä on kuolinisku. Kaltaisemme suurjännitteisen jakeluverkkoliiketoiminnan pitäisi mahdollistaa uuden puhtaan sähköntuotannon liittäminen ja sähkön häiriötön siirto kohti kulutusta. Nähdäksemme ainoa tapa varmistaa investoinnit yhteiskuntamme sähköistämiseksi sekä sähköverkkojen toimitus- ja huoltovarmuuden parantamiseksi on vahvistaa keväällä esitetyt 1. suuntaviivojen mukaiset sähköverkkojen valvontamenetelmät, vaikka nekin kiristävät oleellisesti verkkoyhtiömme toimintaedellytyksiä.

Menettely verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmien vahvistamiseksi on suurine muutoksineen vahvasti ristiriidassa ennustettavan ja pitkäjänteisen regulaatioympäristön kanssa. Sääntelyn ennustettavuutta tarvitaan nyt entistä enemmän muutoin hyvin epävakaa toimintaympäristön vakauttamiseksi. Geopoliittinen tilanne ja talouden heikko ennustettavuus ovat heikentäneet yhtiöiden investointikykyä merkittävästi yleisen kustannustason kasvun ja korkeiden korkojen myötä.

Lopuksi haluamme vielä korostaa, että verkkokomponenttien yksikköhinnat ovat keskeisessä roolissa verkkoyhtiön kohtuullista hinnoittelua valvottaessa. Siten on tärkeää varmistua, että Energiaviraston vahvistamat yksikköhinnat kuvaavat verkonrakentamisen todellisia kustannuksia.

Yhdymme myös Energiateollisuus ry:n ja Energiakaupungit ry:n lausuntoihin, joissa on laajemmin arvioitu ylipäättään verkon arvon määrittämisperusteiden lainmukaisuutta sekä muiden valvontamallin elementtien vaikutusta kohtuullisen tuoton valvontaan.

Oesch Pia
EPV Energia Oy - EPV Alueverkko Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Järvi-Suomen Energia Oy (JSE) kiittää Energiavirastoa mahdollisuudesta lausua sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan valvontamenetelmistä ja toteaa seuraavaa.

JSE näkemyksestä Energiavirasto esittää edelleen valvontamenetelmiin erittäin merkittäviä muutoksia verrattuna voimassa oleviin ja keväällä lausunnolla olleisiin ensimmäisiin suuntaviivoihin. Lokakuussa esitetyt muutokset heikensivät verkkoyhtiöiden investointikykyä todella paljon ja siten uhkasivat puhtaan siirtymän edellyttämien investointien ja toimitusvarmuusinvestointien toteuttamista. Nyt Energiaviraston esittämät muutokset eivät korjaa lokakuun luonnoksen ongelmia, ja tältä osin JSE:n lokakuun luonnoksesta antama lausunto on edelleen voimassa.

Merkittävin valvontamenetelmiin esitetty muutos koskee verkko-omaisuuden määrittämisperiaatteiden muuttamista ja kohtuullisen tuottoasteen määrittämisperiaatteiden muuttamista – siirtyminen ns. jäädytettyyn verkonarvoon vähentää merkittävästi yhtiömme mahdollisuuksia tehdä sekä sähkömarkkinalain edellyttämiä toimitusvarmuusinvestointeja että puhtaan siirtymän edellyttämiä investointeja. Kuulemiseen ja lausumiseen varattu aika on valitettavan lyhyt, jotta tarkempia pidemmän tähtäimen vaikuttavuusarviointoja ehdittäisiin tekemään ja niistä kommentoimaan. Myöskään Energiavirasto ei ole esittänyt realistista vaikutusarvioita esitettyjen muutosten suuruudesta pidemmällä tähtäimellä.

Edelleen valvontamenetelmissä esitetty verkonarvon määrittäminen ei vastaa todellista verkon markkina- ja käyttöarvoa, johon menetelmillä lain mukaisesti pyritään sekä se huonontaa kustannusvastaavuutta – kuten virasto sidosryhmäneuvottelukunnassakin on todennut. Esitetyllä historiaan jäädytettyä arvolla kyseinen verkonosa ei ole uudelleen korvattavissa jälleenhankinta-arvon periaatteiden mukaisesti. Sähkömarkkinalain hallituksen esityksessä (HE 20/2013) on myös

perusteltu, että hinnoittelun kohtuullisuuden valvonta perustuisi yritysten sähköverkko-omaisuuden todelliseen käyttöarvoon, joka kuvaa yrityskohtaista markkina-arvoa ja lisäksi ”verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saisivat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton.”

Tuottopohjan määrittämistä koskeva muutos heikentää verkkoyhtiöiden investointikykyä, uhkaa puhtaasti siirtymän edellyttämien investointien toteutusta ja johtaa koko verkkotoimialan kumppanuusketjun (urakoitsijat, aliurakoitsijat, materiaalitoimittajat ja palveluntuottajat) alasajoon ja siten heikentää merkittävästi myös toimitus- ja huoltovarmuutta. Jakeluverkkotoiminnan investointikyky siis lamaantuu ja rahoituksen saaminen vaikeutuu sekä kallistuu, koska inflaatiota, teknistä kehitystä ja investointitehokkuutta ei huomioida asianmukaisella tavalla. Tuottopohjan arvo rapautuu pitkällä tähtäimellä ja tekee tulevien verkon korvausinvestointien toteuttamiset liiketaloudellisesti kannattamattomiksi.

Pidämme tärkeänä, että valvontamenetelmät tulisi säilyä rakenteeltaan ja pääperiaatteiltaan samankaltaisina usean valvontajakson ajan, mikä helpottaisi sekä toiminnan ennakkointia että strategian ja rahoituksen pitkän aikavälin suunnittelua. Vakaa regulaatioympäristö on keskeinen edellytys sille, että verkkoinvestoinnit voidaan suunnitella ja toteuttaa pitkäjänteisesti.

Konkreettisena korjausehdotuksena JSE esittää, että verkonarvo tulee jatkossakin määrittää nykyisten voimassa olevien valvontamenetelmien mukaisesti.

Lopuksi kiitämme Energiavirastoa mahdollisuudesta lausua näistäkin muutoksista suuntaviivoihin ja korostamme edelleen, että me verkonhaltijat haluamme olla mahdollistamassa digitaalista hiilineutraalia yhteiskuntaa ja puhdasta siirtymää – toimitusvarmuuden parantamisen ohessa. Siksi syvästi toivomme, että Energiavirasto myös tulevaisuuden valvontamenetelmissä säilyttää verkonhaltijoille investointikyvyn ja toimintaedellytykset sekä mahdollistaa vakaalla ja ennakoitavalla valvonnalla toimialan kehittymisen.

Ystävällisin terveisin,

Järvi-Suomen Energia Oy

Mika Matikainen

Verkkojohtaja

Matikainen Mika
Järvi-Suomen Energia Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyynnön diaarinumero: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

VINCI Energies Finland:n näkemyksen mukaan nyt esitetyt muutokset luonnokseen valvontamenetelmistä eivät huomioi riittävästi aiemmin esitettyjä merkittäviä huolia. Tämän vuoksi esitämme 9.11.2023 antamassamme lausunnossa esiin tuodut huomiot uudestaan:

Säätelyn ennakoitavuus ja vihreä siirtymä

- Koko ala tarvitsee pitkäjänteisen ja ennakoitavan regulaatioympäristön ja läpinäkyvät valvontamenetelmät. Nyt käsillä oleva muutosluonnos on yllättävä ja aiheuttaa epävarmuutta koko energia-alalla.
- Sähköverkkoja on vahvistettava tulevaisuuden tarpeisiin ja elinkaarensa päässä oleva sähköverkko on uusittava pitkälle tulevaisuuteen.
- Sähköverkkojen kehittämien on välttämätöntä vihreän siirtymän mahdollistamiseksi. Vihreän siirtymän investoinnit onnistuvat vain, jos niiden toteuttamisen tukena on ennustettava ja pitkäjänteinen regulaatio.
- Jotta energia-alaa ylipäänsä voidaan kehittää, tarvitaan ennakoitavaa ja vakaata tulevaisuuden näkymää.

Alan työllisyys sekä huoltovarmuus

- Huoltovarmuuden merkitys on korostunut nykyisessä maailmantilanteessa samalla kun huoltovarmuuteen kohdistuvien riskien todennäköisyys on kasvanut.
- Digitalisoituva ja sähköistyvä yhteiskunta vaatii toimintavarmaa sähkönjakelun viankorjausvalmiutta myös ilmastonmuutoksen myötä yleistyvissä sään ääri-ilmiöissä.
- Ymmärryksenne mukaan esitetyt valvontamenetelmät tulevat heikentämään verkkoyhtiöiden investointiedellytyksiä huomattavasti ja täten aiheuttamaan merkittäviä haasteita myös sähköverkkojen urakointiyhtiöille ja palveluntuottajille.
- Investointien väheneminen johtanee henkilöstövähennyksiin myös useissa alalla toimivissa toimitus- ja huoltovarmuutta ylläpitävissä yrityksissä. Muutoksen aiheuttamat henkilöstövähennykset näkyisivät suoraan palveluntuottajien kyvyssä toimia poikkeustilanteissa, ja huoltovarmuus kärsisi kriittisen infrastruktuurin osalta.

Pyydämme Energiavirastoa huomioimaan yllä esitetyt huolenaiheet lopullisia päätöksiä tehtäessä.

Kunnioittaen,

VINCI ENERGIES FINLAND OY

Veera Höglund, toimitusjohtaja

Toiviainen Minna
VINCI Energies Finland

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pohjanmaan kauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua kuulemiskierroksella esitettyihin muutoksiin sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan valvontamenetelmiin, missä esitettiin muutoksia lokakuussa esitelyihin vahvistuspäätösluonnoksiin koskien sähkön jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiä valvontajaksoilla 2024–2027 ja 2028–2031. Luonnoksesta valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024–2027 ja 2028–2031.

Pohjanmaan kauppakamarilla on huoli siitä, että Energiaviraston kuultavana olevat valvontamenetelmät tarkoittavat merkittävää muutosta valvontamenetelmiin suhteessa nykyisiin valvontamenetelmiin ja heikentävät rajusti sähkön jakeluverkkoyhtiöiden kykyyn investoida sähköverkkoon. Vakaa ja ennakoitava toimintaympäristö on näin isojen ja kauaskantoisten investointien elinehto. Suomessa investoidaan parhaillaan merkittävästi uusiutuviin energiamuotoihin ja investoinnit ovat riippuvaisia verkkojen kehittämisestä ja investoinneista.

Suomi on vihreän siirtymän eturintamassa ja uusiutuvan energian saatavuus sekä energian ennakoitava hinta ovat tuotannollisten investointien näkökulmasta yksi suurin houkutin investoida Suomeen. Suomeen on investoitu ja tullaan investoimaan ennennäkemätön määrä sekä energiantuotannon että raskaan teollisuuden investointeja, joita ei tällä uudistuksella saa vaarantaa ja näin hidastaa vihreän siirtymän etenemistä. Näillä investoinneilla on kansantaloudellisestikin merkittävä vaikutus hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämisessä. Suomi on ollut tähän asti kansainvälistenkin investoreiden kannalta turvallinen ja vakaa maa tehdä investointeja. Esitetyt muutokset ovat niin merkittäviä, että ne voivat heikentämään Suomen mainetta vakaana investointiympäristönä ja sillä voi olla laajempiakin vaikutuksia kansainvälisten sijoittajien kiinnostukseen tehdä investointeja Suomeen.

Erkkilä Paula & Hallbäck Mikael

Pohjanmaan kauppakamari

Hallbäck Mikael

Pohjanmaan kauppakamari - Pohjanmaan kauppakamari

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lappeenrannan Energiaverkot kiittää Energiavirastoa mahdollisuudesta lausua jakeluverkkotoiminnan hinnoittelun valvonta menetelmistä.

Sähköverkkoliiketoiminnan valvomiseksi luotu valvontamalli on tarkkaan harkittu ja monimutkainen kokonaisuus, jonka muuttamista tulisi harkita perusteellisesti ja tehdä kattavat vaikutusarviointit muutosten vaikutuksista. Nyt tässä asiassa on epäonnistuttu. 13.10.2023 kuulemisessa vahvistuspäätöksestä, sekä tässä kuulemisessa esitetyt muutokset ovat erittäin laajoja eikä niihin tutustumiseen ja vaikutusten arviointiin ole varattu riittävästi aikaa.

Lappeenrannan Energiaverkot näkee, että sähkönjakeluverkon arvostamisessa on palattava ensimmäisen suuntaviivan mukaiseen esitykseen. Verkon arvon jäädyttäminen johtaa tilanteeseen, missä Lappeenrannan Energiaverkojen kyky investoida sähköverkkoon heikentyy merkittävästi. Näkemyksemme mukaan esitetyllä mallilla, inflaation pysyessä seuraavat 40–50 vuotta n. 2,5 % tasolla, voidaan esitetyllä mallilla kattaa vain 70 % komponentin jälleenhankinta-arvosta ilman ulkopuolista rahoitusta. Esitetyllä mallilla yhtiön kyky rahoittaa sähköverkon kehittämis- ja korvausinvestointinsa heikentyy merkittävästi. Tämä johtaa tilanteeseen, missä yhtiön toimitusvarmuuden saavuttamiseksi asetettuihin tavoitteisiin pääseminen muuttuu kyseenalaiseksi. Toivommekin, että Energiavirasto palaakin verkonarvon määrittämisessä nykyisin käytössä olevaan menetelmään.

Tikka Petri
Lappeenrannan Energiaverkot Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

SUOMEN SÄHKÖNKÄYTTÄJIEN LAUSUNTO ASIASTA: KUULEMINEN MUUTOKSET SÄHKÖN JAKELU- JA SUURJÄNNITTEISEN VERKKOTOIMINNAN HINNOITTELUN VALVONTAMENETELMÄT

Suomen sähkökäyttäjät ry (ELFi) kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä asiasta 3878/040300/2023.

Edustamme yli 1 GWh vuodessa kuluttavia sähkön netto-ostajia, joiden osuus on noin 20 % sähkön kokonaiskulutuksesta Suomessa. Jäsenyrityksemme ovat kaupan, teollisuuden ja palvelualojen yrityksiä, joille tehokkuus ja kustannusvastaavuus lakisääteisissä monopoliliiketoiminnoissa on erittäin merkityksellistä sekä yritysten kilpailukyvyllä että asiakkaidensa ostovoimalle.

ELFin yleiset kommentit

Luottamus verkkotoiminnassa toimivien yritysten kohtuullisuuteen on merkittävästi heikentynyt viimeisten valvontajaksojen aikana. Sähkön jakeluyhtiöitä pidetään ahneina ylisuuria tuottoja keräävinä yrityksinä, ehkäpä osin syystä.

Lainsäätäjä ja viranomaiset määrittelevät yritysten voitoille ja osin myös muulle toiminnalle taloudelliset raamit. Tästä syystä on tärkeää, että Energiavirasto kehittää valvontamenetelmiään yhä kustannusvastaavammiksi ja kohtuullisemmiksi.

Tämä Suomen sähkönkäyttäjien lausunto pohjautuu sekä sähkönkäyttäjien omiin näkemyksiin ja kokemuksiin että TEM:in asettaman akateemisen työryhmän kehittämissuosituksiin.

Pidämme tärkeänä sitä, että akateemisen työryhmän esille nostamaan pääongelmaan puututaan monopoliyrittysten tuottoja kohtuullistamalla.

Kuten lausunnossa on tuotu esille, monopoliasemassa olevien suomalaisten jakeluverkkoyhtiöiden keskimääräinen tuottotaso on jopa korkeampi kuin eurooppalaisien vapailla, kilpailluilla (osin myös globaaleilla) ja merkittäviä liiketoimintariskejä sisältävillä markkinoilla toimivien yhtiöiden keskimääräiset tuottotasot. (lähde: Akateeminen työryhmä sähkönsiirron ja –jakelun tariffien laskentamenetelmistä, työryhmän lausunto Energiavirastolle)

Aikaisemmassa lausunnossamme syksyllä 2023 mainitsimme seuraavasti:

”Kustannusvastaavuuteen liittyen nyt ehdotettu malli 6. ja 7. valvontajaksoille on mielestämme kehittynyt merkittävästi oikeaan suuntaan.”

Nyt ehdotetut muutokset vievät valvontamallia edellistä ehdotusta kauemmaksi kustannusvastaavuudesta. Perusteluina esitetyt huolet verkonhaltijoiden rahoituksen riittävydestä verkkotoiminnan investointeihin ei mielestämme kohene merkittävästi muokkaamalla tuottomallin ehtoja, jotka ensisijaisesti mahdollistavat aikaisempaa ehdotusta suurempien voittojen kotiuttamisen.

Sitä, miksi muutoksia on edelliseen ehdotukseen tehty, emme useiden keskeisten muutosehdotusten osalta pysty verifioimaan. Viimeisimmästä ehdotuksesta puuttuu Energiaviraston tekemä vaikutusten arviointi. Emme tiedä minkä kokosiin tai omistuspohjaisiin siirtoliiketoimintaa harjoittaviin yrityksiin muutokset euromääräisesti tai prosentuaalisesti kohdentuvat, emmekä sitä, mikä on Energiaviraston näkemys asiakkaille tulevasta lisäkustannusrasitteesta.

ELFi on aikaisemmin kritisoinut Energiaviraston valvontamallia siitä, että mallin sallittua tuottorajaa pystytään valvottavien toimesta tehokkaasti kiertämään. Akateemisen työryhmän raportin mukaisesti olemme epäilleet, että valvontamalli ei olisi sähkömarkkina-asetuksen 18 artiklan mukainen. Tämä epäily ei ole viimeisimpien muutosehdotusten myötä poistunut.

ELFin yksityiskohtaiset kommentit

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma (2.1, 2.1.1 ja 2.1.2)

Energiavirasto analyysin perusteella erityisesti verkonhaltijat ovat esittäneet huolen rahoituksen riittävydestä verkkotoiminnan investointeihin 2024–2031 esitettyjen verkon yksikköhintojen jäädyttämiseen ja inflaation käsittelyyn liittyvien muutosten johdosta. Ymmärryksemme mukaan tämä on peruste valvontamallin viimeisille muutoksille.

Ymmärrämme ELFissä verkkotoiminnan sitoutuneen oikaistun pääoman selkeyden kannalta ehdotetut linjaukset, joissa ”investoinnit arvostettaisiin aina hankintavuoden arvoon, vanhan massan arvo oikaistaan ja jäädytetään viidennen valvontajakson viimeisimmän vuoden lopun tilanteeseen käyttämällä viidennen valvontajakson yksikköhintaluetteloa ja sen viimeisimpiä tiedossa olevia yksikköhintoja.”, ja suurjännitteisen jakeluverkon osalta ”suurjännitteisille jakeluverkonhaltijoille verkko-omaisuuden oikaisu tullaan jakamaan kahteen osaan, ennen vuotta 2024 tehtyihin investointeihin ja vuodesta 2024 lähtien tehtyihin investointeihin. Ennen vuotta 2024 investoidun verkon nykykäyttöarvo ja jäädytetty jälleenhankinta-arvo sekä tasa- poistot lasketaan käyttämällä vuoden 2023 yksikköhintajaottelua ja sen viimeisimpiä käytettävissä olevia yksikköhintoja verkon iästä riippumatta.”

ELFin analyysien mukaan kyseinen toimi ei vaikuta rahoituksen riittävyyteen verkkotoiminnan investointeihin 2024–2031. Ensisijaisesti muutos edelliseen ehdotukseen antaa verkkoyhtiöille oikeuden tulouttaa omistajilleen vuosittain noin 100 M€ enemmän kuin aikaisempi ehdotus. Tämä on merkittävä vähennys yritysten ja kansalaisten ostovoimaan seuraaville kahdeksalle vuodelle. Jo kansalaisten yleisen oikeusturvan pohjalta olisi viimeisempien muutosehdotusten vaikutusarviot olla tehtynä ja osana tätä lausuntopyyntöä.

Emme tue nyt ehdotettua muutosta, vaan toivomme valvontamallin palautettavan ehdotuksen 3171/040300/2023 mukaiseksi.

Sähköasemien omakäyttö ja varavoima sekä talotekniset järjestelmät

ja Yksikköhintaluettelo (Liite 1)

ja Tehostamiskannustin

ja Verkon hyödykkeiden korvausinvestointien purkukustannukset (5.2 & 7)

ELFillä ei ole kommenttia tai muutosehdotusta kyseisiin asiakohtiin.

Kohtuullinen tuottoaste (3.2.4, 3.2.6, 3.3.2 ja 3.5)

WACC:in määrittely valvontamallissa mielestämme ei ole oikein. WACC tulisi määritellä pääomarakenteen suhteen yrityskohtaisesti.

Olemme edelleen huolissamme konsernin sisäisistä tai yritysten ja omistajien välisistä lainaehdoista. Konkreettinen ehdotuksemme on, että valvontamallissa lainan korkokustannukset tulisi hyväksyä sallitun tuoton laskennassa maksimissaan WACC:in vieraan pääoman kustannusten mukaisesti. Tämä

kustannusvastaamaton menettely ei ole mielestämme riittävän hyvin perusteltu Energiaviraston osalta.

Uskomme yllä mainitun muutoksenehdotuksen olevan keskeisin keino parantaa verkonhaltijoiden, joille rahoituksen saanti on ongelma, rahoituksen riittävyttä verkkotoiminnan investointeihin.

Investointikannustin (6.1.2)

”Energiavirasto on katsonut, että luonnoksessa esitettyä leikkuria on perusteltua lieventää verkonhaltijoiden suuntaan, jotta ohjausvaikutus kustannustehokkuuteen pysyisi edelleen riittävän suurena ja asiakkaat pääsisivät hyötymään tehokkuudesta jaksojen sisällä sekä seuraavien jaksojen yksikköhintapäivitysten yhteydessä.”

Muutosehdotuksesta puuttuu Energiaviraston tekemä vaikutusten arviointi. Emme tiedä minkä kokoisiin tai omistuspohjaisiin siirtoliiketoimintaa harjoittaviin yrityksiin muutokset euromääräisesti tai prosentuaalisesti kohdentuvat, emmekä mikä on Energiaviraston näkemys asiakkaille tulevasta lisäkustannusrasitteesta verrattuna aikaisempaan ehdotukseen.

ELFi arvio on, että suurin osa muutoksen hyödystä menee viidelle suurimmalle jakeluyhtiölle, joilla on riittävästi ostovoimaa eri verkkokomponenttien hankinnassa. Jos olemme analyysissämme oikeassa, niin ihmettelemme tätä suunnattua kädenojennusta jo nyt taloudellisesti vahvimmassa asemassa oleville jakeluyrityksille.

Emme tue nyt ehdotettua muutosta, vaan toivomme valvontamallin palautettavan ehdotuksen 3171/040300/2023 mukaiseksi.

Laatukannustin

Laatukannustimen osalta on valvontamenetelmissä tapahtumassa edistystä. Laatukannustimen merkittävä epäkohta on nyt korjattu aikaisemmasta esityksestä.

Kunnioitavasti

Pasi Kuokkanen

Suomen Sähkökäyttäjät ry

Kuokkanen Pasi
Suomen Sähkökäyttäjät ry

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Energiavirasto on 1.12.2023 esittänyt muutoksia aiemmin julkaistuun sähkön jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiä valvontajaksoilla 2024–2027 ja 2028–2031 koskevaan vahvistuspäätösluonnokseensa.

Ehdotettuihin valvontamenetelmiin nyt esitetyt muutokset vaikuttavat luonteeltaan kosmeettisilta, eivätkä ne korjaa niitä merkittäviä ongelmia ja puutteita, joita Energiaviraston luonnoksessa on. Aiemmin esittämiimme huolenaiheisiin ei uudessa esityksessä ole tosiasiallisesti puututtu ja toteutuessaan tämä malli johtaisi todennäköisesti juuri niihin Suomen energiajärjestelmän kehityksen ja puhtaan siirtymän kannalta surkeisiin seuraamuksiin, joista olemme jo aiemmassa lausunnossamme varoittaneet. Tästä johtuen liitämme mukaan aiemman lausuntomme.

ESITYS VALVONTAMENETELMISTÄ UHKAA PUHTAAN SIIRTYMÄN INVESTOINTEJA

Westenergy Oy on seitsemän suomalaisen kunnallisen jätehuoltoyhtiön yhteisomistama kiertotalousyritys, joka jalostaa kierrätyskelvottomasta syntypaikkalajitellusta yhdyskuntajätteestä kaukolämpöä, sähköä ja uusiomateriaaleja Vaasan seudulla Mustasaaren Koivulahdessa.

Dekarbonisaatio on strategiamme kulmakivi ja yhdessä kumppaniemme kanssa kehitämme ratkaisuja teknologista hiilen sidontaa ja kierrätystä varten ollaksemme hiilineutraali yritys 2030-luvun alussa. Useimmat näistä ratkaisuista kytkeytyvät tavalla tai toisella energiajärjestelmän sähköistymiseen ja sähköntuotannon vähäpäästöistymiseen. Ilman toimitusvarmaa päästöttömän sähkön saantia ei näitä suunniteltuja investointeja pystytä toteuttamaan Westenergyn tai muiden puhdasta siirtymää edistävien yritysten toimesta Suomessa.

Esitetyt muutokset jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiin vaarantavat radikaalilla tavalla jakeluverkkoyhtiöiden kyvyn investoida ennakoivasti sähköverkkoon. Nämä investoinnit taas ovat välttämättömiä, jotta verkon siirtokyky ja luotettavuus pysyvät muutoksessa riittävinä. Tiedetään, ettei nykyinen verkko läheskään riitä vastaamaan tämänhetkisiä liityntäkyselyitä. Päinvastoin kuin olisi tarpeen, nämä muutokset liki pysäyttävät verkkoinvestoinnit, mikä muodostaa ylitsepääsemättömän riskin esimerkiksi vetytalouden investoijille. Lisäksi esitys heikentää ratkaisevasti nykyisen verkon kunnossapidon ja ylläpidon mahdollisuuksia. Kansainvälisessä vertailussa erinomainen sähköverkkomme on ollut kilpailuetu, jonka tämä esitys uhkaa täysin vajavaisin perustein romuttaa.

Näkemyksemme on, että tämä vahvistuspäätösluonnos uhkaa verkkoyhtiöiden omaisuuden suojaa, heikentää suomalaisen energiajärjestelmän luotettavuutta ja romuttaa kilpailukyymme puhtaan siirtymän investointien osalta. Esitys on räikeässä ristiriidassa ennustettavamman sääntelyn toimintaympäristön muodostamisen kanssa. Näin ollen se vaarantaa myös Westenergyn suunnittelemat investoinnit dekarbonisaatioon. Näistä syistä johtuen esitämme, että Energiaviraston on välttämätöntä muuttaa siten, että verkkopalveluiden hinnoittelu turvaa verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämän kohtuullisen tulorahoituksen ja yhtiön vakavaraisuuden säilymisen. Verkkotoimintaan sidotun omaisuuden määrittelyn, tuottoasteen ja kannustimien osalta on syytä palata lähemmäs nykyisen valvontamenetelmän periaatteita.

LISÄTIETOJA LAUSUNNOSTA ANTAA TARVITTAESSA:

Olli Alhoniemi, toimitusjohtaja

050 569 3337

olli.alhoniemi@westenergy.fi

Alhoniemi Olli-Antti
Westenergy Oy

Ripatti Juha
Westenergy Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Omakotiliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua Energiaviraston vahvistuspäätösluonnoksesta sähkön jakeluverkko-yhtiöiden valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024–2027 ja 2028–2031. Energiavirasto on antanut 1.12.2023 päivitetyn valvontamalliehdotuksen lausuttavaksi, jossa on muutoksia verrattuna 13.10.2023 kuultavana olleeseen esitykseen 3171/040300/2023. Kuuleminen järjestetään erittäin lyhyellä varoitus- ja kuulemisajalla 1.12.-15.12.2023.

Omakotiliitto edustaa pientalo- ja vapaa-ajan asukkaita ja toimii kohderyhmän edunvalvojana ja tarjoaa monipuolisia jäsenpalveluita. Olemme valtakunnallinen, poliittisesti riippumaton ja yleishyödyllinen kansalaisjärjestö, jossa on yli 230 jäsenyhdistystä, joihin kuuluu jo 70 000 jäsentä (kotitaloutta). Suomessa on yhteensä noin 1,2 miljoonaa omakotitaloa, joissa asuu noin 2,7 miljoonaa ihmistä. Lisäksi Suomessa on noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa, joita käyttää 2,4–2,9 miljoonaa ihmistä.

Omakotiliiton päähuomiot

1. Suomen hallitusohjelmaan on kirjattu ”Jakeluverkkojen sähkön siirtomaksuja kehitetään EU-asetuksen vaatimalla tavalla kustannusvastaaviksi valvontamallin uudistuessa vuonna 2024”. Omakotiliitto vaatii hallitusohjelmakirjauksen ehdotonta noudattamista.

Omakotiliitto kysyy, miten Energiavirasto kehittää nyt esitettyä valvontamallia hallitusohjelman kirjauksen suuntaan? Viraston esityksessä 3171/040300/2023 valvontamalliin ehdotettiin korjauksia, kuten Energiaviraston omassa valvonnassaan havaitsemia virheitä.

2. Vahvistuspäätösluonnoksesta puuttuu vaikutustenarvioinnit erityisesti kotitalouksien näkökulmasta.

3. Omakotiliitto vaatii, että Energiavirasto pohjaa edelleen valvontamallin kehittämisen akateemisen työryhmän raporttiin, joka laadittiin työ- ja elinkeinoministeriölle eduskunnan päätöksen pohjalta, sekä pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden näkemyksiin. (Työ- ja Elinkeinoministeriö (2022), Akateeminen työryhmä sähkönsiirron ja – jakelun tariffien laskentamenetelmistä, työryhmän lausunto Energiavirastolle, VN/2314/2021-TEM-3) sekä lokakuussa työryhmän jäsenten antamiin lausuntoihin koskien esitystä 3171/040300/2023 ja nyt antamat viimeiset lausunnot tähän kuulemiseen.

Omakotiliitto ei kannata päivitettyä esitystä

Jos valvontamallia ei kehitetä vahvemmin kustannusvastaavaan suuntaan, kuten oli esityksessä 3171/040300/2023, on kuluttajien näkökulmasta selvää, että jakeluverkkoyhtiöt voivat jatkaa kohtuuttomien tuottojen perimistä kuluttajilta ylisuurina maksuina.

Omakotiliitto pitää kuitenkin hyvänä, että jatkossa muun muassa kustannustehokkuuden hyötyä jaetaan poistojen osalta asiakkaiden ja verkonhaltijoiden kesken, vaikkakin uudessa ehdotuksessa jakosuhdetta oli muutettu pitkälti verkonhaltijoiden hyväksi.

Omakotiliitto katsoo, että Energiavirasto ei suojele kuluttajia riittävästi

Esityksessä todetaan: ”Energiavirasto on jatkanut myös valvontamenetelmien vaikutustenarviointia ja huomionnut siinä lausunnoissa saamansa palautteen aiheelliseksi katsomaltaan osin”. Kuluttajien näkökulmasta voidaan kysyä, että noudattaako Energiavirasto EU-lainsäädännön edellyttämää kuluttajansuojelua tämän mallin myötä?

Omakotiliitto katsoo, että Energiavirasto ei suorita riittävää ja riippumatonta sääntelyviranomaisen tehtävää, vaan ottaa huomioon vain osin kuluttajat.

Energiaviraston on toimittava tasapuolisesti

Energia-alan esittämissä lukuisissa lausunnoissa esitettiin huoli investointien vaarantumisesta rahoituksen saatavuuden heikkenemisen vuoksi. Tästä päivitetystä vahvistuspäätösluonnoksessa ei ole esitetty Energiaviraston tekemien muutosten vaikuttavuusarviointeja tai perusteita verrattuna esitykseen 3171/040300/2023.

Energiavirasto huomioi 13.10. 2023 lausunnolle tullessa esityksessään akateemisen työryhmän ehdotuksia, esimerkiksi verkon yksikköhintojen jäädyttäminen ja inflaatiokäsittelyn korjaaminen, jotka olisivat hillinneet kuluttajilta ylihintoja. 1.12.2023 esitetty päivitetty valvontamalli voi asiantuntija-arvioiden mukaan pahimmillaan lisätä jopa useita satoja miljoonia euroja vuosien 2024–2027 ja 2028–2031 valvontajakson aikana kuluttajien siirtohintoja, jotka valuvat ulkomaisten pääomasijoittajien taskuun. Kuluttajien välttämättömät asumiskulut nousevat entisestään, joka vähentää merkittävästi kansalaisten muuta ostovoimaa.

Omakotiliitto edellyttää Energiaviraston toimivan tasapuolisena riippumattomana valvontaviranomaisena kaikkia asukkaita koskevassa välttämättömyyspalvelussa eli sähkön jakeluverkkotoiminnassa, jossa yhtiöt toimivat monopoliasemassa.

Yhteenveto

Omakotiliitto on vienyt akuutista tilanteesta tietoa eduskuntaan 7.12.2023 talousvaliokuntaan, että nykyisen hallituksen hallitusohjelman kirjausta on ehdottomasti noudatettava.

Omakotiliitto on myös lähettänyt jatkovalmistelusta lisätietoja EU-komissiolle, jossa on käsittelyssä kantelu noudattaako valvontamalli EU:n sähkömarkkina-asetusta.

Valvontamallin päivitetty esitys lisää kuluttajien epävarmuutta ja heikentää heidän asemaa, ja antaa jakeluverkkoyhtiöille liian suuren liikkumavaran kohtuuttomiin hinnankorotuksiin.

Luotamme siihen, että Energiavirasto vahvistaa kuluttajasuojaa ja kehittää edelleen valvontamallia akateemisen työryhmän esitysten mukaisesti. Energiaviraston tulee toimia valvontajaksoilla 2024–2027 ja 2028–2031 aktiivisena ja oma-aloitteisena valvojana, ja ryhtyy viipymättä korjaamaan uuden mallin mahdollisesti tuomia epäkohtia.

Jatkamme mielellämme sidosryhmäyhteistyötä asiassa.

Kunnioittavasti Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander Ari Rehnfors
toiminnanjohtaja puheenjohtaja

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Turku Energia Sähköverkot Oy lausunto

15.12.2023

Energiaviraston vahvistuspäätösluonnos (Dnro 3879/040300/2023)

Yleiset huomiot

Turku Energia Sähköverkot Oy yhtyy toimialajärjestöjen kaupunkiverkkoyhtiöiden KV11-ryhmän, Energiakaupungit ry:n ja Energiateollisuus ry:n lausuntoihin, joissa on jälleen erittäin hyvin kuvattu ongelmia ja puutteita lausuttavana olevassa päätösehdotuksessa esiin tulleisiin muutoksiin. Edelleenkin mallin vaikuttavuudesta ei ole esitetty mitään kokonaisarviota.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

Viittaamme edelleen toimialajärjestöjen lausunnoissaan esittämiin epäkohtiin verkon arvostuksen muutoksissa ja niissä esiin tuotuun ongelmaan verkon uudisrakentamisen rahoittamisessa. Verkon arvostusmenetelmänä on käytettävä ensimmäisen suuntaviivaluonnoksen mukaista verkon arvostustapaa viimeisimmässä muutosehdotuksessa esitetyn arvostustavan sijaan. Tätä perustelemme seuraavasti:

Koko sähköverkko on arvostettava uusimman yksikköhintaluettelon ja sen yksikköhintojen mukaan, koska uusin yksikköhintaluettelo kuvaa tarkimmin verkon tosiasiallista rakennetta ja sen rakentamiskustannuksia eri toimintaympäristöissä. Mikäli verkon arvo jäädytettäisiin, tehtäisiin seuraavat perustavaa laatua olevat virheet:

Käyttämällä vanhan yksikköhintaluettelon mukaista rakennetta, yhtiöiden verkon arvot eivät huomioisi oikealla tavalla käytettyjä teknisiä toteutustapoja, komponenttivalintoja ja investointien toimintaympäristöä, jossa verkon rakentaminen on tehty. Riskinä olisi mahdollisuus merkittävään verkon ali/yliarvostamiseen (riippuen yhtiöstä) sekä yhtiöiden eriarvoiseen kohteluun. Näkemyksemme mukaan uusi yksikköhintaluettelo on selkeä parannus aiempaan verrattuna, mutta yksikköhintaluettelon tarkentamista pitää jatkaa myös tulevaisuudessa ja käyttää aina viimeisintä tietoa verkon arvon määrittämisessä.

Käyttämällä vuoden 2023 yksikköhintoja, jotka on selvitetty vuonna 2021 ja jotka vastaavat tyypillisesti vuoden 2019 ja 2020 investointikustannuksia, päädytään verkon arvon aliarvostamiseen, sillä juuri näinä vuosina investointikustannukset ovat olleet minimissään johtuen sekä (1) suurista muutaman yhtiön toteuttamista investointiprojekteista, joissa on saavutettu merkittäviä, kertaluontoisia skaalaetuja että (2) urakointimarkkinan epäterveestä kilpailutilanteesta, joka johti kestävämmän alhaisiin hintoihin ja joidenkin urakointiyhtiöiden konkurssiin. Mittaluokka aliarvostukselle saadaan, kun verrataan vuosien 2016 ja 2022 yksikköhintoja. Karkeasti aliarvostuksen suuruus on noin 15 %, kun tarkastellaan koko toimialaa keskimäärin.

Ensimmäisen suuntaviivaluonnoksen mukainen verkon arvostaminen tosiasialliseen senhetkiseen jälleenhankintahintaan mahdollistaa täysimääräisesti korvausinvestointien rahoittamisen jälleenhankinta-arvosta lasketun tasapoiston kautta. Tässä tilatessa, jossa yhtiöiden on investoitava voimakkaasti puhtaan siirtymän toteuttamiseen sekä yhteiskunnan sähköistymiseen liikenteen, teollisuuden ja lämmityksen osalta, on erittäin tärkeää, että yhtiöt voivat rahoittaa edes korvausinvestointinsa täysimääräisesti tasapoistojen avulla. Yhtiöt joutuvat joka tapauksessa rahoittamaan itse verkon laajentamis- ja parantamisinvestoinnit niin toimitusvarmuuden parantamiseksi kuin siirtokapasiteetin lisäämiseksi. Mikäli verkon arvo jäädytettäisiin käyttämällä vuoden 2023 yksikköhintaluettelua, seuraisi siitä seuraavat ongelmat:

Lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä yhtiöt velkaantuisivat, koska yhtiöillä ei olisi riittävää tulorahoitusta korvausinvestointien tekemiseen. Tämän hillitsemiseksi yhtiöiden olisi leikattava investointejaan, mikä vaarantaisi yhteiskunnan puhtaan siirtymän, sähköistymiskehityksen ja siirtäisi toimitusvarmuustavoitteiden saavuttamisen 2030-luvulle.

Pitkällä aikavälillä yhtiöiden toimintaedellytykset vaarantuisivat velkaantumisen seurauksena, minkä lisäksi alhainen tuotto investoinneille vähentäisi yhtiöiden omistajien kiinnostusta kehittää yhtiöitä yhteiskunnan vaatimusten mukaiseksi ja johtaisi mittavan korjausvelan syntymiseen.

Lisäksi todettakoon, että esitetyt muutokset verkon arvon oikaisutapaan ovat selkeästi vastoin sähkömarkkinalain perusteluita (HE 20/2013 24§ perustelut), joissa todetaan: ”Hinnoittelun kohtuullisuuden valvonta perustuisi yritysten sähköverkko-omaisuuden todelliseen käyttöarvoon, joka kuvaa yrityskohtaista markkina-arvoa.”

Kohtuullinen tuottoaste

Kohtuullisen tuottoasteen määrittämisen osalta markkinariskipreemio on määritettävä vuosittain kunkin vuoden huhti-syyskuun keskiarvojen perusteella. Tämän lisäksi velattoman beetan ja vieraanpääoman riskipreemion määrittelyssä on käytettävä vertailuaineiston mediaania, kuten ensimmäisessä suuntaviivaluonnoksessa on esitetty. Perusteluina edellä mainitulle ovat:

Markkinariskipreemion kehitys on kiinteästi riippuvainen rahamarkkinoiden yleisestä kehityksestä kuten riskitön korkokin. Täten on loogista, että markkinariskipreemio määritetään samoin periaattein vuosittain kuin riskitön korko ja maariskipreemio. Mikäli markkinariskipreemio kiinnitettäisiin kerralla neljäksi vuodeksi, olisi tässä merkittävä riski siitä, että valvontajakson lopussa sen arvo ei vastaisi todellista markkinatilannetta.

WACC-parametrien määrittämisessä käytetty vertailujoukko on erittäin suppea ja siten niistä johdetut ylä/alakvartaalit kuvaavat käytännössä vain kahden yhtiön tietoja. Täten kvartaalien käyttämisessä on merkittävä riski yli/aliarvostamiselle ja virheelliselle lopputulokselle.

WACC-parametrit ovat toisiinsa kytkeytyneitä. Esimerkiksi yhtiön velkaantuminen vaikuttaa sen luottoriskipreemioon (=vieraanpääoman riskipreemio), joten on täysin epäloogista, että osa parametreista määritetään mediaaneista ja osa yläkvartaaleista ja osa alakvartaaleista.

Vieraanpääoman riskipreemion osalta on vielä todettava, että se on erittäin riippuvainen yhtiön luottoluokituksesta ja mikäli regulaatorit toteutuvat, johtaa se tosiasiallisesti vieraan pääoman riskipreemion kasvuun.

Tehostamiskannustin

Tehostamiskannustimen osalta on todettava, että se ei vastaa etukäteisvalvonnan hyviä periaatteita, koska tehokkuusrintama tullaan estimoimaan vasta puoli vuotta valvontajakson alkamisen jälkeen.

Täten yhtiöillä ei ole tosiasiallista tietoa, millaisin kontrolloitavin operatiivisin kustannuksin heidän pitäisi pystyä toimimaan vuonna 2024 eikä heillä ole edellytyksiä tehdä edes karkeaa arvioita tulevien vuosien sallituista kontrolloitavista operatiivisista kustannuksista. Samoin haluamme tuoda esille, että jatkuvasti lisääntyvät lakisääteiset tehtävät lisäävät huomattavasti verkkoyhtiöiden operatiivisia kustannuksia kuudennella ja seitsemännellä valvontajaksolla, joten yleiselle tehostamistavoitteelle ei ole perusteita kummallakaan valvontajaksolla.

Investointikannustin

Investointikannustimen vuosittainen hyödynjakomalli on poistettava ja säilytettävä nykyisen valvontamenetelmien periaate. Mikäli hyödynjakomalli sisällytetään investointikannustimeen, on sen oltava symmetrinen sekä hyödyn- että haitanjaon osalta (kuten tehostamis- ja laatukannustin) ja kannustimen tarkastelu on tehtävä koko valvontajakson ajalta (kuten jousto- ja innovaatiokannustin). Investointikannustimen hyödynjakomallin tarpeettomuutta voidaan perustella seuraavasti:

Hyöty asiakkaalle syntyy joka tapauksessa aina kun yksikköhintaluettelo päivitetään eli toimialan tuottavuuden kehitys siirretään valvontajakson pituisen viiveen jälkeen täysimääräisesti asiakkaalle.

Ilman hyödynjakomallia yhtiöillä on suurempi kannuste parantaa toimintaa, jolloin asiakkaat hyötyvät enemmän aina kun yksikköhintaluettelo päivitetään.

Käsittääksemme tarve hyödynjaolle on syntynyt todennäköisesti sen takia, että aiemmin jotkut yhtiöt ovat pystyneet rakentamaan verkkoaan selvästi alle yksikköhintojen. Merkittävänä syynä tähän on ollut se, että yksikköhintaluettelo ei ole ollut aiemmin riittävän tarkka. Nyt asia korjautuu sillä, että uusi yksikköhintaluettelo on aiempaa tarkempi.

Vuosittainen hyödynjakomalli luo keinotekoisen kannusteen yhtiöille yrittää tasata investointitehokkuutta. Tämä osaoptimointi on lopulta asiakkaiden edun vastainen, sillä se ei kokonaisuudessaan johda parhaaseen tuottavuuteen.

Purkukustannukset

Purkukustannusten osalta on meneteltävä nykyisten valvontamenetelmien mukaisesti. Tätä perustelemme seuraavasti:

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen (KHO: 2018:67) mukaisesti korvausinvestointien purkukustannukset on tiliöitävä taseeseen: ”Vanhan rakennuksen purkukustannuksilla [...] on katsottava olevan yhteys suoraan ja välittömästi nyt kysymyksessä olevaan toimintaan, jossa yhtiöllä on tarkoitus rakentaa purettavan rakennuksen tilalle uudisrakennus. Purkukustannusten on katsottava olevan osa arvonalisäverolain 31 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettua kiinteistöön kohdistuvaa rakennustyötä.”

Energiaviraston omassa ohjeessa liiketoimintojen eriyttämisestä (8.12.2023) sivulla 36 mainitaan seuraavaa: ”Verkkokomponenttien purkukustannukset voidaan katsoa investoinneiksi, jos purettu komponentti korvataan uudella. Jos purettua komponenttia ei korvata uudella, purkukustannukset katsotaan kuluksi.”

Kuudennelle valvontajaksolle estimoitava tehokkuusrintama, joka perustuu vuosien 2016–2022 dataan, ei sisällä korvausinvestointien purkukustannuksia kontrolloitavina operatiivisina kustannuksina, joten vastaavasti kuudennella valvontajakson tehostamiskannustimessa ei voida edellyttää, että kontrolloitavat operatiiviset kustannukset sisältäisivät sellaisia kustannuksia, joita ei ole sisällytetty vertailutason määrittävään rintamaan.

Turku Energia Sähköverkot Oy

Tomi Toivonen

toimitusjohtaja

Toivonen Tomi
Turku Energia Sähköverkot Oy

Ahonen Arto
Turku Energia Sähköverkot Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Korpelainen Timo
Nivos Verkot oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Energiaviraston ehdottamat muutokset sähkön jakeluverkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin ja aiempaan vahvistuspäätösluonnokseen

Lausuntopyynnön diaarinumero: 3878/040300/2023

KV11-yhtiöiden yhteinen lausunto

Yleistä

Energiavirasto on esittänyt muutoksia uusiin vuosia 2024–2031 koskeviin valvontamenetelmiin. Energiavirasto ei ole esittänyt kunnollista yhteenvetoa lausunnoista eikä kertonut, miten lausuntoja on käsitelty ja millä perusteella muutokset on tehty tai jätetty tekemättä. Samoin Energiavirasto ei ole esittänyt minkäänlaista vaikutusten arviointia, mihin nyt ehdotetut muutokset johtaisivat tulevaisuudessa niin yhtiöiden, asiakkaiden kuin yhteiskunnan kannalta. Tämän epävarmuuden vallitessa muutokset nykyiseen valvontamalliin, joka on osoittanut toimivuutensa, on pidettävä minimaalisina, jotta ei vaaranneta vakaata ja positiivista kehitystä, josta on osoituksena toimialan tuottavuuden kasvu, toimitusvarmuuden parantuminen ja kyky vastata yhteiskunnan sähköistymisen vaatimuksiin. Täten kahden seuraavan valvontajakson osalta on syytä edetä Energiaviraston julkaisemien ensimmäisten suuntaviivaluonnosten mukaisesti tehden niihin ainoastaan ne muutokset, jotka selkeästi parantavat ennakoitavan ja pitkäjänteisen valvonnan laatua sekä tarkentavat nykyisiä menetelmiä oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti.

Seuraavassa esitämme olennaisimmat kommenttimme perusteluineen valvontamallin viimeisimpiin muutosehdotuksiin. Muutoin viittaamme aiempiin lausuntoihimme, joita tämä lausunto täydentää.

Verkon arvo

Verkon arvostusmenetelmänä on käytettävä ensimmäisen suuntaviivaluonnoksen mukaista verkon arvostustapaa viimeisimmässä muutosehdotuksessa esitetyn arvostustavan sijaan. Tätä perustelemme seuraavasti:

- Koko sähköverkko on arvostettava uusimman yksikköhintaluettelon ja sen yksikköhintojen mukaan, koska uusin yksikköhintaluettelo kuvaa tarkimmin verkon tosiasiallista rakennetta ja sen rakentamiskustannuksia eri toimintaympäristöissä. Mikäli verkon arvo jäädytettäisiin tehtäisiin seuraavat perustavaa laatua olevat virheet:
 - o Käyttämällä vanhan yksikköhintaluettelon mukaista rakennetta, yhtiöiden verkon arvot eivät huomioisi oikealla tavalla käytettyjä teknisiä toteutustapoja, komponenttivalintoja ja investointien toimintaympäristöä, jossa verkon rakentaminen on tehty. Riskinä olisi mahdollisuus merkittävään verkon ali/yliarvostamiseen (riippuen yhtiöstä) sekä yhtiöiden eriarvoiseen kohteluun. Näkemyksemme mukaan uusi yksikköhintaluettelo on selkeä parannus aiempaan verrattuna, mutta yksikköhintaluettelon tarkentamista pitää jatkaa myös tulevaisuudessa ja käyttää aina viimeisintä tietoa verkon arvon määrittämisessä.
 - o Käyttämällä vuoden 2023 yksikköhintoja, jotka on selvitetty vuonna 2021 ja jotka vastaavat tyypillisesti vuoden 2019 ja 2020 investointikustannuksia, päädytään verkon arvon aliarvostamiseen, sillä juuri näinä vuosina investointikustannukset ovat olleet minimissään johtuen sekä (1) suurista muutaman yhtiön toteuttamista investointiprojekteista, joissa on saavutettu merkittäviä, kertaluontoisia skaalaetuja että (2) urakointimarkkinan epäterveestä kilpailutilanteesta, joka johti kestävämmän alhaisiin hintoihin ja joidenkin urakointiyhtiöiden konkurssiin. Mittaluokka aliarvostukselle saadaan kun verrataan vuosien 2016 ja 2022 yksikköhintoja. Karkeasti aliarvostuksen suuruus on noin 15 %, kun tarkastellaan koko toimialaa keskimäärin.
- Ensimmäisen suuntaviivaluonnoksen mukainen verkon arvostaminen tosiasialliseen senhetkiseen jälleenhankintahintaan mahdollistaa täysimääräisesti korvausinvestointien rahoittamisen jälleenhankinta-arvosta lasketun tasapoiston kautta. Tässä tilanteessa, jossa yhtiöiden on investoitava voimakkaasti puhtaan siirtymän toteuttamiseen sekä yhteiskunnan sähköistymiseen liikenteen, teollisuuden ja lämmityksen osalta, on erittäin tärkeää, että yhtiöt voivat rahoittaa edes korvausinvestointinsa täysimääräisesti tasapoistojen avulla. Yhtiöt joutuvat joka tapauksessa rahoittamaan itse verkon laajentamis- ja parantamisinvestoinnit niin toimitusvarmuuden parantamiseksi kuin siirtokapasiteetin lisäämiseksi. Mikäli verkon arvo jäädytettäisiin käyttämällä vuoden 2023 yksikköhintaluettelua, seuraisi siitä seuraavat ongelmat:
 - o Lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä yhtiöt velkaantuisivat, koska yhtiöillä ei olisi riittävää tulorahoitusta korvausinvestointien tekemiseen. Tämän hillitsemiseksi yhtiöiden olisi leikattava investointejaan, mikä vaarantaisi yhteiskunnan puhtaan siirtymän, sähköistymiskehityksen ja siirtäisi toimitusvarmuustavoitteiden saavuttamisen 2030-luvulle.
 - o Pitkällä aikavälillä yhtiöiden toimintaedellytykset vaarantuisivat velkaantumisen seurauksena, minkä lisäksi alhainen tuotto investoinneille vähentäisi yhtiöiden omistajien kiinnostusta kehittää yhtiötä yhteiskunnan vaatimusten mukaiseksi ja johtaisi mittavan korjausvelan syntymiseen.

Lisäksi todettakoon, että esitetyt muutokset verkon arvon oikaisutapaan ovat selkeästi vastoin sähkömarkkinalain perusteluita (HE 20/2013 24§ perustelut), joissa todetaan: ”Hinnoittelun kohtuullisuuden valvonta perustuisi yritysten sähköverkko-omaisuuden todelliseen käyttöarvoon, joka kuvaa yrityskohtaista markkina-arvoa.”

Kohtuullinen tuottoaste

Kohtuullisen tuottoasteen määrittämisen osalta markkinariskipreemio on määritettävä vuosittain kunkin vuoden huhti-syyskuun keskiarvojen perusteella. Tämän lisäksi velattoman beetan ja vieraanpääoman riskipreemion määrittelyssä on käytettävä vertailuaineiston mediaania, kuten ensimmäisessä suuntaviivaluonnoksessa on esitetty. Perusteluina edellä mainitulle ovat:

- Markkinariskipreemion kehitys on kiinteästi riippuvainen rahamarkkinoiden yleisestä kehityksestä kuten riskitön korkokin. Täten on loogista, että markkinariskipreemio määritetään samoin periaattein vuosittain kuin riskitön korko ja maariskipreemio. Mikäli markkinariskipreemio kiinnitettäisiin kerralla neljäksi vuodeksi, olisi tässä merkittävä riski siitä, että valvontajakson lopussa sen arvo ei vastaisi todellista markkinatilannetta.
- WACC-parametrien määrittämisessä käytetty vertailujoukko on erittäin suppea ja siten niistä johdetut ylä/alakvartiilit kuvaavat käytännössä vain kahden yhtiön tietoja. Täten kvartaalien käyttämisessä on merkittävä riski yli/aliarvostamiselle ja virheelliselle lopputulokselle.
- WACC-parametrit ovat toisiinsa kytkeytyneitä. Esimerkiksi yhtiön velkaantuminen vaikuttaa sen luottoriskipreemioon (=vieraanpääoman riskipreemio), joten on täysin epäloogista, että osa parametreista määritetään mediaaneista ja osa yläkvartaaleista ja osa alakvartaaleista.
- Vieraanpääoman riskipreemion osalta on vielä todettava, että se on erittäin riippuvainen yhtiön luottoluokituksesta ja mikäli regulaatioriskit toteutuvat, johtaa se tosiasiallisesti vieraan pääoman riskipreemion kasvuun.

Investointikannustin

Investointikannustimen vuosittainen hyödynjakomalli on poistettava ja säilytettävä nykyisen valvontamenetelmien periaate. Mikäli hyödynjakomalli sisällytetään investointikannustimeen, on sen oltava symmetrinen sekä hyödyn- että haitanjaon osalta (kuten tehostamis- ja laatukannustin) ja kannustimen tarkastelu on tehtävä koko valvontajakson ajalta (kuten jousto- ja innovaatiokannustin). Investointikannustimen hyödynjakomallin tarpeettomuutta voidaan perustella seuraavasti:

- Hyöty asiakkaalle syntyy joka tapauksessa aina kun yksikköhintaluettelo päivitetään eli toimialan tuottavuuden kehitys siirretään valvontajakson pituisen viiveen jälkeen täysimääräisesti asiakkaalle.
- Ilman hyödynjakomallia yhtiöillä on suurempi kannuste parantaa toimintaa, jolloin asiakkaat hyötyvät enemmän aina kun yksikköhintaluettelo päivitetään.
- Käsittääksemme tarve hyödynjaolle on syntynyt todennäköisesti sen takia, että aiemmin jotkut yhtiöt ovat pystyneet rakentamaan verkkoaan selvästi alle yksikköhintojen. Merkittävänä syynä tähän on ollut se, että yksikköhintaluettelo ei ole ollut aiemmin riittävän tarkka. Nyt asia korjautuu sillä, että uusi yksikköhintaluettelo aiempaa tarkempi.

- Vuosittainen hyödynjakomalli luo keinotekoisen kannusteen yhtiöille yrittää tasata investointitehokkuutta. Tämä osaoptimointi on lopulta asiakkaiden edun vastainen, sillä se ei kokonaisuudessaan johda parhaaseen tuottavuuteen.

Tehostamiskannustin

Tehostamiskannustimen osalta on todettava, että se ei vastaa etukäteisvalvonnan hyviä periaatteita, koska tehokkuusrintama tullaan estimoimaan vasta puoli vuotta valvontajakson alkamisen jälkeen. Täten yhtiöillä ei ole tosiasiallista tietoa, millaisin kontrolloitavin operatiivisin kustannuksin heidän pitäisi pystyä toimimaan vuonna 2024 eikä heillä ole edellytyksiä tehdä edes karkeaa arvioita tulevien vuosien sallituista kontrolloitavista operatiivisista kustannuksista. Samoin haluamme tuoda esille, että lakisääteiset tehtävät lisäävät huomattavasti verkkoyhtiöiden operatiivisia kustannuksia kuudennella ja seitsemännellä valvontajaksolla, joten yleiselle tehostamistavoitteelle ei ole perusteita kummallakaan valvontajaksolla.

Purkukustannukset

Purkukustannusten osalta on meneteltävä nykyisten valvontamenetelmien mukaisesti. Tätä perustelemme seuraavasti:

- Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen (KHO: 2018:67) mukaisesti korvausinvestointien purkukustannukset on tiliöitävä taseeseen: ”Vanhan rakennuksen purkukustannuksilla [...] on katsottava olevan yhteys suoraan ja välittömästi nyt kysymyksessä olevaan toimintaan, jossa yhtiöllä on tarkoitus rakentaa purettavan rakennuksen tilalle uudisrakennus. Purkukustannusten on katsottava olevan osa arvonlisäverolain 31 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettua kiinteistöön kohdistuvaa rakennustyötä.”
- Energiaviraston omassa ohjeessa liiketoimintojen eriyttämisestä (8.12.2023) sivulla 36 mainitaan seuraavaa: ”Verkkokomponenttien purkukustannukset voidaan katsoa investoinneiksi, jos purettu komponentti korvataan uudella. Jos purettua komponenttia ei korvata uudella, purkukustannukset katsotaan kuluksi.”
- Kuudennelle valvontajaksolle estimoitava tehokkuusrintama, joka perustuu vuosien 2016–2022 dataan, ei sisällä korvausinvestointien purkukustannuksia kontrolloitavina operatiivisina kustannuksina, joten vastaavasti kuudennella valvontajakson tehostamiskannustimessa ei voida edellyttää, että kontrolloitavat operatiiviset kustannukset sisältäisivät sellaisia kustannuksia, joita ei ole sisällytetty vertailutason määrittävään rintamaan.

Kaupunkiverkot KV11

Kari Väänänen

puheenjohtaja

Kaupunkiverkot KV11 yhtiöt:

Kuopion Sähköverkko Oy

Helen Sähköverkko Oy

Vantaan Energia Sähköverkot Oy

Turku Energia Sähköverkot Oy

Lappeenrannan Energiaverkot Oy

Lahti Energia Sähköverkko Oy

Pori Energia Sähköverkot Oy

Vaasan Sähköverkko Oy

Alva Sähköverkko Oy

Oulun Energia Sähköverkko Oy

Tampereen Sähköverkko Oy

Kari Väänänen

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

VIITE: Lausuntopyyntö 1.12.2023 kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät (diaarinumero: 3878/040300/2023).

PKS Sähkönsiirto Oy:n lausunto kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Energiavirasto on valmistellut verkkotoimintojen hinnoittelun kohtuullisuuden valvontamenetelmien päivittämistä vuosille 2024–2027 ja 2028–2031 ja laatinut päätösluonnoksen menetelmien vahvistamiseksi.

Energiavirasto on varannut mahdollisuuden lausua päätösluonnokseen 1.12.2023 tehdyistä muutoksista. PKS Sähkönsiirto Oy (PKSS) kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa seuraavaa.

Yleiset huomiot

PKSS:n mielestä Energiaviraston toiminta valvontamenetelmien päivittämisprosessissa ei ole ollut hyvän virkamiestavan mukaista. Muutoksien vaikuttavuusarviot erityyppisille yhtiöille on jätetty tekemättä ja muutokset on tuotu lausuttavaksi hyvin lyhyellä lausuntoajalla. Lisäksi mahdollisten suurempien muutosten esittäminen ja tekeminen esitettyyn malliin on mahdotonta ennen uuden valvontajakson alkua. Lyhyen lausuntoajan sekä osittain puutteellisten ja epäselvien ohjeistuksien takia PKSS:n on ollut osittain mahdotonta tehdä yhtiökohtaista vaikutusten mallinnusta.

Energiaviraston kolmannella lausuntokierroksella (1-15.12.2023) esittämät muutokset eivät juurikaan paranna PKSS:n mahdollisuuksia toteuttaa verkonkehityssuunnitelmaansa. Jos uudet valvontamenetelmät tulevat voimaan vuoden 2024 alusta toisella ja kolmannella lausuntokierroksella esitetyllä tavalla, PKSS joutuu supistamaan investointiohjelmaansa merkittävästi.

PKSS:n näkemys on, että pienentyvä sallittu liikevaihto pakottaa myös vähentämään verkostotöiden määrää. Se puolestaan ajaa verkostourakoitsijat irtisanomaan henkilöstöään, kun töitä ei enää ole samassa mittakaavassa. Tämä heikentää entisestään verkonrakennustöiden saatavuutta, vähentää kilpailua ja vaikuttaa huoltovarmuuteen Itä-Suomessa.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

PKSS:n mielestä kahdessa viimeisimmässä valvontamalli luonnoksessa esitetty tapa verkko-omaisuuden arvottamisesta ei ole toimiva, eikä mahdollista investointien rahoitukseen tarvittavaa liikevaihtoa. PKSS esittää, että verkko-omaisuuden arvottamisessa palataan Energiaviraston keväällä esittämään malliin.

PKSS haluaa nostaa esille myös edellisessä lausunnossaan (10.11.2023) tekemänsä esityksen, jossa todetaan, että tasapoiston laskentatapa ei teoriassakaan pysty rahoittamaan vanhan ilmajohtoverkon muuttamista toimitusvarmemmaksi ja siirtokyvyltään vahvemmaksi kaapeliverkoksi. Nyt esitetty muutos ei muuta tilannetta yhtään paremmaksi ja sama ongelma on myös aikaisemmissa valvontamenetelmissä.

Jotta mittavan ja pitkäkestoisen investointiohjelman toteutus mahdollistettaisiin, PKSS haluaa edelleen nostaa esille jo aikaisemmassa lausunnossaan tekemänsä ehdotuksen tasapoistomenetelmän kehittämisestä niin, että verkonkehityssuunnitelman mukaisia korvaus- ja energiamurrosinvestointeja tasapoistoa enemmän tekevän yhtiön sallittuun liikevaihtoon lisätään em. investointien ja tasapoiston erotus.

Investointikannustin

Investointikannustimen hyötyleikkurin pienentäminen 50 prosentista 15 prosenttiin on oikean suuntainen. Näin investointitehokkaalle yhtiölle jää investointitehokkuudesta suurempi osuus käytettäväksi valvontamenetelmissä alimitoitettun tasapoiston paikkaamiseen. Ikävä kyllä investointitehottomat yhtiöt eivät saa vastaavasti toiseen suuntaan leikkurihyötyä investointitarpeen täyttämiseen. On hyvä muistaa, että käytettäessä toimialan keskimääräiseen

kustannustasoon perustuvia yksikköhintoja, aina osa yhtiöistä on keskiarvoa tehottomampia ja osa tehokkaampia.

PKSS ehdottaa, että hyötyleikkuri otetaan käyttöön myös investointitehottomille yhtiöille.

Laatukannustin

Laatukannustimen vertailutason laskennassa yli ja alle 15 prosentin leikkaantuneiden KAH-haittojen käyttö vääristää vertailutasoa. PKSS:n mielestä laatukannustimen vertailutason laskenta tulee säilyttää toisen lausuntokierroksen mukaisena.

Muuta

PKSS esittää, että kuudennelle ja seitsemännelle valvontajaksolle otetaan käyttöön keväällä 3.3.2023 esitelty ensimmäinen ehdotus ja siihen lisättäisiin tässä ja edellisessä lausunnossa PKSS:n esittämä tasapoiston ja korvausinvestointitason erotuksen lisäysmenettely.

Lopuksi

PKSS kiittää vielä mahdollisuudesta lausua vahvistuspäätösluonnoksen muutoksista.

Kassavirran hallinnan näkökulmasta PKSS esittää edelleen edellisessä lausunnossaan esittämänsä ehdotuksen, että Energiavirasto ja verkonhaltijat keskustelevat yhdessä lainsäätäjän kanssa siitä, että sähkömarkkinalain edellyttämää toimitusvarmuustavoitteiden takarajaa siirrettäisiin kahdeksalla vuodella (kaksi valvontajaksoa) vuoteen 2044. Jos toimitusvarmuusvaatimusten täytön siirtymäaikaa ei jatketa nykyisestä vuodesta 2036 eteenpäin, PKSS:n verkostovastuualueen asiakkaiden verkkopalvelumaksuja ei voida pitää valvontamallista riippumatta kohtuullisella tasolla.

Kunnioittavasti

PKS Sähkönsiirto Oy

Sami Kervinen

Toimitusjohtaja

Ahonen Jukka
PKS Sähkönsiirto Oy - PKS Sähkönsiirto Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Porvoon Sähköverkko Oy kiittää mahdollisuudesta lausua vahvistuspäätös-luonnoksesta sähkön jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024 - 2027 ja 2028 - 2031.

Jakeluverkkotoiminnan valvontamenetelmät ovat peruseriaatteiltaan säilyneet pitkää samanlaisina, ja niitä voidaan mielestämme pitää pääosin onnistuneina. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Suomen sähköverkkojen toimitusvarmuus on merkittävästi parantunut samalla, kun asiakkaiden verkkopalvelumaksut ovat säilyneet eurooppalaisittain verraten kohtuullisina.

Nyt elämme aikaikkunaa, jolloin vihreä siirtymä tulee toteuttaa ja siinä sähköverkkoyhtiöillä on merkittävä rooli. Yhteiskunnan sähköistyminen ja vihreän siirtymän investoinnit, kuten vedyntuotantolaitokset ja suuret aurinkovoimala-hankkeet, tulevat toimitusvarmuustavoitteiden ja mittariuudistuksen ohella edellyttämään mittavia verkkoinvestointeja jakeluverkkoihin. Valvontamenetelmien tulee tämän takia mahdollistaa yhtiölle riittävät taloudelliset resurssit tehdä tarvittavat investoinnit niin ettei verkoista muodostu pullonkaulaa.

Porvoon Sähköverkko Oy on viimeisten viidentoista vuoden aikana tehnyt merkittävät panostukset jakeluverkkoon investointien olleen keskimäärin n. 40 % vuosittaisesta liikevaihdosta. Kuitenkin olemme pystyneet pitämään verkkopalvelumaksut kohtuullisina. Tämä on näkynyt asiakkaille sekä toimitusvarmuuden että asiakastytyväisyyden parantumisena. Nyt edessä oleva vihreän siirtymän investointiohjelma tulee seuraavien 10 vuoden aikana tarkoittamaan yhtiölle keskimäärin yli 50 % investoinnit suhteutettuna liikevaihtoon. Tämä asettaa toiminnan rahoitukselle kovat paineet ja valvontamallista toivotaan toimintaa tukeva.

Koska verkkoyhtiöiden omistuksista on suuria eroja, joitakin yhtiöitä on omistettu useita vuosikymmeniä ja toisia on äskettäin vaihtaneet omistajia, on sijoitetun pääoman tuoton sijaan kohtuullisen tuoton laskelmassa käytetty verkon jälleenhankinta-arvoa (JHA). Nyt ehdotetussa mallissa tästä periaatteesta luovutaan, koska ehdotetun mallin mukaisesti laskettu JHA ei enää millään tavalla vastaisi verkon todellista jälleenhankinta-arvo pidemmällä aikavälillä. Nyt esitetyssä luonnoksessa verkostoinvestoinnit jaetaan kahteen eri osaan, ennen vuotta 2024 tehtyihin investointeihin ja vuodesta 2024 lähtien tehtäviin investointeihin. Ennen vuotta 2024 tehtyjen investointien arvo ei muutu jatkossa lainkaan vaan se jäädytetään vuoden 2023 hintatasoon ja vuodesta 2024 eteenpäin investointien arvo jäätyy vuosittain ilman tulevaisuuden arvonmuutosta. Tämä uusi JHA:n määrittystapa ei millään tavalla tue yhtiön mahdollisuuksia toteuttaa edellä mainittu investointiohjelma. Tämä taas heijastuu moneen toimijaan, joka on muka toteuttamassa kyseisiä investointiprojekteja. Toivomme täten että verkonarvo jatkossakin määritettäisiin samalla tavalla kuin tällä hetkellä.

Pidämme tärkeänä, että sääntelyn pitää olla pitkäjänteinen ja vakaa. Nyt päättyvän valvontajakson aikana tapahtunut äkillinen muutos vuoden 2022 alussa pidämme erittäin valitettavana. Verkkoliiketoiminta on pitkäjänteistä työtä, jossa investoinnit tehdään jopa 50 vuoden tähtäimellä ja on tärkeää, että voidaan luottaa siihen, että yhtiössä tehdyt päätökset ovat yhtiön ja yhteiskunnan kannalta pitkäikäisiä ja kustannustehokkaita. Energiaviraston pitäisi pystyä torjumaan tällaiset äkilliset vaikuttamiset, joilla voi olla hyvinkin negatiiviset vaikutukset alan kehitykseen.

Lopuksi haluamme kuitenkin todeta, että verkkoliiketoiminnan sääntely on yhtiölle tärkeä instrumentti millä voimme asiakkaille vakuuttaa, että verkkopalvelun hinnoittelu on kohtuullista ja toiminta tehokasta. Valvontamallin tulisi kyllä olla yksinkertaisempi ja yhtiölle sellainen, että myös pitkällä aikavälillä voidaan omistajille osoittaa toiminnan kannattavuus. Nyt valvontamallin pitkän tähtäimen analysointi on erittäin vaikeaa.

Ystävällisin terveisin

Porvoon Sähköverkko Oy

Magnus Nylander

Toimitusjohtaja

Nylander Magnus
Porvoon Sähköverkko Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä:

- Suomen sähkö- ja maakaasuverkkojen regulaatiota on perinteisesti kehitetty hyvin johdonmukaisesti toimintaympäristön muutokset huomioiden. Regulaation ohjausvaikutukset ovat olleet selkeät, ja yhtiöt ovat voineet suunnittelemaan liiketoimintaansa pitkäjänteisesti yli regulaatiojaksojen.

- Energiaviraston julkaisemat viimeisimmät vahvistuspäätösluonnokset tuovat hyvin lyhyellä varoitusajalla erityisesti verkon tuottopohjan laskentaan liittyen merkittäviä muutoksia, jotka aiheuttavat toteutuessaan merkittäviä muutoksia yhtiöiden sallittuun tuottoon, ja sitä kautta kykyyn kehittää liiketoimintaa pitkäjänteisesti.

- Energiaviraston tulisi vaikutusarvioinnissaan huomioida, että muutokset ajavat Suomea kohti Norjan tilannetta, jossa Gassledin sääntelymuutokset ovat vaikuttaneet negatiivisesti infrasijoittajien kiinnostukseen sijoittaa esimerkiksi uusiutuvan energian hankkeisiin pitkällä aikavälillä ja siten vaarantaa ja heikentävät talouskasvua, veropohjaa ja vihreää siirtymää.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma, kohtuullinen tuottoaste sekä investointikannustin:

- On ymmärrettävää, että verkon kohtuullista tuottoa laskettaessa inflaatio ei voi sisältyä sekä WACC-prosentiin että verkon nykykäyttöarvoon. Tällä nykyisen valvontamallin epäjohtamukaisuudella ei vielä ole ollut vaikutusta, sillä kaksinkertainen inflaatio olisi nyky menetelmillä tullut ensimmäisen kerran voimaan seuraavan valvontajakson alussa vuonna 2024

- Ehdotetulla muutoksella verkon arvon jäädytyksestä on kuitenkin vaikutus myös regulaation tasapoistoon (investointikannustin), jonka pitäisi olla riippumaton siitä, onko WACC-prosenti nominaalinen vai reaalinen --> Olisi perusteltua palauttaa regulaation tasapoiston indeksikorjaus, joka oli käytössä myös edellisillä valvontajaksoilla 2016-2023 nimenomaan kompensoimassa yksikköhintojen jäädytystä vuoden 2016 arvoon

- Valvontamenetelmissä siirryttiin käyttämään nominaalista WACC-prosanttia vuonna 2016 --> Olisi perusteltua jäädyttää myös verkon yksikköhinnat (ja sitä kautta verkon nykykäyttöarvo) vuoden 2016 yksikköhintapäivityksen tasolle, jolloin vältetään kaksinkertaiselta inflaatiolta verkon arvossa vuoden 2016 jälkeen

- Tässä lausunnossa ehdotetut muutokset olisi aikataulullisesti mahdollista toteuttaa ennen uuden valvontajakson alkamista, sillä ne olivat sellaisenaan jo käytössä vuosien 2016-2023 valvontamenetelmissä

Antila Sauli
CapMan Infra

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Meillä on edelleen vahva näkemys siitä, että Energiaviraston esittämät muutokset ensimmäiseen luonnokseen nähden eivät ole riittäviä turvaamaan tulevien investointitarpeiden toteuttamista.

Edessä hahmottuvat muutokset energian käytön tarpeissa tulevat vaatimaan merkittäviä muutoksia myös sähköverkkojen rakenteessa ja uusien teknologioiden käyttöönottoa.

Energiamurroksen vaikutuksesta sähkön kulutus tulee seuraavien vuosikymmenien aikana kasvamaan merkittävästi, tämä lisää olennaisesti sähkönjakeluverkkoon kohdistuvia investointitarpeita mahdollistamaan tarvittavan kapasiteetin noston ja luotettavan energiansiirron.

Olemme huolissamme siitä, että esitetyt valvontamenetelmän muutokset heikentävät verkkoyhtiöiden investointihalukkuutta ja heikentävät siten olennaisesti Suomen energiavarmuutta ja siirtymistä kohti vihreän energian käyttöä.

Lisäksi sääntely-ympäristön muutokset heikentävät Suomen mainetta hyvänä ja vakaana sijoitusympäristönä erityisesti ulkomaisten sijoittajien silmissä, millä voi olla merkittäviä seurauksia muihin vihreän energian siirtymän edellyttämiin investointeihin.

Kunnioittavasti,

Harju Elekter Oy

Ville Tamssi

Myynti- ja markkinointijohtaja

Penttilä Anne
Harju Elekter Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

13 suurta kaupunkienergiayhtiötä edustava Energiakaupungit kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto viraston 1.12.2023 julkaisemista muutoksista sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin. Energiakaupunkien lausunto ei sisällä salassa pidettävää tietoa.

Energiakaupunkien jäsenyhtiöitä ovat Alva-yhtiöt Oy, EPV Energia Oy, KSS Energia Oy, Kuopion Energia Oy, Lahti Energia Oy, Lappeenrannan Energia Oy, Oulun Energia Oy, Pori Energia Oy, Seinäjoen Energia Oy, Tampereen Energia Oy, Oy Turku Energia – Åbo Energi Ab, Vaasan Sähkö Oy ja Vantaan Energia Oy.

YLEISET HUOMIOT: PALUU NYKYISEN VALVONTAMALLIN POHJALLE ENSIMMÄISTEN SUUNTAVIIVALUONNOSTEN MUKAISESTI ON AINOA VAIHTOEHTO PELASTAA VALVONTAMALLIN USKOTTAVUUS

Energiakaupungit on kahdella edellisellä lausuntokierroksella toistanut perustellun huolensa Energiaviraston valvontamenetelmien kehittämisestä ja suunnasta, jonka Energiavirasto on valinnut niiden pohjaksi. Erityisesti 10.11.2023 päivätyssä lausunnossa Energiakaupunkien esille nostamat huolet ovat jääneet pitkälti vaille huomiota Energiaviraston 1.12.2023 julkaisemissa muutoksissa sähkön jakeluverkojen valvontamenetelmien osalta.

Energiakaupungit pitää Energiaviraston esittämiä valvontamenetelmän muutoksia merkittävänä uhkana koko suomalaiselle energiajärjestelmälle, Suomea sitoville kestävän energiasiirtymän kansallisille ja kansainvälisille tavoitteille sekä kaupunkien elinvoimalle, ilmasto- ja

ympäristötavoitteiden saavuttamiselle ja sähköistymiselle. Energiaviraston esittämät viime hetken uudistukset eivät ole korjanneet Energiakaupunkien esille nostamia ongelmia vaan korkeintaan hidastaneet niiden realisoitumista muutamalla vuodella.

Huomioiden Dubaissa vasta päättyneen COP28-ilmastohuippukokouksen tekemät linjaukset, joiden mukaan fossiilisista polttoaineista tullaan luopumaan ja vihreää siirtymää voimakkaasti edistämään, on Energiaviraston päätös sivuuttaa verkkoinvestointien ja ilmasto- ja ympäristötavoitteiden suora kytkös käsittämätön. Fossiilisista polttoaineista nopea luopuminen edellyttää vahvaa sähköverkkoa erityisesti suurissa kaupungeissa, kun lämmittäminen ja liikenne sähköistyvät. Maailman johtajien Dubaissa sopimien tavoitteiden saavuttaminen estyy suomalaisissa kaupungeissa, jos verkkoyhtiöillä ei ole riittävää kykyä rakentaa uutta sähköjärjestelmää fossiilittomaan yhteiskuntaan.

Mikäli Energiaviraston valvontamenetelmät vahvistetaan nyt esitetyllä tavalla, Energiakaupungit arvioi kaupunkiverkkoyhtiöiden investointikyvyn heikentyvän dramaattisesti. Ehdotettu verkon arvostustapa ja verkon arvon jäädyttäminen johtavat tulevana, kestävän energiasiirtymän kannalta kriittisinä vuosina tilanteeseen, jossa kaupunkiverkkoyhtiöiden investointikyky heikentyy samalla, kun tarve investoinneille on huomattava. Mitä pidemmälle tulevaisuuteen mennään, sitä heikommiksi investointinäköymät muodostuvat ja sitä heikommin korvausinvestointien rahoitusta pystytään kattamaan hankinta-arvosta lasketulla tasapoistolla.

VALVONTAMALLI HIDASTAA KESTÄVÄN ENERGIASIIRTYMÄN INVESTOINTEJA JA NOSTAA KUNNALLISVEROJA

Jäsentemme sähköverkkoyhtiöt ovat kaupunkien energiayhtiöiden tytäryhtiöitä. Tytäryhtiöiden omistajalle muodostuva tuotto ohjataan kestävän energiasiirtymän investointeihin ja kaupunkiomistajan osinkoihin. Kestävän energiasiirtymän investointien tuloksena syntyy mm. hiilineutraali kaukolämpö, joka on Suomen ilmastotavoitteiden toteutumisen edellytys. Kaupunkiomistajille maksettava osinko vähentää tarvetta kerätä kunnallisveroa.

Energiavirasto ohjaa valvontamenetelmillä kaupunkiverkkoyhtiöitä rahoittamaan korvaus- ja muut investoinnit lainarahalla, mikä heikentää jakeluverkkoyhtiöiden taloudellista asemaa lyhyellä aikavälillä ja voi johtaa pitkällä aikavälillä liiketoimintakyvyn romahtamiseen.

Kestävän energiasiirtymän investoinnit on rahoitettu pääosin velkarahoituksella. Rahoitusaseman heikentyminen valvontamallin takia hidastaa investointeja energiasiirtymään ja vähentää siten myös osinkoja. Loppulaskun maksavat kaupunkilaiset kalliimpina hintoina, heikentyvinä palveluina ja nousevina kunnallisveroina.

Kuntien taloudellinen tilanne ja energiayhtiöiden suuret investoinnit energiasiirtymään on käynnistänyt monissa kunnissa keskusteluita energiayhtiöiden myynnistä kokonaan tai osittain yksityisille sijoittajille. Nämä sijoittajat ovat pääosin ulkomaisia.

Energiakaupungit arvioi, että paine kaupunkienergiayhtiöiden myynnistä kokonaan tai osittain kiihtyy Energiaviraston valvontamallin seurauksena. On perusteltua kysyä, onko tämä yhteiskunnallisesti kannatettava suuntaus, jota tulisi kiihdyttää Energiaviraston valvontamallin muutoksilla.

Kuntaomisteisten kaupunkienergiayhtiöiden ja niiden konserneihin kuuluvien kaupunkiverkkoyhtiöiden tuottama hyöty palaa aina kaupunkilaisille joko investointien tuottaman hyödyn tai osinkojen kautta.

Yllä kuvatus takia Energiakaupungit esittää palaamista nykyisen valvontamallin pohjalle. Energiavirasto ei ole toteuttanut riittäviä vaikutustenarviointeja ja vallitsevan epävarmuuden tilassa ainoa perusteltu vaihtoehto jäljellä olevassa aikaikkunassa on edetä Energiaviraston ensimmäisten suuntaviivaluonnosten mukaisesti. Muutoksista tulee toteuttaa ainoastaan ne, jotka selkeästi parantavat ennakoitavan ja pitkäjänteisen valvonnan laatua ja parantavat nykyisiä menetelmiä.

Energiakaupungit odottaa, että kaupunkienergiayhtiöiden esittämät perustellut huolet lausuntokierroksella olevien valvontamenetelmien seurauksista sähkönjakeluverkkojen kehittämiselle ja ylläpidolle kaupungeissa huomioidaan Energiavirastossa.

VALVONTAMENETELMIEN VALMISTELU JA KEHITTÄMINEN OVAT EPÄONNISTUNEET

Energiakaupungit katsoo, että Energiaviraston valvontamenetelmien valmistelu ja kehittäminen sekä vaikutustenarviointien tekeminen esitetystä muutoksista ovat perustavanlaatuisella tavalla epäonnistuneet.

Energiavirasto julkisti 3. maaliskuuta 2023 valvontamenetelmien ensimmäiset suuntaviivat ja käynnisti ensimmäisen lausuntokierroksen. Lausunnoille annettu aineisto perustui pitkälti nykyisin voimassa olevien valvontamenetelmien pohjalle, jotka puutteellisuudestaan huolimatta ovat merkittävästi paremmat kuin nyt lausuntokierroksella olevat valvontamenetelmät.

Kevään lausuntokierroksen ja kesän jälkeen, vasta lokakuun alussa 2023, Energiavirasto julkisti yllättäen ulkopuolisen selvityksen (DFC Economics), jossa käsiteltiin verkko-omaisuuden arvon määräytymistä.

Tämän jälkeen, 13. lokakuuta 2023, Energiavirasto julkisti vahvistuspäätösluonnokset valvontamenetelmistä vuosille 2024–2027 ja 2028–2031 ja alisti ne erittäin lyhyelle lausuntokierrokselle. Vain noin 2,5 kuukautta ennen uuden valvontajakson alkua, eli uusien valvontamenetelmien astumista voimaan, Energiavirasto esitteli kaupunkienergiayhtiöiden ja koko suomalaisen yhteiskunnan kannalta perustavanlaatuisia muutoksia valvontamenetelmiin, yllättäen tilatun ja vielä yllättävämminkin julkistetun ulkopuolisen selvityksen perusteella – ilman kattavia vaikutustenarviointoja.

Energiaviraston huomattavan puutteellisen vaikutustenarvioinnin seurauksena verkkoyhtiöt läpi maan tekivät lyhyessä ajassa erittäin vaativaa laskenta- ja arviointityötä merkittäviä muutoksia sisältävien vahvistuspäätösluonnosten vaikutuksista yhtiöiden investointikykyyn. Nämä tulokset ovat pitkälti julkisesti luettavissa aiheesta annettujen satojen lausuntojen joukossa.

Lopulta, 1. joulukuuta 2023, Energiavirasto esitteli vahvistuspäätösluonnoksesta pidetyn lausuntokierroksen jälkeen tehdyt pienet muutokset ja avasi kolmannen eli 15.12.2023 päättyvän lausuntokierroksen valvontamenetelmien muutosehdotuksista. Lausuntojen jättämisestä uuden valvontajakson alkuun on aikaa noin viisitoista vuorokautta, mikä herättää kysymyksen lausuntokierroksen merkityksestä lopputuloksen kannalta.

Energiakaupungit on syvästi pettynyt Energiaviraston valmisteluun tässä suomalaisen yhteiskunnan, energiasäätöjärjestelmän ja kaupunkien elinvoiman ja kasvun sekä kestävästi energiäsiirtymän kannalta kriittisen tärkeässä kokonaisuudessa. Energiakaupungit arvioi, että Energiaviraston valmistelu asiaan liittyen rikkoo hallintolain edellyttämiä hyvän hallinnon periaatteita. Yleisen vallitsevan epävarmuuden lisäksi Energiaviraston esittämät valvontamenetelmät vaikuttavat takautuvasti kaupunkiverkkoyhtiöiden omaisuuteen, erityisesti aiemmin tehtyjen investointien arvoon ja luonnollisesti sitä kautta myös kykyyn investoida tulevaisuudessa.

Energiakaupunkien näkökulmasta vakaus ja ennustettavuus sekä investoinnit mahdollistava valvontamalli ovat edellytyksiä modernien ja kattavien jakeluverkkojen kehittämiselle. Verkkoinvestointien suunnittelu ja toteutus on pitkäjänteistä työtä, joka vaarantuu Energiaviraston viime hetkellä esittämien erittäin poikkeuksellisten ja mittakaavaltaan dramaattisten muutosten seurauksena, joiden valmistelu on jättänyt hyvin paljon toivomisen varaa.

Energiakaupungit esittää, että valvontamenetelmien kehittämistä koskevan prosessin kulku Energiavirastossa käydään tarkasti ja läpinäkyvästi läpi ja tunnistetut puutteet korjataan, jotta vastaavalla epäonnistumisella vältytään tulevaisuudessa. Energiakaupungit arvioi, että Energiavirastolla ei ole ollut käytössään riittäviä resursseja valvontamenetelmien muutosten valmisteluun ja sen seurauksena prosessi on paitsi epäonnistunut myös mahdollisesti lainvastainen.

VERKON ARVON MÄÄRITTÄMISTAPA SYÖ KAUPUNKIVERKKOYHTIÖIDEN MAHDOLLISUUDET INVESTOIDA

Energiakaupungit ei edelleenkään kannata esitettyä versiota verkon arvon määrittelytavan muuttamisesta. Energiakaupungit pitää ensimmäisen suuntaviivapaperin ja nykyisten valvontamenetelmien mukaista määrittelytapaa oikeudenmukaisena ja perusteltuna tapana määrittää verkon arvostus.

Lausuntokierroksella olevasta aineistosta käy ilmi, että Energiavirasto pitäytyy edelleen suunnitelmassaan jäädyttää verkon arvo. Keskeisin muutos aiempaan Energiaviraston esitykseen verrattuna on vuosi, joka toimii yksikköhintojen jäädyttämisen pohjana. Valitettavasti Energiaviraston ratkaisuehdotus ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että kaupunkiverkkoyhtiöiden arvo tulee laskemaan välittömästi ja romahtamaan hieman pidemmällä aikavälillä. Tällä on, kuten Energiakaupungit on usean kerran todennut, merkittävä vaikutus yhtiöiden kykyyn harjoittaa liiketoimintaa, investoida ja huolehtia lakisääteisistä velvoitteistaan.

Energiaviraston valvontamenetelmät sääntelevät käytännössä kaupunkiverkkoyhtiöiden sallitun liikevaihdon suuruutta. Valvontamenetelmien sallimasta liikevaihdosta keskeinen osa muodostuu sallitusta tuotosta ja vuotuisista tasapoistoista, joihin kumpaankin vaikuttavat perustavanlaatuisella tavalla valvontamenetelmien perusteella laskettu verkon arvo. Verkon arvon jäädyttämisen seurauksena, vuosien kuluessa, valvontamenetelmissä määritetty verkon arvo tulee jäämään jatkuvasti yhä enemmän jälkeen verkko-omaisuuden käyvästä markkina-arvosta (ts. nykykäyttöarvosta). Tämä ongelma on nykyisessä valvontamallissa korjattu uudelleen arvottamalla verkko-omaisuus aina valvontajaksojen nivelvaiheissa. Tämän on todennut myös Energiateollisuus, jonka esittämään neljän vuoden välein toteutettavaan verkko-omaisuuden uudelleen arvostukseen yhdymme.

Ennen vuotta 2024 rakennetun verkon arvostus käyttämällä vuoden 2022 yksikköhintoja, jotka kuvaavat vuosien 2019 ja 2020 verkon rakentamisen kustannuksia, on toinen perustavanlaatuinen heikkous Energiaviraston ehdottamassa arvostusmenettelyssä. Tämän lisäksi menetelmä ei huomioi tarkempaa verkon rakennetta uuden yksikköhintaluettelon mukaan. Yhdessä nämä elementit johtavat siihen, että 1.1.2024 alkaen ennen vuotta 2024 rakennettujen verkkojen arvo heikentyy huomattavasti, kun käypä markkina-arvo ja valvontamenetelmien määrittämä arvo eroavat toisistaan heti valvontajakson alussa.

Yllä kuvattu huomioon ottaen, Energiakaupungit esittää huolensa kaupunkiverkkoyhtiöiden kyvystä huolehtia lakisääteisistä velvollisuuksistaan. Erityisesti kaupunkiverkkojen alueella investointikustannukset ovat viimeisten vuosien aikana kasvaneet merkittävästi muun muassa inflaation, korkokulujen ja rakennuskustannusten yleisen nousun seurauksena. Samalla paine investoida sähköistyvien kaupunkien elinvoiman ja ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi on huomattava.

Tämä on yhtälö, joka ei yksinkertaisesti toimi.

Energiakaupungit haluaa myös kiinnittää huomiota Energiateollisuuden esille nostamaan validiin huoleen esitetyn verkkojen arvon määrittelytavan lainmukaisuudesta. Energiakaupungit viittaa Energiateollisuuden tavoin sähkömarkkinalain esitöiden (HE 20/2013) kohtaan, jonka mukaan hinnoittelun valvonnan tulee perustua verkko-omaisuuden käyttöarvoon, joka kuvastaa yrityskohtaista markkina-arvoa.

Energiakaupungit viittaa myös sähkömarkkinalain esitöissä (HE 20/2013) mainittuun kohtaan, jonka mukaan hinnoittelun kohtuullisuuden arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös verkon kehittämisvelvollisuudesta aiheutuvat investoinnit ja niiden rahoittaminen. Energiavirasto ei ole arvioinut esittämiensä muutosten vaikutuksia kaupunkiverkkoyhtiöiden investointikykyyn ja investointien rahoittamiseen pitkällä aikavälillä.

Viimeiseksi Energiakaupungit viittaa sähkömarkkinalain esitöissä (HE 20/2013) kirjattuun tavoitteeseen, jonka mukaan verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus. Energiaviraston esitys valvontamenetelmistä ei mahdollista verkkojen kehittämistä, ylläpitoa, käyttöä ja rakentamista tulorahoituksella pitkällä aikavälillä, koska verkon arvon jäädyttäminen syö tuottopohjaa.

Energiakaupungit katsoo, että verkon arvon jäädyttäminen ei vastaa sähkömarkkinalain tavoitteita ja pitää Energiaviraston esitystä siten lainvastaisena. Energiakaupungit kummeksuu myös sitä, miten Energiavirasto on kesken yllä kuvattua valvontamallien kehitysprosessia muuttanut omana kantansa hinnoittelun valvonnan perustumisesta verkko-omaisuuden käyttöarvoon, joka kuvastaa yrityskohtaista markkina-arvoa.

MUUT ESITETYT MUUTOKSET

Energiakaupungit allekirjoittaa kaupunkiverkkoyhtiöiden (KV11) esittämät näkemykset kohtuullisesta tuottoasteesta, investointikannustimesta ja tehostamiskannustimesta.

Helsingissä 14.12.2023

Aku Aarva

toiminnanjohtaja

Energiakaupungit ry

+358 41 432 6510

aku.aarva@energiakaupungit.fi

Aarva Aku
Energiakaupungit ry

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Energiavirasto on varannut sidosryhmille mahdollisuuden lausua muutoksista sähkön jakeluverkkotoiminnan hinnoittelun kohtuullisuuden valvontamenetelmiksi. Energiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteamme lausuntonamme seuraavaa. Lausuntomme ei sisällä salassa pidettäviä tietoja.

YLEISET KOMMENTIT

Energiavirasto esitti lokakuussa lausunnolle antamissaan valvontamenetelmäluonnoksissa erittäin merkittäviä muutoksia valvontamenetelmiin suhteessa nykyisiin valvontamenetelmiin sekä maaliskuussa lausunnolla olleisiin luonnoksiin (nk. ensimmäisiin suuntaviivoihin). Lokakuun luonnoksiin jättämissään lausunnoissa Energiateollisuus toi esiin, että esitetyt menetelmät vaarantavat puhtaan siirtymän edellyttämän verkkojen kehittämisen ja niillä on erittäin merkittävä negatiivinen vaikutus verkkoyhtiöiden talouteen.

Energiaviraston nyt esittämät muutokset eivät korjaa lokakuun luonnoksen ilmeisiä ongelmia eivätkä esitetyn mukaiset valvontamenetelmät mahdollista riittäviä investointeja verkkojen kehittämiseen. Esitys uhkaa edelleen vaarantaa kriittisen infrastruktuurin jatkuvaa kehittämistä, jolla on myös negatiivinen vaikutus huoltovarmuuteen.

Energiateollisuus on koko valmisteluprosessin ajan korostanut nyt asetettavien valvontamenetelmien merkitystä puhtaan siirtymän ja energiamurroksen mahdollistajana tai esteenä. Nyt lausuttavana olevat valvontamenetelmät koskevat vuosia 2024-2031. Tämä on kriittinen aikaikkuna, jossa puhdas siirtymä on toteutettava, mikä on merkityksellistä myös Suomen

kilpailukyvyn kannalta. Siksi Energiateollisuus onkin vakavasti huolissaan valvontamenetelmien kehittämisestä. Olemme myös pettyneitä siihen prosessiin ja aikatauluun, jolla menetelmiä on valmisteltu.

Esitämme seuraavaksi yksityiskohtaiset kommenttimme lausunnolla oleviin muutosesityksiin. Kaikkein merkityksellisin muutos on verkon arvon määrittystavan periaatteiden muuttaminen suhteessa nykyisiin menetelmiin ja maaliskuussa lausunnolla olleisiin luonnoksiin. Korostamme, että Energiaviraston esitystä on tältä osin välttämätöntä muuttaa verkkoyhtiöiden investointikyvyn ja toimintaedellytysten varmistamiseksi.

VERKON ARVON MÄÄRITYSTAPA

Energiavirasto esittää edelleen lokakuun esityksen kaltaisesti verkon arvon jäädyttämistä. Ainoa muutos olisi, minkä vuoden yksikköhintoihin jäädyttäminen perustettaisiin. Verkon arvon jäädyttämisellä on merkittävä negatiivinen vaikutus yhtiöiden investointikykyyn pitkällä aikavälillä ja ainoa tapa korjata tämä ongelma on palata maaliskuun suuntaviivoissa esitettyyn verkon arvon määrittystapaan.

Ensimmäisissä suuntaviivoissa esitetty ja koko nykyaikaisen valvonnan ajan käytetty verkon arvon määrittystapa perustuu nykyhetken markkina-arvosta määritetyn jälleenhankinta-arvon ja siitä edelleen johdetun nykykäyttöarvon määrittämiseen. Pidämme tätä tapaa ainoana vaihtoehtona, joka aidosti turvaa yhtiöiden kyvyn kehittää verkkoja pitkällä aikavälillä.

Energiaviraston valvontamenetelmät asettavat käytännössä yhtiöille sallitun liikevaihdon. Tästä sallitusta liikevaihdosta oleellisen osan muodostavat sallittu tuotto sekä vuotuiset tasapoistot. Näistä kumpaankin vaikuttaa keskeisesti valvontamenetelmien perusteella laskettu verkon arvo. Verkon arvon jäädyttäminen tarkoittaa, että vuosien kuluessa valvontamenetelmissä määritetty verkon arvo jää jatkuvasti enemmän ja enemmän jälkeen verkko-omaisuuden käyvästä markkina-arvosta (nykykäyttöarvo). Aiemmin valvontamenetelmillä tämä ero on korjattu uudelleen arvottamalla verkko-omaisuus valvontajaksojen taitteessa. Tämä on ollut perustelua ja 4 vuoden välein toteutettava verkko-omaisuuden uudelleen arvostus on nähdäksemme sopiva aikaväli.

Verkon arvon jäädyttämisessä viraston esittämällä tavalla verkko-omaisuuden valvontamenetelmien mukainen arvo ja todellinen käypä markkina-arvo ovat jo heti valvontajakson alussa eronneet toisistaan, sillä verkon arvo jäädytettäisiin sähkönjakeluverkoilla vuoden 2022 yksikköhintoihin, jotka kuvaavat vuosien 2019 ja 2020 verkonrakentamisen kustannuksia. Muilla verkkotoiminnoilla verkon arvo jäädytettäisiin vuoden 2016 hintoihin, jotka perustuvat jo merkittävän vanhaan hintatietoon. Vuosien kuluessa jäädytetyn verkon arvon ja todellisen käyvän markkina-arvon ero kasvaa jatkuvasti ja siten verkon arvon jäädyttäminen johtaa ajan kuluessa siihen, että investointien kannattavuus katoaa.

Energiaviraston esityksellä pienennetään verkkoyhtiöiden sallittua liikevaihtoa. Samaan aikaan verkkotoiminnan kustannukset ovat kasvaneet mm. verkonrakentamisen kustannusten nousun, yleisen inflaation sekä rahoituskuluihin vaikuttavan korkotasojen nousun vuoksi. Samalla verkkoihin tulisi investoida merkittävästi puhtaan siirtymän mahdollistamiseksi ja toimitusvarmuustavoitteiden saavuttamiseksi. Sallitun liikevaihdon pieneneminen ja kustannusten yhtäaikainen nousu johtaa väistämättä tarpeeseen supistaa toimintaa, mikä näkyy suoraan verkkoyhtiöiden investointikyvyssä ja toimintaedellytyksissä. Tulorahoitus kattaisi esitetyillä menetelmillä entistä pienemmän osan toiminnan kustannuksista, mikä edellyttäisi jatkuvasti kasvavaa velkaantumista. Esitetty muutos johtaa kuitenkin samalla myös velkarahoituksen saatavuuden vaikeutumiseen ja rahoituskustannusten kasvuun, joka tekee tilanteen entistä ongelmallisemmaksi.

Energiavirasto ei ole toistaiseksi esittänyt relevantteja vaikutustenarviointeja menetelmämuutostensa vaikutuksista verkkoyhtiöiden investointikykyyn pitkällä aikavälillä. Verkkoyhtiöissä tehtyjen arvioiden mukaan vaikutus on merkittävä ja keskeisin negatiivisesti vaikuttava tekijä on nimenomaan verkko-omaisuuden jäädyttäminen. Verkkoyhtiöt ovat toimittaneet jo lokakuun esityksen lausuntokierroksen yhteydessä Energiavirastolle omia yhtiökohtaisia vaikutustenarviointejaan. Yhtiökohtaisissa vaikutusarvioinneissa on havainnollistettu tässä lausunnossa kuvattuja vaikutuksia. Energiateollisuus kannustaa Energiavirastoa käymään huolellisesti läpi yhtiöiden yhtiökohtaisia vaikutustenarviointeja, joita yhtiöt ovat toimittaneet ja esitelleet sekä lokakuun esityksen yhteydessä että tämän lausuntokierroksen yhteydessä.

Kun maaliskuussa lausuimme Energiaviraston silloisesta esityksestä, pidimme esitystä kohtuuttoman tiukkana verkkoyhtiöille ja näimme jo maaliskuun esityksen mukaisilla menetelmillä haastavana riittävällä tasolla toteuttaa puhtaan siirtymän, energiamurroksen ja toimitusvarmuuden parantamisen edellyttämät investoinnit. Verrattuna nyt lokakuussa esitettyihin menetelmäluonnoksiin sekä tällä lausuntokierroksella esitettyihin muutoksiin, näemme näistä Energiaviraston esittämistä kolmesta vaihtoehdosta maaliskuun esityksen ainoana, joka ei romahduta verkkoyhtiöiden pitkän aikavälin investointikykyä. Energiateollisuus pitääkin välttämättömänä, että verkon arvon määrittystavan osalta palataan maaliskuussa esitettyihin menetelmiin.

LAINMUKAISUUDESTA

Sähkömarkkinalain esitöiden (HE 20/2013) mukaan hinnoittelun valvonnan tulee perustua verkko-omaisuuden todelliseen käyttöarvoon, joka kuvastaa yrityskohtaista markkina-arvoa: "Hinnoittelun kohtuullisuuden valvonta perustuisi yritysten sähköverkko-omaisuuden todelliseen käyttöarvoon, joka kuvaa yrityskohtaista markkina-arvoa, eikä esimerkiksi yritysjärjestelyiden perusteella määritettyihin kaupallisiin markkina-arvoihin, jotka voivat sisältää sähköverkkotoimintaan kuulumattomia arvostus- tai järjestelyeriä." Verkon arvon jäädyttäminen ei vastaa sähkömarkkinalain tavoitetta ja Energiaviraston esitys on tältä osin lainvastainen.

Energiavirasto on itsekin tulkinnut samoin, kun asiasta keskusteltiin Energiaviraston sidosryhmäneuvottelukunnassa kesäkuussa 2022 (sidosryhmäneuvottelukunnan muistio 20.6.2022). Tuolloin keskusteltiin nimenomaan verkon arvon jäädyttämisestä (nk. jäädytetty regulaatiotase), jonka osalta Energiavirasto itse totesi, että ”sähkömarkkinalain mukaisesti verkonarvon tulisi kuvata sen markkina- tai käyttöarvoa ja [akateemisen työryhmän] lausunnon mukaisesti ehdotettu verkonarvon määrittäminen ei enää kuvaisi verkon markkina- tai käyttöarvoa”

Energiavirasto ei ole millään tavalla indikoinut tämän näkemyksen olevan virheellinen aiemmin tai edes nyt lausunnonle annetuissa menetelmäluonnoksissa tai perusteluissa. Pidämme esitystä verkon arvon jäädyttämisestä sähkömarkkinalain vastaisena.

Pidämme Energiaviraston esitystä lainvastaisena myös siltä osin, kun sähkömarkkinalain esitöissä (HE 20/2013) todetaan, että ”Hinnottelun kohtuullisuuden arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös verkon kehittämisvelvollisuudesta aiheutuvat investoinnit ja niiden rahoittaminen.” Energiavirasto ei ole arvioinut esittämänsä muutoksen vaikutuksia verkkoyhtiöiden investointikykyyn ja investointien rahoittamiseen pitkällä aikavälillä.

Sähkömarkkinalain esitöihin (HE 20/2013) on kirjattuja tavoitteeksi: ”verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saisivat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton.” Verkon arvon jäädyttäminen johtaa pitkällä aikavälillä tilanteeseen, jossa verkkoyhtiöt eivät voi tulorahoituksella kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kustannuksia. Verkon arvon jäädyttämistä koskeva esitys on myös tältä osin sähkömarkkinalain tavoitteiden vastainen.

Pidämme lainmukaisuuden näkökulmasta välttämättömänä, että verkon arvon määrittämisperusteita koskevat muutosesitykset perutaan ja verkon arvon määrittämisen osalta palataan Energiaviraston maaliskuussa esittämän luonnoksen mukaisiin menetelmiin.

MUUT ESITETYT MUUTOKSET

Energiavirasto esittää myös joitain muita muutoksia lokakuussa lausunnonle olleeseen luonnokseen. Osa näistä esityksistä on oikeansuuntaisia, mutta vaikuttavuudeltaan ne ovat huomattavasti verkon arvon jäädyttämistä koskevaa esitystä pienempiä.

Pidämme perusteltuna Energiaviraston esittämiä pieniä muutoksia kohtuullisen tuottoasteen määrittämisperusteisiin. Pidämme perusteltuna myös StoNED rintaman estimointivälin pidentämistä. Samoin pidämme perusteltuna purkukustannusten käsittelyn tarkentamista.

Pidämme perusteltuna investointikannustimen hyötyleikkuriin esitettyä lievennystä. Huomautamme kuitenkin uudelleen, että hyötyleikkuri ei toimi tarkoituksenmukaisella tavalla, jos investointihanke toteutuu useamman vuoden aikana. Tämä on tyypillistä varsinkin suuremmissa hankkeissa. Maksuerien siirtyä eri vuosina ei myöskään ole tasainen vaan yhtenä vuonna voi valmistua merkittävästi enemmän hankkeita kuin toisena. Leikkuria tulisi kehittää siten, ettei se rankaise yhtiöitä kirjanpitolain noudattamisesta eikä ohjaa investointien toteutusajankohtaa epätarkoituksenmukaisesti. Yksi vaihtoehto olisi tarkastella kannustinta valvontajaksotasoisesti, ei vuositasolla.

Yksikköhintojen osalta korostamme vielä, että verkkokomponenttien yksikköhinnat muodostavat merkittävän osan valvontamenetelmien kokonaisuudesta ja siten kannustamme Energiavirastoa panostamaan yksikköhintojen huolelliseen läpikäyntiin ja tarvittavien tarkastusten tekemiseen, jotta voidaan mahdollisimman hyvin varmistua siitä, että asetettavat yksikköhinnat kuvaavat todellisia kustannuksia.

VALVONTAMENETELMIEN VALMISTELUPROSESSI ON EPÄONNISTUNUT

Vakaa sääntely-ympäristö on kriittisin edellytys sille, että verkkoinvestoinnit voidaan suunnitella ja toteuttaa pitkäjänteisesti. Valvontamenetelmien muutokset on valmisteltava ennakoivasti ja huolella pitkälle aikavälille perustuen sidosryhmien aitoon kuulemiseen sekä laadukkaaseen vaikutustenarviointiin.

Olemme erittäin pettyneitä valvontamenetelmien valmisteluun sekä aikataulun että vaikutustenarviointien osalta. Emme pidä millään tavalla kohtuullisena tai hyvän hallintotavan mukaisena, että vain kaksi ja puoli kuukautta ennen menetelmien vahvistamista kahdeksalle seuraavalle vuodelle, Energiavirasto esittää isoa periaatteellista muutosta mallin pitkäaikaisiin toimintaperiaatteisiin, erityisesti, kun muutoksella on erittäin merkittäviä vaikutuksia mallin ohjausvaikutuksiin sekä yhtiöiden talouteen ja verkkojen kehittämisen edellytyksiin.

Tämän suuruusluokan muutoksista olisi välttämätöntä käydä laajapohjaista vuoropuhelua kaikkien merkittävien sidosryhmien kanssa (esim. sidosryhmäneuvottelukunta). Lisäksi olisi aivan välttämätöntä arvioida muutosten vaikutuksia paitsi lyhyen aikavälin hinnoitteluvaraan, myös pitkän aikavälin investointikyvykkyyteen ja ohjausvaikutuksiin. Valmisteluprosessi on ollut vakavasti epäonnistunut ja sidosryhmien kannalta kohtuuton.

Energiaviraston vaikutustenarvioinnit ovat olleet riittämättömiä, eikä niitä ole kaikilta osin edes vielä viraston kertoman mukaan julkaistu. Energiaviraston asettamat valvontamenetelmät vaikuttavat keskeisellä tavalla verkkotoimintaan, mutta myös verkon käyttäjiin ja koko suomalaisen yhteiskunnan kehittämiseen. Menetelmiin esitettävien muutosten tulisi tästä syystä perustua vaikutusten etukäteiseen arviointiin, jossa on huomioitu laajasti menetelmien vaikutukset verkkotoimintaan ja verkon käyttäjiin sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

LOPPUSANAT

Suomessa verkkoihin on tähän asti ollut mahdollista investoida yhteiskunnan ja asiakkaiden tarpeisiin vastaamiseksi. Samalla sähköverkkopalvelun hinta suhteutettuna asiakaskohtaiseen verkon määrään on Suomessa Euroopan alimpia. Kohtuullisen hinnan ja laadukkaan verkkopalvelun tulee olla tavoitteena myös tulevaisuudessa. Esitetyt menetelmämuutokset, erityisesti valvontamenetelmien mukaisen verkon arvon jäädyttäminen, ohjaavat päinvastaiseen suuntaan ja esitetyillä, investointikyvykkyyttä merkittävästi heikentävillä menetelmillä verkoista uhkaa muodostua yhteiskunnan puhtaan siirtymän ja sähköistymiskehityksen este.

Lopuksi kiitämme vielä mahdollisuudesta lausua muutoksista sähköön jakeluverkkotoiminnan hinnoittelun kohtuullisuuden valvontamenetelmiksi.

Ystävällisin terveisin,

Ina Lehto, johtava asiantuntija

Verkot ja palvelut

Energiateollisuus ry

Lehto Ina
Energiateollisuus ry

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Rexel Finland Oy:n kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Energiaviraston vahvistuspäätösluonnokseen sähkön jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiksi valvontajaksolle 2024-2031.

Rexel Finland Oy on sähkötukku liiketoimintaa harjoittava yritys ja toimii materiaalitoimittajana laajasti sähkönjakeluverkkoyhtiöille sekä jakeluverkkourakoitsijoille.

Uusien valvontamenetelmien vaikutus sähkö jakeluverkkoyhtiöiden tuottopohjaan vaikuttaa merkittävästi tulevien vuosien verkkoinvestointeihin. Verkkoinvestoinnit tulevat jatkossa laskemaan ja se hidastaa vihreää siirtymää ja vaikeuttaa verkkoyhtiöiden toimitusvarmuudelle asetettujen vaatimusten täyttämistä. Sähkönjakelun toimitusvarmuus on myös huoltovarmuus asia nykyisessä yhteiskunnassa, vaikkakaan verkkopalve-luehdoissa ei luvata keskeytyksetöntä toimitusta. Sähkönjakelu on yhteiskunnan toiminnan ja kansantalouden kannalta kriittinen toimiala, joka mahdollistaa jatkuvan kehittymisen ja hyvinvointi-yhteiskunnan turvaamisen.

Materiaalitoimittajan näkökulmasta verkkoinvestointien väheneminen vaikuttaa suoranaisesti alan työlli-syyteen ja elinvoimaisuuteen koko toimitusketjussa alkaen materiaalien valmistajista aina asennustyön suorittavaan asentajaan saakka. Mikäli koko verkonrakennusala lähtee taantumaan, se johtaa toimijoiden vetäytymiseen alalta ja ulkomaisten tavarantoimittajien vetäytymiseen Suomen markkinoilta. Sillä on suoranainen vaikutus tulevaisuudessa materiaalien saatavuuteen ja hintakehitykseen. Vianhoito ja verkon-rakennuspalveluita tuottavien verkostourakoitsijoi-den tilanne muuttuu haastavaksi työn vähene-misen myötä ja se ei voi olla vaikuttamatta vianhoitopalveluihin, varsinkin suurhäiriötilanteissa.

Rexel Finland Oy

Jukka Kokkonen

Myyntijohtaja

verkonrakennus

Kokkonen Jukka
Rexel Finland Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sonepar Suomi Oy lausunto / Vahvistuspäätösluonnos sähkön jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024 - 2027 ja 2028 – 2031, Lausuntopyyntönumero: 3878/040300/2023

Uusi 1.12.2023 julkaistu Energiaviraston päivitetty ehdotus uusiksi valvontamenetelmiksi näyttää edelleen uhkaavan verkkoyhtiöiden investointiedellytyksiä hyvin vakavalla tavalla, joka tulee heijastumaan koko toimialaan ja toimitusketjuihin rajusti.

Useat verkkoyhtiöt ovat kertoneet meille, että toteutuessaan tämä päivitetty valvontamalliehdotus tulee edelleen aiheuttamaan investointien hyvin merkittävän leikkaantumisen tulevilla valvontajaksolla.

Sonepar Suomi Oy on toimittanut tätä ennen jo kaksi lausuntoa valvontamalliesityksiä koskien. Tähän olemme tiivistetysti koonneet meitä huolestuttavat asiat ja asiat, joilla on Sonepar Suomi Oy:n toimintaan negatiiviset vaikutukset.

Sähkönjakeluverkkojen investoinnit ja suurhäiriöihin varautuminen

Valvontamallista johtuvat verkkoyhtiöiden investointien rajutkin leikkaukset tulevat johtamaan materiaalien kysynnän romahtamiseen. Tällä on suora merkittävä negatiivinen tulosvaikutus yhtiöömme ja erityisesti tämä romuttaa mahdollisuutemme ylläpitää sähkönjakeluverkon tuotteiden varastoja sellaisella tasolla, mikä mahdollistaa suurhäiriötilanteessakin verkkojen nopean korjaamisen. Sonepar Suomi Oy:llä on ollut tähän asti alan merkittävin rooli suurhäiriötilanteiden materiaalitarpeiden varmistamisessa ja toimittamisessa. Myös mahdollisuutemme yleisestikin varmistaa materiaalien saatavuus markkinoille heikkenee volyymien pienentyessä merkittävästi.

Verkkokomponenttien yksikköhinnat

Valvontamalliehdotuksessa verkkokomponenttien yksikköhintojen määrittely on tehty virheellisesti. Virhe syntyy siitä, että kyselytutkimuksen pohjalta syntyneet yksikköhinnat eivät huomioi lainkaan materiaalien toteutunutta merkittävää hintainflaatiota 2022-2023 ajalta. Esimerkiksi ehdotetuilla yksikköhinnoilla ei tällä hetkellä verkkoyhtiöiden ole mahdollista ostaa edes pelkkää jakelumuuntajaa – muista jakelumuuntajayksikön investointikustannuksista puhumattakaan. Tämä on hyvin vinoutunut lähtötilanne tulevalle valvontajaksolle. Tästä syystä yksikköhinnat pitäisi ehdottomasti päivittää kuvaamaan 1.1.2024 kustannustasoa. Tästä asiasta lausuimme jo aikaisemmin kuluvana vuonna.

Toivomme, että Energiavirasto ei vahvista valvontamenetelmää luonnoksen mukaisesti vaan jatkaa tähän asti käytössä olevalla mallilla ja sen periaatteilla. Kokemuksemme mukaan tämä varmistaa niiden tavoitteiden toteutumisen mitä laki vaatii ja mitä yhteiskuntamme ja kansantaloutemme kehitys edellyttää.

Kunnioittavasti,

Sonepar Suomi Oy

Allan Sothmann

Myyntijohtaja, Sähkönjakelu ja Teollisuus

Sothmann Claus
Sonepar Suomi Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Leppäkosken Sähkö Oy kiittää Energiavirastoa lausuntopyynnöstä koskien jakeluverkkoyhtiöiden uusia valvontamenetelmiä 6. ja 7. valvontajaksoille. Olemme tietoisia Energiateollisuus ry:n sekä Paikallisvoima ry:n lausunnoista ja tuemme niitä.

Olemme jatkaneet analyysiämme 2. suuntaviivojen lausuntokierroksen jälkeen ja jo tehtyjen päätöksien mukaisesti tulemme vähentämään jakeluverkkoinvestointeja vuoden 2024 osalta n. 26 %. Nyt 3. lausuntokierroksella esitetyt muutokset eivät korjaa 2. suuntaviivojen mukaista tilannetta. Olemme pakotettuja leikkaamaan investointeja sähköverkkoomme jopa aikaisempaa enemmän nyt esitettyjen muutoksien toteutuessa.

Johtuen lyhyestä valmisteluajasta ja puutteellisesta valvontamenetelmädokumentaatiosta emme ole pystyneet laskemaan tarkasti kaikkien menetelmämuutoksien vaikutuksia, joten esitämme seuraavaksi 2. valvontamenetelmien perusteella tekemiämme arviointeja. Tekemämme arvion mukaan 2. suuntaviivoissa esitettyjen muutoksien toteutuessa joudumme leikkaamaan investointeja jakeluverkkoomme vuosien 2024–2031 aikana n. 20–30 M€ eli vuositasolla 2,5 - 3,7 M€. Tämä investointien leikkaus tarkoittaa n. 25 % – 50 % muutosta aikaisemmin suunnittelemaamme investointitasoon. Kuten myöhemmin lausunnossa esitämme, 3. lausuntokierroksen muutokset olivat osaltamme kokonaisuudessaan arvioiden negatiivisia, joten investointien leikkaustarve on tätäkin suurempi.

Tämä sähkönjakeluverkkoon tehtävien investointien leikkaus tulee vaikuttamaan väistämättä negatiivisesti alueemme asiakkaiden sähkönjakelun toimitusvarmuuteen, vihreän siirtymän edistymiseen ja huoltovarmuuteen. Investointien leikkaus tulee vaikeuttamaan merkittävästi myös Sähkömarkkinalain mukaisiin toimitusvarmuusvaatimuksiin pääsemistä sekä vaikuttamaan

negatiivisesti työllisyyteen alueellamme. Arviomme mukaan investointien leikkauksen aiheuttamat työllisyysvaikutukset ovat alueellamme n. -23 – -35 henkilötyövuotta. On valitettavaa, että alueemme asiakkaat, kunnat ja muut sidosryhmät tulevat kärsimään tästä investointien leikkaamisesta aiheutuvasta sähkönjakeluverkon suunniteltua heikommasta toimitusvarmuudesta, joka osaltaan vaikuttaa alueen elinvoimaisuuteen. Aiemmin lainsäädännön ja Energiaviraston asettamat tavoitteet ja linjaukset jäävät nyt toteutumatta.

Rahoittajien kanssa käytyjen keskustelujen osalta voidaan todeta, että lyhytjänteinen ja poukkoileva valvontamenetelmien säätäminen tulee vaikuttamaan negatiivisesti rahoituksen hintaan ja saatavuuteen. Esitettujen muutoksien vuoksi rahoituskulumme tulevat kasvamaan ja rahoituksen hankkiminen investointeja varten hankaloituu. Kuten 2. suuntaviivojen lausunnoista käy ilmi, ennakoitava ja pitkäjänteinen regulaatioympäristö on perusedellytys investointien rahoituksen varmistamisessa. Pahimmassa skenaariossa on osaltamme mahdollista, että investointeja joudutaan leikkaamaan jopa merkittävästi nyt esitettyä arviota enemmän, koska rahoitusta ei yksinkertaisesti ole saatavilla kohtuullisilla ehdoilla.

Huomautamme, että julkaistuista 3. lausuntokierroksen muutoksista ei ole tehty lainkaan Energiaviraston tekemää vaikutustenarviointia. 2. suuntaviivojen osalta Energiaviraston tekemä vaikutustenarviointi oli ylimalkainen ja koski vain osaa menetelmien lopputuloksista. Energiavirasto velvoitti yhtiöt arvioimaan itse muutoksien vaikutukset ja kun yhtiöt lausunnoissaan näitä vaikutuksia toivat ilmi, niitä ei kuitenkaan huomioitu 3. lausuntokierroksella. Mahdollisten menetelmämuutosten pitkän aikavälin vaikutustenarviointi tulisi tehdä ensin toimiala- ja yhtiökohtaisella tasolla ja vasta tähän arviointiin pohjautuen esittää muutoksia valvontamenetelmien perusrakenteeseen. Nyt viranomaisen päätösesityksistään tekemä vaikutustenarviointi on ollut puutteellinen ja viimeisen ehdotuksen osalta jopa puuttunut täysin.

Energiaviraston 2. suuntaviivojen ja 3. lausuntokierroksen mukaiset valvontamallin muutokset ovat myös suorassa ristiriidassa Euroopan Komission 28. marraskuuta julkaiseman Euroopan laajuiseen sähköverkkojen vahvistamiseen keskittyvän toimintasuunnitelman [1] ja IEA:n sähköverkkojen roolia vihreään siirtymään mahdollistajana korostavan raportin [2] kanssa. Euroopan Komission suunnitelman mukaan kansallisesti tulisi mm. esittää sääntelykannustimia ja parantaa verkkoinvestointien rahoitettavuutta. Käytännössä valvontamalliin esitetyt muutokset ovat täysin vastakkaisia, joka on suorassa ristiriidassa komission tahtotilan kanssa.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

Kuten 2. suuntaviivojen lausunnossa totesimme, tehty verkko-omaisuuden arvostustavan muutos pienentää verkkoyhtiöiden tuottopohjaa kymmeniä prosentteja ja heikentää merkittäväällä tavalla investointikykyä ja toimintaedellytyksiä. Tämä tulee väistämättä hidastamaan verkkoon tehtäviä investointeja ja vaikuttamaan negatiivisesti vihreään siirtymään tulevinä vuosina.

Nyt 3. lausuntokierroksella esitetty muutos ei edelleenkään poista tätä perusongelmaa verkko-omaisuuden arvon merkittävästä muutoksesta ja siitä aiheutuvasta investointien estymisestä. Osaltamme 3. lausuntokierroksella esitetyt muutokset tulevat laskemaan tuottopohjaa n. 9 % toisissa suuntaviivoissa esitetystä arvostusmenetelmästä. Energiavirasto kuvaa perusteludokumentissaan, että nyt esitetty muutos kohtelee eri verkkoyhtiöitä tasapuolisemmin. Tämä tasapuolisuus ei toteudu osaltamme. Olemme investoineet vuosina 2013–2023 merkittävästi jakeluverkkoomme Sähkömarkkinalain vaatimusten mukaisten toimitusvarmuusvaatimusten täyttämiseksi. Investoinnit on kohdennettu tarkasti teknistaloudellisen tarkastelun perusteella sähköverkon sellaisiin osiin, joissa hyöty asiakkaidemme toimitusvarmuuden parantumisesta on suurin. Nyt esitetty muutos rankaisee meitä näistä lain vaatimista ja asiakkaisemme toimitusvarmuutta parantaneista investoinneista kohtuuttomasti ja syrjivästi.

Sähkönjakeluverkkojen pitkäjänteisen kehittämisen turvaamiseksi, joka tukee aiemmin asetettuja tavoitteita yhteiskunnan näkökulmasta, pidämme ensisijaisesti ensimmäisten suuntaviivojen ja nykyisten valvontamenetelmien mukaista verkonarvon määrittäytapaa perusteltuna. Verkko-omaisuus tulisi siis arvottaa vuoden 2024 yksikköhinnoilla valvontajakson nyt vaihtuessa.

Toissijaisesti esitämme seuraavaa korjausta verkko-omaisuuden laskentatapaan. Jos ehdotettu verkko-omaisuuden jäädytysmenetelmä jää puutteistaan huolimatta voimaan, tulisi laskentatapa korjata siten, että omaisuuden arvostamisessa käytetään menetelyä jossa 2011 ja vanhempi verkko arvotetaan 2011 vuoden hinnoilla ja tätä uudempi verkko ko. vuonna voimassa olleilla yksikköhinnoilla. Kuten Energiavirasto itsekin toteaa 3. lausuntokierroksen perusteludokumentissa ”Nyt esitetty verkko-omaisuuden oikaisu parantaa menetelmää vuosi vuodelta investointien ja purkujen kautta vähitellen laskentaa tarkemmalle ja kustannusvastaavammalle tasolle”. Täten Viraston omaankin lausuntoon perustuen on perusteltua arvottaa vuoden 2011 ja tuoreempi verkko aina ko. vuoden yksikköhinnoilla, näin laskenta on vielä nyt esitettyä mallia nopeammin tarkempi ja kustannusvastaavampi. Energiaviraston yksikköhinnat peilaavat aina rakentamisen ajanhetken kustannustasoa, joten ko. vuonna rakennettu verkko voidaan näin tarkasti arvottaa.

Kohtuullinen tuottoaste

Pidämme esitettyjä muutoksia kohtuullisen tuottoasteen määrittelyyn oikean suuntaisina. Kuten 2. suuntaviivojen lausunnossa totesimme, verkkoliiketoiminta on pitkäjänteistä toimintaa, jossa horisontti investoinneille ja täten tuotoille on kymmeniä vuosia. Täten tuottoasteen määrittelytapa tulee olla sellainen, että se ei altistu yksittäisten vuosien tai parametrien vaihteluille.

Esitämme edelleen, että kohtuullisen tuottoasteen määrittelytapa pidetään nykyisten valvontamenetelmien mukaisena.

Investointikannustin

Pidämme esitettyjä muutoksia investointikannustimen leikkurissa oikean suuntaisena.

Ensisijaisesti esitämme edelleen, että investointikannustimen leikkurista luovutaan. Yksikköhintojen aikaisempaa tiheä päivitysväli ja verkonarvon laskentatavan muutos johtavat jo itsessään hyödyn jakautumiseen asiakkaille entistä nopeammin.

Toissijaisesti esitämme leikkurin muodostamista symmetriseksi muiden kannustimien tapaan, eli myös mahdollinen haitta jaettaisiin. Lisäksi leikkuriin tulee luoda rajattu alue, jonka sisällä hyötyä tai haittaa kumpakaan ei jaettaisi. Tällöin investointikannustin palauttaisi rajattua aluetta tehokkaammista investoinneista saatua hyötyä asiakkaille nopeutetussa aikataulussa, mutta edelleen säilyttäisi verkkoyhtiöillä kannusteen tehostaa investointikustannuksia.

Tehostamiskannustin

Pidämme esitettyjä muutoksia tehostamiskannustimen kustannusrintamien estimoinnissa oikean suuntaisena.

Toistamme kantamme siitä, että arviomme mukaan tehostamiskannustimen taso tulee kiristymään kohtuuttomasti. Kuten 2. suuntaviivojen lausunnoissa totesimme kohtuullisten operatiivisten kustannusten laskentamenetelmä ei kohtelee erityyppisiä jakeluverkkoyhtiöitä tasa-arvoisesti ja tämä epätasa-arvoisuus on todistettu jo aikaisemmissa lausunnoissa (esim. Gaia Consulting Oy lausunto 1. suuntaviivoista ”Lausunto jakeluverkkoyhtiöiden epätasa-arvoisesta kohtelusta StoNED-mallissa”). Pienet ja keskisuuret sekaverkkoyhtiöt, johon ryhmään Leppäkosken Sähkö Oy kuuluu, saavat mallissa järjestään heikompia SKOPEX kustannusten arvoja kuin kaupunkiverkkoyhtiöt ja suuret yhtiöt.

Pidämme erittäin valitettavana, että tätä mallin systemaattista epätasa-arvoisuutta ei korjata, vaikka Energiavirasto 3. lausuntokierroksen kuulemisdokumentissa on erityisesti kiinnittänyt huomiota eri menetelmämuutoksien tasapuolisuuteen erityyppisten verkkoyhtiöiden välillä.

Toteamme myös, että mallin lopullisten tulosten arviointia hankaloittaa se, että Energiavirasto ei ole julkaissut lopullisia dokumentteja ja laskentapohjia, joiden perusteella asiaa voidaan yhtiöiden toimesta itse arvioida tarkasti. Energiavirasto esittää, että uusi kustannusrintama tullaan estimoimaan vuoden 2024 puoliväliin mennessä. Pidämme annettua aikataulua liian pitkänä, mahdollisimman tehokkaan ja kustannusvastaavan valvonnan vuoksi kaikki valvontaan liittyvät komponentit tulisi olla tiedossa heti vuodenvaihteen jälkeen.

Verkon korvausinvestointien purkukustannukset

Toistamme 2. suuntaviivojen lausunnoissa esittämämme kannan siitä, että saneeratun verkon purkukustannukset ovat kiinteä osa investointia. Täten purkukustannuksia ei voida huomioida kuluna.

Muuta

Toistamme 2. suuntaviivoihin antamamme lausunnon mm. poistoeron käsittelyä, yksikköhintoihin liittyvistä epäkohtia ja joustokannustimen määrittelyä koskien. Pidämme välttämättömänä, että nämä asiat huomioidaan lopullisissa valvontamenetelmissä.

Huomautamme edelleen, että Energiavirasto ei ole julkaissut verkkokomponenttien uusien yksiköiden tarkempia määrittelyohjeita. Tämä määrittelyohje tarvittaisiin välittömästi vuoden 2024 alussa, että verkkokomponentit voidaan dokumentoida uusien määrittelyiden mukaisesti. Nykyiset järjestelmät eivät nykytiedon mukaan mahdollista yksikköhintaluettelossa esitetyn tason dokumentointia ja tätä kehitystä ei ole mahdollista tehdä annetussa aikataulussa.

Lisäksi yleisesti pidämme valitettavana, että uusien valvontamenetelmien menetelmäkehitys ja julkaisu on viivästynyt verkkoyhtiöistä riippumattomasta syystä näin lähelle menetelmien käyttöönottoa. Aikataulu menetelmämuutoksien julkaisun ja lausuntojen antamisen osalta ei mahdollista verkkoyhtiöiden toimestakaan huolellista vaikutustenarviointia, tarvittavien järjestelmämuutoksien tekoa tai toimialan valmistautumista uusien menetelmien aiheuttamiin muutoksiin. Tämä on aiheuttanut ja tulee aiheuttamaan täysin tarpeettomia kuluja, jotka viime kädessä kaatuvat sähkönkäyttäjien maksettavaksi.

Varaamalla riittävästi aikaa ja varmistamalla vuoropuhelu menetelmäkehityksen eri vaiheissa, voidaan pitkän tähtäimen suunnitelmat sekä järjestelmämuutokset tehdä hyvissä ajoin ennen menetelmien käyttöönottoa, mikä pienentää merkittävästi kuluja ja johtaa myös laadukkaampaan lopputulokseen niin loppuasiakkaiden, verkkoyhtiöiden kuin varmasti viranomaisenkin osalta.

Yleisenä huomiona voimme todeta, että viime vuosina tapahtunut lyhytjänteinen valvontamenetelmien muuttaminen ei tue sähkönjakeluverkkojen pitkäjänteistä kehittämistä ja lisää poliittista epävarmuutta toimialaa kohtaan. Poliittisen riskin kasvaessa suureksi tulee tämän vaikuttaa parametreihin, jotka ovat osa kohtuullisen tuottoasteen määrittelyä. Näkemyksemme mukaan näin paljon poliittisia riskejä sisältävässä liiketoiminnassa tulee tuottoasteen olla korkeampi.

Kunnioittavasti,

Leppäkosken Sähkö Oy

Toimitusjohtaja

Juha Koskinen

[1] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6044

[2] <https://www.iea.org/reports/electricity-grids-and-secure-energy-transitions>

Rajala Jukka
Leppäkosken Sähkö Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kaupan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Edustamme laajasti suomalaista kaupan alaa; päivittäistavara- ja erikoistavarakauppaa sekä teknistä kauppaa. Jäsenyritystemme toiminnan kustannukset heijastuvat suoraan kuluttajiin ja asiakkaisiin, siksi pidämme tärkeänä, että sähkön siirron kustannukset siirretään oikeudenmukaisesti ja oikealla tasolla sähkön hintaan.

Kaupan liitto on aikaisemmissa lausunnoissaan kritisoinut Energiaviraston valvontamallia erityisesti siitä, että mallin yleinen kustannusvastaavuus ei toteudu riittävän hyvin tai sallittua tuottorajaa pystytään valvottavien toimesta tehokkaasti kiertämään.

Pidämme tärkeänä sitä, että akateemisen työryhmän esille nostamaan pääongelmaan puututaan monopoliyritysten tuottoja kohtuullistamalla.

Kuten lausunnossa on tuotu esille, monopoliasemassa olevien suomalaisten jakeluverkkoyhtiöiden keskimääräinen tuottotaso on jopa korkeampi kuin eurooppalaisien vapailla, kilpailluilla (osin myös globaaleilla) ja merkittäviä liiketoimintariskejä sisältävillä markkinoilla toimivien yhtiöiden keskimääräiset tuottotasot. (lähde: Akateeminen työryhmä sähkönsiirron ja -jakelun tariffien laskentamenetelmistä, työryhmän lausunto Energiavirastolle)

Aikaisemmassa lausunnossamme syksyllä 2023 mainitsimme seuraavasti:

Kustannusvastaavuuteen liittyen nyt ehdotettu malli 6. ja 7. valvontajaksoille on mielestämme kehittynyt merkittävästi oikeaan suuntaan. (lähde: Kaupan liiton lausunto edellisellä lausuntokierroksella)

Nyt ehdotetut muutokset vievät valvontamallia edellistä ehdotusta kauemmaksi kustannusvastaavuudesta. Perusteluina on esitetty huoli verkonhaltijoiden rahoituksen riittävydestä verkkotoiminnan investointeihin. Tämä ei mielestämme kohene merkittävästi muokkaamalla tuottomallin ehtoja, jotka ensisijaisesti mahdollistavat aikaisempaa ehdotusta suurempien voittojen kotiuttamisen.

Muutos edelliseen ehdotukseen antaa verkkoyhtiöille oikeuden tulouttaa omistajilleen vuosittain noin 100 M€ enemmän kuin aikaisempi ehdotus. Tämä on merkittävä vähennys yritysten ja kansalaisten ostovoimaan seuraaville kahdeksalle vuodelle. Tehtyjen muutosehdotusten vaikutusarviot puuttuvat, niiden olisi hyvä ollut olla tehtynä ja osana tätä lausuntopyyntöä. Olisi arvokasta myös laatia esimerkkilaskelmia muutosehdotusten vaikutuksista kuluttajien ja yritysten maksamiin sähkönsiirron maksuihin esimerkiksi vuositasolla.

Emme tue nyt ehdotettua muutosta, vaan toivomme valvontamallin palautettavan ehdotuksen 3171/040300/2023 mukaiseksi.

Lopuksi

Liiton jäsenyritykset muodostavat merkittävän sähkönkäyttäjäkunnan ja asialla on laajaa vaikutusta kaupan alan toimijoiden kustannuksiin.

On tärkeää, että Energiavirasto systemaattisesti kehittää valvontamenetelmiään entistä kustannusvastaavimmaksi ja kohtuullisemmiksi. Näin edistetään kustannustehokasta kauppaa.

Kunnioittaen,

Mari Kiviniemi

Toimitusjohtaja

Kaupan liitto

Hiilamo Simo
Kaupan liitto ry

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Käytämme Sähkömirake Oy (Elite Group) mahdollisuutta lausua Energiaviraston vuoden 2024-2027 ja 2028-2031 valvontamallista. Elite Groupilla on kymmenien vuosien kokemus sähkönjakeluverkkojen rakentamisesta, kunnossapidosta, vianhoidosta sekä suunnittelusta.

Olemme huolissamme uuden valvontamallin (valvontajakso 2024-2027 ja 2028-2031) vaikutuksista verkkoyhtiöiden mahdollisuuksiin toteuttaa investointeja ja kehittää sähköverkkoa. Nämä vaikutukset tulevat näkymään negatiivisesti myös urakointimarkkinoilla sekä huoltovarmuudessa. Näkemyksemme mukaan myöskään viimeisin esitys ei huomioi riittävästi riskejä, jotka johtavat huomattavaan investointien vähenemiseen.

Viimeisen valvontamallin aikana tehtyjen muutoksien seurauksena verkkoyhtiöt leikkasivat investointejaan ja tämä muutos näkyi urakoitsijoille ja johti tilauskantojen laskuun. Mikäli tuleva valvontamalli leikkaa verkkoyhtiöiden investointeja, tulee se näkymään henkilöstövähennyksinä koko toimitusketjussa sekä lisääntyvinä konkurssi riskinä. Alalla toimivat urakoitsijat vaativat toiminnan kehittämiseksi ja investointien toteuttamiseksi vakaata toimintaympäristöä, jossa regulaatiomalleilla on merkittävä vaikutus.

Vaikutukset yhteiskuntaan

- Tulevaisuuden luotettavan ja toimitusvarman sähköverkon merkitys korostuu yhteiskunnassa ja asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan asuin paikasta riippuen.
- Haja-alueella etenkin maataloudet vaativat luotettavaa sähköntoimitusta, etenkin eläintilat ovat kriittisiä kohteita. Automatisoituva ja kasvavat tilakoot asettavat lisävaatimuksia sähkönjakelun luotettavuudelle ja sähkönlaadulle

- Kaupunkialueilla maalämpöön siirtyminen sekä sähköautojen lisääntyminen tulee hidastumaan, jos niiden liittäminen sähköverkkoon ei ole mahdollista ilman erillisiä investointeja verkkoyhtiöltä
- Uusien tuotantoliittymien liittäminen jakeluverkkoon ei ole mahdollista ilman erillisiä investointeja
- Sähköverkkojen viankorjausajat tulevat pidentymään. Vaikutukset tulevat näkymään etenkin suurhäiriöissä (myrskyt)
- Vaikutukset näkyvät myös yhteisrakentamiskohteissa, mikäli verkkoyhtiöt jäävät pois saneerauskohteista (yhteiskaivut teleyhtiöiden kanssa ja kaupunkivetoiset katusaneeraukset)

Vaikutukset urakoitsijoihin

- Verkkoyhtiöiden investoinnit vaikuttavat merkittävästi henkilöstömäärään sekä kykyyn työllistää alihankkijoita
 - Urakoitsijat työllistävä paikallisesti sähköasentajien lisäksi myös maanrakentajia, metsureita, kuljetusyrityksiä jne.
- Henkilöstöresurssit vaikuttavat merkittävästi urakoitsijoiden kykyyn tuottaa asiakkaille viankorjaus ja kunnossapito palveluita. Toimiva ja tehokas vianhoito edellyttää, että urakoitsijat voivat työllistää normaalitilanteessa riittävän määrän sähköasentajia ja muita ammattilaisia. Tämä on jo tällä hetkellä huolestuttavalla tasolla.
- Tällä hetkellä uusien nuorien työllistäminen ei ole mahdollista, mikä tulee näkymään suurena työvoimapulana vajaan kymmenen vuoden viiveellä
- Investoinnit, joita urakoitsijat tekevät työkoneisiin ovat merkittäviä suhteessa liikevaihtoon etenkin maanrakennusosalalla. Verkkoyhtiöiden investointien laskeminen yhdessä nykyisen rakennusalan laskusuhdanteen kanssa tulevat lisäämään konkurssiriskiä.
- Vielä nykyisinkin on käytössä paljon vanhaa -60-70 – luvalla rakennettua ilmajohtoverkkoa, joka on käyttöikänsä päässä. Tämä aiheuttaa merkittävän turvallisuusriskin verkossa työskenteleville henkilöille, varsinkin viankorjaus- ja kunnossapitotöissä.
- Vanhan ilmajohtoverkon ikääntyessä on vaarana vakavat toimintavarmuuden ongelmat, jotka tulevat heijastumaan pitkinä keskeytyksinä kuluttajille

Yhteenvedona haluamme korostaa, että toimitusvarmuus on osa huoltovarmuutta. Tämän johdosta pyydämme Energiavirastoa huomioimaan esittämämme huolenaiheet tulevassa valvontamallista sekä huomioimaan palvelutuottajien toimintaedellytykset turvata kriittisen infrastruktuurin rakentaminen ja ylläpito.

Terveisin

Mikko Riikonen

Elite Group

Riikonen Mikko
Sähkömirake Oy - Elite Group

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ohessa HSK Sähkö oy:n huomiot muutoksista sähkön jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmistä vuosille 2024–2027 ja 2028–2031

Toimimme kumppanina usealle suomalaiselle verkkoyhtiölle. Olemme huolissamme suunniteltujen valvontamenetelmien vaikutuksista verkkoyhtiöiden investointiedellytyksiin. Nyt ehdotetut pienet muutokset eivät tuo merkittävää muutosta aikaisempaan esitykseen. Tulevien valvontamenetelmien tulisi mahdollistaa verkkoyhtiöitä investoimaan ja kehittämään entistä enemmän sähkönjakeluverkkoja.

- Verkkoinvestoinnit parantavat toimitusvarmuutta ja vähentävät häiriöitä myrskytilanteissa. Tulevaisuudessa yhteiskunta on entistä haavoittuvaisempi sähkönjakelun häiriöille mm. yhteiskunnan digitalisoituessa.

- Sähköverkkoja tulee saneerata tulevina vuosina, jotta verkkoyhtiöt ja palveluntuottajat pystyvät paremmin kehittämään palveluitaan vastaamaan sähköistyvän yhteiskunnan ja vihreän siirtymän tarpeita. Esim pientuotanto ja lataus infra.

- Verkkoyhtiöiden investoinnit ovat merkittävä työllistäjä suomalaisille eri alan palveluntuottajille. Pitkäjänteiset sopimukset sekä investointihankkeet mahdollistavat uusien osaajien kouluttamisen ja rekrytoinnin alalle. Sähköverkkoalan osaajia tarvitaan myös tulevaisuudessa kunnossapito- ja viankorjaustöihin.

Yhteenvedona nyt esitetty päivitetty valvontamalli ei tue verkkoyhtiöiden investointimahdollisuuksia. Tuoden samalla lisää epävarmuutta ja haasteita meille palveluntuottajille. Tämä vaikuttaa koko alan kykyihin toimia poikkeustilanteissa sekä heikentää koko Suomen kriittisen infran huoltovarmuutta.

Toivomme Energiaviraston huomioivan verkkoyhtiöiden esille nostamat huolenaiheet valvontamallin heikkouksista, jotka estävät yhtiöiden investoinnit sähköjakeluverkkoihin.

Täten pyydämme Energiavirastoa huomioimaan verkkoyhtiöiden esittämät huolenaiheet tehdessänne lopullisia päätöksiä.

Terveisin,

Hannu Kauppi

Toimitusjohtaja

HSK Sähkö Oy”

Kauppi Hannu
HSK Sähkö Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

YLEISET HUOMIOT

Kaakon Alueverkko Oy kiittää mahdollisuudesta lausua muutoksista sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmissä. Kaakon Alueverkko Oy on esittänyt aikaisemmin huolensa valvontamenetelmien kehityksen suunnasta eikä nyt esitetyt muutokset korjaa kokonaan ongelmia mitkä liittyvät uusiin valvontamenetelmiin. Muutoksissa esitetty pääoman laskentatapa ei vielääkään vastaa todellista rakennettavan verkon arvoa.

Hakkarainen Tuomo
Kaakon Alueverkko Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

UTU Oy toistaa aikaisemman lausuntonsa ja vetoaa Energiavirastoon että edellytykset jatkaa laajamittaista

vihreää siirtymää ja energia- & sähkönjakelualan innovaatioita säilyvät kannustavina kaikille arvoketjun toimijoille.

Vuodet 2020-2023 ovat olleet kannattavuudeltaan haastavia sähkönjakelualan valmistajalle raaka-aineiden,

komponenttien, rahtikustannusten ja työvoimakustannusten noustessa.

Kokonaisuutena nämä kustannukset ovat edelleen nousussa nyt 2023 vuoden lopulla.

Tehokkaankin valmistajan on ollut pakko valita, mitä sähkönjakelun tuotealueita kannattaa tehdä ja mitä ei.

Nykyinen maailmantilanne puhuu paikallisen valmistuksen ja yhteistyön puolesta.

Kotimaisella teknologiankehitys-, tuotteistus-, palvelu-, ja valmistuskentällä on suuri arvo vihreän siirtymän

ja sähköverkon toimitus ja huoltovarmuuden varmistamisessa sekä alan innovaatioissa.

Kaiken keskiössä on kuitenkin liiketoiminnan kannattavuus, jonka toteutuminen on innovaatioiden ja investointejen eteenpäin menolle välttämättömyys.

Odotuksemme valvontamallille on että se huomioi kattavasti em. kustannusten nousun ja mahdollista täten kannattavan vihreän siirtymän.

Tätä kautta kotimaiset toimijat säilyvät kilpailukykyisinä kotimarkkinassa ja lisäksi valmistavien toimijoiden vientimahdollisuudet lisääntyvät.

UTU Oy

Jarkko Kuntanen

Liiketoiminta ja tuotekehitysohtaja, Sähkönjakelu ja Energia

Kuntanen Jarkko
UTU Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Paikallisvoima kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto. Kuten jo 10.11.2023 päivätyssä lausunnossamme totesimme, Energiavirasto on toteuttanut valvontamenetelmien kehittämisen tuleville 6. ja 7. valvontajaksolle pääsääntöisesti hyvässä vuoropuhelussa alan sidosryhmien, yhtiöiden ja asiakkaiden edustajien kanssa.

Nyt valmistelun viimeisillä viikoilla menetelmiin on kuitenkin tehty hyvin merkittäviä muutoksia hyvin ylimalkaisin vaikutusarvioinnein. Lokakuussa lausunnoilla olleen luonnoksen yhteydessä Energiavirasto toivoi verkkoyhtiöiden tekevän vaikutusarvioita esitetyistä muutoksista omalta kannaltaan. Yhtiöt toimittivatkin kohtuuttoman kireästä aikataulusta huolimatta kymmeniä lausuntoja, joissa menetelmien keskeisin uudistus, eli verkko-omaisuuden arvon jäädyttäminen investointivuosien arvoon, todettiin tuhoisaksi tulevaisuuden verkkoinvestointien kannalta. Uusimmassa vahvistuspäätösluonnoksessa tätä huolta ei ole valitettavasti kuultu, vaan valvontamalli johtaisi jatkossakin yhtiöiden liikevaihdon supistumiseen vuosi vuodelta yhä pienemmäksi korvausinvestointien tarpeeseen verrattuna.

Pidämme prosessia, jossa huolellisen valmistelun jälkeen yllättäen ja äärimmäisen kireällä aikataululla regulaatiota muutetaan näin dramaattisesti ilman mahdollisuutta kunnollisiin vaikutusarviointeihin, kestävämmänä.

Mikäli ilmastonmuutoksen tuhoisat seuraukset halutaan välttää ja tarvittava energiasiirtymä toteuttaa, vaaditaan tulevien vuosikymmenien aikana mittavia investointeja sähkön siirtoverkkoihin

niin globaalisti, Euroopassa kuin Suomessa. IEA:n tuoreen raportin mukaan verkoista on tulossa vihreän siirtymän pullonkaula, ja maailmassa tulisi rakentaa 80 miljoonaa kilometriä uutta sähköverkkoa seuraavan 20 vuoden aikana. Tämä tarkoittaa, että verkkoinvestointien on tuplaannuttava vuoteen 2030 mennessä (IEA report: Electricity Grids and Secure Energy Transitions, 17.10.2023).

Euroopan komissio puolestaan arvioi tuoreessa verkkoja koskevassa toimintasuunnitelmassa, että Euroopassa sähköverkkoihin on investoitava yhteensä 584 miljardia euroa vuoteen 2030 mennessä (Grids, the Missing Link – An EU Action Plan for Grids, 28.11.2023). Suomessa jakeluverkonhaltijoiden kehittämissuunnitelmien mukaan toiminnan laatuvaatimusten täyttämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä kapasiteettitarpeiden ylläpitämiseksi tehtävät investoinnit olisivat vuosina 2022-2028 kokonaisuudessaan yli neljä miljardia euroa (Energiavirasto, yhteenvetoraportti vuoden 2022 sähkön jakeluverkon kehittämissuunnitelmista 19.6.2023).

Valvontamalliin nyt esitetyt muutokset ovat vastakkaiset tälle tarpeelle vauhdittaa investointeja sähköverkkoihin uusiutuvan energian, vihreän siirtymän ja vetytalouden edellytyksenä. Esitettyjen muutosten myötä nämä investoinnit kävisivät ajan oloon monella verkkoalueella mahdottomiksi. Mielestämme on surullista, että Energiavirasto sanoutuu irti vastuustaan ylläpitää edellytyksiä vihreän siirtymän investoinneille. Valitulla linjalla tulee olemaan myös vaikutus laajasti verkkoliiketoiminnan ulkopuolelle, koska niin monet talouden osat ovat yhä riippuvaisempia kehittyvästä sähköverkkojärjestelmästä.

Vetoamme Energiavirastoon, että valvontamenetelmissä palattaisiin keväällä 2023 lausunnoilla olleeseen 1. suuntaviivojen mukaiseen malliin, joka ei sekään ollut kovin kannustava, mutta kuitenkin vähemmän tuhoisa investointiympäristön kannalta.

Mikäli nyt esitetyt muutokset valvontamalliin tulevat kuitenkin voimaan, näkisimme todella tärkeäksi, että niiden vaikutuksia arvioitaisiin perusteellisesti 6. valvontajakson aikana, ja lainsäädännöllisesti tehtäisiin mahdolliseksi tarvittaessa muuttaa valvontamenetelmiä 7. jakson alkaessa.

Verkkotoimintaan sitoutuneen omaisuuden arvonmäärittäminen

Esitetyn mallin mukaisesti verkon jälleenhankinta-arvo (JHA) ja tästä seuraava nykykäyttöarvo (NKA) jäädytettäisiin vuoden 2023 yksikköhintojen tasoon. Tämän seurauksena verkko-omaisuuden JHA ei enää olisi jälleenhankinta-arvo, ja JHA:sta laskettu tasapoisto määrittyisi myös kyseisen vuoden yksikköhintojen tasolle.

Olemme edelleen sitä mieltä, että on Sähkömarkkinalain vastaista määritellä verkko-omaisuuden arvo markkina-arvosta poiketen ja rajoittaa yhtiöiden mahdollisuutta rahoittaa korvausinvestoinnit poistoilla. Sähkömarkkinalain yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan (HE20/2023):

”Hinnoittelun kohtuullisuuden valvonta perustuisi yritysten sähköverkko-omaisuuden todelliseen käyttöarvoon, joka kuvaa yrityskohtaista markkina-arvoa...”

Sähkömarkkinalain tavoitteena on myös turvata verkkoyhtiöiden tulorahoitus niin, että se riittää kattamaan korvausinvestoinnit (HE20/2013):

”Verkkopalveluiden hinnoittelun tulisi turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saisivat siten kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton.”

Esitetty jäädytetyn taseen malli on ollut keskustelussa esillä mm. Akateemisen työryhmän raportissa. Vuonna 2022 valvontamallia käsitelleen sidosryhmäneuvottelukunnan yhteydessä Energiavirasto itse katsoi jäädytetyn taseen olevan Sähkömarkkinalain hengen vastainen ja kohtelevan yhtiöitä epätasa-arvoisesti. Tätä taustaa vasten on entistäkin yllättävämpää, että aivan valmistelun loppumetreillä viranomaisen esittää mallia, jota on aiemmin itse pitänyt lainsäädännön valossa ongelmallisena.

Lokakuun vahvistuspäätösluonnokseen nähden mallia on muutettu siten, että ennen vuotta 2024 investoitu verkko-omaisuus arvotettaisiin vuoden 2023 yksikköhinnoin, eikä enää takautuvasti menneiden vuosien hinnoilla. Tämä muutos on tervetullut erityisesti monien vanhempaa, mutta edelleen toimivaa verkkoinfrastruktuuria omistavien yhtiöiden kannalta. Muutos ei kuitenkaan poista sitä suurempaa ja vuosien kuluessa pahenevaa perusongelmaa, että verkkoyhtiöiden tulorahoitusvaje pahenee eikä tule riittämään korvausinvestointeihin.

Muutoksen seurauksen investointeja on toteutettava yhä enemmän joko lainarahalla tai omistajan rahoituksella, mikä voi johtaa lyhytnäköiseen omistajapolitiikkaan, jos omistajat optimoivat yhtiöstä saatavat tuotot lyhytaikaisesti mahdollisimman suuriksi. Tällöin yhtiön olisi yhä enemmän nojattava vieraaseen pääomaan, mikä vaikuttaisi WACC-laskennassa vieraan pääoman riskipreemioon ja lopulta yhtiön sähköverkkolupa olisi vaarassa. Toteutuessaan valvontamallin muutos todennäköisesti heikentäisi koko verkkotoimialan luottokelpoisuutta ja rahoituksen saamista.

Muita huomioita

Investointikannustimen hyötyleikkurin pienentäminen 50 prosentista 15 prosenttiin on sinänsä tervetullut, mutta kokonaisuuteen nähden vaikutuksiltaan vähäinen muutos. Kuten olemme aiemmin todenneet, hyötyleikkurin soveltaminen vuositasolla voi tuottaa erityisiä ongelmia silloin, jos yhtiö on tehnyt ennen valvontajakson alkua investointeja, joita ei ole kirjattu sähköverkko-omaisuuteen, mutta jotka kirjautuvat siihen jälkikäteen valvontajakson kuluessa.

Esitetyt pienet tarkennukset sallitun tuoton laskentaan ovat tervetulleita. Pidämme kuitenkin edelleen valitettavana heikennyksenä sitä, että poistoeron verovelkaosuutta ei sisällytettäisi kohtuullisen tuoton laskelmaan. Emme myöskään pidä perusteltuna vaihto-omaisuuden eliminointia sallitun tuoton laskennasta. Riittäväällä vaihto-omaisuudella on merkitystä verkkoyhtiön huoltovarmuuteen ja edelleen yleiseen huoltovarmuuteen, kun komponenttien toimitukset käyvät yhä epävarmemmiksi. Nähdäksemme ei edelleenkään ole loogista, että kun negatiivinen rahoitusomaisuus katsotaan tosiasiallisesti velaksi, niin siihen myös tosiasiallisesti kohdistuvia kuluja ei kuitenkaan huomioida oikaistun tuloksen laskennassa.

Laatukannustimeen ja tehostamiskannustimeen tehdyt tarkennukset ovat nähdäksemme perusteltuja. Toteamme kuitenkin edelleen, että selvitysten mukaan StoNED-mallilla määritelty yhtiökohtainen tehostamistavoite kohtelee eri kokoisia ja erityyppisiä jakeluverkkoyhtiöitä epätasa-arvoisesti. Kaikkein epäoikeudenmukaisimmin StoNED-malli kohtelee pieniä sekaverkkoyhtiöitä, joilla on sekä maaseutu- että taajamaverkkoa.

Hurme Toivo
Paikallisvoima ry

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ohessa Exsane oy:n huomiot muutoksista sähkön jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmistä vuosille 2024–2027 ja 2028–2031

Toimimme kumppanina usealle suomalaiselle verkkoyhtiölle. Olemme huolissamme suunniteltujen valvontamenetelmien vaikutuksista verkkoyhtiöiden investointiedellytyksiin. Nyt ehdotetut pienet muutokset eivät tuo merkittävää muutosta aikaisempaan esitykseen. Tulevien valvontamenetelmien tulisi kannustaa verkkoyhtiötä investoimaan ja kehittämään entistä enemmän sähkönjakeluverkkoja.

- Verkkoinvestoinnit parantavat toimitusvarmuutta ja vähentävät häiriöitä myrskytilanteissa. Tulevaisuudessa yhteiskunta on entistä haavoittuvaisempi sähkönjakelun häiriöille mm. yhteiskunnan digitalisoituessa.

- Sähköverkkoja tulee saneerata tulevina vuosina, jotta verkkoyhtiöt ja palveluntuottajat pystyvät paremmin kehittämään palveluitaan vastaamaan sähköistyvän yhteiskunnan ja vihreän siirtymän tarpeita.

- Verkkoyhtiöiden investoinnit ovat merkittävä työllistäjä suomalaisille eri alan palveluntuottajille. Pitkäjänteiset sopimukset sekä investointihankkeet mahdollistavat uusien osaajien kouluttamisen ja rekrytoinnin alalle. Sähköverkkoalan osaajia tarvitaan myös tulevaisuudessa kunnossapito- ja viankorjaustöihin.

Yhteenvedona nyt esitetty päivitetty valvontamalli ei tue verkkoyhtiöiden investointimahdollisuuksia. Tuoden samalla lisää epävarmuutta ja haasteita meille palveluntuottajille. Tämä vaikuttaa koko alan kykyihin toimia poikkeustilanteissa sekä heikentää koko Suomen kriittisen infran huoltovarmuutta.

Toivomme Energiaviraston huomioivan verkkoyhtiöiden esille nostamat huolenaiheet valvontamallin heikkouksista, jotka estävät yhtiöiden investoinnit sähköjakeluverkkoihin.

Täten pyydämme Energiavirastoa huomioimaan verkkoyhtiöiden esittämät huolenaiheet tehdessänne lopullisia päätöksiä.

Terveisin,

Jukka Samola

Toimitusjohtaja

Exsane Oy

Samola Jukka
Exsane Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vantaan Energia kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaiseen asiaan.

Vantaan kaupungin tavoitteena on hiilineutraali Vantaa vuoteen 2030 mennessä. Vantaan Energian kaukolämpö lämmittää 90% Vantaan kiinteistöistä ja kunnianhimoisena tavoitteenamme on hiilenegatiivinen energiantuotanto vuoteen 2030 mennessä. Tytäryhtiömme Vantaan Energia Sähköverkot Oy vastaa Vantaan alueella sähkön toimituksesta kaikkiin kiinteistöihin Vantaalla.

Hiilenegatiivisuuden saavuttaminen edellyttää sitä, että pääsemme eroon fossiilisista polttoaineista ja otamme vielä jätteen energiahyödyntämisestä syntyvät hiilidioksidipäästöt talteen. Pyrimme lopettamaan fossiilisiin polttoaineisiin perustuvan lämmöntuotannon Vantaalla vuonna 2026. Suunnitellut päästövähennykset edellyttävät sähköisten lämmöntuotantotapojen lisääntymistä. Myös hiilidioksidin talteenottoteknologia vaatii paljon puhdasta sähköä. Alueen tarvitsema voimakkaasti kasvava sähköntarve pitää pystyä siirtämään siirto- ja jakeluverkon kautta käyttökohteisiin. Näiden suunnitelmien toteutuminen vaatii merkittäviä investointeja Vantaan sähköverkkoon.

Olemme syvästi huolissamme siitä, että valvontamallin päivitetty muutosehdotus ei mahdollista tarvittavien verkkoinvestointien toteuttamista. Määrävuosi 2030 tulee verkon rakentamisen näkökulmasta pian ja investoinneilla olisi kiire.

Vantaalla tapahtuvia investointipäätöksiä tehdessä sähköverkkojen tilanne ei saa muodostua pullonkaulaksi. Erityisesti 110 kV-verkon rakentamisessa viiveet ovat niin pitkiä, että on kansantaloudellisesti viisasta rakentaa verkko jossain määrin ennakoon yritystoimintaa varten.

Vetoamme Energiavirastoon sähköverkkoyhtiöiden investointiedellytyksien turvaamiseksi, jotta Suomi ja Vantaa voivat saavuttaa hiilineutraalisuustavoitteen. Nyt esitetyt muutokset malliin eivät ole riittäviä.

Jukka Toivonen, toimitusjohtaja

Vantaan Energia Oy

Luomala Juha
Vantaan Energia Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua Energiaviraston tekemistä muutosesityksistä sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin (diaarinumero: 3878/040300/2023), jäljempänä ”Valvontamalli 2.0”. Kuntaliitto jättää käyttämättä mahdollisuuden kommentoida muita kuin verkkotoimintaan sitoutunutta oikaistua omaisuutta ja pääomaa koskevia lukuja (2.1, 2.1.1 ja 2.1.2). Näitä lukuja koskevat kommentit liittyvät toimitus- ja huoltovarmuuteen ja kuntatalousvaikutuksiin.

Kuntaliitto toteaa, että Valvontamalli 2.0 aiheuttaa kuntakonserneissa lyhyellä aikavälillä vähemmän vaikeuksia kuin Energiaviraston lokakuussa 2023 lausunnolle lähettämä versio, mutta pitkällä aikajänteellä Valvontamalli 2.0 johtaa samankaltaisiin ongelmiin kuin sitä edeltänyt ehdotus. Kuntaliitto pitää erityisen ongelmallisena verkonhaltijoiden investointikyvyn heikkenemistä pitkällä aikavälillä. Kuntaomisteisissa yhtiöissä talouden toimintaedellytysten heikentyminen heijastuu myös suoraan kuntatalouteen (velkaantuminen, tappiollisuus, osingonmaksukyky). Myös turvallisuudelle ja kunnan veto- ja pitovoimalle kriittinen verkkojen toimintavarmuus heikkenee, jos tarvittaviin korjauksiin ja huoltovarmuutta parantaviin investointeihin ei ole taloudellisia edellytyksiä. Lisäksi kaikkia vihreän siirtymän edellyttämiä investointeja ei välttämättä kyetä toteuttamaan.

Kuntaliitto korostaa edelleen perusteellisen vaikutusarvioinnin tarvetta, jotta kaikki keskeiset riskit tunnistettaisiin ja niiden realisoituminen voitaisiin välttää. Huolto- ja toimitusvarmuuden sekä vihreän siirtymän tarvitsemien investointien turvaaminen on jäänyt esityksessä kokonaan arvioimatta, vaikka yhteiskunnan sähköistyessä niiden merkitys on 2020-luvulla muuttumassa yhä kriittisemmäksi. Esimerkkinä ei-toivotusta seurauksesta voi mainita supistuvien investointien vaikutuksen myrskytuhojen korjauskapasiteettiin ja osaavan työvoiman saatavuuteen, joiden väheneminen uhkaa lisätä sähkökatkojen kestoja. Laaja-alaisia vaikutuksia ei myöskään ole käsitelty esityksen liiteaineistona olleessa Akateemisen työryhmän raportissa (2022), jossa tarkastelu on toimeksiannon mukaisesti rajattu pitkälti yhtiön liiketalouteen. Näin laajavaikutteisessa

muutosehdotuksessa vaikutusarviot pitäisi Kuntaliiton mielestä tehdä ainakin seuraavista osa-alueista:

- vaikutukset asiakkaiden sähkönsiirtohintoihin
- vaikutukset verkkoyhtiöiden investointikykyyn ja verkkoinfran kuntoon
- vaikutukset toimitusvarmuuteen
- vaikutukset huoltovarmuuteen
- vaikutukset valtion talouteen (valtio-omisteiset yhtiöt)
- vaikutukset kuntien talouteen (kuntaomisteiset yhtiöt)

Yhteenvedoksi Kuntaliitto toteaa, että Valvontamalli 2.0:n osalta päätöksenteon perusta jää yksipuolisen tarkastelun takia liian suppeaksi. Kuntaliitto esittää, että verkko-omaisuuden arvostukseen ei tehdä Valvontamalli 2.0:ssa esitettyjä muutoksia, vaan palataan keväällä 2023 lausunnolla olleeseen malliin. Kuntaliitto suosittelee myös, että mahdollisiin muutostarpeisiin palataan tulevien valvontajaksojen aikana huolellisen ja kattavan vaikutusten arvioinnin kera.

Peltola Vesa
Suomen Kuntaliitto ry.

Lausunto

14.12.2023

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Prysmian Group Finland Oy

Lausunto

14.12.2023

Prysmian Group Finland Oy kiittää mahdollisuudesta saada lausua Energiaviraston luonnoksesta valvontamenetelmistä.

Prysmian Group Finland on osa Prysmian Groupia, maailman suurinta kaapelin valmistajaa. Suomessa meillä on yli 600 työntekijää ja laajennusten myötä olemme palkkaamassa 300 lisää.

Vahva sähköverkko on välttämättömyys, jotta Suomi saavuttaa Vihreän siirtymän tavoitteensa ja hiilineutraalisuuden vuoteen 2035 mennessä.

Elinkeinoelämän Keskusliiton Dataikkunan arvioiden mukaan suunnitellut Vihreän siirtymän investointihankkeet Suomessa ovat saavuttamassa 200 miljardin euron tason vuoteen 2035 mennessä. Vahvat verkot ovat näille hankkeille elinehto kuten Euroopan Komission 28 marraskuuta 2023 julkaisema tiedonanto: "Grids, the missing link – An EU Action Plan for Grids" sekä lehdistötiedote: Commission sets out actions to accelerate the roll-out of the electricity grids toteavat.

Kansainvälisenä toimijana Prysmian Group on jo nyt nähnyt kuinka sähköverkkojen kapasiteetti ongelmat aiheuttavat pullonkauloja ja hidastavat tai jopa estävät investointeja kansainvälisesti, esimerkiksi Hollannissa.

Käsityksemme mukaan nyt suunnitelluilla Energiaviraston toimilla on negatiivinen vaikutus suomalaisen verkkoinfrastruktuurin kehitykseen ja siten investointiympäristöön.

Ehdotettu malli ei ota riittävästi huomioon olosuhteiden muutosta. Viimeisten kahden vuoden aikana ja kuluneena vuonna yleinen kustannustason nousu ja erityisesti energian hinnan muutoksista johtuvat raaka-aineiden pysyvät kustannusmuutokset ovat muuttaneet toimintaympäristöä merkittävästi.

On myös syytä todeta, että kaltaisemme toimijan investointipäätöksiä ohjaavat myös etäisyys markkinoista. Jo Suomen huoltovarmuuden kannalta on tärkeää, että tuotantoa on saatavilla myös kotimaassa. Arviomme mukaan nyt suunnitellut toimet heikentävät merkittävästi suomalaisten markkinoiden kasvua ja kehitystä.

Prysmian Group Finlandin puolesta

Toimitusjohtaja

Ferdinando Quartuccio

Myyntijohtaja

Olli Anttonen

Anttonen Olli
Prysmian Group Finland Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Joensuun seudulle suuntautuvien teollisten investointien edellytyksenä on riittävä ja luotettava verkkokapasiteetti, ja sen ennakoiva kehittäminen. Joensuun seudulle suunnitellut vety- ja aurinkoenergiainvestoinnit keskittyvät Savon Voima Oy:n voimalaitoksen yhteyteen rakentuvaan uuteen teollisuuspuistoon, johon on syntymässä merkittävä kiertotalouden ja energiantensiivisen tuotannon teollinen keskittymä. Olemme ”first come - first served” -tilanteessa, jossa yksi investori voi viedä tarjolla olevan kapasiteetin alueelta, minkä jälkeen muita investoreita sähkönsiirtotarpeineen ei voi sijoittua alueelle. Tämä rajoittaa samalla alueen mahdollistamia yritysten välisiä synergiaetuja ja leikkaa tavoiteltua energian ym. resurssien käytön tehokkuutta.

Maakuntakeskuksena Joensuun ja sen lähiseudun kehittyminen on nykyisessä kanta- ja jakeluverkkorakenteessa rajoittunut ja kilpailukyky heikko tulevien merkittävästi energiaa tuottavien tai kuluttavien investointien osalta. Verkko rajoittaa myös useita Pohjois-Karjalaan suunnitteilla olevia tuulivoimaan ja aurinkoenergiaan liittyviä hankkeita jotka etenevät kaavoituksen osalta maakunnassa. Lappeenrannan teknillisen yliopiston laatimassa selvityksessä Itä-Suomen tuulivoimapotentiaalin todettiin olevan yli 56TWh, josta lähes 77% kohdistuu Pohjois-Karjalaan. Tasaisen uusiutuvan energian tuotannon ja vetytalouden näkökulmasta nämä Itä-Suomeen kohdistuvat hankkeet ovat kriittisiä ja vaativat välitöntä kanta- ja jakeluverkon vahvistamiseen tähtäävää suunnittelun käynnistämistä.

Caruna Espoo Oy:n tavoitteena on vahvistaa Joensuun alueen sähkönjakelun toimitus- ja huoltovarmuutta ja nostaa 110 kV siirtokapasiteettia rakentamalla uusia voimajohtoja tulevaisuudessa. Mikäli verkon kehitysaikataulu venyy pitkälle, vuosille 2028-2030, se ei palvele Joensuun liksenvaaran teollisuuspuiston alueelle suuntautuvien investointien valmisteluajankäyttöä. Niinivaaran kytkinaseman nykyinen kapasiteetti on rajallinen ja suhteellisen vähäisetkin kapasiteetin nostot edellyttäisivät melko mittavia lisäinvestointeja Carunan verkkoon tai uusiin Kontiolahti – Niinivaara -siirtoyhteyksiin.

Suunnittelu ja toimenpiteet riittävän verkkokapasiteetin varmistamiseksi Joensuun liksenvaaran alueelle on tarpeen käynnistää nopealla aikataululla, ennakoivasti ja näin mahdollistaa Suomen kannalta erittäin merkittävien investointien toteutuminen.

Pikkujämsä Pauliina
Business Joensuu Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

14.12.2023

Lausunto Energiaviraston sähkön jakeluverkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmistä kuudennella 1.1.2024 – 31.12.2027 ja seitsemännellä 1.1.2028 – 31.12.2031 valvontajaksoilla

Kiitän mahdollisuudesta antaa lausunto Energiaviraston 1.12.2023 lausuntopyynnössä (diaarinumero 3878/040300/2023) esittämistä muutoksista koskien kuudennen ja seitsemännen valvontajakson valvontamenetelmiä.

VERKKOTOIMINTAAN SITOUTUNUT OIKAISTU OMAISUUS JA PÄÄOMA

Verkon arvon määrittäminen

1.12.2023 lausuttavaksi tulleet 6. ja 7. valvontajakson valvontamenetelmien viimeisimmät muutokset muuttavat kohtuullisen tuoton laskennan ja tasapoistojen pohjana olevan verkon arvon laskentamallia vähemmän kustannusvastaavaksi verrattuna edellisessä vahvistuspäätösluonnoksessa (3171/040300/2023) esitettyyn laskentatapaan, mutta ajan myötä paremmin kustannusvastaavaksi kuin nykyisen valvontamallin verkon arvon laskentatapa. Esitetty muutos on perusteltavissa oleva kompromissi, joka jäädyttää olemassa olevan verkon arvon nykytilan mukaiseen arvoon, mutta korjaa Energiaviraston aiemmin esiintuoman nykyisessä valvontamallissa olleen virheen kaksinkertaisesta inflaation huomioimisesta kohtuullisen tuoton laskennassa, kun tuottoasteena käytetään nimellistä WACC-prosanttia. Vaihtoehtoinen tapa olisi ollut pitäytyä nykyisessä tavassa määritellä verkon arvo, jolloin tuottoasteena tulisi käyttää reaalista WACC-prosanttia, kuten tehtiin ennen vuotta 2016 alkanutta valvontajaksoa.

Esitetty muutos kohtuullistaa valvontamallin muutoksia ja luo siirtymäaikaan erityisesti niiden verkkoyhtiöiden osalta, joilla on merkittävästi hyvässä kunnossa olevaa suhteellisen vanhaa verkkoa. Erityisesti tämä koskee ns. kaupunkiverkkoyhtiöitä sekä kantaverkkoyhtiötä, jonka tulee toteuttaa vihreä siirtymän edistämiseksi nopeasti uusia verkkoinvestointeja vanhan ja hyvässä kunnossa olevan verkon uusimisen sijaan.

Nykyisessä valvontamallissa yksi keskeinen sallittuun liikevaihtoon ja -tuottoon ja siten verkkopalvelumaksujen hintoihin vaikuttava riskitekijä on verkkokomponenttien yksikköhintojen vaikutus koko olemassa olevan, myös jo huomattavasti aiemmin rakennetun, verkon arvon muodostamiseen. Esitetyn muutoksen jälkeen koko verkon arvo ei enää jatkossa muutu yksikköhintojen päivittyessä. Ennen vuotta 2024 rakennetun verkon arvo jäädytetään viimeisimpien käytössä olevien yksikköhintojen pohjalta, jotka kuvaavat viimeisintä todelliseen markkinatilanteeseen pohjautuvaa verkon rakentamisen hintatasoa. Tällöin olemassa olevan verkon jäädytetty arvo heijastelee myös sähkömarkkinalain valmistelutöissä esille tuotua markkina-arvoon perustuvaa verkon arvon muodostamista. Toisaalta se tukee nykyistä mallia paremmin voimassa olevaa ja sellaisenaan velvoittavaa EU:n sähkömarkkina-asetuksen vaatimusta kustannusvastaavuudesta, kun jatkossa vain uudet investoinnit arvotetaan investointivuoden yksikköhinnoilla. Viimeisimpien käytössä olevien yksikköhintojen soveltamista nykyisen verkon arvon jäädyttämisessä tukee myös investointitehokkuuskannustimen taustalla oleva tavoite 4. ja 5. valvontajaksoilla syntyneen tehokkuushyödyn jakautumisesta myös verkon asiakkaille.

Esitetty muutos vähentää regulaatoriskiä sekä lisää liiketoiminnan ennakoitavuutta. Muutos luo myös nykyistä mallia paremman kannusteen kustannustehokkaasti toteutettaville verkkoinvestoinneille, koska yksikköhintoja alhaisemmillä hinnoilla tehdyt investoinnit eivät enää vaikuta aikaisemmin tehtyjen investointien arvoon niitä alentavasti uusien yksikköhintapäivitysten yhteydessä. Muutos luo myös nykyistä mallia paremman kannusteen hyvän investointitason ylläpitämiselle, koska investoinnit laiminlyömällä kohtuullisen tuoton laskennan pohjana oleva verkon arvo, eli tuottopohja, rapautuu. Investointikannuste osaltaan ohjaa verkkoinfrastruktuurin uusiutumista kohtaamaan vihreän siirtymän vaatimukset ja siten edistää myös vihreän siirtymän toteutumista.

Pääomarakenne

Verkkoyhtiöiden investointien rahoituksen turvaamiseksi ja valvontamenetelmien kustannusvastaavuuden parantamiseksi pääomarakenteen osalta olisi ollut myös hyvä tarkastella, voisiko todelliset korollisen vieraan pääoman kustannukset irrottaa kohtuullisen tuoton laskennasta ja mahdollistaa korollisten vieraan pääoman kustannuksien kohdistaminen suoraan sallittuun liikevaihtoon siten, että hyväksyttävien korollisen vieraan pääoman kustannusten korkokatto muodostettaisiin esimerkiksi nykyisen WACC-laskennassa sovellettavan menetelmän mukaisesti. Omistajalle muodostuva tuotto laskettaisiin ainoastaan sijoitetulle omalle pääomalle, kuten muutamassa Euroopan maassa, esimerkiksi Saksassa, tehdään.

WACC-prosentin laskennassa käytettävän kiinteän pääomasuhteen osalta on kuitenkin tehty muutos suuntaan, joka vastaa paremmin yhtiöiden todellista keskimääräistä pääomarakennetta, vaikkakin ero on yhä suuri. Verrokkiryhmän pohjalta päivitettävää pääomarakennetta pidetään valvontamallissa optimaalisena, mutta nykyisellään malli ei kuitenkaan sisällä elementtejä, jotka ohjaisivat jakeluverkkoyhtiöitä optimaalisena pidettyyn pääomarakenteeseen. Pääomarakenteen

määrittämisessä ei myöskään huomioida valvonnan kohteena olevien jakeluverkkoyhtiöiden todellista pääomarakennetta.

LAATUKANNUSTIN

Laatukannustimen vertailutason laskentaan esitetään muutosta, jossa vertailutaso muodostuu verkkoyhtiöille kohtuullistettujen keskeytyskustannusten pohjalta. Muutos on hyvin kannatettava, ja Energiavirasto on sitä jo perustellut keväällä lausuttavana olleen vahvistuspäätösluonnoksen perustelumuistiossa. Muutos tulee tosin valvontamalliin mukaan vasta seitsemännellä valvontajaksolla, koska Energiaviraston mukaan kohtuullistamiselle ei ole tarvetta kuudennella valvontajaksolla, jolloin vertailutaso muodostuu vuosien 2016-2023 keskeytysten perusteella. Yhtiökohtaisissa tarkasteluissa vaikutus voi kuitenkin olla merkittävä. Joka tapauksessa seitsemännellä valvontajaksolla menetelmään tuleva muutos luo tavoiteltavan ohjausvaikutuksen keskeytysten hallintaan jo kuudennelle valvontajaksolle, kun vertailutason laskentatapaan tuleva muutos on jo ennalta tiedossa.

Pertti Järventausta

professori, Tampereen yliopisto

Pertti Järventausta
Tampereen yliopisto

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kemijoki Oy

Lausunto

14.12.2023

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutoksista sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot

Energiavirasto

Kuuleminen muutoksista sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin

Lausuntopyynnön diaarinumero: 3878/040300/2023

Lausunto

Kemijoki Oy kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valvontamenetelmiin lausuntopalautteen perusteella tehdyistä muutoksista.

Kemijoki Oy on Suomen suurin vesivoiman tuottaja. Kemijoki Oy omistaa yhteensä 20 vesivoimalaitosta. Yhtiö vauhdittaa Suomen turvallista energiasiirtymää ja jatkaa pumppuvoimalaitoksen alustavaa esisuunnittelua Kemijärven Ailangantunturilla. Samalla yhtiö jatkaa selvitystä myös muiden pumppuvoimalaitosten rakentamisen mahdollisuuksista Pohjois-Suomessa.

Energiateollisuus ry:n mukaan vuonna 2022 vesivoimalla tuotettiin sähköä 13,4 TWh ja vesivoiman osuus kotimaisesta sähkön tuotannosta oli 19,3 %. Kemijoki Oy:n omistamien voimalaitosten osuus tästä oli noin kolmannes (36 %). Uusiutuvilla energianlähteillä tuotetusta sähköstä vesivoiman osuus oli samana vuonna 35,7 %.

Vesivoiman ja Kemijoki Oy:n voimalaitosten merkitys sähköjärjestelmän toiminnan kannalta välttämättömän säädön kannalta on kuitenkin vielä suurempi. Vesivoimalla on poikkeuksellisen laaja käyttöominaisuus ja vesivoima vastaa yli 70 %:n osuudella Suomen säätövoiman tuotannosta. Tästä yhtiön omistamien voimalaitosten osuus on hyvän säädettävyytensä ja lupaehtojensa ansiosta yli kolmannes. Säättökykyinen ja ennustettava vesivoima on edellytys sille, että sähköjärjestelmään voidaan integroida merkittävästi vaihtelevaa uusiutuvaa sähköntuotantoa.

Käynnissä oleva energiamurros vaatii paitsi ominaisuuksiltaan erilaista sähköntuotantoa, kuten säättökykyistä vesivoimaa, myös kaikissa olosuhteissa toimintavarman sähköverkon.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan Suomi nousee puhtaan energian edelläkävijäksi Euroopassa. Seuraavat kaksi lausuntopyynnön mukaista valvontajaksoa ovat ajallisesti kriittisessä roolissa tavoitteen saavuttamisen kannalta. On tärkeää, että vahvistettavat valvontamenetelmät turvaavat verkonhaltijoiden kyvyn tehdä tarvittavat investoinnit, joita käynnissä oleva ja edelleen kiihtyvä energiamurros vaatii.

Kaikissa olosuhteissa toimintavarma sähköverkko on myös Kemijoki Oy:n toiminnan kannalta keskeinen tekijä. Tämä koskee niin yhtiön olemassa olevaa toimintaa, kuin tulevia investointeja.

Verkonhaltijat ovat edelleen esittäneet runsaasti huolta myös muutettujen valvontamenetelmien vaikutuksista toimintaansa. Toimintavarma sähköverkko on merkittävä tekijä arvioitaessa edellytyksiä investoida uusiutuvan energian hankkeisiin Suomessa. Investoinneissa sähköverkkoon on kyse myös nykyisessä poliittisessa tilanteessa erityisen merkittävän huoltovarmuuden parantamisesta. Verkonhaltijoiden edellytyksillä tehdä riittävät investoinnit on suuri yhteiskunnallinen merkitys tulevinä vuosina. Kaikkien toimijoiden esittämä palaute on näin ollen tärkeää huomioida valvontamenetelmiä vahvistettaessa.

Rovaniemi 14.12.2023

KEMIJOKI OY

Tuomas Timonen

toimitusjohtaja

Ala Janne
Kemijoki Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

P2X Solutions Oy ("P2X") kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta uusiksi valvontamenetelmiksi 2024–2027 ja 2028–2031.

P2X on parhaillaan rakentamassa Suomen ensimmäistä teollisen mittakaavan vihreän vedyn tuotantolaitosta Harjavaltaan. Laitoksen on määrä valmistua vuonna 2024 ja se tulee tuottamaan vihreää vetyä myös liikenteeseen. Lisäksi P2X suunnittelee vetytankkausaseman rakentamista Järvenpäähän. Järvenpään asema mahdollistaa eri ajoneuvotyyppien tankkauksen henkilöautoista raskaisiin ajoneuvoihin. Vihreä vety on kotimainen uusiutuva ja päästötön polttoaine, jonka liikennekäytöllä tuetaan ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamista.

P2X ei tue näitä muutoksia uusiin valvontamenetelmiin, joiden pyrkimyksenä on verkkotoiminnan kustannusvastaavuuden parantaminen ja verkkojen järjestelmällisen kehittämisen jatkaminen. Tiedossa on tarve kehittää verkkoa tukemaan sähköistymisen vaatimuksia sekä uutta kehittyvää vetytaloutta. Kaikkien verkko-yhtiöiden panos on tärkeää. Samaan tapaan, kun uusiutuvalla energialla valmistetuille tuotteille pitäisi jatkossa maksaa vihreän vedyn greenium-lisää niin verkkojen vihertäminen vaatii oman kustannuksensa. Vetytalouden nousun varmentamisen takaamiselle on erityinen uhka nämä valvontamenetelmiin ehdotetut muutokset ja niiden tuomat lisäkustannukset verkkoyhtiöille. Nämä muutokset heikentäisivät merkittävästi verkkoyhtiöiden investointikykyä ja toiminnan kehittämistä tukemaan sähköistymistä ja nousevaa vetytaloutta. Kun tavoitteet on vihreässä siirtymässä asetettu, niin on tärkeää, että verkkoyhtiöille annetaan tosiasiallinen mahdollisuus osallistua toimialan rakentamiseen, koska ilman näitä investointeja verkkoihin ei voida investoida kehityksen vaatimassa ajassa tai ollenkaan.

Tällaisten muutosten vaikutukset olisi syytä selvittää huolella, koska tällaiset äkilliset muutokset vaikuttavat negatiivisesti Suomen investointiympäristöön ja siihen luottamukseen, mikä sijoittajilla on ollut Suomen ennakoitavaan regulaatioympäristöön.

Borg Jenni
P2X Solutions Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ilmatar Energy Oy kiittää mahdollisuudesta lausua esitettyihin sähkönjakelun sekä kantaverkkotoiminnan valvontamenetelmien muutoksiin.

Haluamme edelleen korostaa jo ensimmäisellä lausuntokierroksella esitettyä näkemystämme.

Ilmattaren tavoitteena on tuoda uusiutuvaan energiaa suomalaisen yhteiskunnan saataville seuraavan vuosikymmenen aikana merkittävä määrä investoiden voimantuotantoon sekä säätöratkaisuihin 300-500 M€ vuodessa. Näiden investointien myötä Suomesta on mahdollista rakentaa tulevaisuuden teollinen menestystarina, jonka keskiössä on kilpailukykyinen uusiutuva energia, toimiva sähkövoimajärjestelmä verkkoineen, sekä stabiili, ennakoitava ja houkutteleva investointiympäristö.

Nyt esitettyjen valvontamenetelmien muutokset koskettavat suoraan Ilmattaren tärkeitä sidosryhmiä, joista etenkin kantaverkolla on äärimmäisen keskeinen rooli uusiutuvan energian verkkoon liittämisen, sekä sitä kautta tuotannon integroimisessa sähkömarkkinoille. Toisaalta näemme, että tällaisilla äkillisillä muutoksilla voi olla välillisiä vaikutuksia myös toisiin Ilmattaren kannalta merkittäviin sidosryhmiin, joita ovat esimerkiksi kansainväliset infrastruktuuriin sijoittavat tahot. Vaikutus voi näkyä investointiympäristön houkuttelevuuden laskuna ja tätä kautta vaikeuttaa Suomen kilpailukykyä rahoituksen saatavuuden näkökulmasta.

Lisäksi on hyvä tunnistaa, että tällaiset infrastruktuuriin sijoittavat tahot eivät pelkästään katso yksittäistä infrastruktuurisegmenttiä vaan toimivat poikkileikkaavasti. Toisin sanoen sama taho saattaa rahoittaa sähköntuotantoa, sähköverkkotoimintaa ja myös teollista toimintaa, jossa sähköenergialla on merkittävä rooli. Mitä pidemmälle vihreä siirtymä etenee ja sitä myöden sektori-

integraatio syvenee, niin entistä yleisemmäksi edellä mainittu monialainen rahoittaminen tulee. Tällöin toiminnan rahoittaminen monimutkaistuu jo itsessään sijoittajan näkökulmasta. Tätä ongelmaa voidaan lieventää sillä, että markkinoiden pelisäännöt ovat selkeä ja läpinäkyvät, sekä niihin vaikuttavaa sääntelyä kehitetään pitkäjänteisesti pitkän aikavälin tavoitteiden mukaisesti.

Suomi on osa eurooppalaista sähkömarkkinaa, mutta valitettava tosiasia on, että olemme fyysisesti sähkömarkkinan reunalla ja todellinen teollinen kysyntä Keski-Euroopassa. Myös globaalista näkökulmasta jonkinlainen uusjako on käynnissä ja Euroopan kilpailukyky on koetuksella. Viime vuosina on kuitenkin havahduttu, että Suomella on huikeasti potentiaalia uusiutuvassa energiassa ja energiaintensiivisissä korkean jalostusarvon tuotteissa. Tämä vaatii kuitenkin useita onnistumisia houkuttelevan investointiympäristön luomiseksi ja kaikkien tahojen hyvää yhteistyötä.

Sääntelyllä ja valvonnalla on keskeinen rooli osana sähkönjakelu- tai kantaverkkoliiketoimintaa, mutta toisaalta myös suuri vastuu yhteiskuntaa palvelevien infrastruktuurien suhteen. Toivomme että Energiavirasto harkitsee vielä tarkoin mahdollisia suoria ja välillisiä vaikutuksia, joita nyt ehdotetut valvontamenetelmät voivat aiheuttaa.

Keskinen Antti
Ilmatar Energy Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tämä lausunto ottaa kantaa viimeisimmässä kuulemisdokumentissa Dnro 3878/040300/2023 esitettyyn sekä tekee joitakin yleisiä huomioita liittyen kuudennen ja seitsemännen valvontajakson aikana käytettäviksi esitettyihin valvontamenetelmiin.

Investointien taustalla olevat institutionaaliset fundamentit, eli toimivat rahoitusmarkkinat, yhteiskunnan ja energiasiirtymän tarpeet, sekä valvontamallin periaatteet eivät ole sillä tavoin olennaisesti muuttuneet aiemmin ehdotetussa valvontamallin muutosesityksessä tai nyt esitetyssä uudistetussa esityksessä, suhteessa edellisen valvontakauden malliin, että ne tekisivät investointien tekemisestä olennaisesti vaikeampaa. Vaikka suomalaiset yritykset saattavat juuri nyt joutua maksamaan tavallista korkeampaa marginaalia ulkoisesta rahoituksestaan, koska Venäjän toiminta on arvaamatonta ja rajamaana Suomi saattaa tulla arvioiduksi riskisemmäksi kuin ennen Venäjän aloittaman hyökkäyssodan alkua, ei tämä muutos rahan hintaan liene niin olennainen, että se olisi investointeja estävä tekijä. Onkin syytä esittää kanta, että mikäli on syntynyt kuva, jonka perusteella verkkoinvestointien tekeminen rahoituksen saamisen takia olisi aiemmin ja nyt esitettyjen muutosten takia vaarantunut, että tällainen kuva olisi virheellinen. Yritysten ei voida olettaa tekevän investointejaan vain omalla pääomalla vaan niiden on oletettava käyttävän vierasta (laina) pääomaa investointiensä rahoittamiseen. Vain tulokassavirralla tapahtuva investointien rahoittaminen ei ole käytäntö eikä tavoiteltava asiantila sääntelynkään kannalta.

Valvontamallin periaatteena on, että siirtoyhtiöt voivat laskuttaa siirtopalveluidensa hinnoissa täysimääräisesti tehdyt investoinnit sekä kohtuullisen tuoton. Tältä pohjalta on vaikeaa ymmärtää näkemystä, jonka mukaan investointeja ei olisi mahdollista jatkossa tehdä. Onkin todettava, että valvovana viranomaisena Energiaviraston tehtävä on huolehtia siitä, että tarpeelliset investoinnit tehdään ja mikäli valvottavat eivät kykene toteuttamaan tarpeellisia investointeja, ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Taloudellisesti kestäväenä toimenpiteenä ei voida pitää sitä, että valvontamallin kautta taataan alan yrityksille ylikorkea pääoman tuotto [1].

Lisäksi on huomautettava, että sikäli kuin mikäli siirtoyhtiöillä on painetta investointiensa priorisointiin, tulisi niiden voimakkaasti selvittää mahdollisuuksiaan käyttää hyväksi niitä poikkeuksia toimitusvarmuusinvestointeihin, joita on tarjolla mm. käyttöpaikkojen olosuhteiden antamien mahdollisuuksien puitteissa. Lisäksi olisi syytä ottaa Energiavirastossa käsittelyyn mahdollisuudet toimia yhteistyössä sähkönkäyttäjien kanssa investointien optimoimiseksi, mm. liittyen talvisin kylmänä pidettävien kesämökkikiinteistöjen ja esimerkiksi sellaisten sähkönkäyttäjien osalta, joilla on jo lakisääteisestikin ollut pakko järjestää sähkönsaantinsa myös poikkeusolosuhteissa ja näin toteuttaa toimitusvarmuusinvestointeja vastaavat investoinnit itse (esim. kotieläintilat).

Nyt tehdyssä, uudessa esityksessä verkon arvon laskentaa muutetaan siten, että kohtuullisen tuoton laskennassa käytettävä verkon arvo on korkeampi kuin aiemmin lausunnolla olleessa esityksessä. Siinä missä aiemmassa muutosesityksessä verkon arvo olisi pääperiaatteellisesti jäädytetty ”toteutumisvuoden” arvostukseen ja uudet investoinnit käsitelty aina toteutumisvuoden luvuilla, esitetään jäädyttäminen nyt tehtäväksi koko historiallisen verkonkin osalta siten, että ”vanhan massan arvo oikaistaan ja jäädytetään viidennen valvontajakson viimeisimmän vuoden lopun tilanteeseen käyttämällä viidennen valvontajakson yksikköhintaluetteloa ja sen viimeisimpiä tiedossa olevia yksikköhintoja”. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että nyt esitetyssä poiketaan huomattavasti enemmän tiukasta kustannusvastaavuudesta kuin aiemmin esitetyssä muutostyökokonaisuudessa. Kummassakin ehdotetussa muutoksessa tulevat investoinnit (toteutuva verkon arvo) jäädytetään toteuttamisvuoden arvoon ja lisätään aiempien vuosien jäljellä olevaan verkon arvoon.

Suhteessa aiemmin käytettyyn malliin nytkin esitetty muutos on siinä mielessä positiivinen, että se jäädyttää tuottojen laskennassa käytetyn verkon arvon ja sitä kautta poistaa vuosittaisen uudelleen arvostamiseen liittyvän olennaisen riskin, joka vaikuttaa niin siirtoyhtiöihin kuin palveluista maksaviin asiakkaisiinkin.

Käytännössä muutokset edelliseen esitykseen ovat omiaan nostamaan siirtoyhtiöiden tuottoja ja nähtävästi myös voittoja edellisessä esityksessä esitetystä.

Kuten tutkimuskirjallisuudesta [2] ja Energiaviraston julkaisemista sähköverkkoyhtiöiden eriytetyistä tilinpäätöstiedoista ja taloudellisista tunnusluvusta tiedämme, on kohtuullinen tuotto laskettuna nykyisen valvontamallin perusteella historiallisesti tuottanut lopputulemana siirtoyhtiöille kollektiivisesti erittäin korkeita tuottoja yritysten taseissa olevalle omalle pääomalle. Teollisuudenalana sähkön siirtopalvelujen tuottaminen on ollut ja esitettyjen muutostenkin jälkeen tulee olemaan riskiin suhteutettuna hyvin tuottavaa toimintaa, vaikka alan sisällä yritysten välillä onkin eroja. Tässä vaiheessa ei ole mahdollista arvioida esitysten välisiä eroja euromääräisinä yrityksille koituvina tuottoina / voittoina, koska uusista muutoksista ei ole tehty vaikutusarvioita, mutta kyseessä on niin suuri muutos verkon arvoon, että kyse lienee kymmenistä miljoonista euroista enemmän kuluttajilta potentiaalisesti kerättäviä tuottoja vuosittain ja sadoista miljoonista pitkällä tähtäimellä. Muutos ei siis esitysten välillä ole vähäpätöinen.

Kuulemisdokumentissa todetaan, että TEM:n asettaman akateemisen työryhmän lausunnosta [2] löytyy tukea esitetyn kaltaiselle menettelylle liittyen verkon arvon jäädyttämiseen. Tämä huomio on tosi siinä mielessä, että tällainen mahdollisuus tuodaan raportissa esiin yhtenä mahdollisuutena. On kuitenkin huomautettava, että kyseessä oli vain yksi monista työryhmän raportin ehdotuksista ja ehdotettu menettely ei edusta vahvimmin kustannusvastaavuutta tukevaa mallia. Menettely on kuitenkin askel kohti kustannusvastaavampaa valvontamallia, mikä sinänsä on positiivista. Nyt esitetty muutos edelliseen esitykseen 3171/040300/2023 on muutos vähemmän kustannusvastaavaan suuntaan.

On merkittävää huomata, että tiukasti kustannusvastaava tuottoja säätelevä malli suojelisi yrityksiä ulkoisen pääoman kustannusten osalta, koska sellaisen mallin puitteissa toimiminen toisi käytännössä varmuuden kyvystä hoitaa ulkoisen rahoituksen kustannukset. Samalla tiukasti kustannusvastaava malli mahdollistaisi näin olleen erittäin suurella varmuudella ulkoisella rahalla tehdyt investoinnit monopoliasemassa toimiville yrityksille. Nykyinen malli ei ole ulkoisen pääoman korkojen käsittelyn osalta sellainen, että sitä voitaisiin hyvällä omatunnolla kutsua kustannusvastaavaksi. Nykytilanteessa yrityksille jää ainakin teoriassa riski siitä, että valvontamallin sallima kustannusten ja tuottojen kerääminen asiakkaalta ei riittäisi ulkoisen rahoituksen kustannusten ja pääomien lyhennysten maksamiseen. Käytännössä nykyisen ja nyt ehdotetun valvontamallin puitteissa tällainen riski voisi ilman aivan erikoisia olosuhteita toteutua vain tilanteessa, jossa yhtiö olisi erittäin velkaantunut ja lainoittanut investointejaan suhteessa vallitsevaan korkotasoon erittäin kalliilla vaihtuvakorkoisilla lainoilla tai muulla tavalla (valvontamallista riippumattomista syistä) joutunut rahoituksensa osalta tilanteeseen, että se joutuisi ongelmiin. Tällöin kyse ei olisi mallin takia tapahtuvasta ongelmatilanteesta vaan liikkeenjohtoon liittyvistä asioista ja yrityskohtaisesta riskienhallinnasta / riskienhallinnan epäonnistumisesta.

Kohtuulliseen tuottoasteeseen liittyvistä muutoksista todettakoon, että esitetty 54% vieraan pääoman osuuden soveltaminen on olennainen ja oikean suuntainen muutos aiemmin käytettyyn malliin ja muutos kohti alan todellista rahoitusrakennetta. Energiaviraston kannan olennainen muuttuminen optimaalisen rahoitusrakenteen määrittämisen osalta on tervetullut.

Tässä lausunnossa ei toisteta niitä huomioita, joita jo ensimmäisellä lausuntokierroksella VATT:n lausuntona esitettiin, mutta todettakoon, että ensimmäisen kierroksen lausunnossa esitetyt huomiot pätevät myös nyt esitettyyn päivitettyyn esitykseen.

Referenssit:

[1] Wessman, R., 2016, Luonnollisen monopolin sääntely: Sähkön siirtohinta Suomessa, Kansantaloudellinen aikakausikirja, 2/2016, 198-207

[2] Collan, M., Savolainen, J., and Lilja, E., 2022, Analyzing the returns and rate of return regulation of Finnish electricity distribution system operators 2015-2019, Energy Policy, 160, 112677

[3] Työ- ja Elinkeinoministeriö (2022), Akateeminen työryhmä sähkönsiirron ja – jakelun tariffien laskenta-menetelmistä, työryhmän lausunto Energiavirastolle, VN/2314/2021-TEM-3

Collan Mikael
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kymenlaakson Sähköverkko Oy kiittää Energiavirastoa mahdollisuudesta lausua sähkönjakeluverkon valvontamenetelmien 3. suuntaviivoista.

Vaikka menetelmiin on tehty joitakin muutoksia edelliseen suuntaviivaluonnokseen verrattuna, näemme kuitenkin yhä ongelmia toteuttaa tarvittavat verkostoinvestoinnit etenkin pitkällä aikavälillä. Laajamittaisen vihreän siirtymän vaatimien verkostoinvestointien sekä tarvittavien toimitusvarmuusinvestointien toteuttaminen tulee olemaan haastavaa nykyluonnoksen mukaisessa toimintaympäristössä.

Valvontamenetelmäluonnoksen arviointiin käytettävissä ollut aika on ollut kohtuuttoman lyhyt, joten emme ole pystyneet kartoittamaan muutosten pitkän aikavälin vaikutuksia kokonaisuudessaan riittävän kattavasti ja laaja-alaisesti. Energiavirasto ei myöskään ole näkemyksemme mukaan pystynyt tekemään uskottavaa vaikutustenarviointia nyt suunnitelluille muutoksille.

Suurin päivitys valvontamenetelmäluonnoksessa on tehty oikaistun pääoman laskentatapaan ja muutos on erittäin merkittävä nykyisiin voimassa oleviin menetelmiin verrattuna. Nyt esitetyssä luonnoksessa verkostoinvestoinnit jaetaan kahteen eri osaan, ennen vuotta 2024 tehtyihin investointeihin ja vuodesta 2024 lähtien tehtäviin investointeihin. Ennen vuotta 2024 tehtyjen investointien arvo ei muutu jatkossa lainkaan vaan se jäädytetään vuoden 2023 hintatasoon ja vuodesta 2024 eteenpäin investointien arvo jäätyy vuosittain ilman tulevaisuuden arvomuutosta.

Esitelty määrittäystapa on poistanut edellisessä luonnoksessa kuvatun takautuvan indeksiriippuvuuden historiallisista investoinneista, minkä näemme osin positiivisena asiana. Tämä

tehty päivitys ei kuitenkaan riittävällä tavalla varmista tarvittavia sähköverkon korvaus- ja uusinvestointeja sähköistyvän yhteiskunnan tarvitsemiin verkon laajennuksiin tulevaisuudessa. Näemme myös, että käytetty tuottopohjan jäädytystaso on historiallisen matala eikä se huomioi aiemmin korkeammalla hintatasolla tehtyjä investointeja, joita kuvaisi paremmin esimerkiksi 2016 vuonna määritetyt yksikköhinnat.

Lähtökohtaisena esityksenämme edelleen on, että verkonarvo tulee jatkossakin määrittää samalla tavalla kuin tällä hetkellä. Näkemyksemme mukaan valvontamenetelmissä tulee palata kesällä 2023 julkaistuun ensimmäisen valvontamenetelmäluonnoksen mukaiseen tapaan käsitellä sähköverkon jälleenhankinta-arvo ja nykykäyttöarvo kokonaisuudessaan perustuen viimeisimpiin yksikköhintoihin. Palaamista viimeisimpien kerättyjen yksikköhintojen käyttämiselle tukee vuonna 2013 voimaan astuneen sähkömarkkinalain periaate määrittää sähköverkon arvo markkinaperusteisesti käypään arvoon perustuen.

Toissijaisesti toistamme näkemyksenämme, että kiinnitettyjen yksikköhintojen oikeampi lähtökohta on käyttää vuoden 2016 verkkokomponenttihintoja. Tämä siitäkin syystä, että 2016 alkaneen valvontajakson yhteydessä myös WACC -tuottoastelaskenta muutettiin reaalisesta nominaaliseksi. Muutos lieventäisi hieman negatiivisia vaikutuksia, vaikkakaan tämä ei kuitenkaan kokonaan poista uuden menetelmäluonnoksen valuvikoja.

Kymenlaakson Sähköverkko Oy

Jouni Pylvänäinen

Toimitusjohtaja

Pylvänäinen Jouni
Kymenlaakson Sähköverkko Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Korkia ilmaisi ensimmäisen kuulemiskierroksen aikana huolensa suunniteltujen hinnoittelun valvontamenetelmien muutosten mahdollisista riskeistä. Sähköverkkoyhtiöiden valmius tehdä ennakoivia investointeja verkkoinfrastruktuurin vahvistamiseksi on kriittisessä roolissa mahdollistamassa Suomen vihreää siirtymää ja Suomen houkuttelevuutta vihreän siirtymän teollisten investointien kohdemaana. Korkia kehittää aktiivisesti uusiutuvan energian hankkeita useilla eri markkinoilla ja sähköverkkoyhtiöiden liian hidas investointitahti on useassa maassa merkittävä pullonkaula uusiutuvan energian investointien kasvulle. Tämä on johtanut jopa yli kymmenen vuoden odotusaikoihin uusien investointien verkkoliittymän osalta.

Ehdotetut parannukset alkuperäiseen luonnokseen vievät asiaa parempaan suuntaan, mutta eivät mielestämme riittävässä määrin. Edellisen kommentointikierroksen jälkeen yleinen markkinan epävarmuus on entisestään kasvanut ja kaikki investointiympäristöä heikentävät muutokset tulevat nyt erityisen huonoon hetkeen. Tätä käsitystä on vahvistunut myös käymämme keskustelut toimijoiden kanssa, jotka suunnittelevat merkittäviä vihreän siirtymän teollisia investointeja Suomeen.

Manner Matti
Korkia

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sähkönjakeluyhtiöt ovat ilmaisseet huolensa Energiaviraston ehdottamiin valvontamenetelmiin liittyen. Moni sähkönjakeluyhtiö on varoittanut meidän kaltaisiamme urakointiyhtiöitä voimakkaista investointien leikkauksista osan väläyttäessä jopa investointien jäädyttämistä kokonaan.

Mikäli sähkönjakeluyhtiöt joutuvat nyt painamaan jarrua investoinneille, niin muutaman investointien väli vuoden myötä korjausvelka kasvaa ja toimitusvarmuus heikkenevät. Tällöin yritysten on lopulta pakko investoida täyttääkseen lainsäädännön edellyttämät toimitusvarmuusvelvoitteet ja älykkäiden sähköverkkoyhtiöiden kehittämisen vaatimukset. Täten tulee vastaan myös kysymys, että mistä muutaman väli vuoden jälkeen löydetään urakoitsijat ja muut verkkoyhtiöille palvelua tuottavat alan erikoistoimijat? Energiaviraston laatimassa ehdotuksessa suurimmat kärsijät eivät todennäköisesti tule olemaan sähköverkkoyhtiöt vaan heille palvelua tuottava kumppanuusverkostonsa.

Mikäli valvontamenetelmien takia sähköverkkoyhtiöiden edellytykset investoida sähköverkkoihin heikkenevät, sen seuraukset voidaan tiivistää seuraaviin pääkohtiin,

1. Urakointiyhtiöt jäävät vaille töitä ja ajautuvat pahimmassa tapauksessa konkurssiin

On erikseen korostettava, että sähköverkkoinvestointien ja sähköverkon ylläpidon parissa urakoivat kyseiseen työhön erikoistuneet yhtiöt, joilla on erikoiskalustoa ja -osaamista. Investointileikkausten myötä nämä yhtiöt käytännössä menettävät tilauskantansa kokonaan ja sama käy myös heidän alihankintaverkostoillensa. Korvaavia alan erikoistoimijoita ei yksinkertaisesti ole olemassa investointileikkausten takia.

2. Sähköverkkoyhtiöt menettävät ison osan viankorjausresursseistaan

Viime vuosikymmenellä koettujen sähkönjakelun suurhäiriöiden korjaustöissä on paikallisten toimijoiden suurena apuna olleet meidän kaltaistemme urakointiyhtiöiden ammattihenkilöstö ja erikoiskalusto. Urakointiyhtiöiden lopettaessa toimintansa sähköverkkojen viankorjaus vaikeutuu ja hidastuu korjausaikojen noustessa vähintään kaksinkertaisiksi. Suurhäiriössä tapahtuva korjaustyö tehdään vaativissa maasto-oloissa ja henkilöstö on alttiina vaaralliselle toimintaympäristölle. Jatkossa korjaustyöt jäisivät entistä pienemmän ammattilaisjoukon varaan, jolloin työstä tulee entistä vaarallisempaa yhä pidemmäksi venyvien työvuorojen vuoksi. Korostaisin erityisesti kaluston puuttumisen merkitystä ja unohtamatta ammattitaitoisia koneen kuljettajia. Kysymyksessä ei ole mitkä tahansa tavalliset traktorit vaan erikseen työhön suunnitellut sekä varustellut koneet ja laitteet tehtävään erikoistuneiden ammattilaisten käytössä. Mistä nämä sähköverkkojen korjaukseen erikoistuneet ammattilaiset ja erikoiskalusto tulevaisuudessa saadaan, silloin kun jakeluverkkoa tuhoutuu luonnonolojen tai hybridisodankäynnin seurauksena?

3. Sähköverkkoalan ammattiosaaminen ja kalusto katoaa

Monen muun alalla pitkään toimineen pk-yrityksen tavoin olemme jo vuosia kouluttaneet itse tekijämme. Ammattikoulu voi antaa esimerkiksi sähköalalle vaadittavan pätevyyden, mutta osaaminen tulee hankkia kentän töissä. Aina Suomen sähköistymisen historiasta lähtien on alalla kokeneempi henkilöstö kouluttanut uudet tekijät ammatin erikoissaloihin. Sähköverkkoalan osaaminen ei ole kirjojen ja kansien välissä vaan se on ainoastaan ammattilaisten korvien välissä. Työpaikkojen kadotessa ja pk-yritysten lopettaessa katkeaa kymmeniä vuosia vanha osaamisen ketju, jonka uudelleen kerääminen on erittäin kallista ja aikaa vievää. Parhaillaan olemme toteuttamassa koulutuskuntayhtymä Jedun kanssa sähköverkon oppimisympäristöä Nivalan ammattikoululle, jolla turvattaisiin tulevaisuuden tekijöiden systemaattinen koulutus.

4. Viime vuosina kehitetyt innovatiiviset toimintamallit lakkaavat

Tällä voimakkaasti kilpaillulla toimialalla me pk-yritykset olemme yhteistyössä eri sähköverkkoyhtiöiden kanssa kehittäneet rakentamistoimintaa entistä tehokkaammaksi, ympäristöystävällisemmäksi ja turvallisemmaksi. Tämän takeena on ollut urakoitsijoiden ja verkkoyhtiöiden pitkä ja suunnitelmallinen kumppanuus. Alan toimijoiden lopettamisen myötä alalta poistuisi juuri ne asiat ja toiminnot, joita tarvittaisiin tulevaisuudessa. Muutoin kuluttajien sähkönsiirtomaksut voivat nousta urakointialan tehottomien prosessien vuoksi.

5. Ketkä rakentavat yhteiskunnan puhdasta sähköistä siirtymää ja huoltovarmuutta tässä epävakaassa maailmantilanteessa?

Niin, ketkä? Valtakuntamme elintärkeän infran huolto ja ylläpito on meidän ”käytännön työtä” suorittavien yritysten ja ammattilaisten käsissä. Nyt jos koskaan alalle tarvittaisiin ennustettavaa pitkäjänteisyyttä, jotta yhteiskunnan sähköinen siirtymä onnistuu ja pystymme turvaamaan yhteiskunnan huoltovarmuuden tässä vaikeassa maailmantilanteessa.

6. Ilmajohtoverkko on kustannustehokkaampaa saneerata nyt kuin tulevaisuudessa.

Nykyinen ilmajohtoverkko vanhenee kaiken aikaa, ja jo nyt verkkoon tehtävät huoltotoimenpiteet joudutaan yhä useammin suorittamaan esimerkiksi henkilönostokorista tai vastaavasta pylväiden ja muiden rakenteiden heikon kunnon vuoksi. Tämä lisää kustannuksia perinteiseen kiipeämistekniikkaan verrattuna. Heikentyvät rakenteet eivät pelkästään lisää huoltokustannuksia vaan aiheuttavat entistä enemmän vaaratilanteita verkkoa huoltavalle henkilöstölle. Tilanne pahenee vuosi vuodelta.

Lopuksi kysyn, onko meillä suomalaisilla varaa yllä lueteltuihin riskeihin aikana, jolloin yhteiskuntamme on entistä riippuvaisempi sähköjärjestelmän toimitusvarmuudesta?

Niskakoski Tomi
KNK Networks

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Carunan lausunto Energiaviraston 1.12.2023 julkaisemien muutosten sisällöstä ja vai-kutuksista sähkön jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiksi valvontajaksoilla 2024–2027 ja 2028–2031, Dnro 3878/040300/2023

1 Yleiset huomiot

Energiavirasto on julkaissut 1.12.2023 lausuttavaksi muutoksia 13.10.2023 esittelemäänsä sähkön jakeluverkkoyhtiöiden valvontamenetelmiä valvontajaksoilla 2024–2027 ja 2028–2031 koskevaan vahvistuspäätösluonnokseensa. Caruna Oy ja Caruna Espoo Oy ("Caruna") kiittävät mahdollisuudesta lausua Energiaviraston vahvistuspäätösluonnoksen muutoksesta ja toteavat lausuntonaan seuraavan. Vetoamme myös edellisellä lausuntokierroksella 10.11.2023 toimittamassamme lausunnossa esittämäämme. Lausuntomme ei sisällä salassa pidettäviä tietoja. Lausunnossa viitattu liite sisältää salassa pidettäviä tietoja, ja se toimitetaan Energiavirastolle erikseen.

1.1 Yhteenveto joulukuun 1.päivä julkaistujen muutosten sisällöstä ja vaikutuksista

Energiaviraston muutokset lokakuussa julkaistun päätösluonnoksen jälkeen ovat luonteeltaan kosmeettisia ja eivät paranna tulevien investointien rahoituskykyä. Yksittäisenä muutoksena investointikannustimeen tehty muutos sekä purkukustannusten käsittelyyn tehty muutos ovat positiivisia, mutta tulevaisuuden kassavirtavaikutukseltaan niin pieniä, että näillä ei ole seuraavien 8 vuoden investointikykyä parantavaa vaikutusta. Päinvastoin Carunan arvion mukaan tehtyjen muutosten jälkeenkin, Energiaviraston menetelmät pakottavat toteutuessaan vähintään 50–70 prosentin laskuun Carunan vuotuisissa investoinneissa (liite 1, investointinäkyvät). Investointien

leikkaaminen johtaa puolestaan erittäin negatiivisiin seurauksiin asiakkaille, kumppaneille ja suomalaiselle yhteiskunnalle.

On hyvä ymmärtää, että investointien arvioidut leikkaukset eivät koske vain uusia liittymiä, seuraavan sukupolven älymittareiden käyttöönottoa, siirtokapasiteetin lisäyksiä vaan myös edelleen tarvittavia toimitusvarmuusinvestointeja sekä käyttöikänsä päähän tulleen verkon korvausinvestointeja. Mikäli Energiavirasto toteuttaa lopullisessa vahvistuspäätöksessään menetelmät nyt esitetyn mukaisina, johtaa tämä lainvastaaiseen tilanteeseen, jossa valvontamenetelmät eivät mahdollista sähkönjakelijalle sähkömarkkinalainsäädännön ja -sääntelyn asettamien vaatimusten täyttämistä. Välitön ja merkittävä investointiohjelman sekä liiketoiminnan karsiminen johtaa asiakkaiden sähkön laadun heikkenemiseen, nykyistä hitaampaan vikojen korjaamiseen sekä kyvyttömyyteen kehittää verkkoa vastaamaan nykyisiä ja tulevia asiakkaiden sekä suomalaisen yhteiskunnan tarpeita (liite 1. / m). Vakavaraisuuden turvaamiseksi sähkönjakeluyhtiöissä tarvitaan myös hinnankorotuksia kasvavien kustannusten kattamiseksi, jolloin Energiaviraston tavoitteet jakeluhintojen laskusta eivät nekään toteudu.

Caruna ja sen omistajat ovat investoineet jakeluverkon kehittämiseen viimeisten vuosien aikana merkittäviä summia. Rakennuskustannusten noustessa ja inflaation kasvaessa iso osa investoinneista on jouduttu tekemään nyt käytössä olevia, ensi sijassa vuoden 2020 kustannustietoon pohjautuvia, regulaation yksikköhintoja kalliimmalla. Näiden investointien kannattavuuslaskenta on perustunut regulaation historialliseen kehitykseen ja oletukseen tämän jatkumisesta, eli luottamukseen siitä, että esimerkiksi viimeaikaisen poikkeuksellisen kovan inflaation myötä kasvaneet todelliset rakentamisen kustannukset tulevat nyky menetelmien mukaisesti läpi edes osittain seuraavassa yksikköhintapäivityksessä ja sen mukana tehtäessä omaisuuden uudelleenarvostuksessa. Nyt Virasto yllättäen ja ennakoimattomasti esittää, ettei näin olekaan, mikä johtaa siihen, että jo tehdyt investoinnit muuttuvat kannattamattomiksi (liite 1. / d).

Energiavirasto on todennut joulukuussa lokakuun vahvistuspäätösluonnokseen tehtyjen muutosten julkaisun yhteydessä, että tehtyjen muutosten tavoitteena on ollut turvata jakeluverkonhaltijoiden kyky toteuttaa tarvittavat investoinnit seuraavan kahdeksan vuoden aikana. Näin ei todellisuudessa ole ja edellä mainittu väite on virheellinen. Energiavirasto ei myöskään ole esittänyt väitteensä tueksi uskottavaa laskelmaa, joka osoittaisi miten esitetyt muutokset ja niiden pohjalta kehittyvä sallittu liikevaihto riittäisi kattamaan inflaation ja korkotason nousun myötä kasvaneet toiminnan kustannukset (ei vain investoinnit vaan myös operatiivisen toiminnan ja rahoittamisen kustannukset). Carunan oman analyysin mukaan Energiaviraston muutokset ovat luonteeltaan kosmeettisia, eivätkä ne paranna yhtiöiden investointikykyä verrattuna lokakuussa lausunnoilla olleeseen luonnokseen. Carunan osalta joulukuun muutokset johtavat päinvastoin esimerkiksi verkko-omaisuuden arvon osalta vielä huonompaan tulokseen kuin lokakuun menetelmät (liite 1. / f). Energiavirasto on, puutteellisen ja väärään dataan pohjautuvan analyysin perusteella, tehnyt virheellisiä johtopäätöksiä. Carunan oma analyysi vahvistaa, että joulukuun menetelmät eivät ole parantaneet sallittua liikevaihtoa (liite 1 / b) vaan pakottavat toteutuessaan edelleen suunnitellun investointiohjelman merkittäviin leikkauksiin (liite 1/ e).

Keskeinen ja tulevaisuuden investointikyvyn yksinään romuttava valvontamenetelmämuutos on äkillinen, ennakoimaton ja virheellisesti valmisteltu muutos verkko-omaisuuden arvon määrittyslogiikkaan. Tämä muutos esiteltiin kaksi vuotta kestäneessä valvontamenetelmäkehityksessä ensimmäisen kerran lokakuussa julkaistussa vahvistuspäätösluonnoksessa. Lokakuussa esitettyä ja historialliseen kehitykseen verrattuna periaatteellista verkko-omaisuuden arvon määrittymisen uutta logiikkaa ei ollut kertaakaan käsitelty sidosryhmien kanssa kaksivuotisen sääntelyn kehittämismuutoksen aikana. Energiavirasto perustelee kyseistä tuottopohjan arvostusta koskevaa muutosta käytännössä pelkästään yhdellä ulkopuolisella selvityksellä (DFC), joka esiteltiin vasta lokakuussa 2023. Huomionarvoista on, että kyseinen selvitys keskittyi ainoastaan arvioimaan yksittäistä inflaation käsittelytapaan liittyvää kysymystä, ottamatta huomioon muuta sääntelykokonaisuutta, suomalaista verkonhaltijoiden toimintaympäristöä tai suomalaisen sekä eurooppalaisen lainsäädännön vaateita sähkönjakelun hinnoittelua koskeville valvontamenetelmille. Edellisen lisäksi Energiavirasto tai raportin laatija (DFC) ei esittänyt raportissa tai sen jälkeen minkäänlaista vaikutusarviointia raportissa pohdittujen, erilaisten tuottopohjan määrittelytapojen vaikutuksesta jakeluyhtiöiden toimintaan, niiden kykyyn hoitaa tarvittavia investointeja tai muita operatiivisia velvoitteitaan. Energiavirasto tai raportin tekijä eivät myöskään analysoineet, täyttäisivätkö raportissa pohditut vaihtoehtoiset tuottopohjan määrittelytavat Suomen ja EU:n lainsäädännön jakeluhinnoittelun valvontamenetelmille asettamat vaatimukset tai Suomen hallituksen energia-alalle määrittämät strategiset tavoitteet. Niin ikään, Energiavirasto tai raportin laatija eivät arvioineet pohdittujen muutosten toteuttamiskelpoisuutta osana suomalaista valvontamenetelmäkokonaisuutta. Edellisen pohjalta on selvää, että Energiavirastolla ei ole ollut riittävää tietoa ja ymmärrystä ehdotetun tuottopohjan määrittelytavan muutoksen vaikutuksista yritysten kykyyn investoida, rahoittaa toimintaansa (liite 1. / a) tai täyttää niille lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia.

Näin merkittävän muutoksen myöhäinen esittely ja käyttöönotto ilman asianmukaista vaikutusten ennakkoarviointia tai kuulemista rikkoo selvästi myös hallintolain edellyttämiä hyvän hallinnon periaatteita, joita lainsäädäntö edellyttää viranomaiselta. Lisäksi ehdotettu muutos on luonteeltaan takautuva, vaikuttaen erittäin negatiivisesti jo tehtyjen investointien ja sidotun pääoman odotettuun tuottoon ja tuleviin kassavirtoihin (liite 1. / d). Lisäksi esitetty muutos vaikuttaa dramaattisesti yhtiön arvoon ja puuttuu siksi merkittävästi perustuslailliseen omaisuuden suojaan. Tämä lisää liiketoiminnan riskiä entisestään, mikä vaikuttaa erityisesti kykyyn ja hintaan hankkia tarvittavaa pääomaa tulevaisuudessa.

Jäädetyttyyn tuottopohjaan perustuva menetelmä pysäyttää verkkoinvestoinnit (liite 1, investointinäykymät) ja johtaa siten vakaviin ja hankaliin kerrannaisvaikutuksiin kuluttajille, tuottajille, rakennuskumppaneille ja suomalaiselle yhteiskunnalle. Tuottopohjan määrittelytapa on pysynyt käytännössä muuttumattomana lokakuun luonnoksesta lähtien ja Energiavirasto teki joulukuun muutoksissa verkko-omaisuuden arvon määrittämiseen vain pintapuolisia muutoksia, jotka eivät paranna jakeluverkonhaltijan pitkän aikavälin investointikykyä vaan päinvastoin, ainakin Carunan osalta, heikentävät niitä entisestään (liite 1. / n). Kaiken lisäksi joulukuulle tehdyt kosmeettiset muutokset näyttäytyvät hyvinkin tarkoitushakuisessa valossa, kun Virasto esittää olemassa olevan omaisuuden arvon jäädyttämistä nyt käytössä oleviin yksikköhintoihin, jotka ovat yli 10-vuotisen yksikköhintahistorian ajalta kaikkein heikoimmat eivätkä huomioi mitenkään viime vuosina rakennusmarkkinalla tapahtunutta kustannusinflaatiota.

Caruna näkee, että Energiaviraston esittämä metodologia jäädytetystä omaisuuden arvosta perustuu puutteellisiin tietoihin, riittämättömään vaikutusarviointiin ja sääntelyn kokonaisuuden huomioinnin laiminlyöntiin. Lisäksi Caruna katsoo, että Energiaviraston joulukuun luonnos on ristiriidassa sähköverkkosääntelyn kanssa. Sähköverkkoasetus sisältää useita jakeluverkonhaltijoita koskevia tavoitteita, esimerkiksi toimitusvarmuus, ympäristön kestävyys, kohtuulliset hinnat. Lisäksi lainsäädännöstä tulee monia jakeluverkonhaltijoita koskevia velvoitteita, esimerkiksi verkon kehittäminen, ylläpito ja käyttövarmuus, eikä näitä tavoitteita ja velvoitteita saavuteta nyt esitetyillä valvontamenetelmillä.

Energiaviraston lokakuussa esittämä vahvistuspäätösluonnos sekä siihen joulukuussa esitetty muutokset heikentävät merkittävästi tarvittavan rahoituksen ja uuden pääoman saatavuutta, jolloin Carunan on erittäin haasteellista täyttää sähköverkkosääntelyn mukaiset velvoitteensa. Käytännössä omaisuuden arvon merkittävä lasku johtaa siihen, että Caruna on pakotettu leikkaamaan tarvittavia investointeja rahoitusaseman turvaamiseksi. Tästä huolensa ovat esittäneet myös maailmanlaajuiset luottoluokituslaitokset, jotka ovat julkaisseet omat riskiraporttinsa (8.12.2023) suunnitteilla olevista menetelmämuutoksista sekä niiden mahdollisista vaikutuksista yhtiöiden luottoluokitukseen.

Kaiken edellisen takia Caruna näkee, että Energiaviraston on muutettava esitettyjä menetelmiä lopulliseen vahvistuspäätökseen lainsäädännön vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi sekä vaikutusanalyysissä tehtyjen virheiden ja virheellisen valmistelun korjaamiseksi. Käytännössä edellisen korjaaminen tarkoittaa tuottopohjan määrittämistavan muutoksen perumista ja tältä osin jatkamista nykyisellä tuottopohjan arvostustavalla. Eli menetelmää, jossa koko tuottopohja arvostetaan uudelleen neljän vuoden välein viimeisimpien yksikköhintojen mukaisesti. Edellä mainittu menetelmä on ainoa tapa varmistaa kyky rahoittaa tulevaisuuden investoinnit ja täyttää kaikki lainsäädännölliset vaatimukset.

1.2 Lokakuun päätösluonnoksen ja joulukuun muutosten suurimmat ongelmakohdat ja Carunan muutosvaatimukset

1.2.1 Tuottopohjan määrittämismenetelmä

Tuottopohjan jäädyttäminen investointivuoden rahan arvoon tuhoaa käytännössä tulevien vuosien investointikyvyn, millä on vakavia kerrannaisvaikutuksia. Energiavirasto ei ole, muutosta esittäessään, arvioinut sen vaikutusta yhtiöiden tuleviin investointeihin, lakisääteisten velvoitteiden ja tavoitteiden täyttymiseen tai yhtiöiden kykyyn saada riittävää rahoitusta sekä kohtuullista tuottoa sidotulle pääomalle.

Esitetyn tuottopohjan arvostamista koskevan muutoksen (jäädytetty tuottopohja) periaatteelliset ongelmat esitetään seuraavassa:

1) Ensinnäkin jäädytetyn tuottopohjan mallissa inflaatio syö vuosittain tulevia investoinnin tulokassavirtoja, mikä johtaa siihen, että investoinnille määritetty kohtuullinen tuotto ja lopulta sallittu liikevaihto eivät riitä kattamaan kaikkia investoinnin aiheuttamia kustannuksia (liite 1 / c). Sähkömarkkinasääntely lähtee siitä, että jakeluhinnoittelun (sallittu liikevaihto) tulee kattaa sidotulle pääomalle saatavan kohtuullisen tuoton lisäksi myös tarvittavat investoinnit sekä operatiivisen toiminnan kustannukset. Esitetyssä jäädytetyn tuotto-pohjan mallissa ei näin ole vaan investoinnin nettokassavirrat jäävät negatiivisiksi, erityisesti jos investoidaan regulaation yksikköhintoja kalliimmalla. Lisäksi jäädytetty menetelmä johtaa siihen, että sähköverkon omaisuuserien arvo ei enää pitkällä aikavälillä vastaa markkinahintaa, jolloin tuottopohjan tuottama rahavirta ei mahdollista verkkoon tarvittavaa korvausinvestointia pitoajan lopussa ja tekee korvausinvestoinneista mahdottomia rahoittaa.

2) Toiseksi nykyisen tuottopohjan jäädyttäminen nykyisiin yksikköhintoihin tekee jo tehdyistä investoinneista kannattamattomia (liite 1 / d), kun viimeaikaista korkeaa inflaatiota ei kateta investointihetkellä odotetulla tavalla. Se alentaa merkittävästi jo sidotulle pääomalle odotettua kohtuullista tuottoa ja on luonteeltaan jo sitoutunutta pääomaa ja omaisuuden arvoa merkittävästi laskeva taannehtiva muutos, rikkoen näin perustuslaillista omaisuudensuojaa.

3) Jäädytetty tuottopohjamalli laskee takautuvasti suuren osan koko toimialan omaisuuden ja oman pääoman arvosta yhdessä yössä (liite 1 / n), riippumatta ajanhetkestä johon jäädytys tehdään. Nyt joulukuussa tehty muutos jäädytys hetken hinnoista rankaisee erityisen merkittävästi paljon toimitusvarmuusinvestointeja viimeisen 10 vuoden aikana tehneitä yrityksiä. On merkittävää, että Energiavirasto on tietoisesti esittämässä olemassa olevan verkko-omaisuuden arvon jäädyttämistä 10-vuotisen historian alhaisimpiin yksikköhintoihin, jotka perustuvat ensisijassa vuoden 2020 kustannustasoon ja eivät huomioi mitenkään sen jälkeen tapahtunutta merkittävää kustannusinflaatiota ja tämän vaikutuksia jo tehtyihin investointeihin. Sähköverkkoinvestoinnit ovat hyvin pitkäaikaisia ja tuottopohjan määrittely-tavan merkittävä muuttaminen kesken pitoaikaa heikentää tulevaisuuden investointikykyä sekä kasvattaa toiminnan riskiä.

Esitetty tuottopohjan muutos on ollut äkillinen, arvaamaton ja vaikutuksiltaan huonosti analysoitu sekä puutteellisesti ja erittäin kapea-alaisesti perusteltu. Caruna näkee, että Energiavirasto on tuottopohjan arvostamiseen liittyvää muutosta valmistellessaan ja sitä puutteelliseen vaikutusarviointiin ja tietoon perustuen esittäessään rikkonut hyvän hallintotavan periaatteita. Valmistelun vaillinaisuus sekä muutoksen yllätyksellisyys lisäävät sääntelyriskiä ja johtavat väistämättä tulevaisuuden pääomakustannusten nousuun (liite 1 / g - i).

Energiavirasto on perustellut päätösluonnoksessa tehtyjä merkittäviä muutoksia pitkälti ulkomailaiselta konsulttitoimisto DFC:ltä tilaamallaan raportilla, kuitenkin ohittaen raportissa esitetyt varaukset. Kyseinen DFC:n raportti on päivätty vasta 2.10.2023. Raportin julkaisuajankohta on siis jättänyt Energiavirastolle vain 11 päivää raportin ehdotusten arvioimiselle ja implementoimiselle päätösluonnokseen. Ottaen huomioon asian monimutkaisuus ei Energiavirastolla ole edes teoriassa voinut olla mahdollisuutta selvittää ja arvioida raportin ehdotuksia osana menetelmiä. DFC:n raportti sisältääkin ratkaisuja, joiden kokonaisvaltainen arviointi vaatii merkittävästi aikaa ja sidosryhmien

kuulemista. Raportti tarkastelee ainoastaan teoreettisia vaihtoehtoja, eikä käsittele niiden soveltuvuutta tai vaikutusta käytännössä ja suomalaisessa valvontamenetelmäkokonaisuudessa taikka huomioi menetelmien historiallista kehitystä ja menetelmien ohjausvaikutuksia. Energiaviraston valmistelu-aika tai verkkoyhtiöille lokakuussa tai nyt joulukuussa annettu lausumisaika ei missään tapauksessa riitä raportissa esitettyjen teoreettisten muutoksien saati niiden implementoinnin riittävään arviointiin osana valvontamenetelmien kokonaisuutta. Todettakoon vielä erikseen, että Carunan analyysin valossa raportissa käsitelty teoreettinen tuplainflaatio ei käytännössä näytä toteutuneen suomalaisessa kustannuskehityksessä vaan verkko-omaisuuden yksikköhinnat ovat laskeneet samaan aikaan kun inflaatio on kasvanut (liite 1 / j). Nykyinen tuottopohjamalli on toiminut erittäin tehokkaasti tarjoten asiakkaille Euroopan alhaisimmat sähkönsiirtohinnot verkkokilometriä kohden sekä korkean toimitusvarmuuden ja sähkön laadun ((liite 1 / k).

Energiavirasto ei muuttanut tuottopohja määrittelytapaa lokakuusta joulukuulle, vaikka kuulemisessa enemmistö vastaajista suositteli sitä tulevien investointien varmistamiseksi. Viime vuosikymmenen aikana jakeluverkonhaltijat ovat parantaneet verkon toimitusvarmuutta investoimalla, ottamalla velkaa ja viivyttämällä voitonjakoa pitkän aikavälin näkemyksensä ja sääntelyjärjestelmään osoittamansa luottamuksen perusteella. Näin ei ole enää. Tarve leikata investointeja välittömästi vaikuttaa pitkällä aikavälillä erittäin negatiivisesti huoltovarmuudenkin kannalta kriittiseen infrastruktuuriin.

Energiaviraston omien tavoitteiden ja sähköverkkosääntelyn noudattamiseksi sekä investointien leikkaamisen välttämiseksi tuottopohjan määrittämistapa on palautettava nykyiseen tapaan, jossa koko tuottopohja uudelleenarvostetaan neljän vuoden välein viimeisimpien yksikköhintojen pohjalta.

1.2.2 Tuottoaste

Energiavirasto ei myöskään muuttanut tuottoasteessa mukana olevaa velkapreemiota Carunan lokakuussa esittämien kommenttien pohjalta. Tuottoasteen velkapreemion tarkoitus on kuvata liiketoiminnan riskitasoa. Energiaviraston esitys referenssiryhmän alimman kvartaalin käyttämisestä velkapreemion määrittämisessä on eriskummallinen ottaen huomioon Viraston omat viimeaikaiset, suomalaisen jakelutoiminnan riskiä suhteessa verrokkeihin merkittävästi kasvattavat, toimet. Huonosti valmisteltu ja yllättäviä muutoksia pitkään voimassa olleisiin menetelmiin esittävä lokakuussa julkaistun päätösluonnoksen sisältö nimenomaa on kasvattanut sähkönjakelutoiminnan riskiä. Erityisesti kun huomioidaan myös nyt tehdyn kehitystyön pohjalle jo vuonna 2022 tehtyt, poikkeukselliset kesken valvontajakson tehdyt muutokset. Carunan, ja myös kansainvälisen luottoluokittajan Standard & Poorsin, näkemyksen mukaan suomalaisen jakelutoiminnan riskitaso on päinvastoin noussut, ei laskenut. Tästä on osoituksena Carunan luottoluokituksen lasku Energiaviraston aiempien muutosten jälkeen kesken sääntelykauden vuonna 2022. Nyt menetelmiin esitetyt merkittävät muutokset lisäävät entisestään sääntelyyn liittyviä taloudellisia riskejä. Nämä riskit ovat kasvaneet myös nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa ja suomalaiseen kriittiseen infraan kohdistuneen kasvaneen uhan seurauksena. Velkarahoituksen kustannukset ovat nousseet ja

suomalaisilla jakeluverkkoyhtiöillä on käytettävissään kalliimpaa vierasta pääomaa kuin muilla infra-toimialoilla, joihin samoja riskejä ei kohdistu. Siksi velkapreemion tulisi perustua vertailuryhmän ylimpään kvartiiliin eikä alakvartiiliin.

Energiaviraston tulisi valita vertailuryhmän ylin neljännes velkapreemiolle.

1.3 Toteutuessaan menetelmät tarkoittaisivat merkittäviä negatiivisia vaikutuksia kaikille sidosryhmille

Lokakuussa julkaistu vahvistuspäätösluonnos ja siihen joulukuussa julkaistut muutokset eivät täytä Energiaviraston muutoksille itse esittämiä tavoitteita tarvittavien investointien turvaamiseksi. Lisäksi lopputulos rikkoo edelleen sähköverkkolainsäädäntöä ja -määräyksiä sekä on valmistelun osalta ollut hallintolain vastainen.

Toteutuessaan, nyt esitetyt valvontamenetelmät johtaisivat merkittäviin negatiivisiin seurauksiin yhtälailla jakeluyhtiöille kuin niiden asiakkaille, kumppaneille ja suomalaiselle yhteiskunnalle. Esimerkkejä keskeisistä negatiivista vaikutuksista ovat mm. seuraavat:

- 1) Nykyisen investointiohjelman supistaminen minimitasolle, mikä tarkoittaisi arviolta noin 50–70 prosentin leikkauksia suunniteltuihin investointitasoihin. Näin suuret sopeutustarpeet johtaisivat siihen, että myös verkon ikääntymisestä johtuvia korvausinvestointeja sekä toimitusvarmuuden parantamiseksi tehtäviä investointeja joudutaan leikkaamaan (liite 1. / e & m)
- 2) Kriittisen infrastruktuurin kehityksen heikkeneminen, jolla on erittäin kielteinen vaikutus sähkönjakelun toimitusvarmuuteen (liite 1. / m)
- 3) Aiempaa huonompi sähkönjakelun laatu asiakkaille, kun verkon kunto rapautuu ja viankorjaus kestää entistä kauemmin resurssien vähentyessä
- 4) Etupainotteisesti tehty ja ennakoimattomat loppuasiakkaita koskevat hinnankorotukset, joita joudutaan tekemään yhtiön maksukyvyn turvaamiseksi
- 5) Puhtaan siirtymän merkittävä hidastuminen, johtuen siitä, että sähköverkosta tulee pullonkaula kehitykselle liitettävyyden ja kapasiteetin muuttuessa rajalliseksi (liite 1. / l)
- 6) Luottamuksen rapautuminen Suomeen sijoituskohteena ja kyvyttömyys saada ulkomaista pääomaa
- 7) Jakeluverkonhaltijoihin ja näiden kumppaneihin kohdistuvat työllisyysvaikutukset

Ainoa tapa välttää edellä mainitut vakavat seuraukset jakeluyhtiöille, asiakkaille ja suomalaiselle yhteiskunnalle on peruuttaa ehdotettu muutos verkko-omaisuuden arvon määrittämiseen ja palata

nykyiseen menetelmään, jossa koko omaisuuspohja uudelleenarvostetaan sääntelyyn perustuvilla yksikköhinnoilla neljän vuoden välein.

2 Carunan vaatimat muutokset tehtäväksi lopulliseen vahvistuspäätökseen

Caruna edellyttää, että Energiavirasto peruuttaa lokakuun vahvistuspäätösluonnoksessa esitetyn ja joulukuussa marginaalisesti muokatun tuottopohjan arvostamismetodologiaa koskevan muutoksen (jäädytys) ja palaa verkko-omaisuuden arvon määrittämisen osalta nykyiseen metodologiaan, jossa koko olemassa oleva verkko-omaisuus arvostetaan markkina-arvoonsa joka neljäs vuosi viimeisimpien yksikköhintojen perusteella.

Muilta osin Caruna viittaa asiassa aiemmin lausumaansa.

Neilimo-Kontio Noora
Caruna Oy - Caruna Espoo Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Enerke Oy:n lausunto muutoksista sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin

Sähköjärjestelmien suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon palveluja tarjoavien yritysten näkökulmasta haluamme tuoda esille huolestamme toimialan jatkuvuudesta ja työvoiman pysyvyydestä. Verkonhaltijoiden tällä lausuntojaksolla esille tuomat kommentit investointien lopettamisesta ovat jo aiheuttaneet epävarmuutta toimialan työpaikoista ja siten epävarmuutta palveluyritysten toiminnan jatkuvuudelle. Enerkellä olemme viime vuosina halunneet rakentaa tulevaisuutta uusille työntekijöille ja kertoneet heille sähkön tarpeen lisääntymisen lisäävän verkkoihin kohdistuvia töitä. Viraston uuden valvontamallin julkitulon jälkeen verkonhaltijat ovat viestineet viime viikkoina hyvin erilaisesta tulevaisuudesta, jossa toimitusvarmuusinvestoinnit tulisivat päättymään – miten käy toimialan työpaikkojen?

Edellä mainittujen seikkojen vuoksi kannamme suurta huolta viankorjausresurssien saatavuudesta jatkossa, jos peruskuorman tuomia korvausinvestointeja ei olisi jatkossa. Mikäli näin kävisi, Suomessa tulee mahdollisesti haasteita myös huoltovarmuusresurssien saatavuudessa.

Palvelusektorin toimijana me Enerkenä haluamme jatkossakin olla mukana Suomen sähköjärjestelmien ylläpitäjänä. Toivomme, että verkonhaltijoiden aiemmin toimittamien kehityssuunnitelmien vaatimat rahoitusmahdollisuudet toteutuisivat. Se vaatii, ettei nyt esillä olevia viraston valvontamalleja toteutettaisi esitetyn mukaisesti. Toivomme viraston huomioivan verkkojen omistajien esille nostamat valvontamallin heikkoudet, jotka estävät heidän investointinsa sähköverkkoihin.

Janne Huotari

toimitusjohtaja

Enerke Oy

Huotari Janne
Enerke Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Verkkotoimintojen hinnoittelun kohtuullisuuden valvontamenetelmien päivittäminen vuosille 2024–2027 ja 2028–2031

Eltel Networks Oy ("Eltel") käyttää mahdollisuuttaan lausua otsikon asiassa. Eltelillä on markkinajohtajana vuosikymmenten kokemus kantaverkon ja sähkönjakeluverkon suunnittelussa, rakentamisessa, kunnossapidossa ja viankorjauksessa.

Eltel on huolissaan suunniteltujen valvontamenetelmien negatiivisista markkina-, toimitusvarmuus ja huoltovarmuusvaikutuksista. Tähän liittyen haluamme tuoda esille näkemyksemme seuraavista asioista:

- Ennakoimattomat valvontamenetelmämuutokset, erityisesti verkon arvon jäädyttäminen, nostavat asiakkaidemme rahoituskustannuksia, laskevat heidän luottoluokitustaan ja tuhoavat investointiedellytykset.
- Valvontamenetelmien tulisi kannustaa toiminnan kehittämiseen ja investointeihin sekä mahdollistaa niiden rahoittaminen ja toteuttaminen, sen sijaan, että ne heikentävät verkkoyhtiöiden nykyisiä edellytyksiä investoida.
- Lain vaatimien, verkkoyhtiöiden kehittämissuunnitelmien mukaan toimitusvarmuuden takaamat työt jatkuisivat tasaisesti. Samalla vähenisivät edelleen asiakkaiden sähkökatkot ja niiden kestot. Nyt tämä positiivinen kehitys on loppumassa. Sähköverkkoja on vahvistettava tulevaisuuden tarpeisiin ja elinkaarensa päässä olevat sähkönjakeluverkot on uusittava pitkälle tulevaisuuteen
- Koko toimiala tarvitsee pitkäjänteisen ja ennakoitavan regulaatioympäristön ja läpinäkyvät valvontamenetelmät
 - o Vuoden 2021 lopussa, kesken valvontajakson tehtyjen muutosten takia verkkoyhtiöt leikkasivat investointejaan voimakkaasti ja urakointimarkkinat kärsivät merkittävästi

- Esitetyt valvontamenetelmät tulevat heikentämään verkkoyhtiöiden investointiedellytyksiä huomattavasti ja täten aiheuttamaan merkittäviä haasteita sähköverkkojen urakointiyhtiöille, maanrakentajille sekä materiaalitoimittajille
- o Jos investoinnit eivät jatku, ei ole töitäkään. Ja kun ei ole töitä, ei ole myöskään sähkökatkojen korjaajia lumikuormissa ja myrskyissä. Pitkät sähkökatkot uhkaavat palata
- o Investointien väheneminen johtaa välittömästi henkilöstövähennyksiin
- o Henkilöstövähennykset näkyvät suoraan palveluntuottajien kyvyssä toimia poikkeustilanteissa ja huoltovarmuus kärsii kriittisen infran osalta
- o Jo tällä hetkellä viankorjausresurssit ovat kriittisellä tasolla, alhaiset investointitasot eivät työllistä normaali aikana riittävästi asentajia joita tarvittaisiin esimerkiksi myrskykorjauksissa.
- o Toimialan kiinnostavuus vähenee jatkuvasti ja nuorten houkuttelevuus alalle on jo nyt erittäin haasteellista

Toteamme lopuksi vielä yhteenvetona, että toimitusvarmuus on huoltovarmuutta. Keskeisenä osana huoltovarmuutta on verkkojen häiriönsietokyky. Verkkoja on pystyttävä kehittämään samalla kun sähkön kulutus kasvaa, jotta vältämme sähköverkkojen huoltovarmuuden heikkenemisen. Huoltovarmuuden merkitys korostuu nykyisessä maailmantilanteessa.

Pyydämme Energiavirastoa huomioiman yllä esitetyt huolenaiheemme lopullisia päätöksiä tehtäessä.

ELTEL NETWORKS OY

Juha Luusua, toimitusjohtaja

puh. 040 3113005

sähköposti: juha.luusua@eltelnetworks.com

Luusua Juha
Eltel Networks Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hei!

Nyt esitykseen tehdyt muutokset eivät riitä turvaamaan vaadittuja investointeja sähköverkon kehittämiseen.

Toivomme, että säädösehdotus palautettaisiin vastaamaan alunperin keväällä keskusteltuun kokonaisuuteen, jotta verkkoyhtiöiden investointivalmius ja uusiutuvan energian yhtiöiden toimintaedellytykset paranisivat.

Suomi on uniikissa asemassa uusiutuvan energian murroksessa johtuen merkittävästä hyödynnettävistä maa-alueista, ja investointeja edistävät yhteiskunnallisesta vakaudesta. Tätä mahdollisuutta ei tulisi regulaatiolla jarruttaa.

Kunnioittavasti,

Ville Kaituri

Toimitusjohtaja ja perustaja

Biosolar Oy

Kaituri Ville
Biosolar Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto 8.12.2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausuntopyynnön diaarinumero: 3878/040300/2023

Yleiset huomiot

Kiitämme mahdollisuutta lausua muutoksista sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin.

Toteamme saman kuin lausunnossamme (10.11.2023), että aikataulullisesti valvontamenetelmäluonnoksiin perehtymiseen ja niihin lausumiseen käytettävä aika on jokseenkin riittämätön ja pitkän aikavälin vaikutusten arviointia on mahdotonta tehdä tällaisella aikataululla.

Verkkotoimintaan sitoutunut oikaistu omaisuus ja pääoma

Valvontamenetelmäluonnokseen tehtyjen muutosten mukaan, verkon jälleenhankinta-arvo (JHA) ja nykykäyttöarvo (NKA) jäädytetään ennen vuotta 2024 rakennetun sähköverkon osalta niin, että yksikköhintoina käytetään 2022–2023 käytössä olevia yksikköhintoja.

Tämä muutos on parempi kuin edellisen luonnoksen versio, mutta tämäkään malli ei ole pitkällä aikavälillä kestävä tapa käsitellä sähköverkon JHA:a ja NKA:a. Näin ollen verkko-omaisuuden JHA ei tule vastaamaan tulevaisuudessa sähköverkon todellista JHA:a ja tasapoisto tulee tulevaisuudessa olemaan liian matala todellisiin investointeihin suhteutettuna. Arvioimme, että tämänkin mallin seurauksena on tulo-rahoitusvaje, joka johtaa siihen, että verkkoinvestointeja joudutaan rahoittamaan yhä enemmän lainarahalla.

Käytännön töihin tämä yksikköhintajäädytys vaikuttanee niin, että joudumme tekemään kaksinkertaisen työmäärän laskiessamme ja verkko-omaisuutta. Joudumme laskemaan ennen vuotta 2024 rakennetun verkon arvon, jossa huomioidaan purkujen vaikutus verkon JHA:on ja NKA:on ja käsittelemään sitä omana kokonaisuutenaan. Lisäksi laskemme erikseen 2024 lähtien rakennetun verkon arvon ja vielä erilaisella yksikköhintarakenteella.

Lisäksi pidämme erikoisena valintana jättää yksikköhinnoista pois järjestelmät ja viestiverkot. Nykyaikainen sähkönjakelu on riippuvainen erilaisista järjestelmistä ja viestiverkoista, eikä niitä voida käsitellä erillisenä osana sähköverkosta vaan ovat osa sähköverkostoa. Mielestämme oikea lähestymistapa olisi ollut muodostaa yksi yksikköhinta järjestelmille ja viestintäverkoille, jonka arvo määräytyisi esimerkiksi käyttöpaikkojen mukaan.

Tehostamiskannustin

Pidämme oikeana ratkaisuna, että tehostamiskannustimen kustannusrintaman estimointisyklinä on kuudennella ja seitsemännellä valvontajaksolla neljän vuoden jakso.

Seiverkot Oy:n puolesta

Marja Lotta Syrjä

Kehityspäällikkö

Syrjälä Marja
Seiverkot Oy

Asia: 3878/040300/2023

Kuuleminen muutokset sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmät

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Elenia Verkko Oyj:n lausunto muutoksista sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin

Elenia Verkko Oyj (jäljempänä Elenia) kiittää Energiavirastoa (jäljempänä virasto) mahdollisuudesta antaa lausunto viraston 1.12.2023 julkaisemista muutoksista sähkön jakelu- ja suurjännitteisen verkkotoiminnan hinnoittelun valvontamenetelmiin. Olemme jo aiemmin uusien valvontamenetelmien valmistelun yhteydessä ilmaisseet toistuvasti vakavan huolestumme viraston esittämien uusien valvontamenetelmien vaikutuksista Elenian liiketoimintaedellytyksiin. Joudumme toteamaan, ettei viraston 1.12.2023 julkaisemissa muutoksissa ole otettu käytännössä lainkaan huomioon Elenian tältä osin esittämiä näkökohtia. Mikäli virasto vahvistaa esittämänsä uudet valvontamenetelmät sovellettaviksi 1.1.2024 alkaen tulee tällä olemaan dramaattiset negatiiviset vaikutukset Elenian taloudelliseen tilanteeseen ja edellytyksiin huolehtia lakisääteisistä velvoitteistaan jakeluverkonhaltijana.

Sähkön jakeluverkkotoiminnan hinnoittelun valvonnan sähkömarkkinalakiin kirjatun lähtökohdan muodostaa hinnoittelun kohtuullisuus. Kohtuullisuuden käsite pitää sisällään sen, että verkkopalveluiden hinnoittelu turvaa verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämän kohtuullisen tulo-rahoituksen ja vakavaraisuuden sekä verkon kehittämisen edellyttämät investoinnit. Kuten olemme jo 10.11.2023 päivätyssä lausunnossamme tuoneet esiin, nyt esitetyt ennakoimattomat ja radikaalit muutokset valvontamenetelmiin erityisesti verkon arvon jäädyttämisen osalta nostavat Elenian rahoituskustannuksia, heikentävät sen luottoluokitusta ja romahduttavat edellytyksemme toteuttaa verkon kehittämiseksi tarvittavia investointeja.

Koska Elenia ei muutosten seurauksena kykene rahoittamaan virastolle aiemmin toimitetun kehittämissuunnitelman mukaisia investointeja, Elenia joutuu leikkaamaan investointejaan merkittävästi, jopa kaksi kolmasosaa. Tällä leikkauksella on vakavat seuraukset paitsi Elenian kykyyn noudattaa sähkömarkkinalain mukaisia velvoitteitaan, mutta myös verkkoalueemme asiakkaille, urakoitsijoille ja yhteistyökumppaneille.

Edellä todetun lisäksi Elenia on kykenemätön toteuttamaan suunnittelemaansa uusia investointeja muun muassa puhtaan siirtymän toteuttamiseksi Suomen kansallisen strategian vaatimusten mukaisesti. Tältä osin viraston toiminta on täysin ristiriidassa viimeaikaisen eurooppalaisen kehityksen ja muun ohella Euroopan komission esittämien vaatimusten kanssa. Muun muassa Saksassa vastaava viranomaislainen toteuttaa toimenpiteitä, jotka päinvastoin kannustavat verkkoyhtiöitä investoimaan.

Elenian on täysin mahdotonta ymmärtää viraston täyskäännöstä asiassa.

Viraston uusiin valvontamenetelmiin nyt esittämät vähäiset korjaukset eivät muuta tätä asiantilaa. Tuottopohjan määrittelyyn tehtyjen viimeisimpien muutosten seurauksena uusien valvontamenetelmien negatiiviset vaikutukset Elenian investointiedellytyksiin ovat päinvastoin vielä olennaisesti suuremmat kuin olemme aiemmin arvioineet. Katsomme, että tällaiseen ilmeisen kohtuuttomaan lopputulemaan johtavaa viraston ennakoimatonta päätöstä ei voida pitää sähköverkkotoiminnan valvontaan sovellettavan sääntelyn mukaisena. Mahdollinen uudet valvontamenetelmät vahvistava viraston päätös olisi täten käsityksemme mukaan lainvastainen.

Myöskään viraston menettely uusien valvontamenetelmien valmistelun yhteydessä ei täytä jakeluverkkotoiminnan valvontaan sovellettavan sääntelyn vaatimuksia. Ennakollisen valvonnan periaate sisältää vaatimuksen siitä, että mahdolliset merkittävät muutokset valvontamenetelmien sisältöön saatetaan valvonnan kohteiden tietoon riittävän ajoissa ennen niiden voimaantuloa. Tämä lähtökohta ilmenee myös sähkömarkkinoiden valvontaa koskevasta EU-sääntelystä.

Nyt käsillä on kuitenkin tilanne, jossa virasto on julkaissut tiedon valvontamenetelmiin tehtävistä perustavaa laatua olevista muutoksista (erityisesti, tuottopohjan jäädyttämisestä) ensimmäisen kerran vasta 13.10.2023, toisin sanoen noin 2,5 kuukautta ennen muutosten suunniteltua voimaantuloa. Viraston menettelyn ennakoimattomuutta alleviivaa se, että virasto on aiemmin nimenomaisesti todennut pitävänsä kyseistä vaihtoehtoa tuottopohjan määrittämiseksi ongelmallisena sovellettavan lainsäädännön näkökulmasta. Sääntelyn lähtökohtana on, että verkon arvostuksen tulee kuvata sen markkina- tai käyttöarvoa. Uusissa valvontamenetelmissä nyt käytetty tuottopohjan jäädyttämiseen perustuva malli ei täytä tätä vaatimusta.

Nyttemmin virasto on toimittanut lausuttavaksi uusia muutoksia valvontamenetelmiin, joiden seurauksena tuottopohjan jäädyttämisen Eleniaan kohdistuvat negatiiviset taloudelliset seuraukset

ovat vielä olennaisesti 13.10.2023 julkaistuja muutoksia suuremmat. Virasto ei ole laatinut asianmukaisia vaikutusarviointeja muutosten vaikutuksista jakeluverkonhaltijoiden toimintaedellytyksiin. Edellä kuvattua viraston menettelyä ei voida pitää hyväksyttävänä sen enempää jakeluverkkotoiminnan valvontaa ohjaavien periaatteiden kuin kaikkeen julkisen vallan käyttöön sovellettavan hallinto-oikeudellisen sääntelyn ja oikeusperiaatteiden näkökulmasta.

Viraston valmistelemien uusien valvontamenetelmien vaikutukset kohdistuvat Elenian ja sen harjoittaman jakeluverkkotoiminnan lisäksi myös Elenian osakkeenomistajiin, jotka ovat aiemmin sijoittaneet yhtiöön luottaen suomalaisen sääntely-ympäristön kehityksen ja viranomais toiminnan ennustettavuuteen. Nyt tämä luottamus on osoittautumassa jo toistamiseen katteettomaksi tavalla, jolla tulee todennäköisesti olemaan pitkäkestoisia vaikutuksia Suomen maineeseen ja houkuttelevuuteen investointikohteena paitsi sähköverkkotoiminnan osalta, mutta myös yleisemmin.

Koska osa viraston esittämistä muutoksista vaikuttaa takautuvasti jo aiemmin tehtyjen investointien kannattavuuteen, ovat muutokset kyseenalaisia myös perustuslain tasolla turvatun jakeluverkonhaltijoiden ja niiden omistajien omaisuudensuojan näkökulmasta.

Samalla viraston valvontamenetelmiin esittämät muutokset vaarantavat vakavalla tavalla puhdasta siirtymää ja huoltovarmuuden parantamista koskevat yhteiskunnalliset tavoitteet tilanteessa, jossa lähivuodet tulevat olemaan kriittisiä kyseisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

Muutosten seurauksena jakeluverkkotoiminnan kehitys Suomessa käytännössä pysähtyy, mistä aiheutuvat negatiiviset vaikutukset, heikompi palvelutaso ja korkeammat hinnat, heijastuvat viime kädessä kaikkiin verkkoyhtiöiden asiakkaisiin ja täten koko suomalaiseen yhteiskuntaan.

Kyseiset valvontamenetelmiin esitetyt muutosten pitkäkestoiset yhteiskunnalliset vaikutukset on kuitenkin jätetty täysin huomiotta muutosten valmistelussa ja vaikutusarvioinnissa. Toteutettu vaikutusarviointi ei täytä tältäkin osin lainsäädännön asettamia vähimmäisvaatimuksia.

Elenia on viime vuosien ajan ollut yksi eniten toimintaansa kehittäneistä suomalaisista jakeluverkkoyhtiöistä. Olemme pyrkineet parhaan kykymme mukaan täyttämään ne velvoitteet, jotka lainsäätäjä ja virasto valvovana viranomaisena ovat meihin kohdistaneet muun muassa vuonna 2013 voimaan tulleen sähkömarkkinalain ja sen sisältämien toimitusvarmuusvaatimusten nojalla. Valvontamenetelmiin nyt esitetyt muutokset poistavat kaikki edellytykset tämän pitkäjänteisen työn jatkamiselle tulevaisuudessa ja rankaisevat Eleniaa jo aiemmin tehdyistä lainsäädännön edellyttämistä investoinneista syrjivällä tavalla.

Valvontamenetelmien muutosten negatiiviset vaikutukset kohdistuvat korostuneesti Eleniaan ja muihin verkkoihinsa viime vuosina merkittävästi investoineisiin yhtiöihin. Tämä syrjivyyys saattaa olla EU:n perussopimusten ja muun sovellettavan EU:n lainsäädännön vastaista. Virastolla on velvollisuus varmistua siitä, että se noudattaa päätöksenteossaan suoraan sovellettavaa EU-oikeutta.

Mikäli virasto ei korjaa uusia valvontamenetelmiä tavalla, joka mahdollistaa Elenialle riittävät toimintaedellytykset myös seuraavilla valvontajaksoilla, olemme pakotettuja käyttämään kaikkia lainsäädännön mahdollistamia oikeudellisia keinoja Elenian ja sen osakkeenomistajien oikeuksien puolustamiseksi.

Tampereella 8.12.2023

Kunnioittavasti

Tapani Liuhala

Toimitusjohtaja

Elenia Verkko Oyj

Liuhala Tapani
Elenia Verkko Oyj